

MÉLYKÚT VÁROS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI ÉS TELEPÜLÉSRENDEZÉSI DOKUMENTUMAIT MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT

KÉSZÍTETTE MÉLYKÚT VÁROS ÖNKORMÁNYZAT
2017-BEN

BÁCS-KISKUN MEGYEI
TERÜLETFEJLESZTÉSI NONPROFIT KFT.

ÚJ – LÉPTÉK
TERVEZŐ IRODA BT.

KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL

VIZSGÁLATI ANYAGOT ÖSSZEÁLLÍTOTTA

Mélykút Nagyközség Önkormányzata

Kovács Tamás	Polgármester
Birkás Gábor	Főépítész
Vargáné dr. Egyed Ilona	Jegyző
Dr. Börcsök Tímea	Aljegyző
Kósa Róbertné	Lakosságszolgálati csoportvezető
Földes István	GAMESZ

Tervezők, szakértők

Felelős településtervező	Balogh Tünde (MÉK-TT- 06-0006) Új-Lépték Tervező Iroda Bt. Szeged
Vidékfejlesztés, településfejlesztés, gazdaság, közlekedés, közmuellátás, táji, természeti adottságok, környezetvédelem	Bács-Kiskun Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft. munkatársai
Társadalom- és gazdaságfejlesztés	Gaborjákné Dr. Vydareny Klára
Zöldfelületi és tájrendezés	Vakula Réka (MÉK TK 06-0102)
Közlekedés	Bombolya Erzsébet (MMK-Tkö-06-0349) Deltataerv Kft. Szeged
Víziközművek	Novák Gyula (MMK TV 06-0221) Szegedi Víziközmű Működtető és Fejlesztő Zrt Szeged
Energetika, elektronikus hírközlés	Somogyi János (MMK TE, TH 06-0467) Tóbiás Zoltán (MMK 06-0863)
Antiszegregációs szakértő	Bernáth Péter
Környezetvédelmi szakértő	Novai György (SZKV 06-0171) Dr. Szanka Károly (SZÉ 06-0021)
Műemlékvédelmi szakértő	Dr. Ozsváthné Csegezi Mónika Dr. Ozsváth Gábor Dániel
Régész	Kustár Rozália

TARTALOMJEGYZÉK

TARTALOMJEGYZÉK.....	3
1. HELYZETFELTÁRÁS	6
1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok	6
1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata	7
1.2.1 Kapcsolódás az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióhoz (OFTK)	7
1.2.2 Kapcsolódás Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Konceptiójához és Programjához	9
1.2.3 Egyéb térségi fejlesztési koncepciókhoz, programokhoz való kapcsolódás.	12
1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata	14
1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek - az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai	19
1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása	20
1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai	20
1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések	20
1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata	21
1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök	21
1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek	21
1.7. A település társadalma	26
1.7.1. Demográfia, népesesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség	26
1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok	37
1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek)	39
1.8. A település humán infrastruktúrája	44
1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)	44
1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása	49
1.9. A település gazdasága	51
1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre	51
1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői	53
1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése	60
1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F)	61
1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)	63
1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere	66
1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program	66
1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere	68
1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység	72
1.10.4. Foglalkoztatáspolitikai	73
1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás	75
1.10.6. Intézményfenntartás	76

1.10.7. Energiagazdálkodás	77
1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások	78
1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata	80
1.12.1. Természeti adottságok	80
1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet	81
1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, régészeti örökség	89
1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata	94
1.13.1. Közcélú, közhasználatú zöldfelületek	95
1.14. Az épített környezet vizsgálata	107
1.14.1. A településszerkezet vizsgálata	107
1.14.2. Önkormányzati tulajdon kataszter	108
1.14.3. Épületállomány vizsgálata	110
1.14.4. Az épített környezet értékei	113
1.14.5. Az épített környezet konfliktusai, problémái	118
1.15. Közlekedés	119
1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok	119
1.15.2. Közúti közlekedés	122
1.15.3. Községi közlekedés	129
1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés	131
1.15.5. Parkolás	135
1.16. Közművesítés	136
1.16.1. Víziközművek	136
1.16.2. Energia	143
1.16.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)	147
1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)	148
1.17.1. Talaj	148
1.17.2. Felszíni és a felszín alatti vizek	150
1.17.3. Levegőtisztaság és védelme	157
1.17.4. Zaj- és rezgésterhelés	161
1.17.5. Hulladékkezelés	164
1.17.6. Vizuális környezetterhelés	170
1.17.7. Surgárzásvédelem	171
1.17.8. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák	173
1.18. Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők)	175
1.18.1. Vízrajzi veszélyeztetettség	175
1.18.2. Ipari veszélyforrások	180
1.19. Városi klíma	181
2. HELYZETELEMZÉS	182
2.1. Népesség, társadalom, humán infrastruktúra	182
2.2. Gazdaság, önkormányzat	184
2.3. Táj és természet, zöldfelületi rendszer	185
2.4. Épített környezet, épített örökség	186
2.5. Közlekedési hálózatok	187
2.6. Közművek és energia-ellátás	188
2.7. Környezetvédelem, klímatudatosság, energiahatékonyság	190
3. HELYZETÉRTÉKELÉS	192

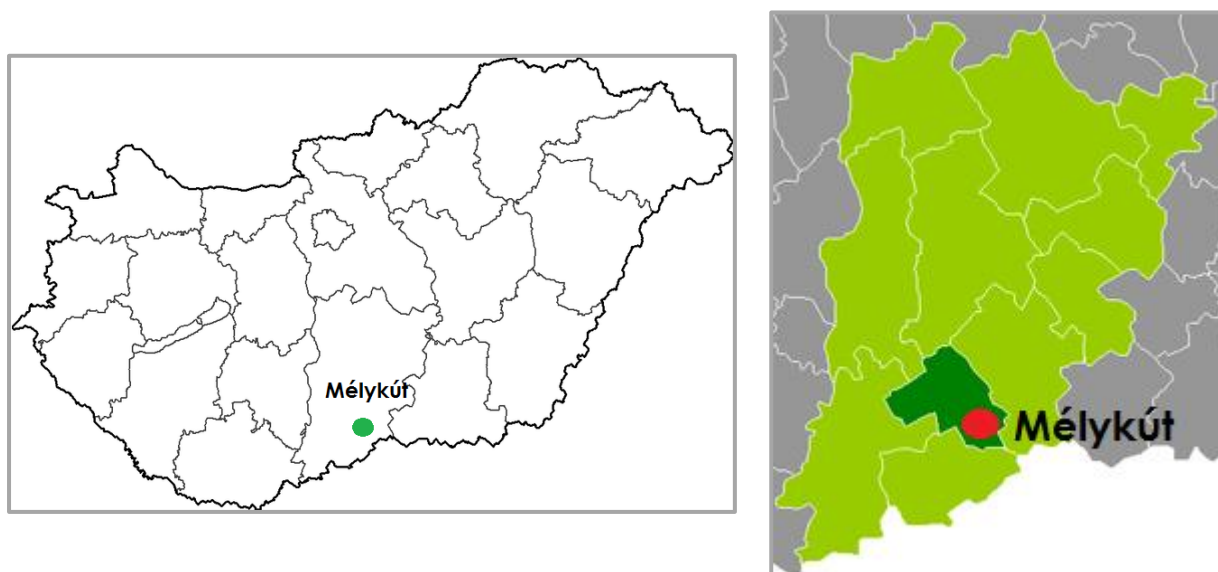
3.1.	Jellemző folyamatok	192
3.2.	A város fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése – SWOT elemzés.....	194
3.3.	A településfejlesztés és rendezés kapcsolata, a fejlesztés területi korlátai és lehetőségei	198
3.4.	Problématérkép / Értéktérkép	198
3.5.	Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek	200
3.6.	Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása, helyzetelemzése	203
3.6.1	Helyzetértékelés az alacsony státuszú lakosság területi koncentrációjáról a város egészének tekintetében	204
3.6.1	A szegregátumok helyzetértékelése	205
TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE		209
ÁBRÁK JEGYZÉKE		212
FELHASZNÁLT IRODALOM		215
	Könyvek, tanulmányok, előadás anyagok	215
	Korábbi tervek:	215
	Adatbázisok:	215
	Képes forrás:	215
	Területfejlesztési- és rendezési dokumentumok	216
	Jogszabályok.....	216
	Internetes források	218
	Egyéb források.....	218

1. HELYZETFELTÁRÁS

1.1. TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, A TELEPÜLÉS HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN, TÉRSÉGI KAPCSOLATOK

Mélykút város az Alföld nagytáján, a Felső-Bácska északi peremén fekszik. Bács-Kiskun megyében, annak délkeleti részén, található, közigazgatási szempontból a Jánoshalmi járáshoz tartozik. Mélykút Bács-Kiskun megye „legfiatalabb” városa, a 2009. évben kapta meg a városi rangot.

1. ábra: Mélykút elhelyezkedése

Forrás: wikipedia.hu térképein saját szerkesztés

Mélykút lakosságszáma 2016. január 1-jén a KSH adatai szerint 4.841 fő, ezzel a megye 19. legnépesebb városa. Nem egészen 40 fő/km²-es népsűrűségével rurális térségnek számít¹. A város 12.345 hektáros területen fekszik, ahol a belterület 529 hektár, zártkert 262 hektár. Alapvetően mezőgazdasági, jellegzetesen síkvidéki település, melynek térszerkezete négyszögletű, párhuzamosan szerkesztett utakból áll. Mélykút közigazgatási területéhez tartozik Öregmajor is, amely a településtesttől elkülönülve, attól 5 km-re az 55. sz. főút mentén, Kisszállás felé található. Mélykút a Jánoshalmi járás 2. legnépesebb települése a járásközpont Jánoshalma után. Ezen kívül még további három község, Borota, Rém és Kéleshalom alkotja a járást. A város a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Jánoshalmi Járási Hivatalának illetékességi területéhez tartozik, mely nem működtet kirendeltséget sem Mélykúton, sem a járás más településén.

A város Dél-Magyarország egyik fő ütőerét képező 55-ös számú főúton és a Budapest-Szabadka vasúti fővonalhoz kapcsolódó Kiskunhalas-Baja szárnyvonalon fekszik. Három nagyobb város található a közelében a határ innenső oldalán: Szeged 65 km, míg Baja 38 és Kiskunhalas 32 km távolságra. Két kisebb járásközpont várossal szomszédos: Jánoshalmával és Bácsalmással. A megyeszékhely

¹ A Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) definíciója szerint, melyet 2004-ben az Európai Bizottság is átvett, rurálisnak számít egy település, amennyiben népsűrűsége nem éri el a 150 fő/km²-t.

Kecskeméttől való távolsága viszont közel 100 km. Mélykúttól nagyjából 25 km távolságra egy nemzetközi és egy kishatárközi határátkelő biztosít átjárást a magyar-szerb határon túli gazdasági és turisztikai kapcsolatok biztosítására (Tompá, Bácsalmás). Az Észak-bácskai körzet adminisztratív központja, Szabadka közúton 40 km-re található a várostól.

A VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nonprofit Kft. (VÁTI) 2009-ben két vizsgálatot végzett a magyarországi településhierarchia feltérképezése érdekében, melyeket Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Konceptiója ismertet. A funkcionális városi térségek vizsgálatához a településeket meglévő közigazgatási és közszolgálati funkcióik alapján sorolták kategóriákba. Mélykút a „részleges központi funkcióval rendelkező település” kategóriába került a megye 74 más településével együtt. A VÁTI másik, hálózati potenciállal kapcsolatos vizsgálatának tárgya, hogy egy-egy településről különböző közfunkciók elérhetősége (beleértve az országos, illetve regionális funkciókat) mennyi időt vesz igénybe. Mélykút a „gyenge hálózati potenciállal rendelkező települések” között szerepel a megyén belüli periférikus elhelyezkedése miatt.

1.2. A TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

1.2.1 KAPCSOLÓDÁS AZ ORSZÁGOS FEJLESZTÉSI ÉS TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓHOZ (OFTK)

Az OFTK azzal került elfogadásra, hogy „a Konceptió integrálja a hazai fejlesztési célokat és igényeket, meghatározza azok területi dimenzióit, ami a 2014–2020-as európai uniós tervezési és költségvetési időszakra készülő tervdokumentumok (partnerségi megállapodás, operatív programok) megalapozását is szolgálja, valamint az ország társadalmi, gazdasági, valamint ágazati és területi fejlesztési szükségleteiből, illetve az EU 2020 Stratégiához és a Nemzeti Reform Program vállalásaihoz illeszkedve hosszú távú jövőképet, fejlesztéspolitikai célokat és elveket határoz meg Magyarország számára”. Az OFTK-ban lefektetett elveket és irányokat a fejlesztéspolitika minden szintjén érvényesíteni szükséges, beleértve jelen dokumentumot, és az ezen alapuló Integrált Településfejlesztési Stratégiát (ITS) is.

Az OFTK négy horizontális szempontot jelöl ki, melyek a következők:

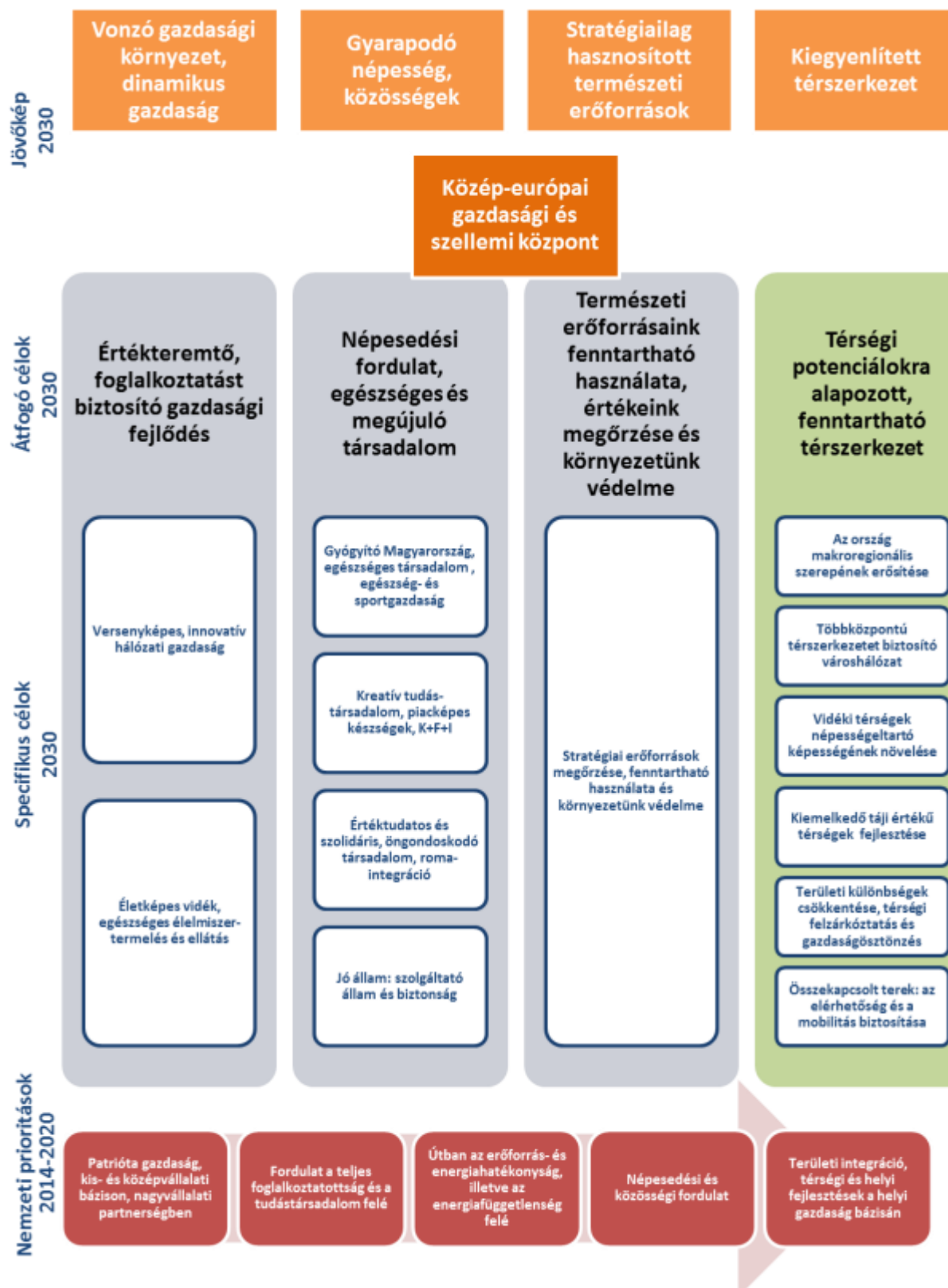
1. Befogadás – társadalmi felzárkózás;
2. Esélyegyenlőség megteremtése, nemzetiségi identitás erősítése;
3. Fenntartható fejlődés – fenntartható növekedés;
4. Értékmegőrzés és intelligens növekedés.

A 2030-ig elérni tervezett jövőkép teljesítése érdekében az OFTK átfogó célokat, specifikus célokat és nemzeti prioritásokat határoz meg. Mélykút számára a város adottságai és lehetőségei szempontjából kiemelten fontos specifikus célkitűzések:

1. Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és -ellátás
2. Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés
3. Összekapcsolt terek: az elérhetőség és a mobilitás biztosítása

A felsoroltak közül az első két célhoz való kapcsolódás két okból adódik: a város mezőgazdasági hagyományai mellett a napjainkban zajló gazdaságösztönző beruházások által, melyek az 1.9 A település gazdasága című alfejezetben bemutatásra kerülnek. A harmadik célkitűzéshez történő illeszkedés oka a város magyar-szerb határhoz közeli fekvése. Az OFTK a célkitűzés keretében beavatkozási területként jelöli ki a *perifériák, leszakadó vidéki térségek becsatolását az ország gazdasági és társadalmi vérkeringésébe, a határmenti települések és határon átnyúló térségek együttműködésének, fejlődésének biztosítását a gazdasági kapcsolataik újraélesztésével*

2. ábra: Az OFTK célrendszere

Forrás: OFTK

1.2.2 KAPCSOLÓDÁS BÁCS-KISKUN MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJÁHOZ ÉS PROGRAMJÁHOZ

A Bács-Kiskun Megyei Területfejlesztési Konceptiót a 60/2013. (XI.29.) Kgy. határozattal fogadta el a Megyei Közgyűlés. A Javaslattevő fázis dokumentuma a Helyzetelemzés eredményeit alapul véve fekteti le a Bács-Kiskun megye 2030-ra vonatkozó jövőképét, a megye fejlesztésének legfőbb alapelveit, melyek a következők:

- Időtáv
- Partnerség
- Integrált szemlélet
- Helyi erőforrások hatékony használata
- Területileg kiegyenlített fejlődés
- Programozás
- Területi szemlélet

A jövőkép elérésnek érdekében átfogó, tematikus és területi célokat fogalmaz meg. Négy, fejlesztési szempontból speciális igényű területet (körzetet) határol le a megyén belül, ezek a Homokhátság, a Határmenti Fejlesztési Körzet, a Dunamenti Fejlesztési Körzet és a Kecskeméti Fejlesztési Körzet. A felsoroltak közül Mélykút az első kettőben érintett. Ezen kívül horizontális célokat jelöl ki, melyeket a célrendszer egészének meghatározásánál, a megvalósítást szolgáló eszközök és intézkedések kialakításánál, ezek végrehajtásánál egyaránt következetesen érvényesíteni kell.

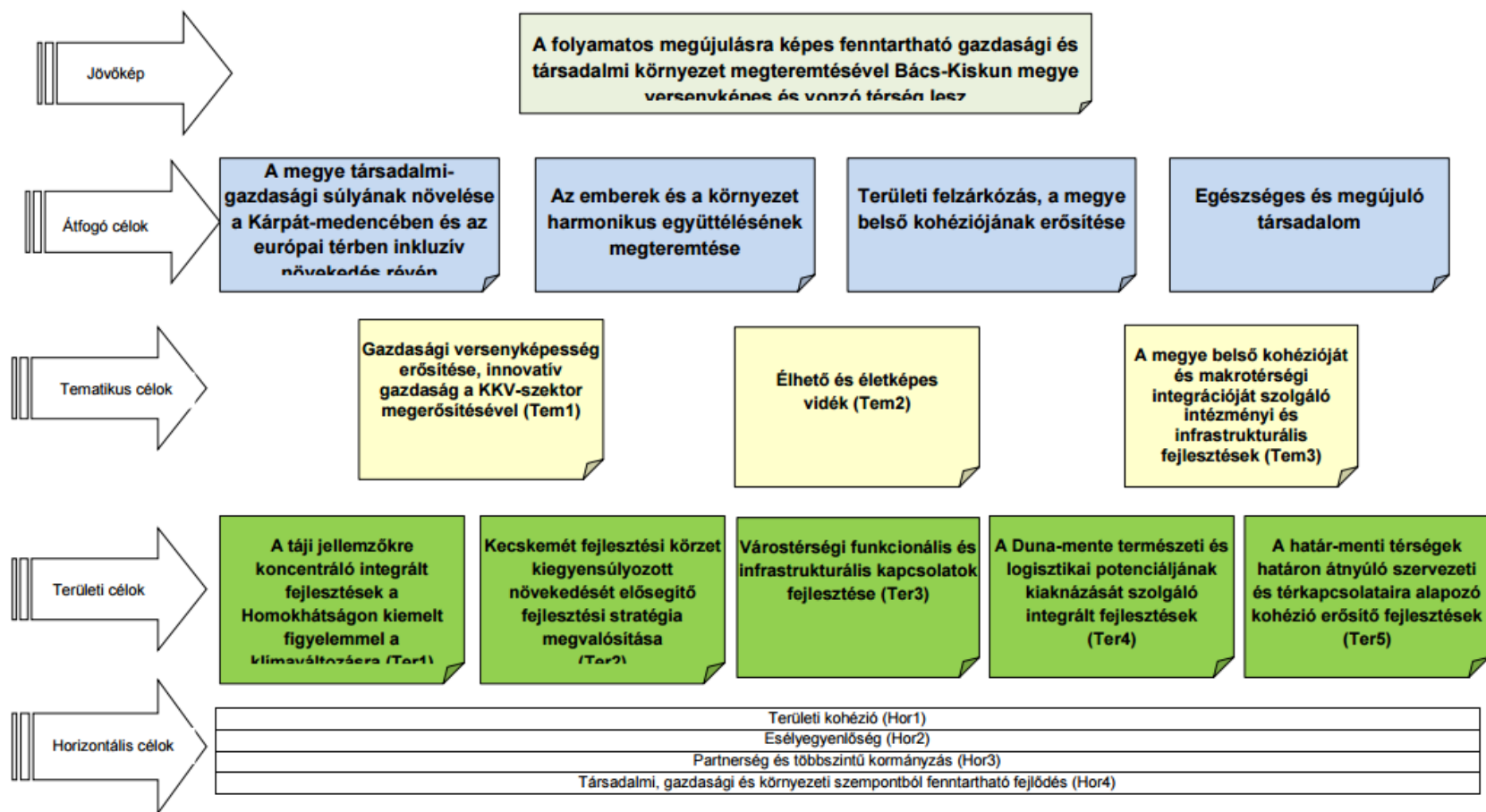
A dokumentum területi célkitűzései közül kettő kiemelt fontossággal bír Mélykút számára:

Ter 1. A táji jellemzőkre koncentráló integrált fejlesztések a Homokhátságon kiemelt figyelemmel a klímaváltozásra	
Tartalma	A cél fókusz a klímaváltozással leginkább érintett Homokhátság gazdasági, társadalmi, környezeti leszakadásának visszafordítása, a hatások mérséklése, valamint a szélsőséges időjárási körülményekből fakadó kockázatok (pl. árvizek) csökkentése. Ennek keretében kívánjuk orvosolni a megfelelő térségi vízgazdálkodást lehetővé tevő infrastruktúra rossz állapotát és hiányosságait, és fokozott figyelmet fordítani a vízmegtartást, a vízfelhasználás racionalizálását szem előtt tartó, valamint a felszíni és felszín alatti vizeink minőségjavítására irányuló fejlesztésekre. A cél eléréséhez a klímaváltozás kapcsán érintettek közötti kooperáció változatos kereteit kívánjuk használni a megye- és országhatáron átnyúló formáktól a transznacionális együttműködésekig.
Beavatkozási területek	1. Energetikai beruházások, energiaszolgáltatás racionalizálása és az ezt szolgáló beruházások az intézményi, lakossági és vállalkozói szférában 2. Vízügyi beruházások az intézményi, lakossági és vállalkozói szférában, vízmegtartást megvalósító vízgazdálkodás 3. A Homokhátság problémáinak érintettjei közötti együttműködések ösztönzése 4. Szemléletformáló akciók támogatása 5. Kutatás-fejlesztés- innováció támogatása a Homokhátságon 6. Alternatív, fenntartható, környezettudatos gazdálkodási formák és termékportfóliók fejlesztése

Ter 5. A határ-menti térségek határon átnyúló szervezeti és térkapcsolataira alapozó kohézió erősítő fejlesztések

Tartalma	Bács-Kiskun megyének hagyományosan jó társadalmi, gazdasági és kulturális kapcsolatrendszere alakult ki a Vajdasággal. Ezen kapcsolatok ápolásának illetve fejlesztésének fontos gátja volt a dél-szláv háború. A gazdasági kapcsolatok egyes területeken teljesen megszűntek. A háború befejeződésével és Szerbia EU-hoz való közeledésével számos területen támogatás is kapható a korábbi együttműködések újralesztéséhez. Ezt a folyamatot segíti az is, hogy 2014-2020 közötti időszakban a határon átnyúló együttműködések prioritást kapnak. Az együttműködés jelenlegi fázisában Bács-Kiskun megye és a Vajdaság vonatkozásában összehangolt terület és vidékfejlesztési tervezés folyik, mely a későbbiek során eljuthat akár egy határon átnyúló Európai Gazdasági Térség létrehozásáig is. Ennek jelenleg a legfőbb adminisztratív akadálya, hogy a szerbiai jogszabályok nemzetközi együttműködésekkel kapcsolatos része még nincs összhangban az EU vonatkozó szabályozásaival. A megye déli térségeinek nagyon szoros a kulturális, történelmi és gazdasági kapcsolatrendszere a Vajdasággal. Sajnos elsősorban a délszláv háborúnak köszönhetően ezek a kapcsolatok sokat gyengültek, mely folyamat az elmúlt években fordult meg, részben a Magyarország-Szerbia IPA Határon Átnyúló Együttműködési Program (IPA) pályázatoknak köszönhetően. A határ mindkét oldalán jobbra olyan térségek vannak, melyek súlyos gazdasági és ezen belül foglalkoztatási problémákkal küzdenek. A jánosalmi és a bácsalmási járások magyar viszonylatban is kiemelkedően hátrányos helyzetűek, a kormány ezért jelölte ki a területet szabad vállalkozási zónának.
Beavatkozási területek	1. Határon átnyúló gazdasági tengelyek fejlesztésének megalapozása 2. A határon átnyúló turisztikai hálózatok és kapcsolatok erősítése 3. A határ menti vidékies térségek gazdasági alapjainak erősítése 4. Szabad vállalkozási zónák gazdaságfejlesztése

3. ábra: A Bács-Kiskun Megyei Területfejlesztési Konceptió Javaslattevő részének célrendszere

Forrás: Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Program II: Javaslattevő fázis

A 54/2014. (IX.26.) Kgy. határozattal elfogadott Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Programja c. dokumentum a lépcsőzetes megyei tervezés következő lépése, már kimondottan a 2014-2020-as időszakra vonatkozik. A program első, stratégiai része a Javaslattevő fázis dokumentumában megfogalmazott, általános, hosszútávra szóló célokat 7 fő prioritásba rendezi.

1. Gazdaság- és foglalkoztatás élénkítés
2. A vidék fenntartható fejlesztése
3. A megyeszékhely integrált fejlesztése
4. Környezetgazdálkodás és klímaváltozáshoz való alkalmazkodás
5. Komplex megyei gazdaságfejlesztési menedzsment és marketing tevékenység megszervezése
6. Közösségek önszervező, öngondoskodó és együttműködési készségének kibontakoztatása
7. Térségi elérhetőség és mobilitás

Mélykút esetén az 1. Gazdaság- és foglalkoztatás élénkítés prioritáshoz való kapcsolódás a városban tervezett és megvalósítás alatt lévő gazdaságösztönző fejlesztéseknek köszönhető. A Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Programból (GINOP) megvalósítani tervezett fejlesztéseknél „Bács-Kiskun megye élelmiszergazdasági programjában” nevesítésre került a vízi szárnyas vágóhid- és feldolgozóüzem fejlesztése Mélykúton, amelyről már kormányzati döntés is született. Emellett megjelenik Mélykút városa a „Szélessávú infrastruktúra és hálózatok fejlesztése” projektsomagban is mint érintett terület.

A város homokhátsági elhelyezkedése révén lényeges a jelen megalapozó vizsgálat és a ráépülő ITS illeszkedésének biztosítása a „2. A vidék fenntartható fejlesztése” és a „4. Hatékony környezetgazdálkodás és klímaváltozáshoz való alkalmazkodás” prioritásokhoz.

A Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Programban megvalósítani tervezett fejlesztések között is megjelenik „A Homokhátság és a Felső-Bácska kulcsfontosságú vízgazdálkodási fejlesztéseinek megvalósítása”, míg a Vidékfejlesztési Programban megvalósítani tervezett fejlesztések között a „Zöld Homokhátság Projektsomag - A klímaváltozáshoz alkalmazkodni képes gazdaságok fejlesztése” projektsomagok. A „Homokhátság területfejlesztési programja” pedig a több ágazati operatív programot érintő komplex fejlesztések között kerül meghatározásra, a következő fejlesztési irányokkal:

- A Duna-Tisza közti Homokhátság vízháztartási viszonyainak javítása komplex vízgazdálkodási beavatkozásokkal
- Speciális vidékfejlesztési feladatot jelentő térségek (tanyás térségek) fejlesztése
- A Homokhátság öntözési kultúrájának fejlesztése
- Szemléletformálásra alapozott differenciált beavatkozások a Homokhátságon

1.2.3 EGYÉB TÉRSÉGI FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓKHOZ, PROGRAMOKHOZ VALÓ KAPCSOLÓDÁS

Bács-Kiskun Megye Integrált Területi Programja

Bács-Kiskun Megye Integrált Területi Programjának (ITP) legutolsó változatát a 70/2016. (XI.25.) Kgy. határozattal hagyta jóvá Bács-Kiskun Megye Közgyűlése. Az ITP a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) rendelkezésre álló megyei forráskeretének nagyságát, és ütemezését határozza meg a 2014-2020-as költségvetési időszakra vonatkozóan, összhangban a helyi igényekkel. Rendelkezik továbbá arról is, hogy megyei szinten milyen indikátorok teljesítendőek az időszak végére. Tartalmazza a Megyei Közgyűlés által összeállított Területi Kiválasztási Kritérium

Rendszert, mely a TOP pályázati felhívások területspecifikus mellékletében értékelési szempontok formájában köszön vissza.

Az ITP két kiemelt fejlesztési célterületet határoz meg: a szabad vállalkozási zónák és a Homokhátság (Mélykút mindkettőbe beleértendő), melyekre összesen 4 milliárd Ft-ot különít el a TOP 1. prioritásának forrásaiból, a következő három intézkedésre:

- 1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése
- 1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés
- 1.3. A gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés

A 2014-2020-as időszakban Mélykút Város Önkormányzat számára előreláthatólag a TOP által allokált uniós támogatások jelentik majd a településfejlesztés egyik jelentős pénzügyi forrását. Ennek megfelelően már jelen dokumentum és az ITS elkészítésekor és a konkrét fejlesztési elképzelések kimunkálása során egyaránt kiemelt figyelmet kell fordítani a Bács-Kiskun Megyei ITP-re.

Bács-Kiskun Megye Turizmusfejlesztési Terve

Bács-Kiskun Megye Turizmusfejlesztési Tervét 2016. november 25-én hagyta jóvá Bács-Kiskun Megye Közgyűlése a 71/2016. (XI.25.) Kgy. határozattal. Mélykút több ponton is kapcsolódik a megyét érintő fejlesztési elképzelésekhez, ezek a következők:

- Rendezvényturizmus: búcsújáró hely
- Gyógyturizmus: termálvíz-készlet
- Lovas turizmus: díjugrató- és fogathajtó versenyek

Mélykút Város Gazdasági Programja 2015-2019

A 2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól (Mötv.) 116. §. alapján a képviselőtestületnek a megalakulását követő 6 hónapon belül jóvá kell hagynia a megbízatásának időtartamára (vagy hosszabb időre) szóló gazdasági programját, amely az önkormányzati költségvetés és a település gazdasági, társadalmi és környezeti adottságai függvényében határozza meg az önkormányzat és intézményei által ellátott feladatok kapcsán felmerülő fejlesztési szükségleteket.

Mélykút Város Önkormányzat Képviselő-testülete a 80/2015. (IV.28.) Kt. számú önkormányzati határozattal hagyta jóvá Gazdasági Programját. Jelen megalapozó vizsgálat bemutatja az önkormányzat működését, de a többi fejezetben is megjelenik Mélykút Város Önkormányzat, mint a városfejlesztés fő szereplője, valamint a köz- és közösségi szolgáltatások biztosítója. Az összes ilyen dokumentum-rész a Gazdasági Program figyelembevételével, az általa beazonosított külső és belső negatívumokra és pozitívumokra reflektálva készül.

A dokumentum részletesen a 1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program c. alfejezetben kerül bemutatásra.

Mélykút Város Fenntartható fejlődés helyi programja. Local Agenda 21

Mélykút Város Önkormányzat Képviselő-testülete 236/2013. (XII.17.) sz. határozatával hagyta jóvá a város Local Agenda 21 programját (LA21), mely hosszú távú fenntarthatósági célokat fogalmaz meg a város környezeti, társadalmi és gazdasági jellemzőinek fejlődése érdekében, széleskörűen vizsgálja Mélykút jelenlegi állapotát és jövőbeni lehetőségeit. A LA21 dokumentumokkal szemben támasztott alapvető követelmény, hogy széleskörű társadalmi partnerségben, az érintettek bevonása mellett készüljön el. Mélykút ennek a feltételnek széles körben végzett kérdőívvezéssel

tett eleget. Az így kialakított környezetvédelmi, gazdasági és társadalmi helyzetkép jelen dokumentumban frissítésre, aktualizálásra kerül, a közösen kijelölt célok és beavatkozások pedig alapul szolgálhatnak a problémák és szükségletek beazonosításához a megalapozó vizsgálat készítése során és az ITS céljainak kijelöléséhez egyaránt.

Mélykút Város Környezetvédelmi Programja 2012-2017

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvényben foglaltak alapján a helyi önkormányzatok környezetvédelmi feladatai között szerepel a Települési Környezetvédelmi Program kidolgozása. A törvény iránymutatásai alapján Mélykút képviselő-testülete az 50/2012. (IV.24.) Kt. számú határozattal hagyta jóvá a város 2012-2017-es évekre vonatkozó környezetvédelmi programját. A dokumentum Mélykút aktuális környezeti állapotának bemutatása mellett a következő, jelen megalapozó vizsgálatnak is tárgyát képező tématerületeken határoz meg célokat és feladatokat:

- Ivóvízellátás
- Területfejlesztés és -rendezés
- Zöldfelület-gazdálkodás
- Épített környezet alakítása
- Települési levegőminőség javítása
- Vizek védelme
- Hulladékgazdálkodási célprogram
- Környezetbiztonság

Mélykút Város Települési Egészségterve és Egészségfejlesztési programja

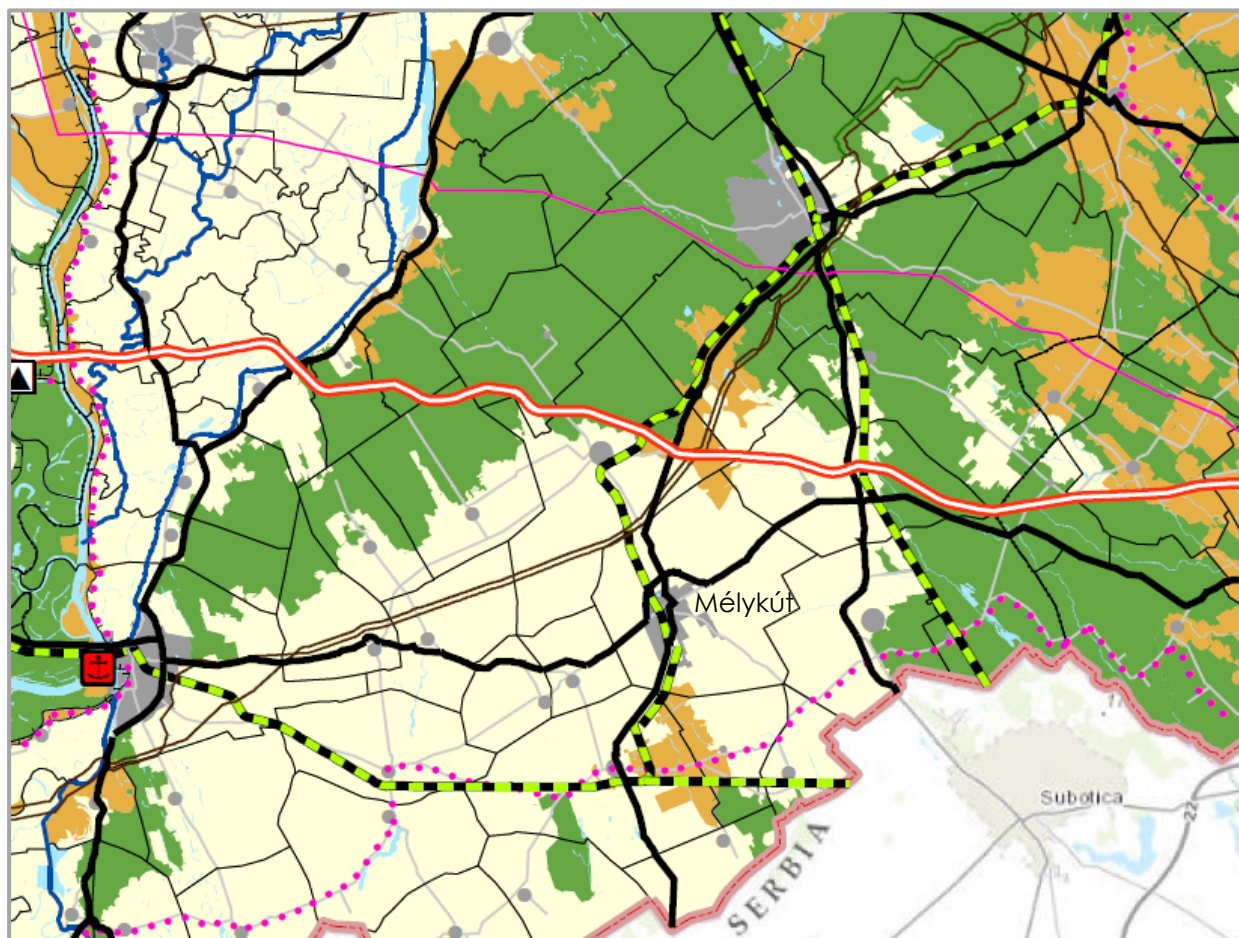
A Települési Egészségterv Mélykút lakosságának az életminőségét és életfeltételeinek a javítását célozza meg egészségük iránti felelősségük és öngondoskodó képességük fejlesztése, a mélykúti közösségek és a társas támogatások erősítése, továbbá az egészséges életvitelhez szükséges tudás és készségek elsajátítása és hatékony támogatása által. A dokumentum megállapításai alapul szolgálhatnak jelen vizsgálat 1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy) c. alfejezetéhez, míg a körvonalazódott fejlesztési irányokat aktualizálást követően érdemes lesz majd beemelni Mélykút ITS-be.

1.3. A TERÜLETRENDEZÉSI TERVEKKEL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

Mélykút város közigazgatási területét érinti az Országos Területrendezési Terv (OTrT) és Bács-Kiskun Megye Területrendezési Terve (BKMTTrT).

Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvényt (OTrT törvény) az Országgyűlés 2003-ban fogadta el. A törvény első átfogó módosítására 2008-ban került sor. Az OTrT törvény 29. § úgy rendelkezik, hogy a terv felülvizsgálatát legalább 5 évente el kell végezni. Ennek megfelelően a törvény soron következő módosítása 2013-ban megtörtént, így az Országgyűlés a módosító javaslatot 2013. december 9-én elfogadta, a törvény 2014. január 1-jén hatályba lépett.

4. ábra: OTRT 2. sz. melléklet

ORSZÁGOS TERÜETFELHASZNÁLÁS RENDSZERE

	Erdőgazdálkodási térség
	Mezőgazdasági térség
	Vegyes területfelhasználású térség
	Vízgazdálkodási térség

Települési térség

	1000 ha felett
	500-1000 ha között
	100-500 ha között
	100 ha alatt

Közlekedési hálózatok és építményeik

	Gyorsforgalmi út
	Főút
	Országos kerékpárút törzshálózat
	Nagysebességű vasútvonal
	A transzeurópai vasúti áruszállítási hálózat részeként működő országos törzshálózati vasútvonal
	Egyéb országos törzshálózati vasútvonal
	Közforgalmú nemzetközi és országos jelentőségű kikötő
	Országos jelentőségű polgári repülőtér

Forrás: www.njt.hu

Az OTt Mélykút területét érintő szerkezeti elemei az alábbiak:

- Az országos területfelhasználási kategóriák közül a település területének a települési térségen kívüli legnagyobb része mezőgazdasági térség, kisebb arányban megjelenik vegyes területfelhasználású térség.
- Az országos főúthálózat tervezett eleme a Kiskunfélegyháza (5. sz. főút) - Kiskunhalas - Mélykút - Kunbaja - (Szerbia)főútvonal kunbajai határelkelőhellyel: Mélykút igazgatási területén a mostani 5312 jelű út a jelölt nyomvonal, amely a jánoshalmi határ közelében új nyomvonalon, direkt irányváltással éri el az 5412 jelű utat Kunfehértó - Kiskunhalas felé
- Az 55. számú főút tervezett településselkerülő szakasza a belterülettől É-ra halad majd el
- Nemzetközi vasútvonal nem érinti Mélykutat, de az itt áthaladó 154. számú vonal Kiskunhalasnál csatlakozik a 150. jelű Budapest [IX. kerület, Ferencváros] - Kelebia - (Szerbia) vasútvonalhoz, amely a transzeurópai áruszállítási hálózat részeként működik
- Országos egyéb törzshálózatú nyomvonal a Bátaszék – Baja – Kiskunhalas vasúti pálya
- Közvetve kihat Mélykút vasúthálózati kapcsolataira a tervezett Bácsalmás - Csikéria - (Szerbia) - Röszke és Szeged - Nagylak - (Románia) összeköttetés csikériai határmetszéssel, amelyhez a Mélykúton áthaladó vonal Bácsalmásnál csatlakozik majd
- A Dél-alföldi határmenté kerékpárút 5.A útvonala ugyan közvetlenül nem érinti Mélykutat, de Bácsalmásnál csatlakozni lehet a Debrecen - Létavértes - Biharkeresztes - Sarkad - Gyula - Lökösháza - Battonya - Mezőhegyes - Tótkomlós - Orosháza - Hódmezővásárhely - Szeged Mórahalom - Tompa - Bácsalmás - Nagybaracska – Mohács tervezett országos kerékpárúthoz
- Két országos jelentőségű földgázszállító vezetéke húzódik az FGSZ Zrt-nek az igazgatási terület É-i határán:
 - Városföld - Drávaszerdahely DN 800 nagynyomású földgázvezeték
 - Szank - Dunafalva DN 400 nagynyomású földgázvezeték

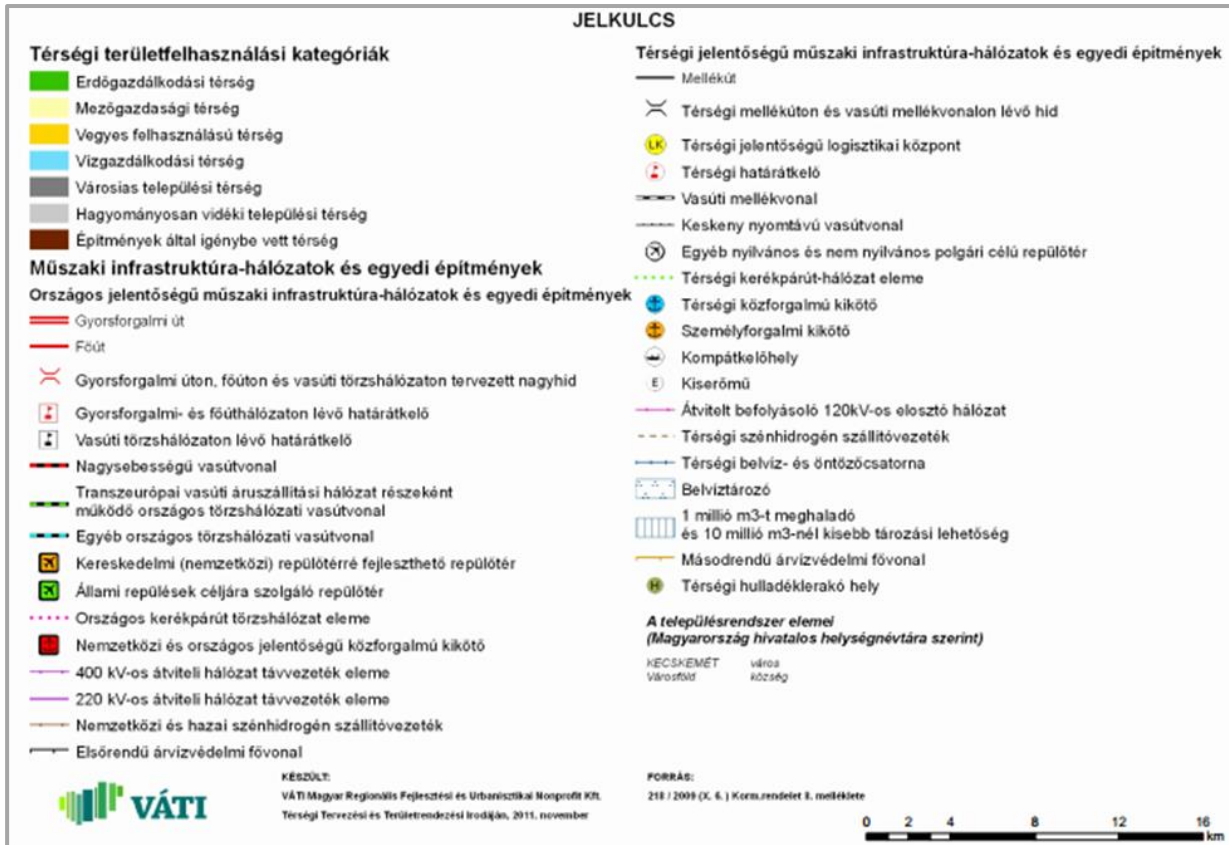
Az OTt Mélykút területét is érintő övezetei:

- Országos ökológiai hálózat (3/1. sz. melléklet)
- Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete (3/2. sz. melléklet)
- Jó termőhelyi adottságú szántóterület (3/3. sz. melléklet)
- Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület (3/4. sz. melléklet)
- Országos vízminőség-védelmi terület övezete (3/7. sz. melléklet)

Bács-Kiskun Megye Területrendezési Terve a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 19/2011. (XI. 29.) önkormányzati rendeletével és Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés 190/ 2011. (XI. 25.) Kgy. határozatával került elfogadásra. Határozat állapította meg a „Szélerőmű elhelyezéséhez további vizsgálatra ajánlott terület” megyei övezet. Az övezet lehatárolásának elsődleges célja, hogy orientálja a szélerőművek területi kijelölését, elkerülendő azokat a területeket, amelyeken védelmi szempontok miatt az nem kívánatos. Mélykút külterületét is érinti a kijelölés.

BKMTt-ről szóló rendelet célja, hogy meghatározza a megye egyes térségei területfelhasználásának feltételeit, a műszaki infrastrukturális hálózatok és egyedi építmények összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve az erőforrások védelmére.

5. ábra: BKMTTrT 2. sz. melléklet

Forrás: <https://bacskiskun.hu>

1. táblázat: A település térségi területfelhasználási kategóriák szerinti megoszlása

Megnevezés	Kiterjedés (hektár)	Kiterjedés (%)
Erdőgazdálkodási térség	901	7,3
Mezőgazdasági térség	9970	80,7
Vegyes területfelhasználású térség	104	0,8
Városias területfelhasználású térség	1369	11,1
Hagyományosan vidéki települési térség	0	0,0
Vízgazdálkodási térség	3	0,0
Építmények által igénybe vett térség	0	0,0

Forrás: BKMTrT 1 / 2. számú melléklete

A megyei tervben megjelölt térségi jelentőségű szerkezeti elemek az alábbiak:

- Országos mellékút:
 - meglévő 5312 jelű Kalocsa-Bácsalmás összekötő út
 - meglévő 5502 jelű Mélykút-Csikéria összekötő út
 - tervezett összekötő út Mélykút-5501 jelű út között (az 5502 út meghosszabbítása a Tompa-Csikéria összekötő útig)
- Térségi kerákpárúthálózat nem halad át Mélykúton, de Jánoshalmánál csatlakozni lehet a Baja - Csávoly - Jánoshalma - Kunfehértó - Kiskunhalas - Kiskunmajsa - Kömpöc - (Kistelek - Ópusztaszer) nyomvonalhoz
- Térségi jelentőségű logisztikai központ három helyen is található Mélykút közelében: Baján, Tompán és Kiskunhalason
- Mélykút déli határrészén halad át a Baja - Bácsalmás - Tompa - (Mórahalom - Szeged [Kiskundorozsma]) 120 kV-os villamosenergia-elosztó hálózati nyomvonal
- Az igazgatási terület É-i határán húzódó nagynyomású földgázszállító vezetékekről nagyközépnomású vezetékek ágaznak ki, melyeken a DÉGÁZ végez szolgáltatást

Mélykút térségi övezetekkel való érintettsége:

Az OTv-t módosító 2013. évi CCXXIX. törvény (a továbbiakban: Mtv) átmeneti rendelkezéseket tartalmaz az új szabályok alkalmazására. Az átmeneti rendelkezések értelmében (31/B):

„f)) azokra az országos övezetekre, amelyeket a kiemelt térségi és megyei területrendezési terv alkalmaz, azonban a rá vonatkozó előírásokat az Mtv. módosította, a településrendezési eszközök készítésénél, módosításánál e törvénynek az Mtv.-vel megállapított övezeti előírásait kell alkalmazni,

„l) azon új országos, kiemelt térségi és megyei övezeteket, amelyeket az Mtv. állapított meg, azonban a kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben még nem kerültek alkalmazásra, a településrendezési eszközök készítésénél, módosításánál e törvénynek az Mtv.-vel megállapított

A törvényváltozást a megyei terv még nem követte le, ezért Mélykút szempontjából csak a következő megyei övezeteket kell figyelembe venni:

- Magterület (86 ha-t jelöl a megyei terv, de a KNPI friss adatszolgáltatása érvényes)
- Ökológiai folyosó (260 ha-t jelöl a megyei terv, de a KNPI friss adatszolgáltatása érvényes)
- Pufferterület (147 ha-t jelöl a megyei terv, de a KNPI friss adatszolgáltatása érvényes)
- Rendszeresen belvízjárt terület (654 ha)
- Kiserőművek Bács-Kiskun megyében

1.4. A SZOMSZÉDOS TELEPÜLÉSEK HATÁLYOS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVEINEK - AZ ADOTT TELEPÜLÉS FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ - VONATKOZÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI

2. táblázat: Mélykút közigazgatási területével határos Bács-Kiskun megyei települések településrendezési tervei

Település neve	Terv címe	Rendelet, határozat szám	Elfogadás dátuma
Bácsalmás	Bácsalmás településrendezési terve (TRT) településszerkezeti tervének ismertetése	263/2009. (IX. 29.) hat.	2009.09
Bácsszőlős	Bácsszőlős, településszerkezeti terv - 2010	27/2010. (IX. 1.) hat.	2010.09
Jánoshalma	Jánoshalma, településszerkezeti terv	83/2004. (IV.22.) határozat	2004.04
Kisszállás	Kisszállás (0209/21 hrsz-ú telek (szennyvíztisztító telep)), településszerkezeti terv - módosítás 2014	66/2014. (V. 12.) hat.	2014.05
	Kisszállás településszerkezeti terv	161/2007 (XI.29.) hat.	2007.11
	Kisszállás, településszerkezeti terv	134/2001 (XI.29.) határozat	2001.11
Tataháza	Tataháza településszerkezeti terv	1/2012. Ökh. határozat módosítva az 59/2015. (VI.10.) és az 59/2016. (VII.15.) határozattal	2016.07.
Tompa	Tompa, településszerkezeti terv	49/2005. (III.31.) határozat	2005.03
	Tompa, településszerkezeti terv	145/2011. (XI. 7.) hat	2011.11
	Tompa, településszerkezeti terv - módosítás 2013 (teljes területre vonatkozó tervlapot tartalmaz)	93/2013. (V.16.) határozat	2013.05
	Tompa, településszerkezeti terv - módosítás 2014	244/2014. (XI. 6.) hat.	2014.11

Forrás: TelR Terv ellátottság lekérdezése alapján saját szerkesztés (2016)

A Mélykúttal szomszédos települések közigazgatási határai mentén konfliktust eredményező fejlesztéseket nem tartalmaznak a szerkezeti tervek. Minden oldalról legalább 1 km szélességben mezőgazdasági területeket jelölnek ki a tervlapok. Kisszálláson található 1 km-en belül kijelölt beépítésre szánt terület, egy meglévő mezőgazdasági major.

1.5. HATÁLYOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK BEMUTATÁSA

1.5.1. A HATÁLYOS FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ, INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA VONATKOZÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI

Mélykút település 2002-ben fogalmazott meg legutóbb Településfejlesztési Konceptiót, amely a településrendezési tervet készítette elő, ezért a koncepcionális elemeken kívül programot adott a településszerkezeti és területfelhasználási változtatásokhoz. Prioritásként kezelte a településre (akkor még nagyközségre) vonatkozó megyei területrendezési célok megvalósítását: ipari-vállalkozási övezet kialakítását, a közlekedésfejlesztést – egyebek között az 55-ös főút elkerülő szakaszának, a Csikéria felé vezető útnak és a Jánoshalmára vezető kerékpárútnak a kiépítését. A helyben megfogalmazódott fejlesztési szándékok főként az életminőség javítására irányultak és figyelemre méltó aktualitást találunk azokban a gondolataiban, melyek szerint a munkanélküliség csökkentését „átképzésekkel, közmunkákkal és helyi adópolitikával és nem utolsósorban a vállalkozók idevonzásával, munkahelyteremtéssel” továbbá a „mezőgazdaság intenzívebbé válását” szolgáló fejlesztésekkel kell támogatni. Aggasztónak tartotta a dokumentum az 1975 óta egyértelműen megmutatkozó népességfogyást, a 7500 fő körüli lakosságszám 6000 fő alá csökkenését. Említi a tetemes számú (mintegy 250 db) lakatlan házat és a korszerűtlen lakáskörülményeket.

A friss vizsgálatok szerint a koncepció célkitűzéseit csak részben sikerült megvalósítani, részint a külső feltételek romlása, ezen belül is a déli országhatár menti terület válságba jutása, részint a kedvezőtlen demográfiai tendencia folytatódása miatt. Az optimista elképzelések a termálvíz-kutakra épülő turizmusról és üdülőtérület kialakulásáról nem váltak valóra és a vállalkozási övezet, valamint az ipari park létrehozása is várat még magára.

Az új településfejlesztési koncepció 2017-ben a településrendezési eszközök felülvizsgálatához kapcsolódva, míg a város ITS-e a 2016-ban a TOP-2.1.2-15 Zöld város kialakítása pályázati felhívásra benyújtott, TOP-2.1.2-15-BK1-2016-00007 azonosítószámú „Mélykút városközpont rekonstrukciója” pályázat keretében készül el.

1.5.2. HATÁLYOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI ÉS TELEPÜLÉSRENDEZÉSI SZERZŐDÉSEK

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 30/A §-a szerint: „(1) A települési önkormányzat egyes településfejlesztési célok megvalósítására településrendezési szerződést (továbbiakban: szerződés) köthet az érintett telek tulajdonosával, illetve a telken beruházni szándékozóval (a továbbiakban együtt: a cél megvalósítója).” Az önkormányzat a szerződésben kötelezettséget vállal, hogy a szükséges településrendezési eljárást a megállapított határidőn belül elindítja és az előírásoknak megfelelően lefolytatja, míg a vállalkozó a település fejlődését segítő, általában közérdekű többletmunkát végez. A szerződésben vállalt kötelezettségek és a megvalósuló településrendezési cél között közvetlen összefüggésnek kell lennie. Mélykút eddig még nem élt a szerződés adta lehetőséggel, az eddigi tervmódosítások költségeit sem hárította át a kérelmezőkre.

1.6. A TELEPÜLÉS TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVI ELŐZMÉNYEINEK VIZSGÁLATA

1.6.1. A HATÁLYBAN LÉVŐ TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK

Mélykút város településszerkezeti tervét a Képviselő-testület a 227/2003. (X. 28.) Kt. számú határozattal hagyta jóvá, mely módosult a 205/2015 (XI.24) Kt. számú határozattal.

27/2003. (X.31.) számú rendelettel került elfogadásra Mélykút nagyközség helyi építési szabályzata, mely módosult:

- a 17/2004.(V.26.) számú rendelettel,
- a 20/2004. (VI. 30.) számú rendelettel,
- a 12/2006. (VI. 14.) számú rendelettel,
- a 6/ 2008. (IV.2.) számú rendelettel,
- a 15/ 2010. (VI. 30.) önkormányzati rendelettel,
- az 1/2012. (II.15.) önkormányzati rendelettel és
- a 20/2015. (XI. 27.) önkormányzati rendelettel.

1.6.2. A HATÁLYOS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERV MEGÁLLAPÍTÁSAI, MEGVALÓSULT ELEMEEK

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény a településszerkezeti tervet definiálja: „A településfejlesztési koncepcióban foglalt célok megvalósítását biztosító, a település szerkezetét, a területfelhasználást és a műszaki infrastruktúra-hálózatok elrendezését meghatározó terv”. Tehát a szerkezeti terv – melyet az önkormányzat határozat formájában hagy jóvá – meghatározza a település fejlődésének térbeli rendjét hozzávetőleg 10 éves időtávra. Áttekinthetően tartalmazza a területfelhasználási egységeket, a vonalas infrastruktúra létesítményeket, közműveket, természeti- és tájképi értékeket, intézményeket, az épített környezet védett elemeit és a település építési rendje szempontjából fontos egyéb adottságokat, iránymutatást.

Lakóterületek

A népességszökkenés mellett is szükséges biztosítani az új lakótelek-kínálatot, melynek a szerkezeti terv – talán túlzottan is – eleget tesz. A kijelölt mintegy 493 hektárnyi lakóterület túlnyomó része „falusias” kategóriában szerepel, beleértve a belterület ÉK-i részén (Madách utca környéke) és a Ny-i részén (Alsótemető mellett) előirányzott, összesen kb. 25 hektár kiterjedésű új beépítésre szánt telektömböket, melyek jelenleg mezőgazdasági művelés alatt állnak. Megvalósításukra nem mutatkozott igény és egyre kevesebb esély van a betelepülésükre, tekintettel arra, hogy – a 6. ábra tanúsága szerint – számos üres telek van a város kialakult lakóövezeteiben is. A foghíjasodás kedvezőtlen jelenség, főleg a belterület D-i nyúlványában, az ún. „Gányó”-ban tapasztalható a lakótelkek rohamos kiürülése.

Öregmajorban hozzávetőleg 7 hektár új lakóterületet irányoz elő a szerkezeti terv az egyéb belterület ÉK-i részén, melynek felhasználása nem történt meg.

A városközpontban „kisvárosias” lakóterületté változtatott jó néhány telektömböt a 2015. évi módosítás, így mintegy 40 hektár szerepel ebben a kategóriában. A kijelölteken kívül további kialakult telekcsoportokat is városias (30 %-ot meghaladó) beépítettség jellemez elsősorban a városközpont közelében, melyek kisvárosias területbe való átsorolás nélkül nem fejlődhetnek.

6. ábra: Kijelölt, beépítetlen lakótelkek a belterületen és Öregmajorban

Forrás: saját szerkesztés (2016)

Vegyes területek

A szerkezeti terv a szűken vett városközpontot (9 hektárt) településközpont vegyes területben tartja nyilván. A telkek általában intenzíven beépítettek.

Gazdasági területek

Iparterületként kezeli a szerkezeti terv a 7. ábra szerinti meglévő mezőgazdasági üzemeket (összesen 65 hektárt) és még további 331 hektárt, melynek jó része még beépítetlen, új beépítésre szánt terület az 55-ös számú út belterülethez közeli szakaszai mentén. A legnagyobb területfolt az Alkotmányos út környékén van kijelölve, melynek magját az egykori termelőszövetkezeti üzemek helyén létrejött majorok és szolgáltató ipari létesítmények képezik. A 2015. évi módosítás során jelölte ki az önkormányzat ipari beépítésre a tervezett Ipari Park és víziszármazó üzem területét az 55-ös számú út és a tervezett É-i elkerülőút Ny-i csomópontjánál. Az új beruházásokra tehát készen áll a város. Az elkerülőút K-i csomópontjánál is jelentős iparterület vár kialakításra, de itt inkább mezőgazdasági jellegű üzemek indultak fejlődésnek.

7. ábra: Majorként működő területek

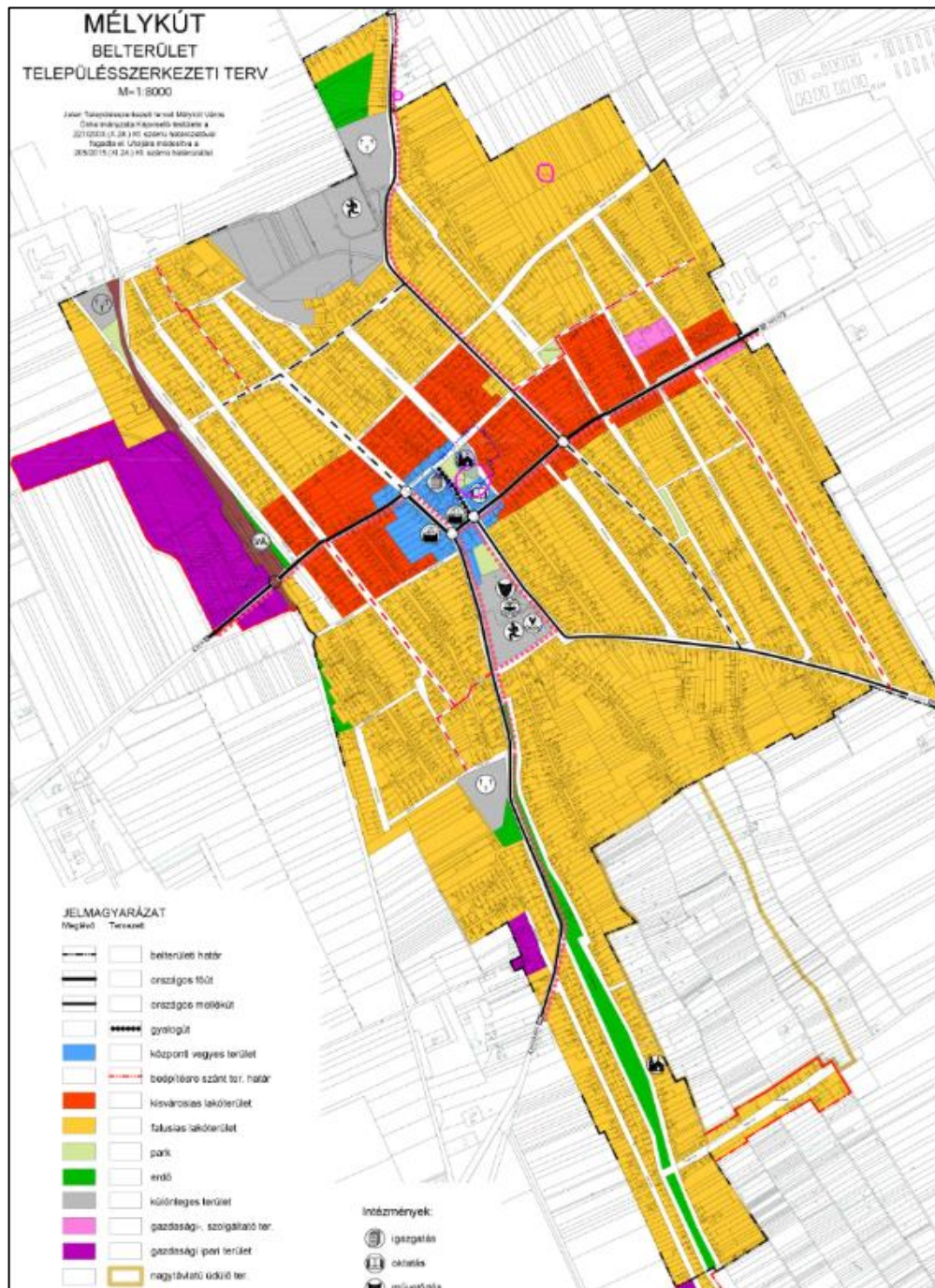

Forrás: saját szerkesztés (2016)

3. Táblázat: Melykút közigazgatási területének Településszerkezeti terv szerinti kimutatása

Rendeltetési kategória	Központi belterület	Öregmajor egyéb belter.	Külterület	Összesen
	566,2	49,3	11730,2	12345,7
Beépített és beépítésre szánt	525,7	40,5	362,7	984,5
Kisvárosias lakó - Lk	41,7	-	-	41,7
Falusias lakó - Lf	419,3	31,9	-	451,2
Településközpont vegyes terület - Vt	9,4	-	-	9,4
Kereskedelmi gazdasági szolgáltató terület - Gk	1,9	-	-	1,9
Ipari terület - Gi	27,0	6,2	362,7	395,9
Különleges sport és szabadidő terület - Ks	17,7	-	-	17,7
Különleges fürdő terület - Kf	1,9	-	-	1,9
Különleges vízmű terület - Kv	0,5	2,4	-	2,9
Különleges temető terület - Kt	6,3	-	-	6,3
Beépítésre nem szánt	40,5	8,8	11367,5	11361,2
Országos főút (belt.:2009,6m, kült.:5640,8m)	5,6	-	15,7	21,3
Országos mellékút (4750,3m, kült.:19279,0m)	11,4	-	46,2	57,6
Gyűjtőút (belt.:4076,7m, kült.:5865,4m)	7,3	-	10,5	17,8
Tervezett elkerülő út (5923,0m)	-	-	17,7	17,7
Vasút (belt.:1245,5m, kült.:9031,6m)	4,1	-	18,0	22,1
Zöldterület - Z	2,7	2,4	-	5,1
Erdőterület - E	9,4	6,4	1012,6	1028,4
Mezőgazdasági terület (általános) - MT	-	-	10212,6	10212,6
Vízgazdálkodás - csatorna	-	-	34,2	34,2

8. ábra: Kivonat Mélykút érvényes belterületi településszerkezeti tervéből

Kereskedelmi szolgáltató terület mindössze 9 hektáron szerepel a szerkezeti tervben a belterület K-i részén, lakóterületbe ékelődve. A telkek mindegyike beépített.

Nagytávlatú üdülőterületek

Üdülőterületeket nagytávlatban irányoz elő a szerkezeti terv a központi belterület DK-i részén és Öregmajortól D-re, mindkét esetben a hévízkutakra alapozva az elképzelést. A fejlesztésre szánt telekcsoportok mezőgazdasági művelés alatt állnak.

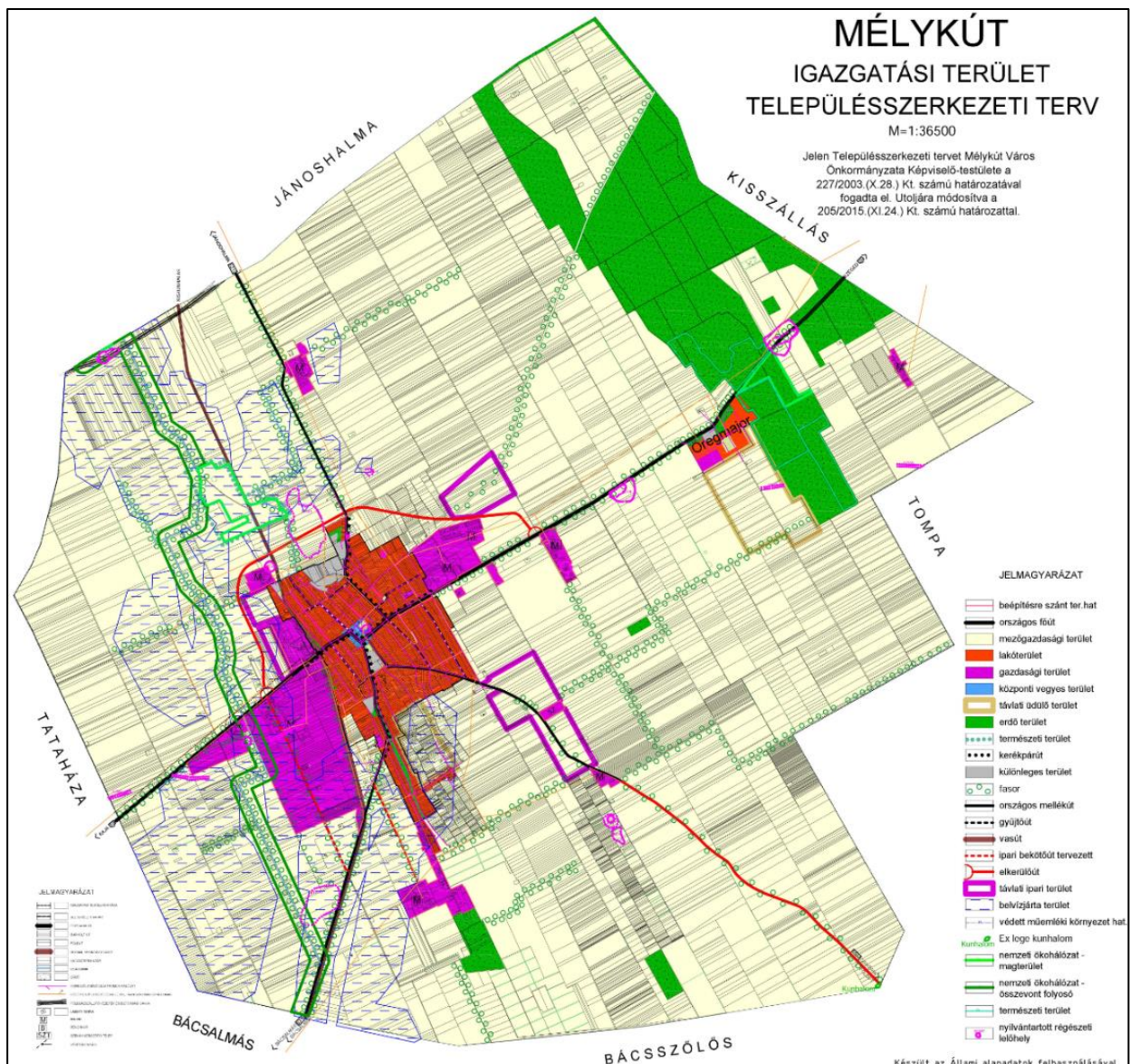
Különleges területek

Mélykút temetői, sportterületei, fürdője és vízműve különleges területnek minősül (összesen 29 hektár). A telkek a kijelölt rendeltetésnek megfelelő használat alatt állnak, kivéve a belterület É-i határán kijelölt sportterületet (lovaspálya), amely bővítésre alkalmas, jelenleg szántóművelés alatt álló részt is magában foglal.

Zöldfelületek, külterületi művelés

A szerkezeti terv a központi belterületen öt földrészletet jelöl közpark vagy közkert kategóriában, melyek egyike sem éri el az 1 hektár nagyságot, Öregmajor közparkja viszont 2 hektárnál is nagyobb. Kisebb erdőterületek is vannak előirányozva a vasút és az utcák zöldsávjain, Öregmajorban pedig az 55-ös számú út mentén. A külterületen hozzávetőleg 1000 hektárt jelöl a szerkezeti terv erdőterületként, egyébként a meglévő csatornák és utak kivételével minden terület mezőgazdasági kategóriában szerepel.

9. ábra: Kivonat Mélykút igazgatási területre érvényes településszerkezeti tervből

1.7. A TELEPÜLÉS TÁRSADALMA

1.7.1. DEMOGRÁFIA, NÉPESSÉG, NEMZETISÉGI ÖSSZETÉTEL, KÉPZETTSÉG, FOGLALKOZTATOTTSÁG, JÖVEDELMI VISZONYOK, ÉLETMINŐSÉG

Demográfia, népesség

15 év adatainak elemzését követően megállapítható, hogy Mélykút népességszáma folyamatosan csökkenő tendenciát mutat mind az állandó népesség², mind a lakónépesség³ számát tekintve. A százalékos arány jelzi, hogy a népességfogyás arányaiban jóval nagyobb mértékű, mint megyei és országos szinten. A megalapozó vizsgálatához készített interjúk eredményeinek összegzése szerint a negatív trendeket csak megfelelő munkahely-kínálattal lehet ellensúlyozni és támaszkodni lehet a helyi civil társadalom összefogására.

4. táblázat: Mélykút népességszám változása (2001,2011,2015)

Adattípus	2001	2011	2015	Lakónépesség 2011/2001 (%)	Lakónépesség 2015/2011 (%)
Állandó népesség (város)	5 886	5 481	5 177	93,12	94,45
Lakónépesség (város)	5 786	5 200	4 841	89,87	93,09
Lakónépesség (megye)	541 430	521 794	511 419	96,37	98,01
Lakónépesség (ország)	10 174 853	9 931 925	9 830 485	97,61	98,98

Forrás: KSH Statinfo adatbázis alapján saját szerkesztés (2017)

Mélykút közigazgatási területe 12.346 ha. A település népsűrűsége a 2011. évi népszámlálási adatok alapján 42,1 fő/km², ami 2001-hez képest (46,86 fő/km²) csökkenést mutat, 2016-ra a 40 fő/km²-t sem éri el. A település népsűrűségi értékei jóval alacsonyabbak, mint a megyei átlagértékek, a járási átlagértékekkel nagyjából megegyeznek. (Az adott időszakban mind a megye, mind a járás, mind a település népsűrűsége csökkent.)

5. táblázat: Mélykút népsűrűségi mutatói (2001,2011)

Adattípus	2001	2011
Népsűrűség: Mélykút	46,86	42,1
Népsűrűség: Jánoshalmi járás	44,81	40,1
Népsűrűség: Bács-Kiskun megye	64,7	61,6

Forrás: KSH Népszámlálás 2011, saját szerkesztés (2017)

² Az állandó népességbe tartoznak azok a személyek, akik az adott területen bejelentett lakóhellyel rendelkeznek (állandó lakással), függetlenül attól, hogy van-e máshol bejelentett tartózkodási helyük (ideiglenes lakás). Ide sorolhatók azok a személyek is, akik átmenetileg máshol (akár más országban) tartózkodnak, de bejelentett lakcímük az adott területen van.

³ A lakónépességbe azok a személyek tartoznak, akiknek egyetlen lakóhelyük van az adott területen, továbbá másutt tartózkodási hellyel nem rendelkeznek. Ezen felül azok a személyeket számoljuk a lakónépességbe, akiknek több lakóhelye van azonban életvitelszerű lakóhelyüknek az adott területet tekintik.

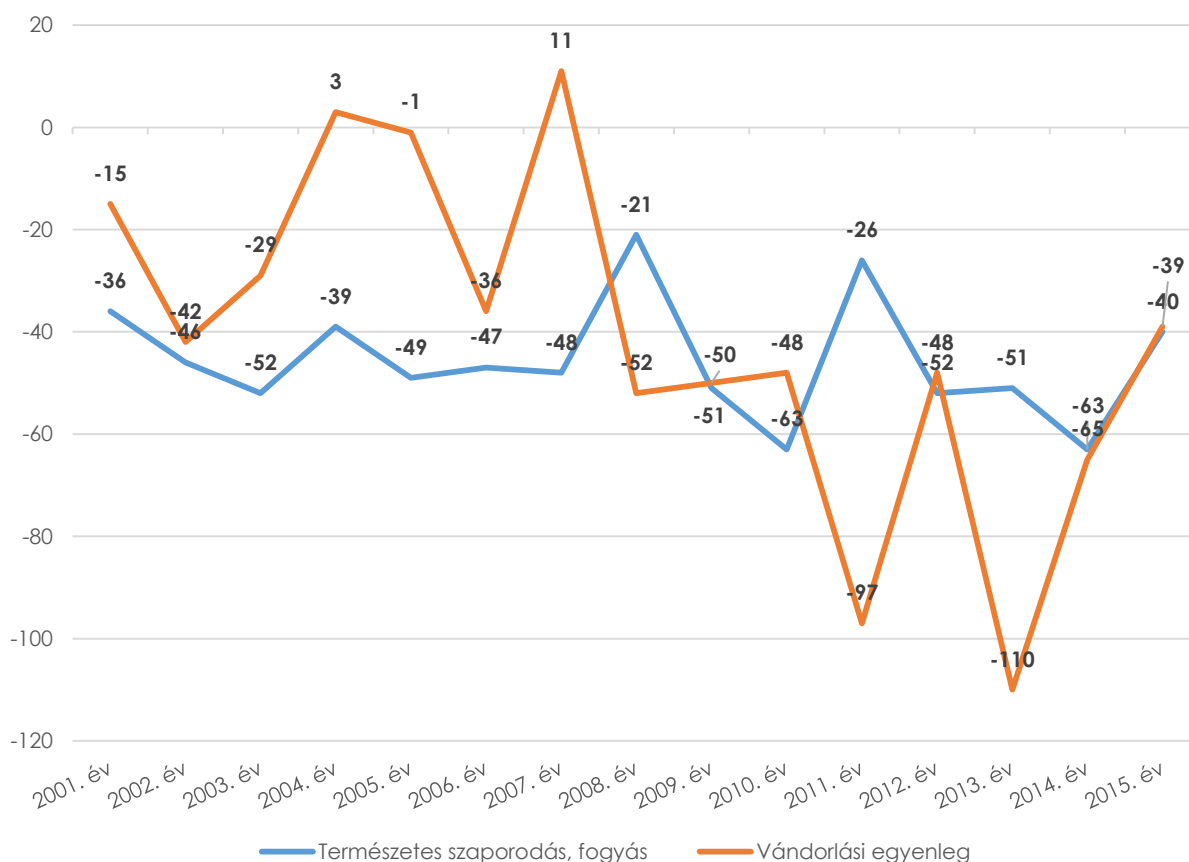
Mélykút népmozgalmi adatai egyértelműen azt tükrözik, amit a népességszám csökkenő tendenciája okán várunk. Az élve születések száma a 2001 és 2015 közötti időszakban jelentős csökkenést mutatott. Bár a halálozások száma átmeneti jelleggel csökkent a településen, a természetes szaporodás mutatójának értékei így is folyamatosan negatívak. A város vándorlási egyenlege a vizsgált tizenöt év alatt jelentősen romlott. A település folyamatos népességvesztéséhez hozzájárul a természetes fogyás és a negatív vándorlási egyenleg egyaránt, ez utóbbi egyre nagyobb mértékben érvényesül, ahogy ezt a következő ábra szemlélteti.

6. táblázat: Mélykút népmozgalmi adatai (2001-2015)

Adattípus	2001	2011	2015
Élve születések száma (fő)	42	38	36
Halálozások száma (fő)	78	64	76
Természetes szaporodás (fő)	-36	-26	-40
Vándorlási egyenleg (fő)	-15	-97	-97
Teljes népmozgalom (tényleges szaporodás) (fő)	-51	-123	-137

Forrás: KSH Statinfo adatbázis alapján saját szerkesztés (2017)

10. ábra: A népmozgalmi adatok grafikus ábrája (2001-2015)

Forrás: KSH Statinfo adatbázis alapján saját szerkesztés (2017)

A település nemek szerinti megoszlásának aránya 2001-ben és 2011-ben szinte azonos volt.

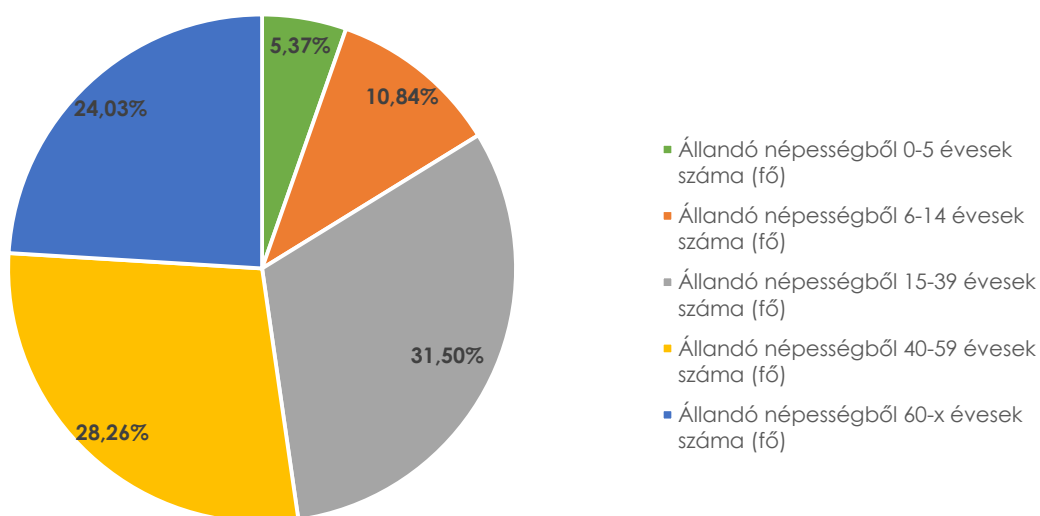
7. táblázat: A népesség nemek szerinti megoszlása (2001, 2011)

Adattípus	2001		2011	
	Fő	Arány	Fő	Arány
Lakónépesség összesen	5 786	100 %	5 200	100 %
Nők	3 029	52,35 %	2 734	52,57 %
Férfiak	2 757	47,65 %	2 466	47,42 %

Forrás: KSH Statinfo adatbázis alapján saját szerkesztés (2017)

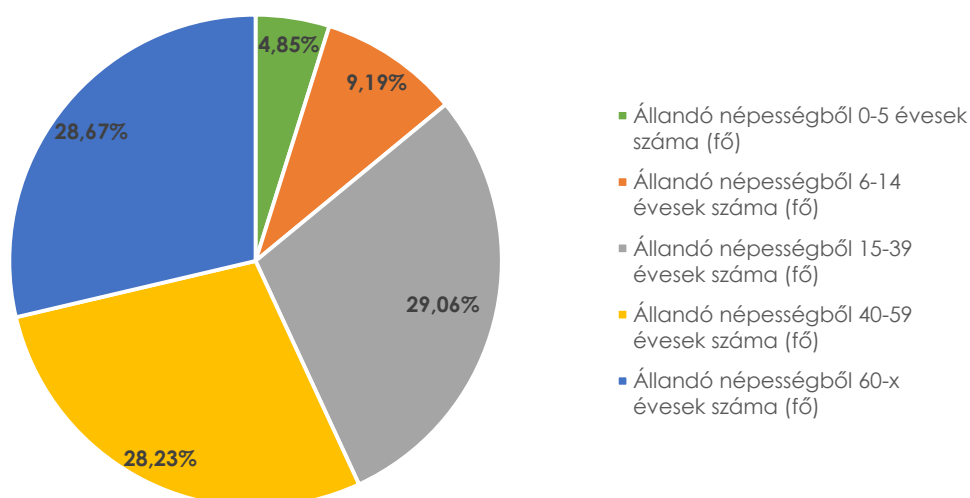
A lakosság korcsoportok szerinti megoszlása változása a vizsgált időszakban megegyezik a megyei és az országos trendekkel, azaz az idősek arányának növekedése figyelhető meg (Mélykút esetén 4 százalékponttal) a 6-39 éves lakosság arányának rovására.

11. ábra: A lakónépesség korösszetétele (2001)

Forrás: KSH Statinfo adatbázis alapján saját szerkesztés (2017)

12. ábra: A lakónépesség korösszetétele (2011)

Forrás: KSH Statinfo adatbázis alapján saját szerkesztés (2017)

Az eltartottsági ráta⁴ országos adata: 61,36%, Mélykúton 42,7 %, valamivel jobb, mint az országos helyzet, de valószínűleg a fiatalok alacsony arányára vezethető vissza. A város öregedési indexe⁵ 2001-ben 148,2 %, 2011-re az érték 204,2 %-ra változott, mely jóval magasabb Bács-Kiskun megye és Magyarország öregedési mutatójánál. Összességében elmondható, hogy a népesség öregedő tendenciát mutat.

8. táblázat: Eltartott népesség és öregedési index

Mélykút városi tendencia	2001	2011
Eltartott népesség rátája	40,2 %	42,7 %
Öregedési index	148,2 %	204,2 %
Megyei tendencia	2001	2011
Eltartott népesség rátája	61,23 %	63,37 %
Öregedési index	121,54 %	166,16 %
Magyarországi tendencia	2001	2011
Eltartott népesség rátája	58,81%	61,36 %
Öregedési index	122,81%	161,03 %

Forrás: KSH Statinfo adatbázis alapján saját szerkesztés (2017)

A városban a 2011. évi népszámlálás alapján jelen lévő nemzetiségek: cigány (romani, beás), horvát, lengyel, német, román, szerb, szlovák, ukrán. A legmeghatározóbb nemzetiség a cigány kisebbség, számuk a település lakosságának több mint 4%-át teszi ki, a megyei arányhoz képest ez az arány magasnak mondható. A településen Roma Nemzetiségi Önkormányzat és két civil

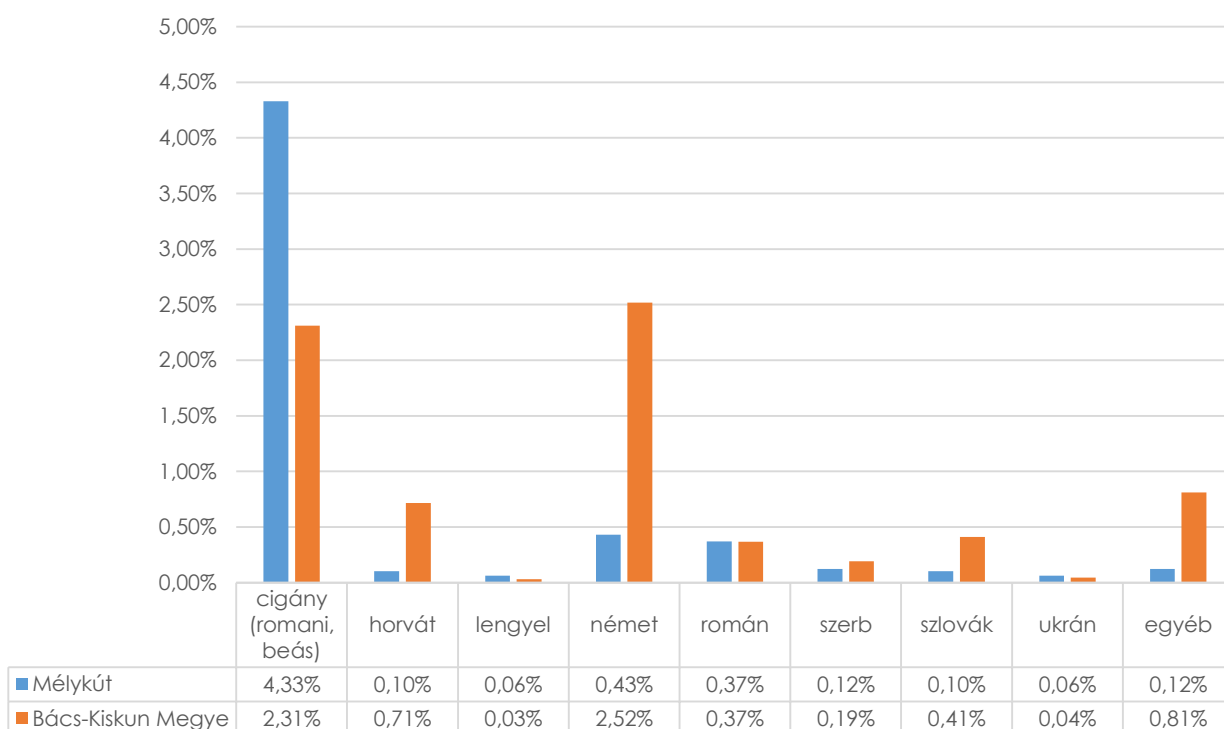
⁴ Eltartottsági ráta: a gyermek- és az idős népesség a 15-60 éves népesség százalékában

⁵ Öregedési index: az idős népesség (60-X éves) a gyermeknépesség (0-14 éves) százalékában

szervezet is működik, melyek a roma származású gyermekek esélyegyenlőségének megteremtése érdekében működnek együtt a köznevelési intézményekkel. A többi nemzetiség aránya Mélykúton alacsony, majdnem minden esetben jóval a megyei érték alatt marad.

A településen kiélezett etnikai konfliktus nem áll fenn, a közösségi együttélés szabályait megszegőkkel szemben a hatóság időben megteszi a szükséges intézkedéseket.

13. ábra: Mélykút és Bács-Kiskun megye nemzetiségeinek aránya (2011)

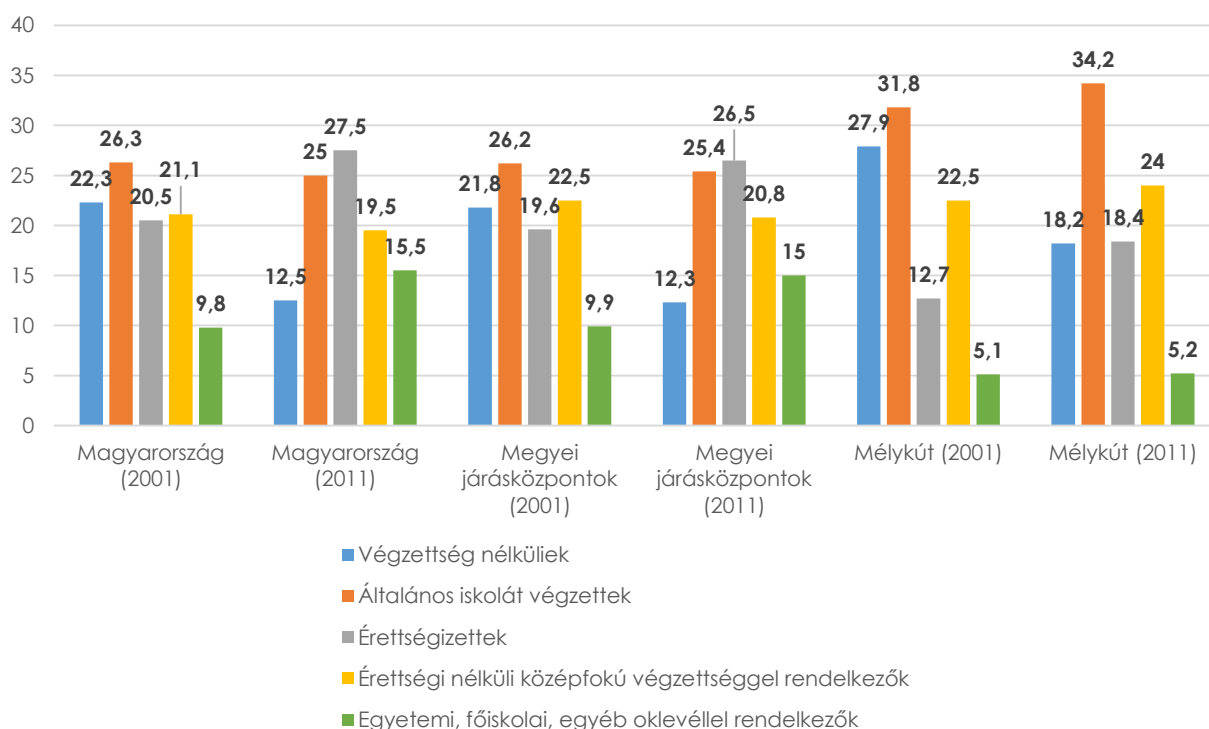
Forrás: KSH Statinfo adatbázis alapján saját szerkesztés (2017)

Képzettség

A település iskolázottsága elmarad az országos és a megyei járásközpontok átlagától. A 2011-es népszámlálási adatokat vizsgálva a járásközpontok és az országos adatok között lényegi különbséget nem találunk, ezekhez viszonyítva a mélykúti mutatók alacsonyabb képzettségi szintet képviselnek a 7 évesnél idősebb népesség arányában.

2011-ben az általános iskolát el nem végzettek aránya (végzettség nélküliek) másfélszerese, míg a legfeljebb 8. osztályt végzettek aránya harmadával több a megfelelő nagyobb terület egységek értékeihez képest. A középfokú végzettséggel rendelkezők aránya a legkiegyenlítettebb az egyes térségek mutatóit összevetve, azonban a vizsgált korcsoporton belüli jelentősnek mondható egynegyed részaránya ellenére a településen hiány van a képzett szakemberekből, a szakképzett kőművesek, lakatosok és egyéb szakemberek kiöregedtek, az utánpótlás pedig hiányzik.

Tovább nyílik az olló az érettségizettek és felsőfokú végzettségűek adatait vizsgálva. A legnagyobb különbséget az egyetem, főiskola vagy egyéb, felsőfokú szakképzést végzettek arányában találjuk, 2011-ben az országos értékhez viszonyítva már alig harmadannyi magasan képzett lakos élt Mélykúton, a vizsgált korosztályból csak minden 20. ember rendelkezik ilyen végzettséggel.

14. ábra: A lakosság iskolai végzettsége a 7 évesnél idősebb népesség arányában (%) (2001, 2011)

Forrás: TeIR ITS adatbázis alapján saját szerkesztés (2017)

A társadalom képzettségének időbeli változásait végigkövetve szintén sajátos képet mutat a mélykúti helyzet. Jól láthatóan az egyes területegységek vizsgált lakosságának nőtt az átlagos képzettségi szintje a két népszámlálás között eltelt időszak alatt. Azonban amíg az országos és megyei járásközpontok adatoknál ez az érettségizettek és a felsőfokú képzésben részesülők arányában is számottevően megmutatkozik, addig Mélykúton számottevő változás a magasan képzettek számában nem következett be. Ettől függetlenül pozitívan értékelhető, hogy jelentősen nőtt az érettségizettek aránya (12,7%-ról 18,4%-ra), emellett az általános iskolát elvégzők és a középfokú végzettséggel rendelkezők hányada is emelkedett.

Foglalkoztatottság

A 2011. évi népszámlálás adatai alapján Mélykút lakosságának 30,2 %-a rendelkezik munkahellyel. A munkanélküliség a teljes lakosság 7,2 %-át érinti. A megye területére jellemző munkanélküliség a vizsgált évben valamivel alacsonyabb, 5,8 %.

9. táblázat: Mélykút népességének megoszlása gazdasági aktivitás szerint (2011)

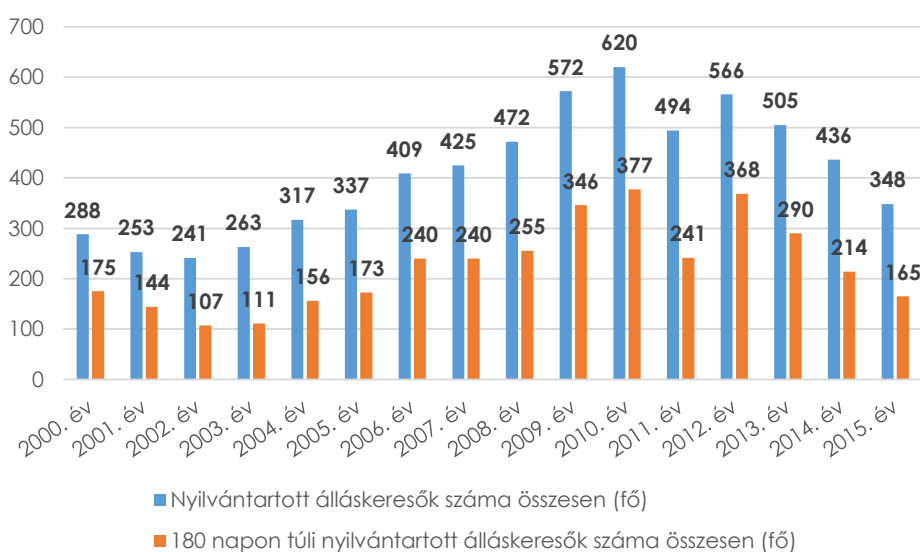
Adattípus	Fő	Megoszlás (%)
Foglalkoztatott	1571	30,2
Munkanélküli	374	7,2
Inaktív kereső	2016	38,8
Eltartott	1239	23,8

Forrás: KSH 2011. évi népszámlálás alapján saját szerkesztés (2017)

A gazdaságilag nem aktív népesség két fő csoportból tevődik össze: az inaktív keresőkből⁶ és az eltartottakból⁷. A településen ezen két csoport aránya nagyon magas volt 2011-ben, együttes hányaduk meghaladja a 60%-ot, amely komoly terhet ró a település gazdaságilag aktív népességére.

A nyilvántartott állás keresők számának változását ez elmúlt 15 évben az alábbi diagram szemlélteti. Számuk folyamatosan változott, abszolút értékében 2015-ben több regisztrált munkanélkülit tartanak nyilván a 15 évvel korábbi adathoz képest. Emellett a diagram jól szemlélteti egy 2010-es csúcstérket, amely a gazdasági válság helyi begyűrűzésének tudható be.

15. ábra: Nyilvántartott állás keresők száma Mélykúton

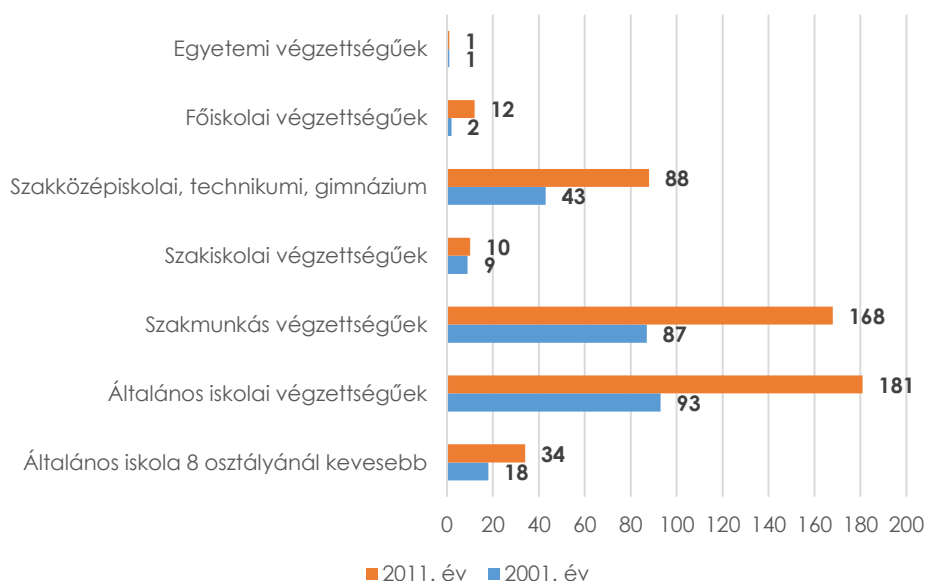

Forrás: KSH Statinfo adatbázis alapján saját szerkesztés (2017)

Tanulságos az állás keresők végzettség szerinti megoszlása is. Belső arányuk a vizsgált években jelentősen nem változott, jellemzően az alacsonyabb iskolai végzettségekkel rendelkezők tartoznak ide, a 2011-ben nyilvántartott 494 főből 418 fő fizikai foglalkozású. Ez alapján elmondható, hogy a magasabb iskolai végzettség előnyt jelent a munkaerő piacon.

⁶ Inaktív keresők azok a személyek, akik a Népszámlálás időpontjában kereső tevékenységet nem folytattak, de keresettel, jövedelemmel rendelkeztek és a vagyonukból vagy egyéb, nem munkával kapcsolatos jövedelemből éltek.

⁷ Eltartottak közé azokat a személyeket soroljuk, akik önálló keresettel, jövedelemmel nem rendelkeznek.

16. ábra: Az álláskeresőik végzettség szerinti eloszlása Mélykúton (2001, 2011) (fő)

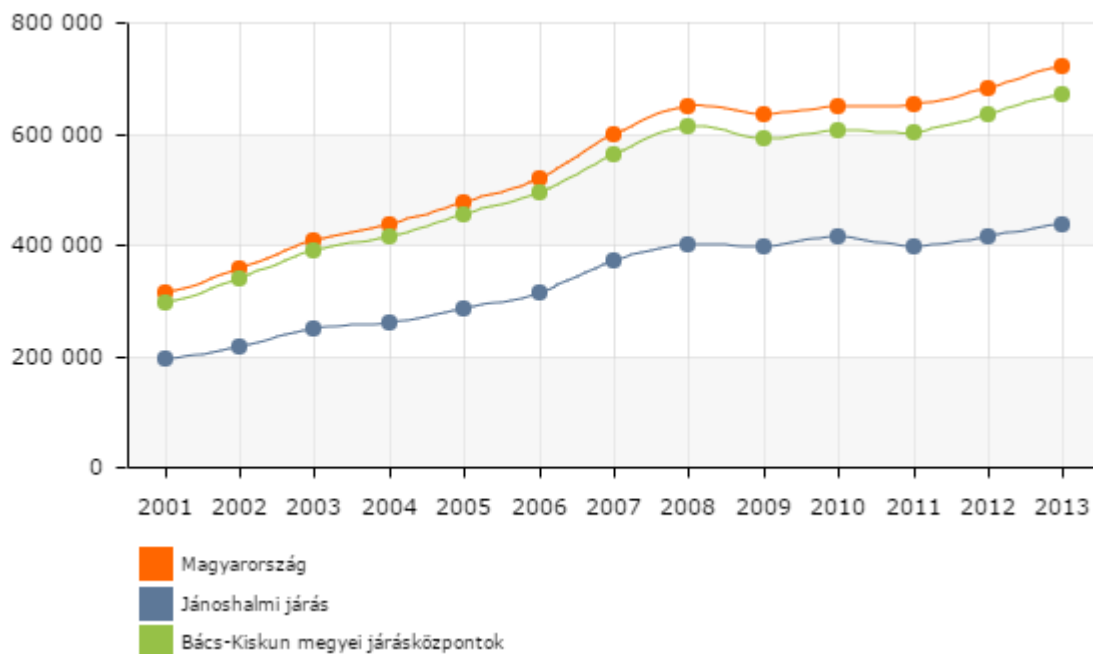
Forrás: KSH Statinfo adatbázis saját szerkesztés (2017)

Jövedelmi viszonyok

Adott térségben élők életszínvonalának felméréséhez megfelelő támpontot nyújthat az „egy főre jutó nettó jövedelem” mérőszám és annak időbeli változásainak vizsgálata. A mélykúti mutató trendszerű alakulását adatok hiányában nem tudjuk vizsgálni, következtetni csak a város meglévő 2013. évi értékéből (411.814,2 Ft) tudunk, illetve feltételezzük (többek között a 2013-as adat miatt) a járási viszonyokhoz való megfelelőséget.

A vizsgált bő tíz év során a jövedelemértékek természetesen emelkedést mutatnak, továbbá a világgazdasági válság által okozott stagnálás és törés is jól látszik a grafikonon. Emellett azonban az egyes területegységek közötti eltérés is megfigyelhető, mely nemcsak a Jánoshalmi járás abszolút értékbeni elmaradását jelenti, hanem az elmaradás mértékének emelkedését is. 2001-ben az országos mutató 62%-kal haladta meg a járásét, míg 2013-ra 65%-ra emelkedett a differencia.

17. ábra: Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (Ft)

Forrás: TeIR ITS adatbázis

További releváns kiegészítést adnak a város jövedelmi viszonyainak feltérképezéséhez a „száz lakosra jutó adófizetők száma” és a „rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül” megnevezésű mutatók.

10. táblázat: Jövedelmi mutatók az egyes területeken (2013)

	Mélykút	Jánosalmi járás	Bács-Kiskun megyei járásközpontok	Magyarország
Száz lakosra jutó adófizetők száma (fő)	39,1	38,9	44,3	44
Rendszeres munka jövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül (15-59 éves)	49,3	47,8	38,4	33

Forrás: TeIR ITS adatbázis alapján saját szerkesztés (2017)

A táblázat értékei erős párhuzamot mutatnak a korábban vizsgált demográfiai, képzettségi és foglalkoztatottsági mérőszámokkal. A száz lakosra jutó adófizetők számának elmaradása az országos és Bács-Kiskun megyei járásközpontok értékeihez képest a gazdaságilag inaktív népesség számának és a munkanélküliségi mutatók hasonló tendenciáinak tudható be. Ezen folyamatok mellett a térség aktív korú népességének munkaerő-piaci- és jövedelmi helyzetéről is kedvezőtlenebb képet kapunk, míg országosan „csak” minden harmadik, addig a településen minden második 15-59 év közötti személyről mondható el, hogy nem rendelkezik rendszeres jövedelemmel.

Segélyezés

A különböző segélytípusok közül a részesültek számát tekintve Mélykúton kiemelkedett 2015-ben a lakásfenntartási támogatás, illetve a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény. Mindkét

segélytípus kapcsán az esetek száma és a KSH szerint az adott segélyre fordított összeg is folyamatosan csökken 2011 óta.

A rászorultaknak kiutalt összeg tekintetében Mélykúton a legjelentősebb segélytípus a foglalkoztatást helyettesítő támogatás, melynek összege 2013-hoz viszonyítva ugyan a felére csökkent, de 2015-ben még így meghaladja a 35 millió Ft-ot (a 2015 előtt létező egyik segélytípus éves összege sem érte el a 10 millió Ft-ot). Annak ellenére, hogy a település foglalkoztatási mutatói kedvezőtlenek, a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesültek számában is jelentős csökkenés következett be 2013 és 2015 között: a részesültek száma mintegy kétharmadára esett vissza.

11. táblázat: Segélyben részesültek száma Mélykúton

Mutatók	Időszak			
	2009	2011	2013	2015
Átmeneti segélyezésben részesültek száma (pénzbeni és természetbeni) (fő)	114	64	101	n.a.
Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (fő)	153	252	275	166
Időskorúak járadékában részesítettek évi átlagos száma (fő)	17	17	18	16
Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (fő)	245	253	180	162
Lakásfenntartási támogatásban részesültek száma (pénzbeni és természetbeni) (fő)	578	695	446	339
Óvodáztatási támogatásban részesültek száma (pénzbeni és természetbeni) (fő)	n.a.	22	11	11
Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesültek száma (pénzbeni és természetbeni) (fő)	n.a.	1	2	n.a.
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (fő)	680	655	482	366
Rendszeres szociális segélyben részesítettek átlagos száma (fő)	74	37	34	33
Temetési segélyben részesültek száma (pénzbeni és természetbeni) (fő)	27	15	25	n.a.
Ápolási díjban részesítettek évi átlagos száma (fő)	34	28	33	n.a.
Súlyosan mozgáskorlátozott személyek közlekedési támogatásában részesültek száma	147	131	n.a.	n.a.

Forrás: KSH területi adatbázis alapján saját szerkesztés (2017)

2015. március 1-jétől jelentős jogszabályi változások történtek a szociális segélyezés terén. Az önkormányzatok által nyújtott segélyek neve egységesen települési támogatás. A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 2015. március 1. napjától hatályos 45. § (1) bekezdés a)-d) pontja szerint települési támogatás keretében nyújtható támogatás különösen:

- a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez,
- a 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának az ápolását, gondozását végző személy részére,

- c) a gyógyszerkiadások viseléséhez,
- d) a lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó hátralékot felhalmozó személyek részére.

A kiutalt települési támogatások összege Mélykúton 2015. március 1-jétől az év végéig meghaladta a 17,5 millió Ft-ot.

Életminőség

Az emberek életminőségét jellemzi, hogy milyen komfortfokozatú és ellátottságú lakásban élnek. Ennek feltérképezésére a legpontosabb és legátfogóbb adatforrást a népszámlálások jelentik. A 2001. és 2011. évi népszámlálások között Mélykúton a lakások és lakott üdülők száma csökkent, szemben az országos és megyei tendenciákkal, de összhangban a jelentős népességfogyással.

Lényegi különbség van Mélykút és a magasabb területi szintek aggregált adatai között a csatornázás tekintetében. Míg országos és megyei szinten a lakások többsége a közcsontra van kapcsolva, addig Mélykúton a lakások 84%-a házi csatornával rendelkezett 2011-ben. Ezen az arányon változtatott a 2015-ben befejeződött, Környezet és Energia Operatív Program (KEOP) keretében megvalósult mintegy 3,5 milliárd Ft-os beruházás, melynek keretében kiépítésre került Mélykút belterületi csatornahálózata.

A hálózati vízvezetékekkel ellátott lakások aránya elmarad ugyan az országos átlagtól, de 2001-ben még megegyezett a megyeivel, 2011-ben viszont jelentősen meghaladta azt. A meleg folyóvízzel ellátott és vízöblítéses WC-vel rendelkező lakások aránya Mélykúton 2011-ben közelítette meg a 2001-es népszámláláskor tapasztalt megyei és országos szintet.

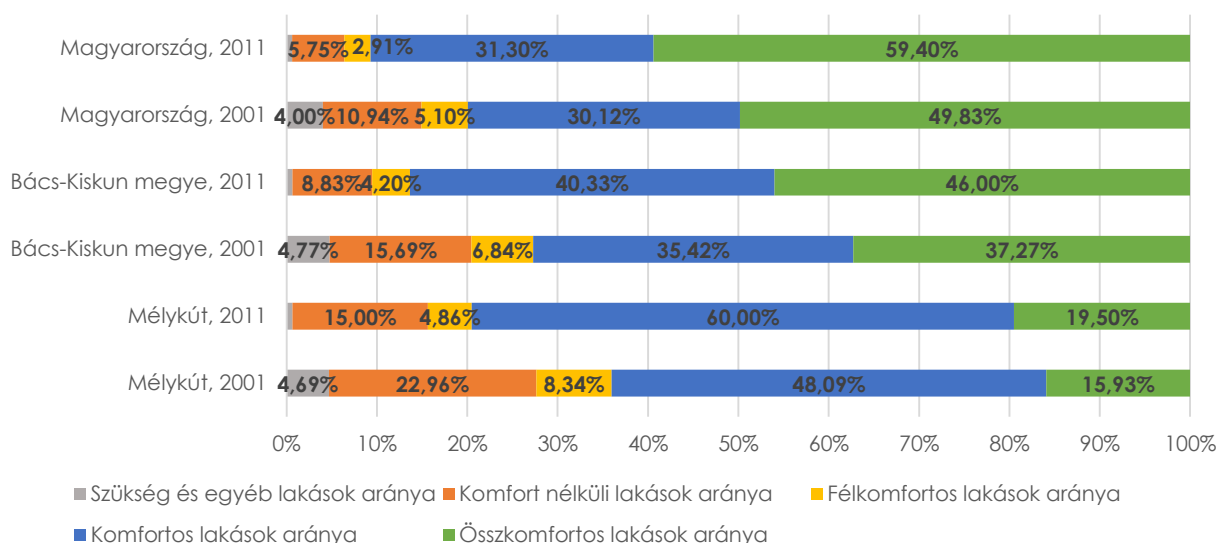
12. táblázat: Lakások és lakott üdülők aránya felszereltség szerint (2001, 2011)

	Mélykút		Bács-Kiskun megye		Magyarország	
	2001	2011	2001	2011	2001	2011
Lakások és lakott üdülők összesen	2.901	2.780	230.007	239.193	4.064.653	4.381.870
Hálózati vízvezetékekkel ellátott lakás	78,66%	88,96%	78,92%	85,65%	88,62%	94,33%
Házi csatornával ellátott lakás	74,32%	84,24%	55,99%	40,77%	35,41%	20,46%
Házi vízvezetékekkel ellátott lakás	0,31%	1,33%	6,71%	9,22%	2,02%	2,36%
Közcsonnával ellátott lakás	4,96%	6,04%	30,01%	54,10%	55,56%	76,24%
Meleg folyóvízzel ellátott lakás	77,97%	82,95%	82,57%	89,42%	88,03%	93,05%
Vízöblítéses WC-vel ellátott lakás	69,05%	81,80%	77,52%	88,83%	84,98%	92,98%

Forrás: TeIR Települési adatgyűjtő alapján saját szerkesztés (2017)

A lakások komfortfokozatát tekintve jelentős javulás következett be a két népszámlálás között, ami elsősorban a komfortos lakások arányának növekedéséből, és a szükség- és komfort nélküli lakások arányának erőteljes visszaeséséből következik, illeszkedve a megyei és országos tendenciához. Ami viszont jelentős eltérés, az az összkomfortos lakások aránya, ami jócskán elmarad a megyei és országos adatoktól, az országosnak csak a harmada. A komfortos és félkomfortos lakások közti fő eltérés a fűtés módja, ez alapján Mélykúton a lakások nagy többsége vélhetően egyedi, és nem központi fűtéses.

18. ábra: Lakások és lakott nyaralók komfortfokozat szerinti megoszlása

Forrás: TelR Települési adatgyűjtő alapján saját szerkesztés (2017)

1.7.2. TÉRBELI-TÁRSADALMI RÉTEGZŐDÉS, KONFLIKTUSOK, ÉRDEKVISZONYOK

Az eddigiekben érintettünk számos olyan témát, amely társadalmi konfliktushelyzetet hordoz magában. Ilyen a megyei és országos szintektől elmaradó életminőség, a magas munkanélküliség, vagy a lakosság folyamatos elöregedése, mely a munkaképes korú, gyakran magasan képzett fiatalok nagyarányú elvándorlásával párosul, és így az értelmiségi réteg zsugorodásához, a szociális rendszer túlterheltségéhez vezet. A településtesttől elkülönülő Öregmajor lakosságának elöregedése még nagyobb mértékű, az egykori összetartó közössége pedig folyamatosan gyengül. a '60-as években kb. 2000 hektárt elcsatoltak az egykor önálló Öregmajori igazgatási területből, mivel az erősen tanyás térségben élők inkább a szomszédos Tompához kötődtek.

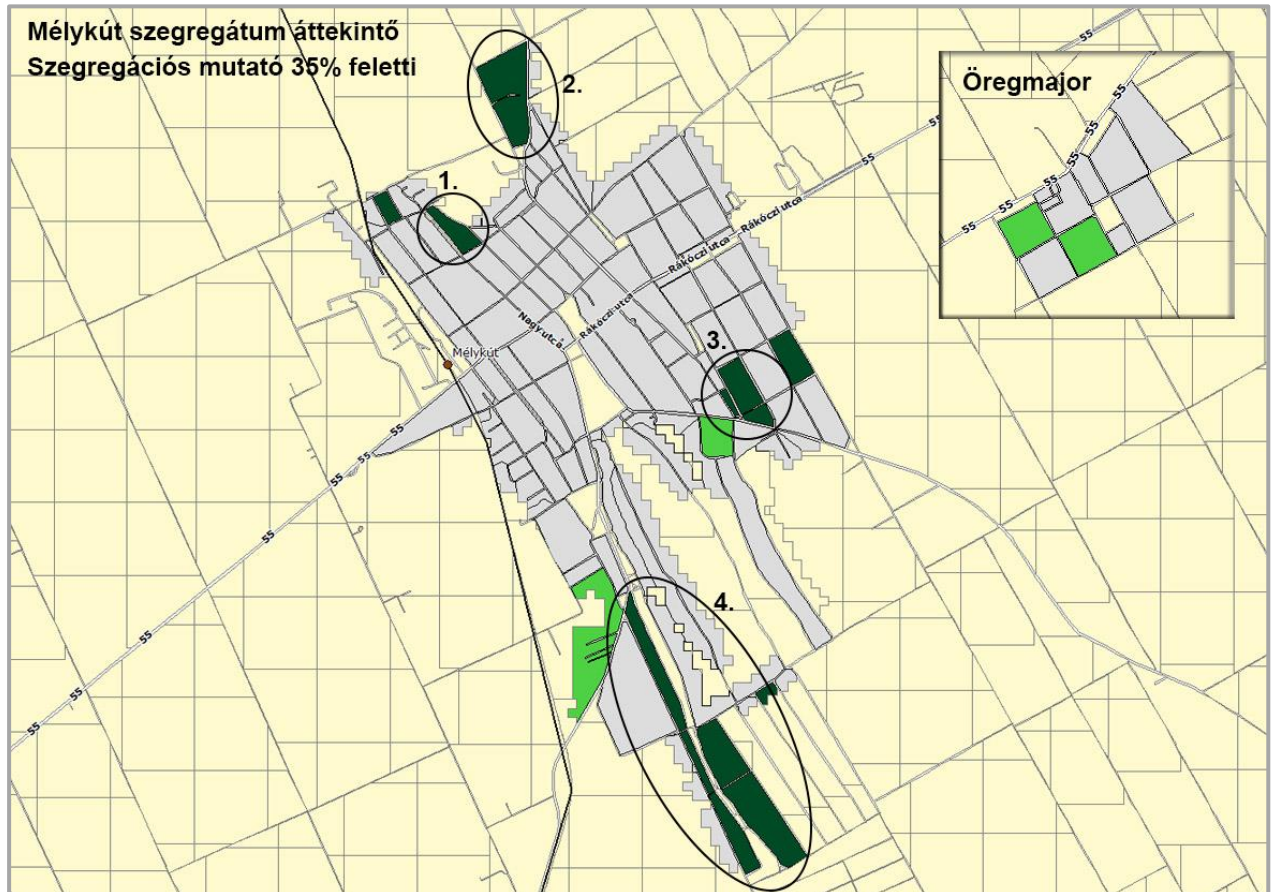
Jövedelem és életlehetőségek szempontjából a mélykúti társadalom egyre polarizáltabb, és ez térben is megfigyelhető: az egyre nagyobb arányú az elszegényedő népesség földrajzi értelemben koncentrálódik a városban. Ez a folyamat együtt megy végbe az etnikai szempontú szegregálódással. A roma/cigány lakosság régebben „Erzsébet-város” (déli) településrészen lakott, ma szétszórtnak él, nagyjából négy csoportban. A KSH a 2011-es népszámlálás adatai alapján szintén négy szegregátumot határolt le a településen.

A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 10. mellékletében foglaltak szerint a szegregátum 200 főnél nagyobb lélekszámú település esetén olyan 50 főnél népesebb tömb⁸, ahol a szegregációs mutató, vagyis a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül eléri vagy meghaladja az adott településtípusra meghatározott értéket.

⁸ Népszámlálási célra létrehozott, közterületek és/vagy természetes és mesterséges tereptárgyak (pl. vasútvonal, autópálya nyomvonala, vízfolyás partja), valamint rácshálós térinformatikai megoldás eredményeképpen kialakított, településen belüli kisterületi egység.

Mélykút mint 2000 főnél népesebb, nem járásszékhely település esetén szegregált terület az a tömb, ahol a mutató 35% vagy afélette, szegregációval veszélyeztetett pedig a 30-35% közötti szegregációs mutatóval bíró tömb. A KSH által lehatárolt négy terület mindegyike az előbbi kategóriába tartozik, 35% feletti szegregációs mutatóval szegregált területnek minősülnek.

19. ábra: Szegregált területek áttekintő térképe

Forrás: KSH szegregációs adatszolgáltatása

Ezen szegregált területek közös ismérve, hogy a város peremterületein, az elérhető közszolgáltatásoktól távol találhatók, az itt élők jelentős része alacsony iskolai végzettséggel rendelkezik, ebből kifolyólag magas a munkanélküliség, a háztartások többségében nincs foglalkoztatott személy. A szegregátumok épületállománya többnyire rossz állapotú, alacsony komfortfokozatú és szobaszámú lakóegységekből áll.

A szegregált városrészek külön-külön történő, részletes bemutatása jelen megalapozó vizsgálat 3.3.2. Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek) c. alfejezetében található.

1.7.3. TELEPÜLÉSI IDENTITÁST ERŐSÍTŐ TÉNYEZŐK (TÖRTÉNETI ÉS KULTURÁLIS ADOTTSÁGOK, TÁRSADALMI ÉLET, SZOKÁSOK, HAGYOMÁNYOK, NEMZETISÉGI KÖTŐDÉS, CIVIL SZERVEZŐDÉSEK, VALLÁSI KÖZÖSSÉGEK)

Mélykút az 1572-es kamarai összeírásban szerepel először. Az ez előtti időről csak feltételezések vannak, miszerint Krisztus születése idején már itt laktak a Duna – Tisza között benépesítő szarmata jazigok. Attila halála (453) után az avarok megjelenéséig (568) a gepidák voltak a folyóköz urai. Az avarok uralmát Nagy Károly törte meg (778-791 és 799-803 között). Ekkor szűnt meg a Kárpát-medence etnológiai egysége. Különböző szláv elemek rajzoltak szerteszét. Ekkor következett a IX. században a honfoglalás, így a jazigok után a hunok és az avarok is laktak a Duna-Tisza között.

A honfoglaló magyarok nem népesítették be a területet, a folyók között legelőnek használták. Ezért a királyi rendelkezések folytán az Alföldre, mint baromjárásul szolgáló területre Szent Lászlótól IV. Béla idejéig besenyők és kunok telepedtek három hullámban: 1091-92-ben először főleg a Jászságot népesítették be, 1122-ben már többen kerülnek ide, de legjelentősebb a harmadik, amikor főleg és csaknem kizárólagosan az Alföldet népesítik be. Az alföldi kun betelepülés Szabadka-Szeged déli határvonalától föl Lacháza vonaláig terjedt, és csaknem az egész Homokhátságot magában foglalta. E területen a kunok fokozatosan olvadtak be a magyarságba. A Duna-Tisza köze a XIV. század derekára már elég sűrűn lakott hely. A török ezt a területet sanyargatta legjobban, 1550 körül behódoltatva, feldúlva, csaknem teljesen elpusztítva azt.

A török kiűzése utáni első ismert összeírás 1699-ben bemutatja, hogy a községet 21 adófizető polgár és 5 fiú lakja. A lakosság inkább állattenyésztő, mint földművelő. E kis létszámú település a Rákóczi szabadságharc idején újra elnéptelenedett. A XVIII. század második évtizedében új letelepülők jöttek a történelmi Magyarország északi, keleti, nyugati megyéiből.

Az 1729-es oklevél már pagusként, lakott helynek tünteti fel. 1734. július 30-án Patacsics érsek főpásztori körútja és visitatioja során Mélykútra érkezik. Ekkor keletkezett az első komolyabb okirat, amely beletekint a község életébe, ugyanakkor némi utalást is ad a múltra. Megszenteletlen, kb. 50 font súlyú harangja a templom mellett egy törzsön függött. Patrónusa ismeretlen, noha néhány év múlva az akkori földbirtokos Grassalkovich család minden vita nélkül vállalta a cím mellett a terheket is.

A sárral kevert sövényyszerű falú, de nádfödeles és padlás nélküli, néphagyomány szerint Szentháromságnak nevezett templom, s ezzel kapcsolatosan a török idők alatti Mélykút a ma ún. Kápolna-hegyen és környékén volt. Az 1728-29-ben újonnan települő község magja a Szt. Bertalan-templom volt. A templom a ma beépített ún. beltéri templom az Öreg-temető helyén volt.

Gróf Grassalkovich a náddal fedett kápolna helyébe szép templomot emeltetett. A jelenlegi templom alapját 1761-ben rakták le, ezzel a község új központi magot kapott. Az idők folyamán a fejlődés ehhez alakult, a község régi arculatát teljesen megváltoztatva a maivá alakította át. 1768. július 30-ra lett egészen kész a templom, de a hívek már 1764-től kezdve használták, annál is inkább, mert 1760-tól a szabadkai barátok vezetése alatt újból adminisztratúra lett. A régi templomból ma már csak a torony, a karzat meg a kőfal van meg. A régi oltárszobrok és az oltár egyéb részei a templom kriptájába kerültek. Az oltárképet is újjal cserélték fel: az új oltárképet dr. Zgama Károly plébános festette a budapesti Oberhauer céggel. Az oltárkép Szent Joachimot ábrázolja, térdén a kis Szűz Máriával.

Bár a katolikus rendszeres hitgyakorlók száma lecsökkent és inkább az idősek közül kerülnek ki, még ma fontos pillére a vallás a mélykúti közösségi életnek. Az egyház Adventi gyertyagyújtást, az éjféli

misét követő teázást, borozást, állatsimogatást szervez, de emellett zárandokutakra is sokan vállalkoznak, például minden évben május elsején Máriagyűdre.

Sokszínű és sokrétű civil szerveződés jellemző Mélykút városára, amit jól reprezentál az aktív civil szervezetek száma. A szervezetek a közösségi élet szinte minden területét lefedően megtalálhatóak a városban, legnagyobb számban a sport, kultúra, szabadidős tevékenységek területe emelhető ki.

Jelentős civil szervezetek Mélykúton:

- Budai Géza Diáksport Közhasznú Egyesület
- "Bull & Mastiff" Sportkutyás Klub Egyesület
- Cigány Érdekképviselői Szervezet
- Csergezőn Pál Vadásztársaság
- GAMMA GT Szenvedélybetegek Mélykúti Önségítő Csoportja
- Katolikus Karitás Mélykúti Csoportja
- Mélykúti Polgárőr Egyesület
- Mélykúti Asszonykórus
- Mélykúti Cigányokért Alapítvány
- Mélykúti Egyházközségekért Alapítvány
- Mélykúti Galamb-, Díszmadár-, Kisállattenyésztő és Természetvédő Egyesület
- Mélykúti Gazdakör
- Mélykúti Gyermekért Alapítvány
- Mélykúti Közművelődésért Közalapítvány
- Mélykúti Lovas Egyesület, Mélykúti Sportegyesület
- Mélykúti Szederinda Népzenei Egyesület
- Mozgáskorlátozottak Mélykúti Egyesülete
- Nagycsaládosok Mélykúti Egyesülete
- Mélykúti Önkéntes Tűzoltó Egyesület
- Rockenbauer Pál Természetjáró Egyesület

Az önkormányzat pénzügyi helyzetének függvényében támogatja a civil szervezeteket és a Mélykúti Roma Nemzetiségi Önkormányzatot, mely sokat tesz a település nemzetiségi hagyományainak erősítéséért. A kisebbségi önkormányzat figyelemre méltó támogatásokat kap vállalkozásoktól, elkötelezett személyektől is. A Mélykúti Cigányokért Alapítvánnyal együtt a Roma Önkormányzat segítő akciókat szervez lakások fűtéséhez, hivatalos ügyintézéshez, gyerekek felügyeletére. Folytatásra érdemes jó példa a felzárkóztató képzésre a 2014-2015-ben 4 csoportban lezajlott kompetencia-képzési program, melynek keretében 50 évnél is idősebbek is iskolába jártak, hogy írási, olvasási és számolási készségfejlesztésben vegyenek részt.

2016. szeptember 1. óta „Szociális háló programban” vesz részt a közösség a Jánoshalma Kistérség Zászlóshajó LHH LEADER-program keretében. 11 fő aktív korú, különböző iskolázottságú munkanélküli végez szociális segítő, óvodai gondozó, iskolai segítő, problémafeltáró utcabizalmi munkát.

A legnagyobb roma közösségi esemény a május első hétvégéjén a Művelődési ház mögött szervezésre kerülő Cigány Majális, amelyre az egész város hivatalos. Zenekaruk a Terno Trajo (Fiatal Élet).

Mélykút élő testvérvárosi kapcsolatot ápol Kamionka Wielka (Lengyelország), Paptamási (Románia) és Ómoravica (Szerbia) településekkel. Korábban is valósultak meg támogatásból

testvérvárosi találkozók, és a jövőben is két évente terveznek EU-s támogatással testvérvárosi találkozót szervezni.

13. táblázat: Mélykút Város Önkormányzat által uniós támogatással szervezett testvérvárosi találkozók

Pályázat száma, címe	Megvalósítás éve	Elnyert támogatás	Pályázat célja
Testvértelepülési találkozó szervezése	2011.	9.141,92- €	Testvértelepülési találkozó lebonyolítása Kamionka-Wielka és Paptamási testvértelepülések részvételével
Testvértelepülési találkozó szervezésére pályázat	2014	11.000,- €	Testvértelepülési találkozó 2014. évben történő megszervezése a Balaton és környékén a Kamionka-Wielka és Paptamási testvértelepülések részvételével

Forrás: Mélykút Város Önkormányzat adatszolgáltatása

A település kulturális tárgyi értékei:

1. Fenyő Miksa Könyvtár (Petőfi tér 2.) állandó kiállítások

Vörös László Emlékszoba: A Mélykúton született, a Tiszatáj szerkesztőségben, a Szegedért Alapítvány művészeti kuratóriumában és a Duna Televízió kuratóriumának elnökségi tagjaként is ismert filozófus és irodalmár szegedi dolgozószobájának mását alakította ki a könyvtár rendhagyó irodalomórák helyszínévé és múzeumpedagógiai célok megvalósítására.

Mackó János (Janos Mascot) Gyűjtemény: a mélykúti festő 2004. szeptember 28-án ajándékozta 27 darabból álló gyűjteményét a településnek, valamint egy 210 cm x 200 cm-es festményét az általános iskolának. A gyűjteményben csendéletek, vallási témájú és gyermekkori emlékeket feldolgozó festmények találhatók. A képek vászonra és furnérra, olajfestéssel készültek, keretük fa. A legnagyobb kép mérete 200 cm x 280 cm, a legkisebb pedig 42 x 42 cm.

Drégely Ferenc Helytörténeti Gyűjtemény: Mélykút mindennapjainak emlékeit idézi fel a 84 kötetből álló irat- és fényképgyűjtemény.

Szvetnik Joachim Archívum: A Kossuth-díjas magyar ötvösművész, aki a Magyar Iparművészeti Múzeum restaurátoraként részt vett az Esterházy-kincsek restaurálásában és 1977-ben közreműködött a koronázási jelvények azonosításában, hazaszállításában és restaurálásban is, Mélykútra hagyományozta a restaurátori tevékenységét dokumentáló gazdag fényképgyűjteményét.

2. Szvetnik Joachim szülőháza (Honvéd utca 41.)

Az 1885-1887 között épült házat, amely hűen idézi fel az akkori Mélykút építészeti jellegét, az apai ágon szlovák eredetű művész adományozta a településnek. Számos értékes régi használati tárgyat tekinthet meg itt a látogató és fogalmat nyerhet az eredeti tehetségével nehéz sorból kiemelkedett művész munkásságáról, magáról az ötvös-restaurátori tevékenységről is.

3. Szent Joachim Katolikus Múzeum és Tájház (Hunyadi utca 30.)

Barcsák János helyi polgár saját házában hozta létre a Mélykút vallási életéhez kapcsolódó és a 19-20. század fordulójának helyi gazdálkodását, lakberendezését idéző tárgyakat felvonultató kiállítást.

4. Vörös István Tanyamúzeuma (Szalmázó dűlő)

Mélykút Tataháza felőli határában, az 55-ös számú főút közelében található az 1926-ban épült tanya, amely a paraszti élet élő múzeuma, egyben vendégfogadó.

5. Carl Sagan Csillagvizsgáló és Kameramúzeum (Dankó Pista utca 13.)

Malusztik János 1999-ben nyitotta meg a Carl Sagan amerikai csillagászról, paleontológusról elnevezett csillagvizsgálót, amely társadalmi összefogással épült abból a célból, hogy a település lakosságának csillagászati ismereteit szélesítsék. Különálló helység és egy bemutatóterem is rendelkezésre áll az érdeklődőknek. Az úgynevezett „kis csillagvizsgálót”, amely a padlástérben van, szinte naponta látogatják a vendégek. A Kupolás csillagvizsgáló évente két-három alkalommal áll a nagyközönség részére. A csillagászati eseményekről a lakosság a havonta megjelenő sajtóban kap tájékoztatást. Látogatóinak száma rendszeresen 15-20 fő. A Mélykúti Amatőr Csillagászok Baráti körének 7 felnőtt és 4 iskoláskorú állandó tagja van. A házigazda fényképezőgépgyűjteménye is megtekinthető, amely ezernél több készüléket foglal magában.

6. Keresztek, képoszlopok (stációk)

Mélykút belterületén 22 db, a külterületen további 10 db vallásos emlék (kereszt, stáció, szobor) található, melyet mélykút közössége és polgárai emeltek tiszteletadásból és halottaik emlékére.

7. Közterületen található Országzászló, fafaragványok

A Petőfi téren áll az ország zászlaját jelképező műalkotás.

Mélykút közterületein több fafaragvány lelhető fel, melyek mind egyedi jellemzőkkel és történettel rendelkeznek. A Pálosi Mihály mélykúti faszobrász művész által készített fafaragványok települési értéktárba történő felvételével a szobrok hivatalosan is a kulturális örökség részévé váltak.

- Muity Sándor Emlékmű: a Lóversenypálya bejáratánál található szobor juharfából készült, Muity Sándor fogathajtónak állít emléket. A szobor 2013-ban készült, 150 cm magas és 200 cm a kerülete.
- Három muzsikusz: a Művelődési Ház bejáratánál található szobor juharfából készült, három muzsikust ábrázol. A szobor 1996-ban készült, 170 cm magas és 250 cm a kerülete.
- 1956-os emlékmű: a központi parkban a Fenyő Miksa Könyvtárral szemben található juharfa szobor, mely egy zászlóvivőt és egy győzelem jelet mutató kezet ábrázol. A szobor 1996-ban készült, 600 cm magas és 110 cm a kerülete.
- Székelykapu: a központi parkban, a park bejáratánál található kapu akácfából. A kapu 2010-ben készült, 500 cm magas és 550 cm széles.
- Szent Anna Szűz Máriával: a központi park ÉNy-i oldalán található szobor, japánakác fából készült 2010-ben, és Szent Annát ábrázolja Szűz Máriával. 200 cm magas és 160 cm a kerülete.

8. Téglatár- és gépgyűjtemény

Mélykúton található a megye legnagyobb kiállított feliratos téglagyűjteménye, benne a legteljesebb kollekció a kalocsai érsek, a Latinovits család és a környékbeli korabeli földesurak téglagyártásának termékeiből, kiegészítve a Kárpát-medencei téglakészítést bemutató tárlatot, melynek időbesorolása nagyjából az ie. 300-tól 1960-as évekig tehető. A tárlatban található tíz darab mezőgazdasági meghajtó motor, amik közül a legöregebb 1898-as Ganz gyártmány. Ezidáig a világon 2 darab fellelt példány létezik ebből a típusból, egy a Nagycenki Széchenyi

Múzeumban hiányosan, a másik a gyűjteményben üzemképesen. A történelmi Magyar Királyság területén Európában egyedülálló formagazdagságban készítettek az elmúlt 400 évben bélyeges téglákat, egyes becslések szerint több mint 30.000-féle darabot. A téglabélyegek kapcsolódnak Magyarország főnemesi, nemesi társadalmához, egyházi méltóságokhoz, jeles eseményekhez, hazánk ipari forradalmához, népi szimbólumaihoz, egy szóval: történelméhez.

9. Kiss Csepregi Ákos háziállat-szarv gyűjteménye (Ady Endre utca 1/A)

Országos viszonylatban is jelentős gyűjteményt hozott létre a Mélykúton élő állattenyésztési szakember. Gyűjtése kiterjedt a jószág tartással kapcsolatos eszközökre is (csengő, kolomp, járom, juházkampó, bikacsök).

10. Mélyfúrású kutak

Mélykút belterületén 4 db mélyfúrású ivóvíz-kút egykori kifolyója található. A jellegzetes építmények történeti hangulatot árasztanak.

1.8. A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA

1.8.1. HUMÁN KÖZSZOLGÁLTATÁSOK (OKTATÁS, EGÉSZSÉGÜGY STB.)

Nevelés, oktatás

Mélykút Város Önkormányzat Óvodája két feladatellátási hellyel (Petőfi tér 5. és Hunyadi u. 5.), összesen 6 csoporttal és 144 férőhellyel működik. A 2015/2016-os nevelési évre vonatkozó, 2015. szeptember 1-én kelt nevelési-oktatási intézményi közzétételi lista alapján az óvodapedagógusok száma 13 fő. A dajkák száma 7 fő, közülük ketten középfokú, érettségivel is rendelkeznek a dajkai szakképesítés mellett. Az óvodákban folyó szakmai munkát 2 fő pedagógiai asszisztens is segíti.

14. táblázat: Mélykút város óvodai férőhely kapacitásának alakulása

Év	Óvodai gyermek-csoportok száma	Óvodai férőhelyek száma	Óvodai feladatellátási helyek száma	Óvodába beírt gyermekek száma	Hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma
2011	7	175	3	156	nincs adat
2012	7	175	3	150	88
2013	7	169	3	139	6
2014	7	169	3	134	21
2015	6	144	2	126	12

Forrás: KSH adatbázis alapján saját szerkesztés (2017)

15. táblázat: Mélykút város óvodájának személyi állománya

Óvodapedagógusok végzettség szerint	Fő
Főiskolai végzettségű főállású óvodapedagógus	13
Szakvizsgázott, óvodapedagógus	4
Vezető óvodapedagógus	1
Közüktatási vezető	1
Fejlesztő-differenciáló pedagógus	2
Nyelv- és beszédfejlesztő pedagógus	1

Forrás: Nevelés-oktatási intézményi közzétételi lista - 2015/2016-os nevelési év

Bölcsődei ellátás egyelőre nem elérhető a településen, azonban a folyamatosan jelentkező igények miatt az önkormányzat tervezi bölcsőde létesítését külső forrás bevonásával.

A város egyetlen általános iskolája a Szent Tamás Katolikus Általános Iskola (Rákóczi u. 1-3.). Az egykor 800 fős intézmény befogadása mára jelentősen csökkent.

A KSH adatai alapján 2015-ben az iskolába beíratott gyermekek száma 315 fő, közülük alsó tagozatos (1-4 osztályos) 155 fő, míg felső tagozatos (5-8 osztályos) 160 fő. Az általános iskolai osztályok száma 23, így az osztályonkénti átlagos létszám 18,96 fő. A tantermek száma 17 darab, aminek eredményeként a tantermenkénti átlagos tanulói létszám 18,52 fő/tanterem. A településen az általános iskolai főállású pedagógusok száma 34 fő. Az egy osztályra jutó pedagógus létszám 1,47 fő/osztály, míg az egy pedagógusra jutó tanulói létszám 9,26 tanuló/oktató.

16. táblázat: Általános iskolai és felnőttoktatási adatok Mélykút

Mutató	2011	2012	2013	2014	2015
Általános iskolai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással) (db)	1	1	1	1	1
Általános iskolai osztálytermek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (db)	12	12	12	12	12
Általános iskolai osztályok száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (db)	21	19	19	18	17
Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (fő)	362	364	353	333	315
Általános iskolában tanuló első évfolyamosok száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai előkészítő osztályok tanulóival együtt)	40	57	41	42	38
Napközi általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (iskolaotthonos tanulókkal együtt) (fő)	107	120	116	90	81
Általános iskolai főállású pedagógusok száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (fő)	36	34	33	34	34
Általános iskolai leány tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (fő)	171	165	155	148	135
Általános iskolában tanuló 1-4. évfolyamosok száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (fő)	182	196	178	163	155
Általános iskolában tanuló 5-8. évfolyamosok száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (fő)	180	168	175	170	160
A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (fő)	53	39	31	39	39
Hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt)	na	224	12	55	39
Középiskolai tanulók száma a felnőttoktatásban (fő)	124	98	65	97	11
Eredményes érettségi vizsgát tett tanulók száma a felnőttoktatásban (fő)	13	18	12	12	na
Középiskolai főállású pedagógusok száma (fő)	2	2	n.a.	4	n.a.
Szakiskolai és speciális szakiskolai feladatellátási helyek száma (db)	3	3	2	1	1
Szakiskolai és speciális szakiskolai tanulók száma a felnőttoktatásban (fő)	86	80	13	35	7
Sikeres szakmai vizsgát tett tanulók száma (fő)	58	14	26	4	n.a.

Forrás: KSH adatbázis alapján saját szerkesztés (2017)

Felsőoktatás intézmény, kollégium nem található a településen. A mélykúti általános iskola katolikus egyházi működtetés alatt és fenntartásban van. Az iskolai épületcsoport leamortizálódott, azonnali felújításra szorul, melyhez a fenntartó katolikus egyház 160 millió Ft támogatást kapott. Tervek között szerepel egy 100 fő befogadására alkalmas terem kialakítása a meglévő épületen belül vagy bővítéssel. Az iskola helyet ad az olyan foglalkozásoknak, melyek a tanulók sport-, zenei- és képzőművészeti érdeklődését, továbbképzését elégítik ki. Sem az óvodai nevelés, sem az alapfokú oktatás tekintetében nem indokolt a férőhelyek számának nagyobb arányú, intézménybezárással járó csökkentése.

Felnőttoktatás 2006 óta van Mélykúton, az általános iskola adott otthont erre a célra, a Rogers Gimnázium, Szakképző Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény kezdeményezte. Jelenleg a felnőttoktatás során a Szegedi Felnőttoktatási Gimnázium és Szakképző Iskola kihelyezett tagozatain sajátíthatják el a jelentkezők a számítógép-kezelői, szociális gondozói, gyermek és ifjúsági asszisztensi és a gimnáziumi ismereteket. Mindezzel a település lakosságának képzettségi szintjének emelését és álláskeresési esélyeinek a javítását segítik.

Egészségügy

Két háziorvosi körzet és egy gyermekorvosi körzet van a településen. Az egyik háziorvosi körzet 2014 októberétől, valamint a gyermekorvosi körzet 2015 májusától helyettesítéssel működik, mindkét körzetben cél, hogy a feladatellátás ne helyettesítéssel történjen. A rendelők felújítása, korszerűsítése a pénzügyi források függvényében történik. Az alapvető gépek és műszerek valamennyi háziorvosi rendelőben rendelkezésre állnak, nagyobb értékű műszerek beszerzése támogatás igénybevételevel lehetséges.

A kistérségben elindult a központosított háziorvosi ügyelet szervezése. Törekvés, hogy minél tovább működtethessenek Mélykúton hétközi és hétvégi ügyeletet. A háziorvosi, valamint házi gyermekorvosi ügyeletet áthidaló megoldásként a Reál-Med Kereskedelmi és Egészségügyi Szolgáltató Kft. biztosítja. Jelenleg 6 orvos és 7 ápoló vesz részt az ügyeleti rendszerben.

A fogászati ellátás egy fogorvossal és egy heti 23 órában helyettesítő orvossal vállalkozási formában megoldott. A településen működik védőnői ellátás, iskola-egészségügyi ellátás.

A járóbeteg-ellátása a Jánoshalmi Kistérségi Egészségügyi Központban történik. A központ az Új Magyarország Fejlesztési Terv Társadalmi Infrastruktúra Fejlesztési Operatív Program 2.1.2 „Kistérségi járóbeteg - szakellátó központok kialakítása és fejlesztése” pályázati program keretein belül jött létre, több mint 850 millió Ft támogatással. A központban elérhető szakellátások:

- belgyógyászat,
- sebészet – traumatológia,
- szülészeti – nőgyógyászat,
- terhes-gondozás,
- fül-orr-gégészeti,
- szemészet,
- bőrgyógyászat.

A központ létrejötté nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy a térségben élők számára elérhetővé váljanak az egészségük megőrzéséhez, valamint a betegségek gyors és szakszerű kezeléséhez kapcsolódó szolgáltatások, ezzel is növelve az egészséges élethez való hozzáférés esélyeit.

Szociális közszolgáltatások

Az alapszolgáltatások közül a városban a Gondozási Központ keretein belül bentlakásos ellátás, nappali ellátás (Idősek Klubja), házi segítségnyújtás és tanyagondnoki szolgáltatás működik. Az étkeztetési feladatot a GAMESZ (Mélykút Város Önkormányzat Gazdasági-Műszaki Ellátó és Szolgáltató Szervezete) végzi.

A szakosított ellátásnak minősülő, ápolást-gondozást biztosító, tartós bentlakást nyújtó feladatot 1990 óta vállalta fel az önkormányzat, mint nem kötelező speciális ellátási formát, azóta működik a mélykúti Idősek Otthona. A település elöregedése, a hozzátartozók elköltözése érthetővé teszi az igényt ezen ellátási forma biztosítása iránt is. Sajnos ez az ellátási forma a legköltségesebb, így a gondozási díj emelkedése egy időszakos, enyhe csökkenést okozott az igényekben, ezen ok miatt a fenntartó a mélykúti felvételi hatáskört kiterjesztette és országossá tette. A férőhelyek száma 31 fő, mely teljes kihasználtsággal működik. A szociális felzárkóztató program keretében a meglévő épület bővítésére nyílt lehetőségük a 2007-es évben.

A nappali ellátást az Idősek Klubjában biztosítják a településen a saját otthonukban élő, mozgás- és cselekvőképes idős emberek részére. A szolgáltatással lehetőség nyílik a napközbeni társas kapcsolatokra, az izoláció oldására, valamint az alapvető higiénés szükségletek kielégítésére. A

nappali ellátást biztosító intézmény az ellátást igénybe vevők részére szociális, egészségügyi, mentális állapotuknak megfelelő napi életritmust biztosító szolgáltatást nyújt szabadidős programok szervezésével, szükség szerint az egészségügyi alapellátáshoz való hozzájutásban és a hivatalos ügyek intézésében tud segítséget nyújtani. 2012. évben az Idősek Klubjának létszáma 17 fő volt.

Az étkeztetés keretében Mélykút Város Önkormányzat Képviselő-testületének a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokról, azok igénybevételéről, valamint a térítési díjakról szóló 3/2006. (II.15) rendelete alapján biztosítják azoknak a szociálisan rászorultaknak az egyszeri meleg étkezését, akik önmaguk, illetve eltartottaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel erre nem képesek. Az étkeztetés igénybevétele önkéntes, kérelemre történik. 2014. évben az étkeztetést 105 fő vette igénybe. A 2015. december 31-i állapot szerint az igénybevétel 100 fő volt, ebből elvitellel étkező 59 fő, kiszállítással étkező 41 fő.

A házi segítségnyújtás keretében a napi 4 órát meg nem haladó gondozási szükséglettel rendelkező, idős emberek vonatkozásában gondozási és ápolási feladatot végeznek. Az ellátás célja az önálló életvitel fenntartása, támogatás nyújtása az ellátott lakókörnyezetében. A szolgáltatást 2014-ben 7 fő részére nyújtott az intézmény, 2015. évben 24 fő részére.

A tanyagondok a tanyán élő lakosság életkörülményeinek javítása érdekében biztosítja a szociális ellátást, segíti az egészségügyi ellátásokhoz való hozzájutást, a gyermekek intézményekbe történő szállítását, továbbá feladata a helyi szociális szükségletek, egyéb szolgáltatási igények, információk közvetítése az önkormányzat és a lakosság között. A tanyagondnok részt vesz az étkeztetésben oly módon, hogy napi egy alkalommal az igénybevevők részére ebédet szállít.

A Gyermekjóléti Szolgálatnál két fő főállású családgondozó végzi feladatát, szakmai tevékenységük kiterjed az alapellátásra (hosszú, hat hónapon túli kapcsolat a gyermekkel és családjukkal), javaslattételre, hogy a gyermek családi körülményei miatt megfelel-e a családban történő gondozásra, családból történő kiemelés kezdeményezésére. Ideiglenes hatályú elhelyezés, átmeneti nevelésbe történő vétel, jelzőrendszer működtetése és a Karitás Mélykúti Csoportjával való kapcsolattartás is a feladatkörébe tartozik.

A Családsegítő Szolgálat a személyes gondoskodás keretébe tartozó alapellátást biztosítja. A szolgáltatást igénybevevők köre: hátrányos helyzetű egyének, családok, csoportok. A szolgáltatás igénybevétele önkéntes és térítésmentes, kivételt képeznek az aktív korúak rendszeres szociális segélyében részesülő személyek, akik helyi rendeletekben előírtaknak megfelelően kötelesek együttműködni a szolgálattal. A 2015. évben 231 fő részére 700 esetben nyújtottak különféle szolgáltatást és segítséget. A szolgálatnál 1 fő családgondozó foglalkoztatása történik, aki többek között:

- együttműködik a Gondozási Központon belüli szakmai egységekkel (Gyermekjóléti Szolgálat, Idősek Klubja, Idősek Otthona),
- folyamatosan kapcsolatot tart a jelzőrendszer tagjaival,
- szakmai koordinációs tevékenységet lát el a Módszertani Családsegítő Szolgálat viszonylatában.

Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatás a településen nincs, 2017-ben Jánoshalmán is megszüntetésre került a szolgáltatás finanszírozási okok miatt. A téli időszakokban az átmeneti otthonok teljesen telítettek, nehezen tudnak felvenni nem az illetékességi területükhöz tartozó családokat. Igény a családok átmeneti otthonába történő elhelyezésre az elmúlt időszakban többször is jelentkezett, de sem a kiskunhalasi, sem a kiskunmajsai Menedékváros nem tudott helyet biztosítani az érintettek számára. A krízisközpontok is telítettek, és már csak az illetékességi

területükről tudnak szülőket gyermekkel fogadni. Szinte reménytelen a nehéz időszakokban családot elhelyeztetni.

Közösségi művelődés, kultúra

A Művelődési ház a Sportcsarnokkal együtt kulturális és sportfoglalkozásnak ad otthont (aerobik, tánc, kézimunka, felnőtt-torna, léghoki, asztalitenisz, iskolai rendezvények), bálokra, lakodalmakra és egyéb csoportrendezvényekre bérelhető (sok esetben jelképes összegért). Korszerűsítési és bővítési tervei alapján a színházterem és nagyterem több funkciót is be tud majd tölteni, az ifjabb és idősebb korosztálynak is találkozási pontot (aulában) jelenthet. A mostani nagyterem csak szűkebb körű „Batyu-bál” céljára alkalmas, de melegítőkonyhával jelenleg is rendelkezik. Melegétel-szolgáltatással egybekötött eseményeket csak a magántulajdonban lévő, központi fekvésű Béke Rendezvényház tud befogadni.

Fenyő Miksa nevét viselő könyvtárhoz a komoly állomány mellett gazdag programkínálat kötődik, az iskola közelsége miatt a gyerekeket korán be tudja vonzani a művelődésbe. Az intézmény heti hat napos nyitvatartással üzemel.

Rendezvényeket a civil szervezetek, az iskola és a könyvtár is szervez. Az alkalmak elegendő számúak, a finanszírozási keretekhez képest színvonalasak. Mélykút 300 éves jubileumi ünnepségei is közrejátszottak a sikeres megítélésben. A fiataloknak azonban több és jobb kulturális lehetőséget kellene biztosítani a helyben maradásuk ösztönzése végett, a 14 és 25-30 év közöttieknek nincs klubjuk, mozi sem üzemel.

A felnőtteket nyáron „Csorbaházi esték” várják, a környékbeli népzene és egyházi könnyűzene egyaránt műsorra kerül. A nagyobb közönséget mozgató, országszerte ismert előadókat felvonultató előadások ritkák, mert nehezen finanszírozhatók. Hagyományai vannak a nyári alkotótáboroknak is, elhivatott emberek tánctábor, kézműves tábor is szerveznek. Számos kiállításon mutatkoznak be a művészeti csoportok (pl. Hímzőszakkör).

Jelentősebb hagyományőrző rendezvények:

- Lovasnapok
- Parasztolimpia (május)
- Csorbaházi esték 3 héten át (július)
- Mélykúti Napok (augusztus)
- Szüreti felvonulás (szeptember)
- Mindenki Karácsonya (december)

Sport

Mélykút sportéletének központja a Sportcsarnok, ahol az általános iskolai testnevelés órákon túlmenően különböző sportágak vannak jelen. A sportcélú termek csúcsra járnak, nagyon hiányzik a sportcsarnok bővítése (kézilabda, futball + 250-300 fős lelátó) és kisebb termekre is lenne igény (pl. fallabda, konditerem).

A lovassport hagyománya erős a településen, így indokolt a lovaspálya létesítményeinek fejlesztése részben turisztikai, részben egészségre nevelési cézzalattal, de a hagyományok ápolása, a tehetségek pártolása végett is. A terület más szabadtéri rendezvénynek, koncertnek, majálisnak is helyszínéül szolgálhat.

A Szabadidősport Egyesület több sportágat is átfog (futball, röplabda, paintball, motocross). Jeles esemény – egyebek között – a Budai Géza Emléktorna (Borota, Jánoshalma, Kisszállás és Mélykút

futballista öregfiúinak főzéssel egybekötött találkozója). A város sportját a vállalkozások és maguk a vállalkozók is támogatják.

A Mélykút SE Labdarugó Egyesület a Megyei II. osztályban küzd a minél jobb helyezésért. Sikerült elérni, hogy a csapat helyi fiatalokból álljon. Az önkormányzat fő támogatóként az egyesületet önállóan működteti. A TAO keretében (a társasági adó felajánlásokból) várhatóan műfüves futballpálya is épül a közeljövőben a jelenlegi sportcsarnok mellett.

A gyermekek a célcsoportjai az Budai Géza Közhasznú Diáksport Egyesület tevékenységének. Feladata az utánpótlás nevelés és a tömegsport lehetőségeinek biztosítása. A DSE több szakosztály keretében biztosítja a lehetőséget a sportolni vágyó gyermekek számára. A Mélykúti Sportegyesület a labdarúgás területén karolja fel a sportolni vágyó gyermekeket.

A Stranfürdő minden korosztály örömeire szolgál a nyári időszakban. A 18x25 m-es, vízforgató berendezéssel ellátott medence mellett strand- és teremröplabda, lábtengő, kosárlabda pályák és rendezett zöldfelület, valamint kertvendéglő áll a vendégek rendelkezésére. A melegvizet, nagy vízhozamú kút hőfoka 38°C-os, magas jódtartalmú.

1.8.2. ESÉLYEGYENLŐSÉG BIZTOSÍTÁSA

Mélykút Város Önkormányzat Képviselő-testülete a 119/2015. (VI.30.) határozattal fogadta el Mélykút Város Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjának legutóbbi felülvizsgálatát.

17. táblázat: A Helyi Esélyegyenlőségi Program főbb következtetései

Célcsoport	Következtetések	
	Beazonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek
Mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	Magas a tartós munkanélküliek aránya.	A tartós munkanélküliek magas arányának visszaszorítása a munkahelyteremtés elősegítésén keresztül.
	A hátrányos helyzet sok esetben több generáción keresztül öröklődik.	Felzárkóztatási és fejlesztési programok felkutatása és működtetése.
	A mélyszegénységben élők és a romák nagy része az egészségügyi ellátást nem veszi igénybe.	Az egészségtudatos gondolkodás ösztönzésének elősegítése, annak tudatosítása, hogy az egészségügyi vizsgálatokon való mind nagyobb számú megjelenés a várható élettartam megnövekedését eredményezheti.
Gyerekek helyzete, esélyegyenlősége	A HH ⁹ -s és a HHH ¹⁰ -s tanulók számához és arányához viszonyítva kevesen vesznek részt az ösztöndíj- vagy tehetséggondozó programokban.	Az esélyteremtő programokban résztvevő tanulók számának növelése.
	Az integráltan nem oktatható általános iskolás korú SNI ¹¹ -tanulók vidéken folytatják tanulmányaikat.	Az integráltan nem oktatható általános iskolás korú SNI-tanulók Mélykúton történő oktatása lehetőségének megvizsgálása.

⁹ Hátrányos helyzetű

¹⁰ Halmozottan hátrányos helyzetű

¹¹ Speciális nevelési igényű

Célcsoport	Következtetések	
	Beazonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek
	A veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma növekvő tendenciát mutat.	Gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése kulturált szabadidős programok szervezésén keresztül.
	2013. augusztus 31. napján lezárul az alternatív nappali ellátás.	Források felkutatása az Alternatív Klub további működtetéséhez.
	A Biztos Kezdet szellemiségében működő szolgáltatás még nem tekint vissza nagy múltra, így a helyi közösségben sem ismerik a működésének alapelveit.	Szakmai Napok rendezése a Biztos Kezdet program alapelveinek megismertetési céljából.
Nők helyzete, esélyegyenlősége	A családokat érő erőszakos cselekedetek nagy része ma még felderítetlen, az elkövetett erőszak ténye a családban marad.	Családon belüli erőszak kezelése.
	Nincs krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatás.	Önkormányzati szociális bérletások számának emelése.
Idősek helyzete, esélyegyenlősége	Magas az egyedül élő idősök aránya.	Az idősök aktivitását célzó programok szervezése.
	Az idős emberek gyakran válnak áldozattá.	Idősök személyes környezetének, otthonának védelmét szolgáló intézkedések bővítése.
	Az idősök alacsony informatikai jártassága.	Informatikai kompetenciák fejlesztése.
Fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	Nem rendelkezünk releváns adatokkal a fogyatékkal élők számára és helyzetére vonatkozóan.	Adatbázis létrehozása a fogyatékkal élők számára és helyzetére vonatkozóan.
	A foglalkoztatás területén nincs információk arra vonatkozóan, hogy a településen működő vállalkozások és gazdasági társaságok milyen arányban foglalkoztatnak fogyatékkal élő munkaerőt.	A fogyatékkal élő munkavállalók elhelyezkedésének elősegítése.

Forrás: Helyi Esélyegyenlőségi Program Mélykút Város Önkormányzat 2013-2018

1.9. A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA

1.9.1. A TELEPÜLÉS GAZDASÁGI SÚLYA, SZEREPKÖRE

Az első írásos emlékek Mélykút vonatkozásában a 1572-es kamarai összeírásban szerepelnek, az ezelőtti időről csak feltételezések vannak. A török kiűzését követő első ismert összeírás 1699-ben lakott községként mutatja be a települést, ahol a lakosság inkább állattenyésztéssel foglalkozik.

A XVIII. sz. elején még igen kis létszámú (26 fős) település a Rákóczi szabadságharc idején újra elnéptelenedett, azonban a század második évtizedében új letelepülők jöttek a történelmi Magyarország északi, keleti, nyugati megyéiből. Az 1729-es oklevél már „pagus”, lakott helynek tünteti fel.

A jelenlegi templom alapját 1761-ben rakták le, ezzel a község új központi magot kapott. A templom északi sarkába a plébánia lakot építtették, a déli sarkon pedig a községházát, két pólus keletkezett, melyek a további települőket vonzott. A templomot 1768-ban fejezték be, ez idő tájt kb. 1000 fő élt Mélykúton. 1800-as évek első harmadára megnégyszereződött ez a népességszám, az 1830-as években gr. Zichy Ferraris Bódog vezeti az uradalmat és a lakosság ez időben már elérte a 4500 főt. 1849 után a jobbágyok megváltották az ingatlanokat, így birtokokhoz jutottak.

1875-ben elemi zsidó iskola létesült. 1886-ban nyílt az első gyógyszertár, 1888-ban épült a községháza, 1893-ban hozták létre a községi óvodát. 1900-1902-ban épült a zárda, amely 1904-1905-ben bővül,; majd a gányói iskola 1925-ben állami támogatással készült el.

Az 1900-as évek jelentős változást hoztak a község életében. 1900-ban alakult meg 800 taggal a Hitelszövetkezet. 1903-ban készült el Mélykúton a vasút, ami jelentősen mértékben befolyásolta a település fejlődését, előre lendítette a gazdaságot. 1922-ben alakult a Földbérő Szövetkezet és vette át a vallásalapítványi birtokokat. 1929-ben készült el az új, emeletes leányiskola és 1938-ban a fiúiskola. 1927-ben a tavat lecsapolták, és vásártérre alakították. A mozi 1930-ban épült.

Az 1945. október 7-én alakult, majd a Földműves Szövetkezetbe beolvadt 1949-ben a Mélykúti Tejszövetkezet. 1948 végével megszűnt a Hitel- és Földbérő Szövetkezet, és ingatlanát szintén a Földműves Szövetkezet vette át. Ez a szövetkezet 1951-ben nyitotta első boltját textil-, cipő-, vas- és műszaki osztályokkal. 1956-ban létrejött a Beszerző és Értékesítő Szövetkezet, átvette a Földműves Szövetkezettől az összes felvásárlási és értékesítési tevékenységeket. 1959. év elején egyesült a két szövetkezet és 1971-ig működtek ilyen formában.

A város gazdaságföldrajzi helyzetére jellemző, hogy Budapesttől viszonylag távol (déli irányban 170 km-re) és a megyeszékhely Kecskeméttől is periferikusan (délnyugatra 95 km-re) helyezkedik el. Jánoshalma viszont északi irányban csak 11 kilométerre helyezkedik el és a Baját Szegeddel összekötő 55-es főútvonal az Alföld déli „ütőere” áthalad a településen, Fontos kapcsolódási pontot jelent még Baja, Kiskunhalas és Tompa (áruszállítási határátkelőhely) közelsége, továbbá a vasúti szárnyvonal által biztosított áruforgalmi kapcsolat a Budapest-Szabadka vasúti fővonallal (a X. számú páneurópai vasúti korridor), Budapest és a Szabadka-Belgrád irányába.

Jelenlegi gazdasági szerkezetére a mezőgazdaság dominanciája figyelhető meg, amellett, hogy a globalizáció hatására folyamatosan átrendeződtek a termelési viszonyok, előtérbe kerültek az ipari – különösen a feldolgozóipari – tevékenységek. Egyúttal a szolgáltató ágazat is megerősödött, azonban mind a mai napig lett az alföldi mezőgazdasági hagyományai befolyásolják a település gazdaságát.

A kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet értelmében Mélykút „társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett település” és „jelentős munkanélküliséggel sújtott település”. Járása, a Jánoshalmi járás ország leghátrányosabb helyzetű területei közé tartozik, a megye legelmaradottabb járása a szomszédos Bácsalmásival egyetemben, mindkettő a kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014 (XI.26) Kormányrendelet értelmében komplex programmal fejlesztendő kategóriába esik.

A gazdasági teljesítmény jellemzésére a települések szintjén az egy főre jutó bruttó hozzáadott érték (BHÉ)¹² a legalkalmasabb rendelkezésünkre álló mutató. Összehasonlítva a járás többi településével és a szomszédos városokkal, láthatjuk, hogy Mélykút 811 ezer forintos értékével a középmezőnybe tartozik, attól függetlenül, hogy a járásában csak Jánoshalmát előzi meg.

Érdekes megfigyelni, hogy a járási kisebb lélekszámú települések kedvezőbb adattal rendelkeznek, vélhetően náluk egy-egy nagyobb helyi vállalkozás pozitív irányba tolja az bruttó hozzáadott érték per fő hányadost. Pont ellenkezője állapítható meg a nagyobb lakosságszámú városok (Baja 1093 ezer forint; Kalocsa, 537 ezer forint; Kiskunhalas 705 ezer forint) BHÉ értékei esetében: ezen települések nagyobb lakosságszáma inkább lefelé módosítja az egyébként nyilvánvalóan magasabb értéket. Mélykút lenti táblázat alapján közepesnek minősülő adata inkább a járási székhelyhez és szomszédos kisebb városokhoz mérve jelent pozitívumot. Tompa (509 e Ft/fő) és Bácsalmás (257 e Ft/fő) adatai nemcsak az országos, hanem a megyei járásközpontok átlagos adataitól is jelentős elmaradást mutat.

18. táblázat: Egy főre jutó bruttó hozzáadott érték a jánoshalmi járásban illetve Bács-Kiskun megye egyes városaiban

Település	Járás	Lakónépesség (2015. jan. 1.) (fő)	Egy főre jutó bruttó hozzáadott érték (2014) (e Ft/fő)
Borota	Jánoshalmi	1371	1170
Jánoshalma	Jánoshalmi	8675	371
Kéleshalom	Jánoshalmi	434	832
Mélykút	Jánoshalmi	4907	811
Rém	Jánoshalmi	1275	1147
Bácsalmás	Bácsalmási	6586	257
Tompa	Kiskunhalasi	4426	509
Baja	Bajai	35718	1093
Kalocsa	Kalocsai	16136	537
Kiskunhalas	Kiskunhalasi	27714	705

Forrás: TEIR ITS tervezését támogató alkalmazás és a KSH Területi statisztika alapján saját szerkesztés (2017)

¹² A bruttó hozzáadott érték a gazdaság szereplőinek adott időszakban elért teljesítménye. Többek között ez nyújt fedezetet a befektetett eszközök értékcsökkenésére, a bérleti díjakra és a hitelkamatok visszafizetésére. A termelési érték és az anyagjellegű ráfordítások különbözeteként számított eredménymutató a gazdasági fejlettséget bemutató bruttó hazai termék (GDP) egyik fő komponense.

A térség gazdasági helyzetének további fontos befolyásoló tényezője az, hogy a helyben élők milyen arányban ingáznak napi szinten a munkahelyükre. A BHÉ-vizsgálattal azonos településeket megvizsgálva az alábbi következtetéseket vonhatjuk le:

- A nagyobb járási központok alacsony ingázói aránnyal (10-15% között) bírnak, tekintve hogy ők inkább vonzzák a munkaerőt a környező településekről, illetve meg tudják tartani a helyben a foglalkoztatottakat.
- A Jánoshalmi járás kisebb településein az összes foglalkoztatott relatíve magasabb aránya (28-34%) áramlik részben a járás két városába, részben pedig a közeli nagyobb városokba, de még ez az arány is kisebb, mint az országos átlag illetve szomszédos bajai és kiskunhalasi járás hasonló méretű településeinek százalékos adata.
- Mélykút egy tized százalékkal elmaradva Jánoshalmától a járásban a második helyen áll, közel 75%-át a helyi munkavállalóknak helyben tudja foglalkoztatni, sőt a helyi vállalkozások foglalkoztató hatása túlterjed a település határain. A 18 legnagyobb mélykúti foglalkoztató közül 8 társaság dolgozóinak közel 40%-a más településről jár be a mélykúti vállalkozáshoz dolgozni.

19. táblázat: Napi szinten ingázó munkavállalók összes foglalkoztatotthoz viszonyított aránya (2011)

Település	Járás	Napi szinten ingázó munkavállalók összes foglalkoztatotthoz viszonyított arányának (%)
Borota	Jánoshalmi	32,6
Jánoshalma	Jánoshalmi	25,9
Kéleshalom	Jánoshalmi	34,3
Mélykút	Jánoshalmi	25,8
Rém	Jánoshalmi	28,2
Bácsalmás	Bácsalmási	27,3
Tompa	Kiskunhalasi	27,3
Baja	Bajai	13,1
Kalocsa	Kalocsai	14,3
Kiskunhalas	Kiskunhalasi	14,6
Magyarország	-	34,5

Forrás: TEIR ITS tervezését támogató alkalmazás saját szerkesztés (2017)

1.9.2. A TELEPÜLÉS FŐBB GAZDASÁGI ÁGAZATAI, JELLEMZŐI

A korábbi jellemzően szövetkezetek által szervezett mélykúti helyi gazdaságot 2014-es adatok alapján 216 működő vállalkozás mozgatja. Ezek többsége jogi személyiség nélküli, kétharmadában egyéni vállalkozás. A jogi személyiségű vállalkozások közül is csupán kettő foglalkoztat 50 főnél többet. A mikro és kisvállalkozások jellemzően helyi tulajdonban vannak. A vállalkozások a még mindig jellemző mezőgazdasági termelés mellett a helyi kereskedelembe és a szolgáltatásokba tevékenykednek. A profitorientált és a non-profit helyi gazdálkodó szervezetek összességében 1200 munkahelyet működtetnek. Ebből a meglévő jelentősebb vállalkozások kb. 700-800 főt foglalkoztatnak. A helyi vállalkozások foglalkoztató hatása túlterjed a település határain.

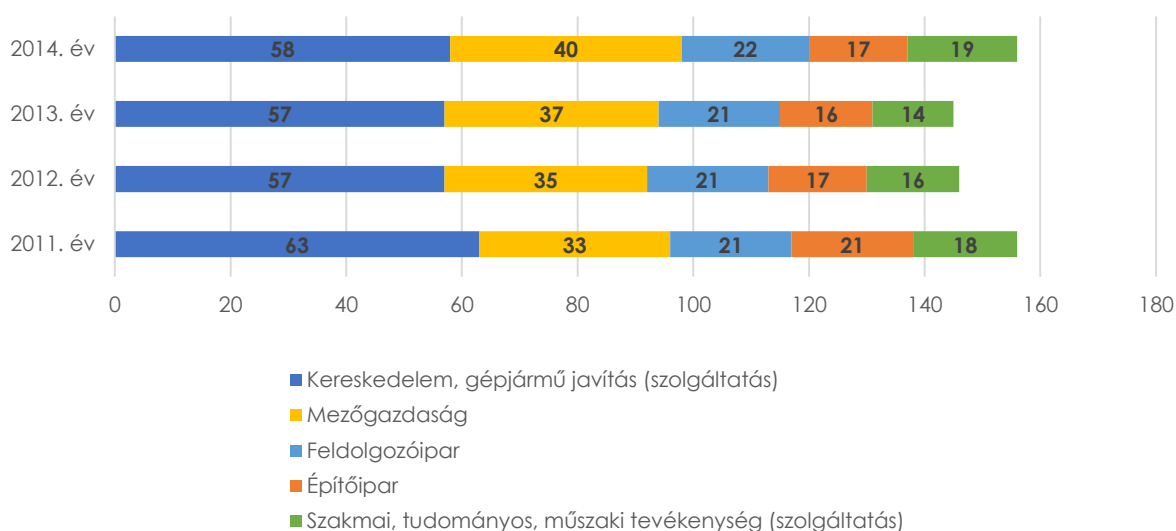
A nemzetgazdasági ágazatok szektorális besorolása alapján megkülönböztetünk primer (nyersanyag kitermeléssel foglalkozó), szekunder (nyersanyag feldolgozással foglalkozó) illetve

tercier (szolgáltató) szektorokban érdekelt vállalkozásokat. Az ipari forradalom hatására globálisan a szektorok közötti arányok eltolódtak, előbb a feldolgozóipari vállalkozások nyertek teret a primer szektor vállalataival szemben, majd a szolgáltatások elterjedése szorította háttérbe a nyersanyagigényes ágazatokat.

Mélykúton, mint az alföldi települések nagy részén, a mezőgazdasági termelés hagyományai és a jó minőségű földterületek nagy aránya a primer szektor nyersanyag termelő vállalkozásainak jelentős súlyát láthatjuk (40 vállalkozás tevékenykedik e körben). A feldolgozóipar súlya is viszonylagosan állandónak mondható, sőt 2013-2014 között minimálisan növekedett is az ebben a szektorban tevékenykedő vállalkozások száma. Az építőipar veszített részesedéséből, a szolgáltató szektor előretörése viszont biztató tendencia.

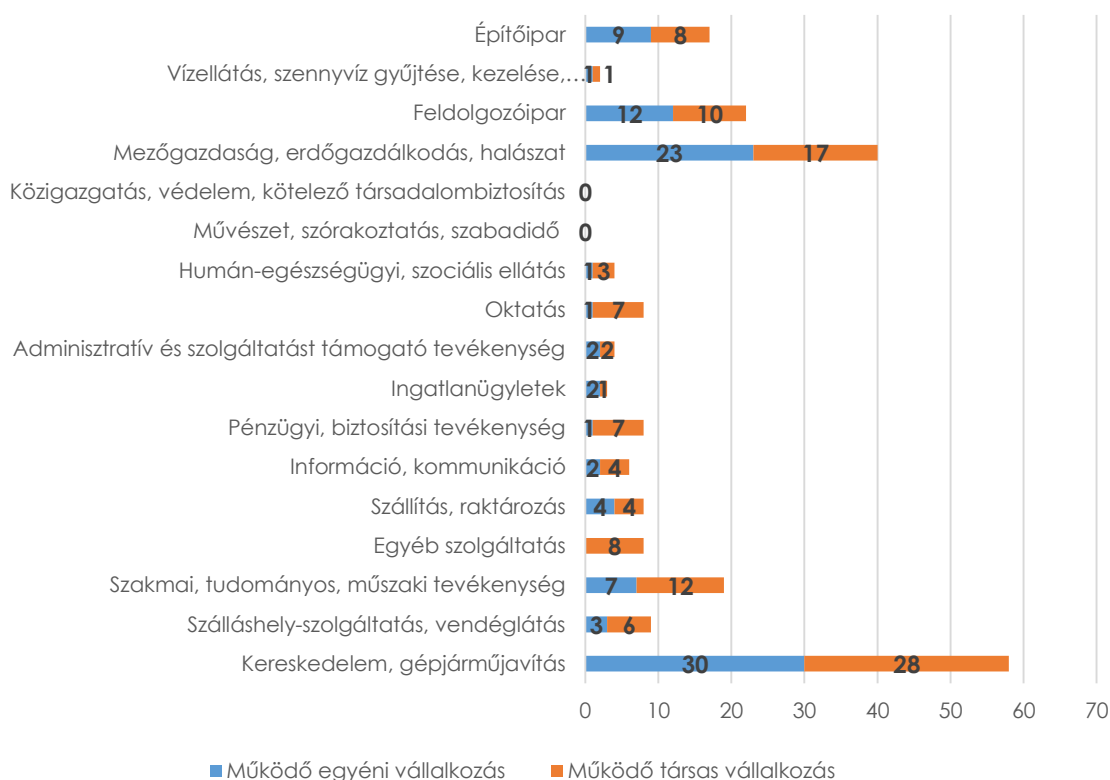
A szektorokban működő vállalkozások száma alapján a kereskedelem és gépjárműjavítás a domináns, a második helyen állnak az agrárium kiemelkedő szerepét tanúsítva a mezőgazdasági vállalkozások. A harmadik helyen szerepel a feldolgozóipar, amelynek profilja elsősorban a mezőgazdasági nyersanyagra épül. Negyedik és ötödik helyen a szolgáltató szektort képviselő szakmai, tudományos, műszaki tevékenység és az építőipar állnak.

20. ábra: Működő vállalkozások megoszlása nemzetgazdasági áganként (2011-2014) – az 5 legjelentősebb iparág Mélykúton

Forrás: KSH Területi statisztika saját szerkesztés (2017)

21. ábra: Működő egyéni és társas vállalkozások száma Mélykúton nemzetgazdasági áganként 2014-ben

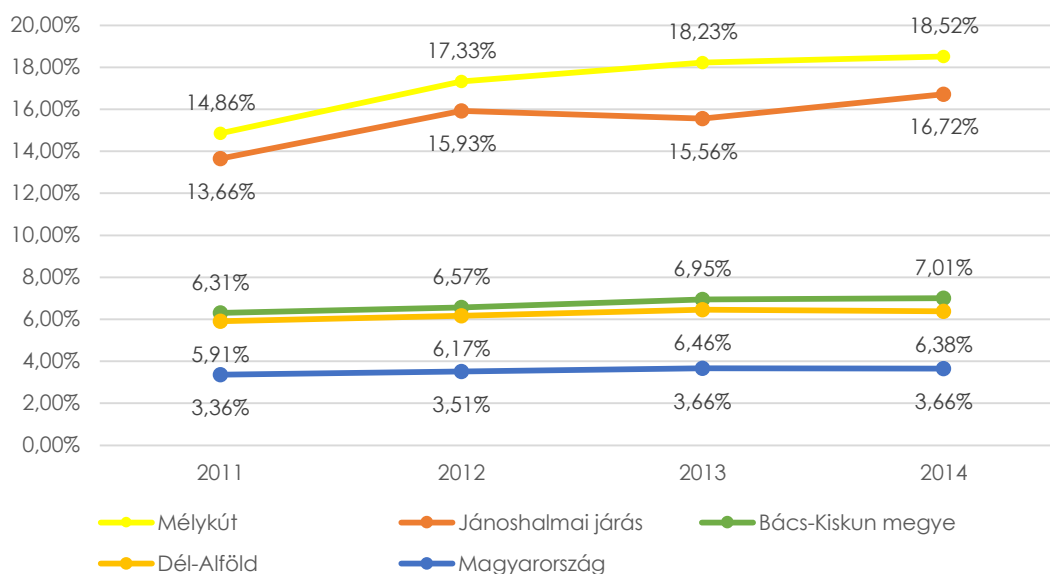

Forrás: TEIR Települési adatgyűjtő alapján saját szerkesztés (2017)

Mezőgazdaság

Mélykút komoly mezőgazdasági hagyományokkal rendelkező település, a gazdálkodás napjainkban is a lakosok megélhetésének egyik legfontosabb forrása. A működő mezőgazdasági vállalkozások aránya jelentősen meghaladja az országos értéket, 2011 és 2014 között több mint ötszörösére változott a különbség, a megyei és régiós átlagnál is két és félszer több mezőgazdasági vállalkozás tevékenykedik a településen. A helyi agrárium dominanciáját mutatja az az adat is, hogy Mélykút 4.907 fős lakónépességéből 802 regisztrált őstermelő volt bejegyezve 2014-ben.

22. ábra: Mezőgazdasági vállalkozások aránya Mélykúton az összes működő vállalkozás vonatkozásában (2011-2014)

Forrás: KSH Területi statisztika alapján saját szerkesztés (2017)

A mezőgazdasági hasznosítású terület aránya magas, mintegy 85%. Az évszázadokkal ezelőtti kialakított mezőgazdasági struktúra az ökológiai adottságoknak megfelelő növények termesztését mutatja: gabonafélék (búza, árpa, kukorica), napraforgó, cukorrépa, szója szántóföldi termesztése, zöldségfélék (paprika fajták, káposzta félék, paradicsom) termesztése, szőlő- és gyümölcstermelés (meggy, szilva, alma). Tenyésztett állatok: sertés, szarvasmarha, baromfi-félék, utóbbiak közül kiemelkedik a vízi szárnyas (kacsa, liba).

Az állattenyésztéshez szervesen kapcsolódó takarmánytermesztés termékei mellett a település élelmiszeripari vállalkozásainak jellemző terméke a baromfihús (kacsa-, liba- és csirkehús). E társaságok térségi kapcsolatai a beszerzés tekintetében főként helyiek, esetleg megyei szintűek, míg az értékesítésben a megyei és regionális kapcsolatok egyaránt jelentősek.

Bár Mélykút gazdasága túlnyomó részben mezőgazdasági jellegű és a lakosság jelentős hányada ebben a gazdasági ágban dolgozik, a megélhetés biztosítása szempontjából egyre rosszabb jövőbeni alternatívát jelent a helyi fiataloknak a mezőgazdasági tevékenység, sőt, egyértelműen kijelenthető, hogy az agrárszektor eltartó képessége csökkent. Ezt erősíti a gazdálkodás alá vont terület elaprózódott jellege, a kis területen gazdálkodó őstermelők és családi gazdaságok nagy száma is.

A helyi kistermelők elsősorban önellátásra rendezkedtek be, de árutermelési volumenük nagy számuknál fogva piaci tényezőt jelent. A helyi termékek fogyasztásának szélesebb körben való terjesztése kulcsfontosságú nemcsak Mélykúton, hanem a legtöbb alföldi kistelepülésen is. Jelenleg a városközpontban működik és népszerűségnek örvend a piac (Tópart utca) amely a helyi lakosság ellátása mellett térségi kereskedelmi funkciót is betölt. A mezőgazdasági tevékenység mellett a megfelelő megélhetés biztosítása érdekében több lábon kell állniuk a gazdálkodóknak, ezért a szántóföldi gazdálkodás (növény-, szőlő-, és gyümölcstermesztés) mellett állattartással is sokan foglalkoznak.

A rendszerváltást követően a mezőgazdaság tulajdonosi, üzemi szerkezete meglehetősen átalakult. A korábbi két termelőszövetkezetben 7.000 (Búzakalász Tsz) és 4.000 (Alkotmány Tsz) hektár szántón gazdálkodtak és kisipari Tsz is működött, összesen 1.000 főnek adott munkát az ágazat. Ma az utódszövetkezetek 100-150 fő megélhetését biztosítják (a Búzakalász Szövetkezet például körülbelül 1.200 hektárt művel, amely 180 parcellában van szétszórva és kb. 600 tulajdonoshoz kapcsolódik). A kistermelők mezőgazdasági aktivitásának fenntartása az elaprózódott, gazdaságosan nem művelhető birtokszerkezet ellenére is fontos, hiszen a kisebb falvak és a tanyás térségek népességmegtartó szerepét ez is növeli.

20. táblázat: Művelési ágak szerinti megoszlás Mélykúton (ha)

Művelési ág	Belterület	Külterület	Zárt kert	ÖSSZESEN
Szántó	6,28	9.746,25	139,75	9.892,28
Gyep	-	1,64	-	1,64
Szőlő	-	203,34	35,82	239,16
Kert	-	0,26	46,39	46,65
Gyümölcsös	-	79,58	14,94	94,52
Gyep	6,88	59,85	2,45	69,18
Erdő	2,56	1.037,68	4,87	1.045,11
Kivett	513,94	425,47	18,01	957,41
ÖSSZESEN	529,65	11.554,08	262,22	12.345,94

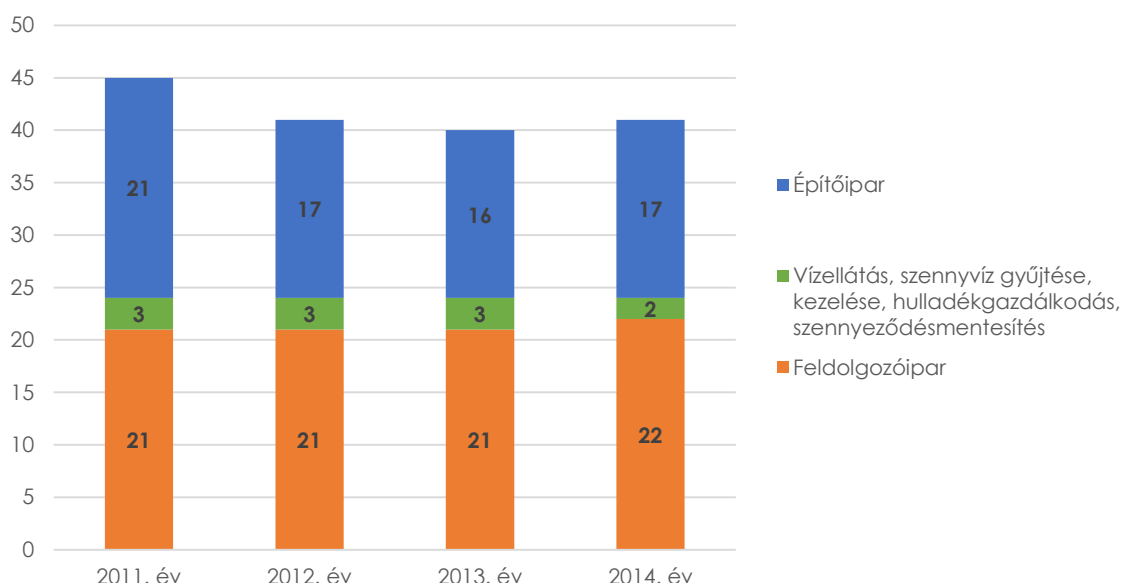
Forrás: Mélykút Város Fenntartható Helyi Programja

A területhasználati adatokból látható, hogy Mélykút mezőgazdasági területeinek jellemző művelési ága a szántó, az összes művelésbe vont terület több mint 80%-át teszi ki, amely az országos átlagot (48,5%) jelentősen meghaladja, egyúttal megerősíti azt a jövőbeli törekvést, hogy az egyébként jó minőségű, humuszos csernozjom talaj adottságait érdemes kihasználni. Pár hektáron nem kifizetődő a gazdálkodás, az intenzív műveléshez öntözésre lenne szükség, de nincs elég víz a térségben. A monokultúrás gabona- és takarmánytermesztés alternatívája is az intenzív gazdálkodási forma volna, de ehhez nincs elég munkaerő, a betakarítás időszakában jelenleg is munkaerőhiánnyal küzdenek a gazdák.

Ipar

A nemzetgazdasági ágak szerinti lehatárolás alapján elkészített kimutatás szerint az ipari tevékenységet végző vállalkozások száma a 2010-es évek elején csökkent, minimális (2,5%-os) növekedés csak 2014-ben következett be, azonban így sem érte el a vállalkozások száma a 2011-es szintet. A működő ipari vállalkozások közül a két legjelentősebb szektor a feldolgozóipar és az építőipar.

23. ábra : Ipari tevékenységet végző működő vállalkozások számának alakulása Mélykúton (2011-2014)

Forrás: KSH Területi statisztika alapján saját szerkesztés (2017)

Az ipar jelentősebb szakágai: fa-, fém-, vas-, malom-, élelmiszer- és ruhaipar. A fém-, vas- és műanyagipari termékek közül a bútorok, nyílászárók gyártása jellemző, az élelmiszeripari területén a húsipari termékek előállítása valamint zöldség / gyümölcsfeldolgozás van jelen a településen.

A szocializmus időszakában kialakult ipari vállalkozások és a mezőgazdasági szövetkezetek a rendszerváltást követően megszűntek vagy átalakultak, részben ipari tevékenységet is folytatnak, amely azonban a kis- és középvállalkozások elterjedésével háttérbe szorultak. A gazdasági-ipari területek a város keleti és nyugati részén (Baja és Szeged irányába), külterületi övezetben alakultak ki.

A település vállalkozásai közül kiemelendő a Bács-Tak Takarmánygyártó és Forgalmazó Kft., mivel ez a közeljövőben végrehajtott kiemelt fejlesztésével (vízi szárnyas feldolgozó üzem létesítése) nemcsak a város, hanem a járás, de akár tágabb környezete gazdasági fellendülését is előidézhetheti, egyúttal a város ipari övezetének fejlesztését is magával fogja vonni.

Az 1992-ben alakult a Bács-Tak Takarmánygyártó és Forgalmazó Kft., amely kezdetben takarmánykeverő-üzemként működött, 1995-től bővítette tevékenységét állattenyésztéssel, amelynek keretében jelenleg pecsenyekacsa és húsliba tenyésztéssel is foglalkozik. A társaság jelenlegi tulajdonosi struktúrája 2007-ben alakult ki, amikor egy, az ágazatban elismert német cég (Wiesenhof Entenspezialitäten und Verwaltungs GmbH) a társaság 50%-os tulajdonosává vált.

A foglalkoztatottak száma a cég növekedésével párhuzamosan a kezdeti 20 főről 191 főre emelkedett, amely létszámon belül a felsőfokú végzettségű, diplomás szakemberek is egyre inkább kiemelt fontosságú szerepet kapnak.

A cég állattenyésztési ágazata 1995 óta lendületesen fejlődik. Saját fajtatizsita, törzkönyvezett pecsenyekacsa illetve húsliba szülőpárokkal biztosítja a kiváló minőségű és nyomon követhető végtermék előállítását. A kacs- és libaállomány nevelése részben saját telepeken, részben pedig a céggel szerződéses kapcsolatban álló bérnevelők telepein történik. A tervezett, nemzetgazdaságilag is kiemelt 10 milliárdos projekttel (új vízi szárnyas feldolgozóüzem létesítése) a

vállalkozás vezető pozícióját tovább erősíti a településen, egyúttal a fejlesztés által generálni fogja az üzem sajátosságaira épülő vállalkozások betelepülését.

Szolgáltatások

Az utóbbi évtizedekben Mélykúton is a tercier szektor erősödése volt megfigyelhető. A működő vállalkozások száma 2011 és 2014 között mintegy 10%-kal visszaesett, ezzel együtt a szolgáltató vállalkozások aránya is mérséklődött, így az ágazat aránya viszonylag stabil volt, a működő vállalkozások majdnem kétharmada a szolgáltató szektorban tevékenykedik. A szolgáltató nemzetgazdasági ágak közül kiemelkedő a kereskedelem és a gépjárműjavítás, utóbbi feltehetően a kétszámjegyű, komoly forgalmat lebonyolító főútvonalnak köszönhető, illetve a mezőgazdasági tevékenységhez járműveinek és gépek javítása is igényli ezen szolgáltatások stabil meglétét.

21. táblázat: Szolgáltató tevékenységet végző működő vállalkozások Mélykúton

Nemzetgazdasági ág	2011	2012	2013	2014
Kereskedelem, gépjárműjavítás	63	57	57	58
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	18	16	14	19
Egyéb szolgáltatás	9	7	7	8
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	11	8	10	9
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	10	8	7	8
Szállítás, raktározás	11	10	10	8
Humán-egészségügyi, szociális ellátás	4	4	4	4
Ingatlanügyletek	2	2	2	3
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	3	1	3	4
Oktatás	6	6	6	8
Művészet, szórakoztatás, szabadidő	1	1		
Információ, kommunikáció	6	6	6	6
Közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás	0	0	0	0
Szolgáltató tevékenységet végző működő vállalkozások száma összesen	144	126	126	135
Működő vállalkozások száma összesen	222	202	203	216
Szolgáltató tevékenységet végző vállalkozások aránya a működő vállalkozásokon belül	64,86%	62,38%	62,07%	62,50%

Forrás: KSH Területi statisztika alapján saját szerkesztés (2017)

A kereskedelemben ellátása szempontjából a két nagyobb hazai hálózat – a CBA és az Univer Coop – boltjai mellett még 6 kisebb egység biztosítja a város élelmiszer szükségleteinek ellátását. Ezen felül a nem élelmiszer jellegű termékek is teljes körűen beszerezhetőek: a városban működik gyógyszertár, gazdabolt, autóbolt, papír-írószertár, ruházati boltok és cipő üzletek.

A városi piac esetében a jelentkező kereslet nagyságrendjének becslésénél az adott vonzáskörzet demográfiai és jövedelmi adatait, a Jánoshalma – Tompa – Mélykút – Bácsalmás tengely és Szabadka közelségét is figyelembe véve 100.000 fő potenciális ügyfelet jelent. A piac vonzerején

kívül a településhatárokon túlra is kiterjed a helyi gépkocsi- és gumiszerviz, a két benzinkút valamint az építőanyag kereskedés szolgáltatói területe.

A szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás ágban működő vállalkozások számának statisztikai vizsgálatakor kiderült, hogy a településen kereskedelmi szálláshelynek minősülő létesítmény nem található, csak fizető vendéglátó szálláshelynek minősülő fizető vendéglátó/falusi szálláshely. Az önkormányzat által megadott adatok alapján a 4.907 fős lakosságra 40 db szálláshely jutott 2016-ban, míg a vendégéjszakák száma 1.013 volt.

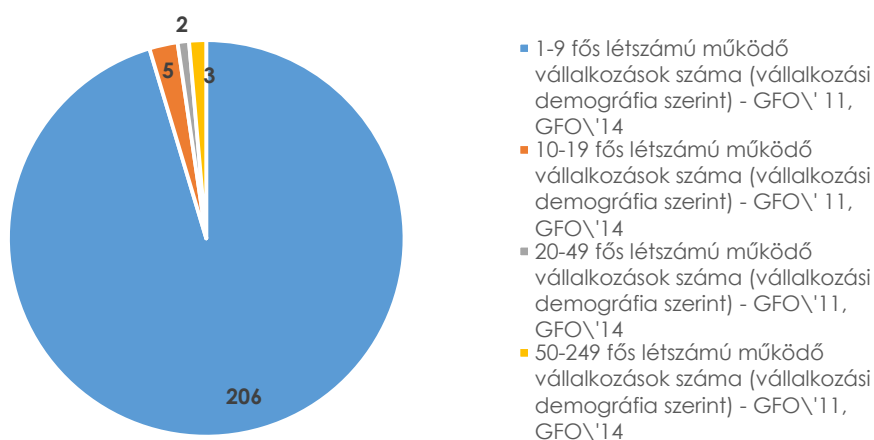
Turisztikai szempontból a város kiaknázatlan lehetőségekkel rendelkezik, melyek kihasználása fontos cél lehet a jövőre nézve.

1.9.3. A GAZDASÁGI SZERVEZETEK JELLEMZŐI, FONTOSABB BERUHÁZÁSAI TELEPÜLÉST ÉRINTŐ FEJLESZTÉSI ELKÉPZELÉSE

Mélykút vállalkozásainak ágazati megoszlása mellett a szervezetek működési viszonyaik szerinti, illetve létszám-kategóriánkénti besorolása is lényegi pontokat világít meg a település gazdasági versenyképességét illetően. 2014-es adatok alapján a városban 1.429 regisztrált vállalkozást tartottak nyilván, melyek közül 216 db számított működőnek az adott évben. Ezek közel 30%-a (64 darab) volt jogi személyiségűként regisztrálva, 152 db jogi személyiség nélküli vállalkozás formájában működött. A működő vállalkozásoknak kevesebb mint felét (98 db) teszik ki a társas vállalkozások, míg a maradék 118 db egyéni vállalkozó. A működő vállalkozások túlnyomó többsége, 95%-a 1-9 fős létszámú mikrovállalkozás. Mindösszesen 10 db vállalkozás működik a 10-249 fő közötti kis- és középvállalkozások körében.

A KKV-k mellett Mélykúton nem találunk 250 fős létszám feletti nagyvállalatot. Ez azonban hamarosan meg fog változni, hiszen Bács-Tak Kft. vízi szárnyas feldolgozó üzem létesítését tervezi hűtőház kapacitás kiépítésével mintegy 10 milliárd forint értékben, mely fejlesztést a 297/2016 (IX. 29.) Kormányrendelet kiemelt nemzetgazdasági ügynek minősítette. A projekt keretében tervezetten 350 fő munkahely-teremtésre is sor fog kerülni, amely bővítés nagyban hozzá fog járulni a város fejlődéséhez, és ezáltal a vállalkozás a foglalkoztatottak alapján nagyvállalati kategóriába fog esni.

24. ábra: Működő vállalkozások létszám-kategóriánkénti megoszlása

Forrás: KSH Területi statisztika alapján saját szerkesztés (2017)

A település legnagyobb foglalkoztatói ma is mezőgazdasági vállalkozások, a legnagyobb foglalkoztatói közül az első öt vállalkozásból négy a mezőgazdasághoz kötődik (Bács-Tak Takarmánygyártó és Forgalmazó Kft. - takarmánygyártás, állattenyésztés), Búzakalász Mgsz. (mezőgazdasági szövetkezet – túlnyomó részt növénytermesztés), Lanius Kft. (élelmiszer – részben húsipari termékek – nagykereskedelme), HFI Kft. (zöldség-gyümölcs feldolgozás és szárítás), a Szuper Csemege Kft. pedig a bolti kiskereskedelemmel foglalkozik.

A város gazdasági szereplőinek fejlesztési javaslatait összegzi Mélykút Város Fenntartható Helyi Programja, melyben a következő megvalósítandó elképzelések fogalmazódtak meg:

- A helyi ipar fejlesztése helyi vállalkozás-támogatási program kidolgozásával és működtetésével
- A környezetbarát technológiák alkalmazásának szélesebb körű terjesztése, erre a korábbi lakossági megkérdezés alapján komoly a hajlandóság.
- Infrastruktúra fejlesztése, települést érintő utak felújítása, kerékpárút építés
- Mezőgazdasági termékek vonatkozásában bio-termesztés elősegítése; helyi kistermelői piacok létesítése és támogatása
- Mezőgazdasági témájú fórumok rendszeres szervezése a mezőgazdasággal foglalkozó lakosság problémáinak megvitatására, megoldási lehetőségek felkutatására
- Helyi kereskedelmi és szolgáltató ágazat marketingstratégiájának kidolgozása
- Mikro-, kis- és középvállalkozások ösztönzése, piacra lépésük elősegítése
- Turizmus fejlesztése keretében a falusi turizmus lehetőségeinek kiaknázása, zöld turisztikai ágak/egészségturizmus fejlesztése irányába mozdulás

1.9.4. A GAZDASÁGI VERSENYKÉPESSÉGET BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK (ELÉRHETŐSÉG, MUNKAERŐ KÉPZETTSÉGE, K+F)

Mélykút földrajzi fekvése miatt az elérhetőség hangsúlyos lehet a versenyképesség megítélése terén. A járásközpont közelsége egyértelmű közúton és vasúton, de a város további fejlődése szempontjából az 55-ös útnak még sokáig kulcsszerepe lesz (Baja 36 km, Szeged 65 km távolságra van), tekintve, hogy csak a távlati kormányzati tervekben szerepel Jánoshalmától északra elhaladó M9-es autópálya/autóút megépítése. Kecskemét és Budapest megközelítése közúton már az 1 órás időn felül esik, ezért a város inkább a megye bácskai részének városaival (Baja, Bácsalmás, Jánoshalma), Szerbia Észak-bácska központjával (Szabadka) illetve a már említett csongrádi megyeszékhellyel (Szeged) létesítendő szorosabb gazdasági kapcsolatok kialakításában remélheti a fejlődés irányát. A Google térképes útvonaltervezője és a MÁV vasúti útvonaltervezője által Mélykútról az alábbi elérhetőségi adatokat kapjuk:

22. táblázat: Mélykút elérhetőségi adatai közúton és vasúton

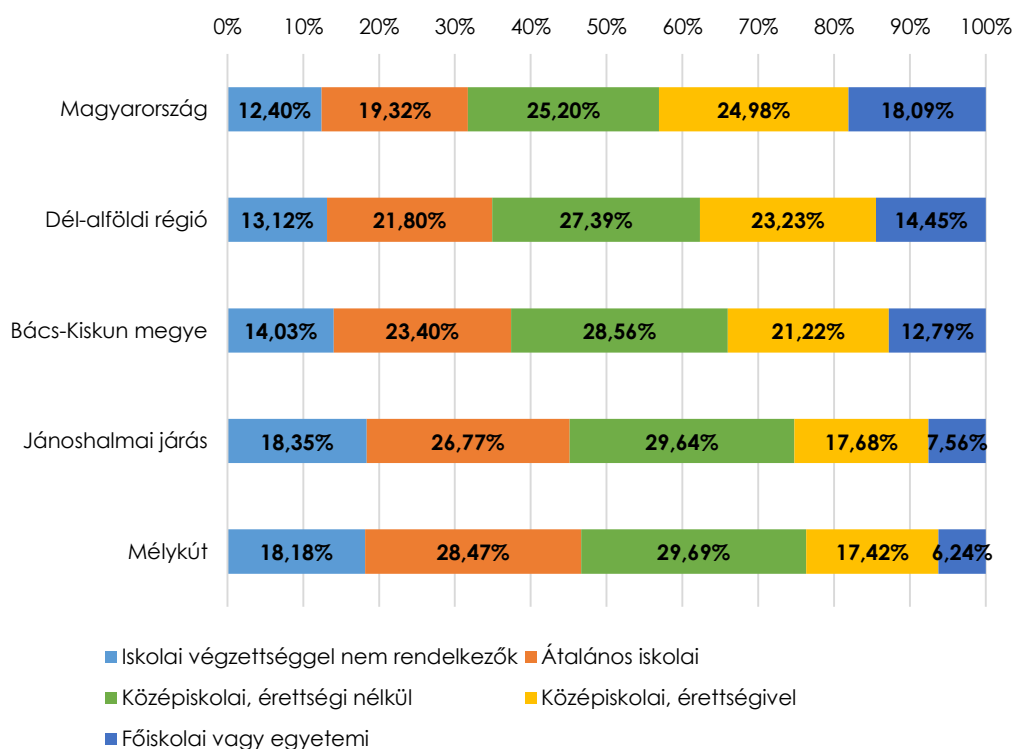
Mutató	Elérhetőség távolságban (km)	Elérhetőség időben kifejezve (perc)
A leggyorsabb út hossza a járásközpontig - közúton	11,2	12
A leggyorsabb út hossza a megyeszékhelyig - közúton	93,3	77
A leggyorsabb út hossza Budapestig - közúton	217	127
A leggyorsabb út hossza a járásközpontig - vasúton	10	8
A leggyorsabb út hossza a megyeszékhelyig - vasúton	102	106
A leggyorsabb út hossza Budapestig - vasúton	165	188

Forrás: <https://www.maps.google.com> és <https://www.mavcsoport.hu/> alapján saját szerkesztés (2017)

Mélykút közigazgatási területén található az 5312-es (Kalocsa – Hajós – Jánoshalma – Mélykút – Bácsalmás) útvonal és a dél-magyarországi közlekedés szempontjából kiemelkedő fontossággal bíró 55-ös főközlekedési útvonal, utóbbin keresztül kapcsolódik Mélykút az 53-as főúthoz (Solt – Kiskőrös – Soltvadkert – Kiskunhalas – tompai határátkelőhely). Határ közeli városként egy nemzetközi (Tomba) és egy kihatárátkelő (Bácsalmás) biztosít átjárást a határon túlra, s egyben jelent gazdasági és turisztikai kapcsolódási lehetőséget Szabadka (Szerbia) irányába.

A lakosság, mint potenciális munkaerő szakképzettségéről csak a 2011. évi népszámlálás adatai nyújtanak információt. Eszerint Mélykút a népesség legmagasabb iskolai végzettsége szempontjából nagyon elmarad mind az országos, mind a megyei és járási szintektől. Az általános iskolai végzettségűek és a végzettség nélküliek összesített száma és aránya rendkívül magas a 7 évesnél idősebb lakosság körében (15%-kal az országos átlag felett van), a felsőfokú végzettségűek aránya pedig az országos átlag 40%-át sem éri el. A középiskolai végzettséggel és szakmai oklevéllel rendelkezők köre az országos átlag közelében van, ez az a csoport, amelyből országosan munkaerő-piaci hiány van.

25. ábra: A 7 éves vagy idősebb lakosság legmagasabb iskolai végzettsége (2011)

Forrás: KSH Területi statisztika alapján saját szerkesztés (2017)

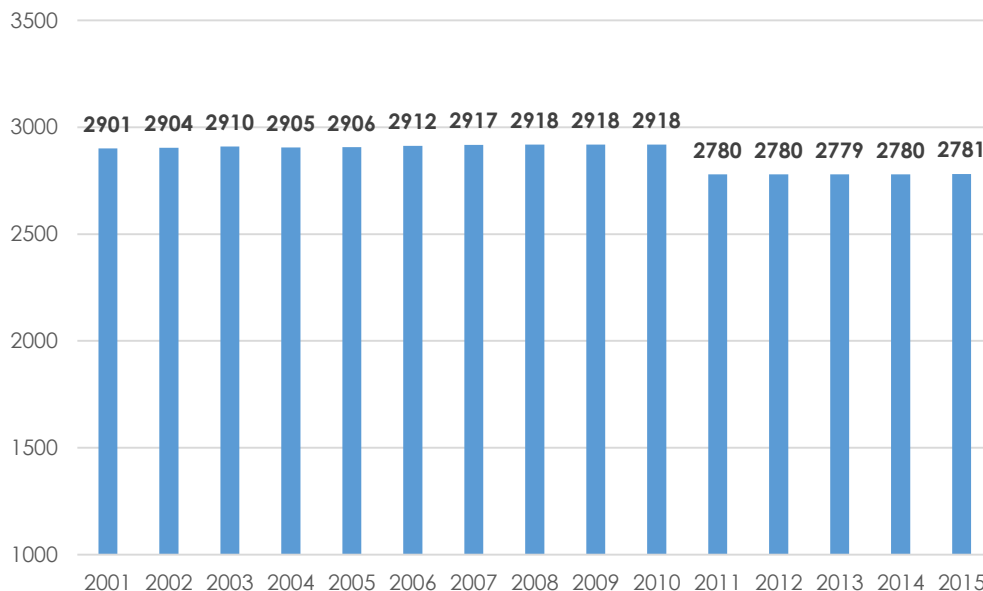
Függetlenül attól, hogy több olyan vállalkozás is tevékenykedik Mélykúton, amelyhez köthető lenne egy kutatás-fejlesztési projekt koordinálása illetve a szabadalmak alkalmazása (pl. a részben megújuló energiával, energetikai tanácsadással foglalkozó Get Energy Magyarország Kft. vagy a modern mezőgazdasági technológiákat alkalmazó takarmánytermeléssel és állattenyésztéssel foglalkozó Bács-Tak Kft.), a város gazdasági szereplőire nem jellemző, hogy aktív kutatás-fejlesztési tevékenységet folytattának.

1.9.5. INGATLANPIACI VISZONYOK (KERESLET-KÍNÁLAT)

A mélykúti ingatlanhelyzetet nagymértékben meghatározza, hogy a település, illetve maga a járás is a betelepülők számára kevésbé vonzó, az előregedő társadalommal és a munkalehetőség hiányával együtt jár a fiatalok elvándorlása is, ami egyeseken vezet ahhoz, hogy az új lakások építése szinte nem is kimutatható a városban, valamint hogy a lakáspiaci kínálati és az értékesítési árak harmadát érik el a megyei átlagárnak.

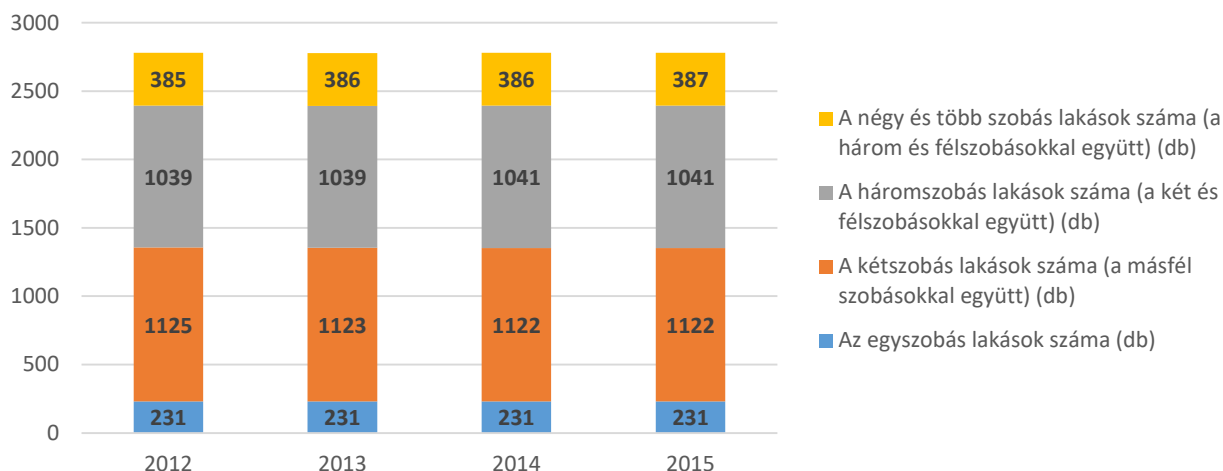
A KSH adatai szerint az elmúlt 15 évben a lakásállomány Mélykúton alig változott, 2.900 db között mozgott, egy nagyobb törés 2010-ben történt: közel 130 lakással esett vissza az állomány, ez a szint maradt azóta is és egyelőre nem tűnik úgy, hogy növekedne a lakásépítési kedv, hiszen 2014. és 2015. évben is mindösszesen 3 lakás épült a városban. Ennek okai az építőipart is erőteljesen sújtó gazdasági válság, a fiatalok elvándorlása és a megélhetési nehézségek, az embereknek nincs erőforrásuk és elég energiájuk környezetük megfelelő szintű értékmegőrzésére.

26. ábra: A lakásállomány alakulása Mélykúton (2001-2015)

Forrás: KSH Területi statisztika alapján saját szerkesztés (2017)

A lakásállomány stagnálásával összhangban a szobaszám szerinti összetétel is változatlan évek óta. A lakások mintegy 40 %-a másfél vagy kétszobás, közel ennyi (37%) a két és fél- vagy háromszobás lakások száma.

27. ábra: A lakásállomány összetételének alakulása Mélykúton (2012-2015)

Forrás: KSH Területi statisztika alapján saját szerkesztés (2017)

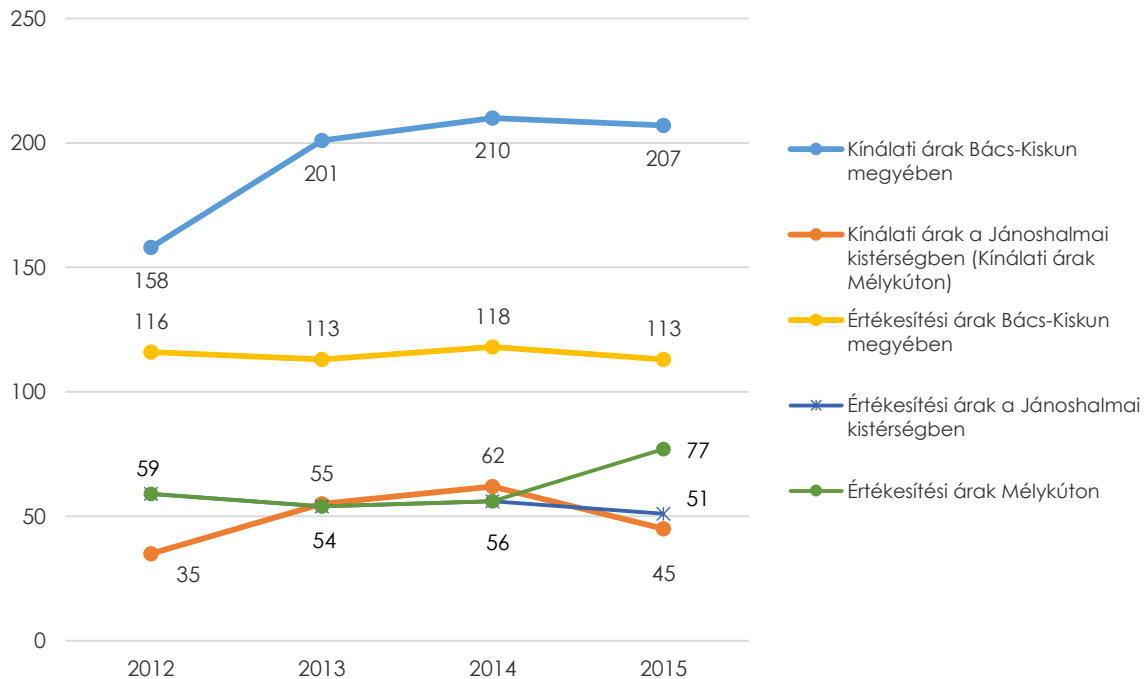
Számottevő a városban üresen álló épületek száma (300-400 db), ezek lakói kihaltak, a fiatalabb utódok pedig jobb életlehetőség reményében elköltöztek. Az elhagyott épületeket az önkormányzat vásárolja fel, annak érdekében, hogy a rommá vált házakat lebontsa, a megtarthatókat felújítsa közmunkával. Az értékesebb, településképet is meghatározó üres épületeket szeretnék megóvni, esetlegesen a későbbiekben felújítani és szociális célú lakásokat kialakítani belőlük.

A helyi Családsegítő és Gyermejjóléti Szolgálat tevékenységét is segítik a korábban elbontott házak után maradt épületelemek rendelkezésre bocsátásával, ezáltal is hozzájárulva a rászoruló lakáshoz juttatásához. A felújítás nélkül is használható épületeket egy nagyobb települési beruházás során munkát kereső szakmunkásoknak is ki tudják ajánlani. A lakosság tulajdonában lévő értékes épületek pusztulása a renoválás támogatásával mérséklődhetne.

A települési szintű lakáskínálati árak teljesen azonosak a jánoshalmi kistérségi árakkal, míg az értékesítési árak tekintetében eltérés csak a 2015. évben jelentkezik, így az ingatlanpiaci négyzetméterárak tekintetében a kistérségi értékek kerültek rögzítésre a kapcsolódó ábrán.

Mélykúton (és a jánoshalmi kistérségben) az ingatlanokat jóval alacsonyabb áron hirdetik meg, és értékesítik, mint a megyei átlag. A kínálati árakat tekintve négyszeres áron hirdetik megyei átlagban az ingatlanokat, míg az értékesítési árak másfél-kétszeresek. Ez jelentős különbség akkor is, ha a dinamikus fejlődő megyeszékhely Kecskemét jelentősen felfelé tolja a megyei átlagárakat.

28. ábra: Kínálati és értékesítési árak az ingatlanpiacon 2015-ben Bács-Kiskun megyében, a jánoshalmi kistérségben és Mélykúton (Ft/m²)

Forrás: <http://otthonterkep.hu/> alapján saját szerkesztés (2017)

Az ábrát tekintve látható, hogy kínálati fronton a 4,5-szeres különbség 2013-2014-ben némileg csökkent, azt követően viszont újra növekedett. A nagy különbséget mérsékli az értékesítési árak arányának Mélykút javára történt pozitív változása, a 2014-ig szinte állandó kétszeres árkülönbség a 2015-re másfélszeresére változott. Ez mindenképpen kedvező tendenciát mutat, még akkor is, ha sejtjük: Mélykúton, éves szinten egy-egy magasabb árú ingatlan eladás jóval nagyobb mértékben befolyásolja az átlagos értékesítési árakat, mint a megyei szintű eladások a megyei árak átlagát.

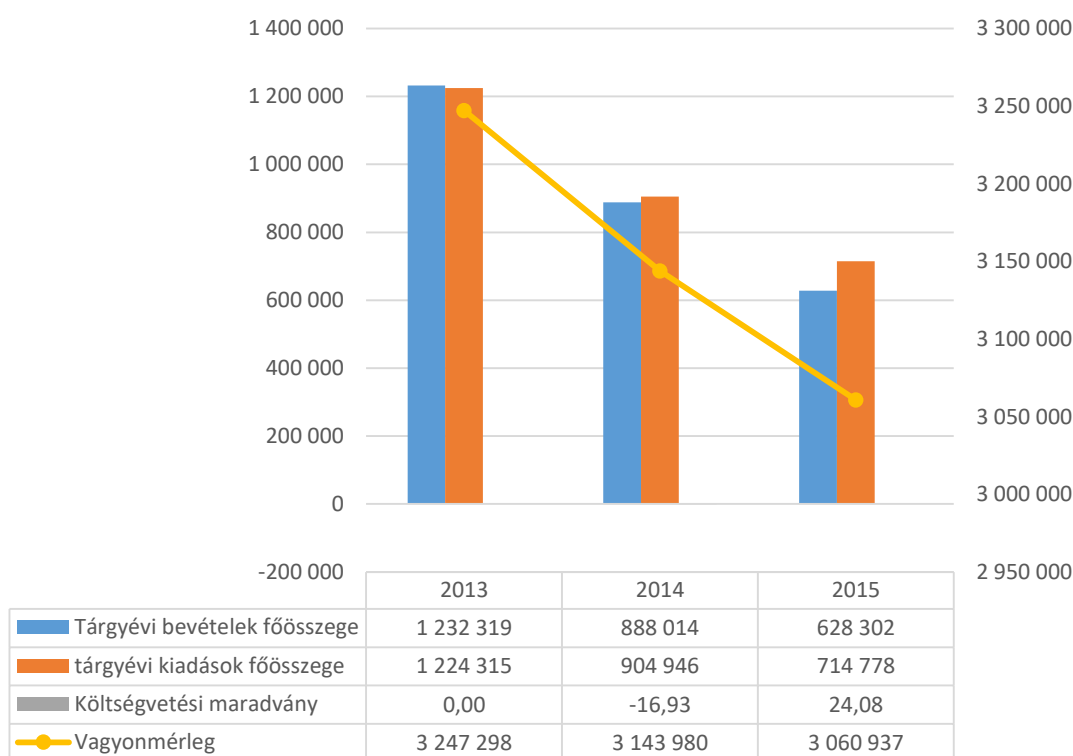
Fontos megvizsgálni a kínálati és az értékesítési árak különbségét: míg megyei szinten a valós értékesítési árhoz képest több mint másfélszeres áron kínálnak átlagosan egy-egy ingatlant, addig Mélykúton akár áron aluli is értékesítenek. Mindez a mélykúti illetve a járási lakáskereslet hiányát is mutatja, illetve fokozottan hangsúlyozza a megyeszékhely kiemelkedő dominanciáját. Egyértelműen megállapítható, hogy a város felzárkózása az ingatlanpiacon a megyei szinthez még várat magára.

1.10. AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE

1.10.1. KÖLTSÉGVETÉS, VAGYONGAZDÁLKODÁS, GAZDASÁGI PROGRAM

Mélykút Város Önkormányzatot az elmúlt években megfontolt költségvetési politika, és ennek köszönhetően stabil városi költségvetés jellemezte. A bevételek 2013 és 2015 között rendre jelentős mértékben meghaladták a kiadásokat, az önkormányzat mindhárom évet egyre növekvő összegű költségvetési maradvánnyal zárta. Az utolsó 3 lezárt évben a költségvetés a következőképpen alakult:

29. ábra: Mélykút Város Önkormányzat összesített költségvetései 2013 és 2015 között (ezer Ft)

Megjegyzés: A vagyonmérlegre a diagram jobb oldali, másodlagos tengelye vonatkozik.
Forrás: Mélykút Város Önkormányzat költségvetés végrehajtásáról szóló rendeletei alapján saját szerkesztés (2016)

2015-ben a város bevételeinek túlnyomó többsége, mintegy 3,2 milliárd Ft államháztartáson belülről érkező felhalmozási célú támogatás volt, mely alatt tulajdonképpen uniós pályázatok formájában lehívott támogatásokat értünk, ez esetben szennyvíz-beruházást. Jelentős bevétel volt még az önkormányzatok működési támogatása (382 millió Ft) és a közhatalmi bevételek, zömében helyi iparüzési adók (121 millió Ft).

A 2015. évi költségvetés kiadási oldalán is megjelennek a pályázatokhoz kapcsolódó kiadások, de emellett az önkormányzat saját erőből valósított meg számos beruházást és felújítást. Az engedélyezett foglalkoztatotti létszámkeret 117 fő volt, a kifizetett személyi juttatások és járulékok elérték az 500 millió Ft-ot. A dologi kiadások szintén jelentős tételt képviselnek (447 millió Ft).

23. táblázat: Mélykút Város Önkormányzat jelentősebb felújításai és beruházásai a 2015. évben

Beruházás megnevezése	Teljesítés (ezer Ft)
Mélykút Város szennyvízcsatornázási és szennyvíztisztítási beruházása (KEOP-1.2.0/09-11-2011-0039) (nettó költség)	2 053 182
Mélykút Város szennyvízcsatornázási és szennyvíztisztítási beruházása (KEOP-1.2.0/09-11-2011-0039) (ÁFA)	29 842
Megújuló energiaforrás hasznosítása naperőmű rendszer telepítésével Mélykúton	295 759
KEOP-4.10.0/N/14-2014-0149 Napelemes rendszerek telepítése Mélykút város önkormányzati épületein (40.545 teljes bekerülési költség)	37 022
Rendezési terv	1 372
Szerver + program	1 199
Ivóvízminőség- javító program beruházása	250 617
Mikrobusz	9 172
Kerékpárút és gépek	156 102
Hígrágyakijuttató kocsi	3 654
Kézi úthenger	1 841
Kompaktor	1 994
Kosaras emelő	7 264
Kazán	5 550
ÖSSZES BERUHÁZÁS	2 868 738
Felújítás megnevezése	Teljesítés (ezer Ft)
Rákóczi u. 5/1 lakás	1421
Bekötéscserék - ivóvíz	5253
Általános iskola ajtó csere	1185
Művelődési Ház	1 238
ÖSSZES FELÚJÍTÁS	10 264

Megjegyzés: A táblázat az 1 millió Ft feletti teljesítéseket tartalmazza

Forrás: Mélykút Város Önkormányzat 8/2016.(V.11.) önkormányzati rendelete az Önkormányzat 2015. évi költségvetési zárszámadásáról és a 2015. évi költségvetési maradvány megállapításáról

A 2016. évi költségvetés elfogadására Mélykút Város Önkormányzat 2/2016. (II.24.) önkormányzati rendeletével került sor. A költségvetési bevételek összegét valamivel több mint 650 millió Ft-ban, míg a költségvetési kiadásainak összegét 900 millió Ft-ban határozták meg. A hiány finanszírozása belső forrásból, az előző évi költségvetési maradványból történt. A hiány külső finanszírozására tervezett 12 864 231 Ft fejlesztési célú hitel igénybevétele nem került sor.

Mélykút Város Képviselő-testületének 19/2012.(XI.15.) önkormányzati rendelete az önkormányzat tulajdonában álló vagyonnal való rendelkezés egyes szabályairól fekteti le az önkormányzat vagyongazdálkodásának alapjait. Az önkormányzat intézményeinek helyt adó telkek és épületek mellett korlátozottan forgalomképesek más, közösségi cél szolgáló épületek, pl. Cigány Közösségi Ház, illetve egyes közterületek, játszótér, sportpálya, vásártér. Az üzleti vagyon pedig lakásokból, nem lakáscélra használt helyiségekből, beépítetlen ingatlanokból és mezőgazdasági hasznosítású

földekből áll. Az önkormányzat vagyonának bruttó értéke 2011 és 2014 között folyamatosan emelkedett.

A mélykúti képviselő-testület a 80/2015. (IV.28.) Kt. számú önkormányzati határozattal elfogadott Mélykút Város Önkormányzat Gazdasági Programja 2015-2019 által azonosított fő célkitűzés a következő: *“... a lakosság életminőségének javításához szükséges önkormányzati háttér biztosítása, melyet az önkormányzat a saját és a külső eszközök felhasználásának optimalizálásával végez”*. Az önkormányzat legfontosabb feladatai, melyek ellátásához elengedhetetlen a stabil költségvetési háttér és a külső források bevonása egyaránt:

- a működőképesség biztosítása,
- a költségvetési egyensúly megtartása.
- a kötelező és önként vállalt önkormányzati feladatok leggazdaságosabb ellátása,
- feladatfinanszírozás, a pénzügyi helyzet stabilitásának fenntartása,
- a takarékos energia-gazdálkodás előtérbe helyezése.

1.10.2. AZ ÖNKORMÁNYZAT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TEVÉKENYSÉGE, INTÉZMÉNYRENDSZERE

A Mötv.13. § (1) értelmében „A helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok különösen: 1. településfejlesztés, településrendezés ...”. A városfejlesztéssel kapcsolatban döntési jogkörrel alapvetően a képviselő-testület rendelkezik. A képviselőtestület az általa elfogadott rendeletek és határozatok révén dönt többek között az erre célra rendelkezésre álló pénzeszközök nagyságáról, az egyes ilyen jellegű pályázatokhoz szükséges önerő biztosításáról. Ezen túlmenően a testület feladata a város térbeli fejlődését nagymértékben befolyásoló településrendezési eszközök jóváhagyása is.

Mélykút Város Önkormányzat Képviselő-testületének 5/2013.(IV.15.) számú önkormányzati rendelete az önkormányzat Szervei Szervezeti és Működési Szabályzatáról (SZMSZ) értelmében a polgármester a Képviselő-testület működésével összefüggő feladatoként szervezi a településfejlesztést és a közszolgáltatásokat.

Mélykút Város Önkormányzat képviselő-testületén belül két állandó bizottság működik, mindegyikük tevékenysége közvetlenül vagy közvetve kapcsolódik a városfejlesztéshez. A Pénzügyi és Gazdasági Bizottság többek között:

- ellenőrzi a pályázatokkal való lehetőségek kihasználását;
- ellenőrzi a dűlőutak karbantartásának munkáját, fokozott figyelemmel a vízelvezető árkok, sáncok karbantartását;
- javaslatot tesz a település zöldfelületeinek fejlesztésére, figyelemmel a településrendezési terv előírásaira;
- véleményezi a településfejlesztési koncepcióról, helyi építési szabályzatról és a településrendezési tervről szóló előterjesztéseket, tervezeteket, beleértve ezek esetleges módosításait is;
- figyelemmel kíséri a településfejlesztési koncepció, a helyi építésügyi szabályzat és a településrendezési terv hatályosulását;
- véleményezi a település környezetvédelmi programját, valamint a képviselő-testület környezetvédelmi tárgyú rendelet- és határozattervezeteit;
- javaslatot tesz a környezetfejlesztési feladatok, parkosítás, utca és városkép javítása megoldására, illetve mások javaslatát, a vonatkozó terveket véleményezi;
- véleményezi az éves költségvetési rendelet-tervezetet és költségvetési rendelet módosítását, és vizsgálja az esetleges hitelfelvétel indokait és gazdasági megalapozottságát.

A Humánpolitikai és Ügyrendi Bizottság a saját feladat- és hatáskörébe tartozó területeken, pl. egészségügyi és szociális ellátás, közművelődés, civil társadalom, kíséri figyelemmel a város helyzetét, segíti programok, projektek végrehajtását. A Polgármesteri Hivatal szervezetén belül a településfejlesztéssel összefüggő operatív feladatok ellátása a Lakosságszolgálati Csoport körében történik.

Mélykút Város Önkormányzat aktív és eredményes pályázónak bizonyult a 2007-2013-as uniós költségvetési időszakban. Összesen mintegy 4 milliárd Ft értékben kötött le támogatást a Strukturális és Kohéziós Alapokból. A megvalósult projektek a támogatás összegét tekintve nagyobb részben a települési környezeti infrastruktúra fejlesztésére vonatkoztak, de valósultak meg közművelődéssel és közneveléssel, illetve közutak fejlesztésével kapcsolatos pályázatok is. Kiemelendő a mintegy 3,5 milliárd Ft összköltségű, KEOP által támogatott projekt, melynek keretében 2015-ben sor került Mélykút Város belterületi csatornahálózatának kiépítésére és egy új szennyvíztisztító telep kialakítására.

24. táblázat: Mélykút Város Önkormányzat Strukturális és Kohéziós Alapok keretében megvalósult projektjei a 2007-2013 programozási időszakban

Felhívás	Projekt címe	Támogatási döntés dátuma	Megítélt támogatás (Ft)
KEOP 1.2.0/09-11 Szennyvízelvezetés és tisztítás	Mélykút Város szennyvízcsatornázási és szennyvíztisztítási beruházása	2012.05.09	3 229 410 101
KEOP 4.2.0/A/11 Helyi hő és hűtési igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	Megújuló energiaforrás hasznosítása napelemes rendszer telepítésével Mélykúton	2011.09.13	27 166 567
TIOP 1.2.3-11/1 Könyvtári szolgáltatások összehangolt infrastruktúra-fejlesztése - "Tudásdepó Expressz"	Tudásdepó Expressz-eszközbeszerzés	2012.11.30	7 999 172
TÁMOP 3.2.4.A-11/1 "Tudásdepó-Expressz"- A könyvtári hálózat nem formális és informális képzési szerepének erősítése az élethosszig tartó tanulás érdekében	Mélykút Város Tudásdepó Expressz programja II.	2012.08.16	18 821 000
TÁMOP 3.2.13-12/1 Kulturális intézmények részvétele a tanórán kívüli nevelési feladatok ellátásában	Néptánc, ami összeköt	2012.09.04	24 880 600
KEOP 4.10.0/C/12 Helyi hő és hűtési igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	Pályázat Mélykút Város Önkormányzat által a földre telepített napelemes kiserőműre	2013.11.21	384 789 070
KEOP 4.10.0/N/14 Fotovoltaikus rendszerek kialakítása	Napelemes rendszerek kiépítése Mélykút város önkormányzati épületein	2014.12.31	30 976 050
KEOP 7.1.2.0 Szennyvízelvezetés és tisztítás	Mélykút Nagyközség szennyvízcsatornázási és szennyvíztisztítási beruházása	2009.03.26	58 038 000
TÁMOP 3.3.7-09/1 Minőségi oktatás támogatása, valamint az egész életen át tartó tanulás elősegítése a kultúra eszközeivel az LHH kistérségek esélyegyenlősége érdekében	Add a kezed! - Esély Tanoda megvalósítása Mélykút városában	2010.07.21	49 990 840

Felhívás	Projekt címe	Támogatási döntés dátuma	Megítélt támogatás (Ft)
TÁMOP 3.2.4-09/1 "Tudásdepó-Expressz"- A könyvtári hálózat nem formális és informális képzési szerepének erősítése az élethosszig tartó tanulás érdekében	Mélykút Város "Tudásdepó-Expressz" programja	2010.09.16	13 214 900
DAOP 3.1.1/D Önkormányzati tulajdonú belterületi közutak fejlesztése a komplex programmal kezelendő LHH kistérségekben	Ipari elkerülő/összekötő út építése Mélykúton	2010.06.01	94 994 062 (nem került igénybe vételre)
KÖZOP 3.5.0-09-11 Térségi elérhetőség javítása	Kerékpárút építése Mélykúton az 55. sz. főút mellett	2015.09.08	199 770 463

Forrás: <http://palyazat.gov.hu>

25. táblázat: Mélykút Város Önkormányzat Vidékfejlesztési Program keretében megvalósult pályázatait a 2007-2013-as uniós költségvetési időszakban

Pályázat száma, címe	Megvalósítási időszaka	Elnyert és folyósított támogatás (Ft)	Pályázat célja
Sportlétesítmények felújítása	2010.10.01-2011.10.30	1 473 090	- Sporteszközök beszerzése - A lovaspálya mellett locsolásra alkalmas kút fúrása
Parlagfű mentes település	2011.06.18-2011.06.25	240 150	- A településen, közterületen parlagfű-mentesítés önkéntesek bevonásával - STIHL fűkasza beszerzése 216.900 Ft értékben - Szóróanyag formájában lakossági figyelemkeltő akció a parlagfű irtásának fontosságáról
Bácskai Kulturális Fesztivál 2012.	2012. augusztus	1 405 155	- A Mélykúti Napok rendezvénysorozaton belül lebonyolítandó Bácskai Kulturális Fesztivál megrendezésével kapcsolatos foglalkozások anyagköltsége - Prospektus, meghívó, ajándéktárgyak készítése - Digitális kamera és fényképező beszerzése - Fellépők tiszteletdíja - Népi játszótér-bérlése, személyszállítás és étkeztetés
Falumegújítás, -fejlesztés	2012–2013.04.30	23 900 599	- Fenyő Miksa Könyvtár épületének és tetőszerkezetének felújítása, szigetelése - Petőfi téri szökőkút felújítása - Játszótéri játék beszerzése

Pályázat száma, címe	Megvalósítási időszaka	Elnyert és folyósított támogatás (Ft)	Pályázat célja
LEADER II. Bácskai Kulturális Fesztivál	2014.08.16	1 146 483	II. Bácskai Kulturális Fesztivál lebonyolítása
Térfigyelő kamera rendszer telepítése Mélykút településen	2013.11.27–2014.05.20	7 772 200	1 db PTZ MP IR forgatható megapixel kamera, 3 db BOKSZ MP IR éjjellátó infra megapixel fix kamera, 2 db LPR Kit. rendszámfelismerő és sebességmérő eszköz, 6 db átjátszó állomás, 1 db központi fejállomás beszerzése - A kamerák felszereléséhez szükséges áramszolgáltatói díjak, közmű alépítmények, munkadíjak, valamint képzési költségek
Tanyagondnoki busz beszerzése Mélykúton	2015. október	7 441 968	Falu- és tanyagondnoki feladatok ellátása érdekében Renault mikrobusz beszerzése

Forrás: Mélykút Város Önkormányzat adatszolgáltatása

26. táblázat: Mélykút Város Önkormányzat állami támogatásból megvalósított projektjei a 2007-2013-as periódusban

Pályázat száma, címe	Megvalósítási időszaka	Elnyert és folyósított támogatás	Pályázat célja
Startmunka mintaprojekt 2011. év	2011.11.01- 2011.12.31	10 550 000	3 program (mezőgazdasági, térkő gyártás, és földút karbantartás) keretén belül 47 fő foglalkoztatása 2011. 11. 01 – 2011. 12. 31-ig 1 db tolólap beszerzése
Biomassza kazán program	2011.11.01-2012.02.13	4 100 000	- A zöldhulladék felhasználásával alternatív fűtési módszerre való átálláshoz szükséges átalakítás, tervezési munkálatok - Kazán beszerzése
Startmunka mintaprojekt 2012. év (2013. évtől a Startmunka mintaprojektekre a GAMESZ adta be pályázatát.)	2012.01.01-2012.12.31	103 394 250	85 fő egész éves foglalkoztatása 3 fejes eke, tárcsa, kombinátor, MTZ-92 traktor, a növénytermesztéshez szükséges vetőmag, műtrágya, növény védőszer, gázolaj, a térkő gyártáshoz sóder, cement, zúzott kő, és gyártáshoz szükséges sablon, vontatott gléder, valamint gázolaj munkaeszközök, munkaruhák, szemétygyűjtő edényzet, pótkocsi beszerzése
4/2014. (III.1) BM rendelet szerinti pályázat	2012.10.11-2013.06.30	8 192 823	- Vagyonvédelmi rendszer telepítése 3 ingatlanra - Térfigyelő rendszer telepítése

Pályázat száma, címe	Megvalósítási időszaka	Elnyert és folyósított támogatás	Pályázat célja
5/2012 (III.1) BM rendelet szerinti pályázat	2012.09.17-2013.12.31	11 933 142	• Önfenntartást segítő gépek, kisgépek (locsolórendszer, rotakapa, légbefúvásos kazán, permetezőgép, szállítójármű és kultivátor) beszerzése • A Mélykút 1996/1. hrsz-ú ingatlanon megépítésre kerülő kerti szerszám tárolóhoz szükséges építőanyag, a Petőfi tér 9. szám alatti ingatlanon hideg fóliasátor megépítéséhez szükséges fólia, és a 1996/1. hrsz-ú ingatlan körbekerítéséhez szükséges drótháló és betonoszlop beszerzése
Kazánprogram Startmunka II.	2012.12.17-2013.05.31	10 950 000	• Kazánok beszerzése a II. számú Óvodába és a Rákóczi u. 11. szám alatti ingatlanba • 2 fő közmunkás 1 éves időtartamú foglalkoztatása.
Nyári diákmunka elősegítése	2014.07.01-2014.08.31.	532 875	• 7 fő 16-25 év közötti nappali rendszerben tanuló diák foglalkoztatása
	2015.07.01-2015.08.31.	1 000 130	• 10 fő foglalkoztatása
	2016.07.01-2016.08.31.	1 052 682	• 10 fő foglalkoztatása

Forrás: Mélykút Város Önkormányzat adatszolgáltatása

A város 2016-ban több pályázatot is benyújtott a TOP forrásaira. A már említett Mélykút városközpont rekonstrukciója c. támogatási kérelem mellett benyújtásra került egy pályázat a három háziorvosnak, két fogorvosnak, valamint háziorvosi ügyeletnek helyt adó Egészség ház első felújítására, energiahatékonysági korszerűsítésére és eszközbeszerzésre, illetve egy kérelem új ipari övezet létesítésére, mely a következő alfejezetben kerül bemutatásra.

1.10.3. GAZDASÁGFEJLESZTÉSI TEVÉKENYSÉG

A gazdaságfejlesztés szempontjából lényeges feladat, hogy a településrendezési tervben a terület jelöli ki azon területeket, melyeken ipari-gazdasági, kereskedelmi, vagy szolgáltató létesítmények építhetők. Emellett a települési önkormányzatok leginkább a helyi adók, elsősorban a helyi iparűzési adó szabályozása révén bírnak legnagyobb befolyással a településük gazdasági életére. Mélykút Város Önkormányzat Képviselő-testületének 17/2015. (XI.25.) számú önkormányzati rendelete a helyi adókról értelmében az állandó jelleggel végzett iparűzési tevékenység esetén a HIPA mértéke az adóalap 2%-a, ez a törvényileg szabályozott maximum. Az ideiglenes jelleggel végzett iparűzési tevékenység esetén az adó összege naptári naponként 5.000 Ft.

Mélykút Város Önkormányzat Gazdasági Programja szerint az alábbi tevékenységeket tervezi a 2015-2019-es időszakra:

- Infrastruktúra hálózat (utak, elektromos, víz, szennyvíz, csapadékvíz, és egyéb hálózatok) korszerűsítése és bővítése
- A kijelölt ipari területek fejlesztése, új ipari területek létrehozása

- Az önkormányzat tulajdonában és a területén lévő ingatlanállomány ésszerű működtetése annak érdekében, hogy a vagyon minél nagyobb mértékben hasznosuljon
- Az önkormányzati tulajdonban lévő földterületeken mezőgazdasági termelés (szántóföldi, kertészeti növények), elsősorban a Konyha részére nyersanyag alapanyag biztosítása céljából, közmunkaprogramban képződő erőforrás felhasználásával

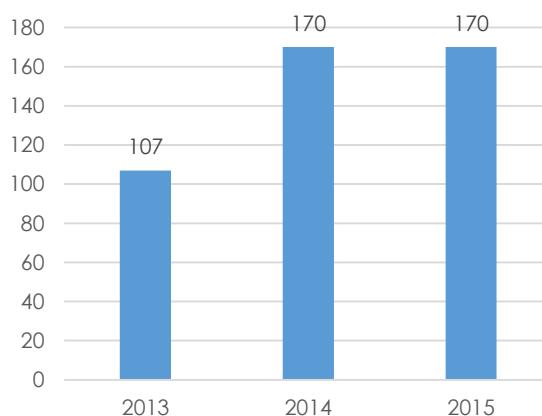
Jelenleg sem a településen, sem pedig a környékén nincs az ipari termeléshez vagy feldolgozó tevékenységhez szükséges infrastruktúrával ellátott szabad, megvásárolható vagy bérelhető mezőgazdasági termelésből kivont iparterület. Az önkormányzat 2016 nyarán adott be támogatási kérelmet a TOP-1.1.1-15 „Ipari parkok, iparterületek fejlesztése” felhívásra új iparterület infrastruktúrájának kialakítására, beleértve a következőket: iparterület elérhetőségét megteremtő, illetve azt erősítő helyi közútfejlesztés (kanyarodósáv kialakítása, külső bejáró út kialakítása), optikai hálózat kiépítése és kapcsolódóan informatikai csomópont kialakítása, közepes/kisfeszültségű transzformátor állomás kiépítése, illetve a terület földgázhálózati kapcsolatának kialakítása.

Emellett Mélykút a város mezőgazdasági hagyományait és ezen tevékenységek jelenlegi súlyát is figyelembe véve 2016 nyarán pályázatot nyújtott be a TOP-2.1.2-15 „Zöld város kialakítása” felhívásra. A projekt keretében tervezett többek között a jelenlegi leromlott állapotú Petőfi téri piac helyett egy új, fedett piactér kialakítása a helyben megtermelt zöldség, gyümölcs, piacra jutásának elősegítése céljából.

1.10.4. FOGLALKOZTATÁSPOLITIKA

Mélykút Város Önkormányzat közvetlen és közvetett módon egyaránt hatással bír a település foglalkoztatási helyzetére. Közvetett módon a már bemutatott gazdaságfejlesztési tevékenysége által, hiszen ösztönzi a vállalkozásokat munkahelyteremtésre és munkahelyek megtartására. Közvetlen hatás alatt pedig azt értjük, hogy maga is megjelenik a munkaerőpiacon, mint foglalkoztató. az önkormányzat és intézményei engedélyezett foglalkoztatotti létszáma összesen 117 fő volt 2016-ban. Ez egészült ki a közfoglalkoztatás keretében alkalmazott hátrányos helyzetű munkavállalókkal, akiknek évenkénti számát az alábbi diagram szemlélteti:

30. ábra: Mélykút Város Önkormányzat közfoglalkoztatási programjaiban résztvevők száma

Forrás: Mélykút Város Önkormányzat költségvetés végrehajtásáról szóló rendeletei alapján saját szerkesztés (2016)

A közfoglalkoztatás 2011-ben indult meg Mélykúton, de előtte is léteztek hasonló kezdeményezések, például a térkő gyártása kapcsán. A programok célja, hogy munkalehetőséget és ezáltal munkajövedelmet biztosítsanak a Mélykúton nagy tömegben jelen lévő, alacsony végzettségű, nem ritkán börtönviselt, sok esetben beilleszkedési problémákkal küzdő aktív korúaknak. A közfoglalkoztatási programok résztvevőinek nagyjából fele roma származású.

A programokhoz kapcsolódó feladatokat Mélykút Város Önkormányzat Gazdasági- Műszaki Ellátó és Szolgáltató Szervezete (GAMESZ) látja el. Ő rendelkezik a feladatok ellátáshoz szükség eszköz- és gépállománnyal, melyeket korábbi közmunka-programok keretében vagy a mezőgazdasági programok bevételeiből szerzett be. 2015-ben az alábbi programok kerültek lebonyolításra:

27. táblázat: Közfoglalkoztatás Mélykút Város Önkormányzatnál 2015-ben

Program neve	Időtartam	Teljes költségvetés (Ft)	Résztvevők száma (fő)	Tevékenység
Mezőgazdasági program	2015.03.01-2016.02.28	55.805.584	45	• Zöldségek, gyümölcsök termesztése önkormányzati tulajdonú földterületeken közétkeztetési céllal • Nádtermesztés • Parlagfű irtás
Közüthálózat karbantartása program	2015.03.01-2016.02.28	13.340.462	11	• Térkő lerakás • Járdaburkolatok, útpadkák javítása • Parlagfű irtás • Ágaprítás
Mezőgazdasági földút karbantartása program	2015.03.01-2016.02.28	21.490.766	17	• Bel- és külterületi utak karbantartása: gléderezés, tömörítés, utak feltöltése, árkok készítése • Fák metszése, bokrok illetve bozótos irtása, parlagfű irtás • Hó- és síkosságmentesítés
Illegális hulladék-lerakóhelyek felszámolása program	2015.03.01-2016.02.28	40.045.421	30	• Illegális hulladék-lerakóhelyek felderítése és felszámolása • Közterületeken hulladék összeszedése és az edényzetek ürítése, növényvédelmi feladatok ellátása, parlagfű irtás • Romos ingatlanok bontása/felújítása, épületek karbantartása
Helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatás	2015.03.01-2016.02.28	39.447.679	32	• Zöldségek, gyümölcsök feldolgozása, savanyúság, ivólé készítése • Térkő gyártás • Erdőápolás, erdő telepítése, gallyazás, faaprítás
Belvízelvezetési projekt	2015.03.01-2016.02.28	6.244.138	5	• Belvizek kialakulásának megelőzése, a belvíz elvezető árkok rendszeres karbantartása, tisztítása/ kialakítása, parlagfű irtás

Forrás: Mélykút Város Önkormányzat adatszolgáltatása alapján saját szerkesztés (2016)

A lebonyolított közfoglalkoztatási programok mellett a GAMESZ képzéseket is szervezett:

1. Mezőgazdasági munkás képzés 15 fő részére
2. Irodai képzés 1 fő részére
3. Motorfűrészelő képzés 10 fő részére
4. Építő és anyagmozgató gépkezelő képzés 12 fő részére

A 2016. évre a közfoglalkoztatási programok körének bővítése volt előirányozva. Az Önkormányzat 8 program lebonyolítását tervezte mintegy 190 fő hátrányos helyzetű munkavállaló részvételével, összesen közel 250 millió Ft-os költségvetéssel.

1.10.5. LAKÁS- ÉS HELYSÉGGAZDÁLKODÁS

Mélykút Város Önkormányzat számos lakással és nem lakás célra hasznosítható helyiséggel rendelkezik. A képviselő-testület Pénzügyi és Gazdasági Bizottságának feladata, hogy az önkormányzati ingatlanok állapotának véleményezése és az azok hasznosítására vonatkozó javaslattétel mellett döntsön ezek rendeltetésszerű használatra alkalmassá tételéről, átalakításáról, korszerűsítéséről és esetleges bontásáról. A lakásbérletekkel kapcsolatos egyes előkészítési és végrehajtási feladatokat, a lakások leltár szerinti átadás-átvételével kapcsolatos feladatokat a Polgármesteri Hivatal lakásgazdálkodási ügyintézője látja el.

Mélykút Város Önkormányzat lakásai és helyiségei felett gyakorolt tulajdonosi jogait és kötelezettségeit a képviselő-testület 10/2006. (IV.26.) rendelete az önkormányzat tulajdonában álló lakások és helyiségek bérletéről és elidegenítéséről szóló jogszabály fekteti le. Ennek értelmében az önkormányzat két jogcímen, szociális- és költségelven alapuló lakáspályázati eljárás jogcímen adhatja bérbe lakásait. A bérlelőkijelölés joga a szociális bérletek esetében a Humánpolitikai és Ügyrendi Bizottság átvett hatásköre, második esetben pedig a Pénzügyi és Gazdasági Bizottságé. A helyiségbérleti pályázatok esetén szintén a Pénzügyi és Gazdasági Bizottság dönt a bérletről.

A fent említett rendelet rögzíti, hogy lakások esetleges elidegenítéséből befolyó bevételét az önkormányzatnak lakásgazdálkodással kapcsolatos célokra kell fordítania: a tulajdonában lévő lakások felújítására, új lakás építésére, szociális célra használt lakás vásárlására, lakóövezetbe sorolt területek közművesítésére, építési telkek kialakítására, lakásépítési és lakásvásárlási támogatás nyújtására, cserelakás biztosítására irányuló kötelezettség teljesítésére.

28. táblázat: Mélykút Város Önkormányzat tulajdonában lévő lakások listája

Lakás címe	Bérbeadás jellege	Lakás mérete (m ²)
Széchenyi u. 147.	szociális	25
Jókai u. 1.	szociális	25
Galamb u. 3.	költségelven	73
Rákóczi u. 5. 1. ajtó	költségelven	77
Rákóczi u. 5. 2. ajtó	költségelven	34
Rákóczi u. 39.	költségelven	83
Rákóczi u. 43.	költségelven	71
Rákóczi u. 45.	költségelven	78
Petőfi tér 3. 1. ajtó	költségelven	58
Petőfi tér 3. 2. ajtó	költségelven	45
Petőfi tér 6. fsz. 1.	költségelven	67

Petőfi tér 6. fsz. 2.	költségelvű	69
Petőfi tér 6. I. em. 1.	költségelvű	70
Petőfi tér 6. I. em. 2.	költségelvű	70
Petőfi tér 7. fsz. 1.	költségelvű	63
Petőfi tér 7. fsz. 2.	költségelvű	63
Petőfi tér 7. I. em. 1.	költségelvű	65
Petőfi tér 7. I. em. 2.	költségelvű	65
Tópart 55. 2. ajtó	költségelvű	54
Tópart 55. 3. ajtó	költségelvű	52
Tópart 55. 4. ajtó	költségelvű	58
Tópart 55. 5. ajtó	költségelvű	52
Tópart 55. 6. ajtó	költségelvű	58

Forrás: Mélykút Nagyközségi Önkormányzat Képviselő-Testülete 10/2006. (IV.26.) rendelete az önkormányzat tulajdonában álló lakások és helyiségek bérletéről és elidegenítéséről

Mélykút Város Önkormányzat 2015-2019. évekre vonatkozó Gazdasági Programja szerint az önkormányzat lakás- és helyiséggazdálkossal kapcsolatos legfontosabb feladata ezekre az évekre az állagmegóvás és az ütemezett felújítás.

1.10.6. INTÉZMÉNYFENNTARTÁS

A Mélykút Város Önkormányzat által felügyelt költségvetési szervek a következők:

Mélykút Város Önkormányzat Gazdasági-Műszaki Ellátó és Szolgáltató Szervezete (GAMESZ)

Az 1979-ben alapított intézmény összesen 27 fő közalkalmazottal és 5 fő munkatörvénykönyves foglalkoztatottal látja el:

- az önállóan működő intézmények gazdasági, pénzügyi és számviteli feladatait,
- a védőnői szolgálat teljes körű feladatellátásának biztosítását,
- az ügyeleti feladatokat (önkormányzattal közösen)
- állati hulla lerakó hely üzemeltetését,
- műszaki, karbantartási feladatok szakszerű és hatékony elvégzését,
- parkfenntartás, zöldterület gondozást.

A Gondozási Központ Konyhája 2016. március 1-jén átkerült a GAMESZ-hez, így a továbbiakban az óvodai és iskolai intézményi étkeztetést, az Idősek Otthona és az Idősek Klubja ellátottainak étkeztetését és a rászoruló gyermekek szünidei étkeztetését is a GAMESZ látja el.

Mélykút Város Önkormányzat Gondozási Központja

Az intézmény biztosítja a szociális alapszolgáltatások közül a szociális étkeztetést, az idősek nappali ellátását és a házi segítségnyújtást, ezenkívül a központ látja el a tanyagondnoki szolgálati feladatokat is. A Gondozási Központon belül működik továbbá a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat és a Biztos Kezdet Gyerekház is, valamint a Hunyadi u. 31. sz. alatti telephelyen az Idősek Otthona, amely 32 fő önmagát ellátni teljesen vagy részben képtelen időskorú személynek nyújt teljeskörű bentlakásos ellátást.

Mélykúti Önkormányzati Közzolgáltatási, Művészeti és Kulturális Non-profit Kft.

A közművelődési és könyvtári feladatokat korábban a Művelődési Ház és Fenyő Miksa Könyvtár látta el. A képviselő-testület a 166/2015. (IX.29.) sz. határozatával döntött az intézmény átszervezéséről. A Mélykúti Önkormányzati Közzolgáltatási, Művészeti és Kulturális Non-profit Kft-t az önkormányzat 2015 novemberében hozta létre művészeti, sportszervezési, közművelődési és kulturális közfeladatok ellátására, hozzá került a Művelődési Ház, a Sportcsarnok, valamint az Alkotóház. A Kft. 14 fő munkatörvénykönyv szerinti alkalmazottal látja el feladatát.

Mélykút Város Önkormányzat Fenyő Miksa Könyvtár

A könyvtári feladatok ellátása kötelező önkormányzati feladat, a Művelődési Ház és Fenyő Miksa Könyvtár intézményének megszűnésével Mélykút Város Önkormányzatához csatolt szervezetként a Fenyő Miksa Könyvtár végzi a tennivalókat 2 könyvtárossal.

Mélykút Város Önkormányzat Óvodája

Az óvoda 6 csoporttal működik, a gyermeklétszám összesen 117 fő. A feladatellátás zavartalanságát 13 óvodapedagógus, 7 dajka, 2 pedagógiai asszisztens és egy félállásban foglalkoztatott óvoda titkár biztosítja. Az intézmény a korábbi három helyett a következő két feladatellátási helyen fogadja a 3. életévüket betöltött gyermekeket:

- I. sz. Óvoda: Mélykút, Petőfi tér 5.
- II. sz. Óvoda: Hunyadi u 5.

1.10.7. ENERGIAGAZDÁLKODÁS

Az energiagazdálkodás területén az önkormányzat külön városi szintű koncepcióval, fejlesztési dokumentummal nem rendelkezik, a vizsgálatok minden esetben projektszinten készültek. Ugyanakkor több olyan lépést is meg lehet említeni, amelyek a hatékonyabb energiafelhasználást támogatják, és melyek következtében elmondhatjuk, hogy Mélykút Város Önkormányzat a térségében élen jár a környezetbarát energiahasználat terén, elsősorban a fotovoltaikus energiával kapcsolatban.

2012-ben egy, a KEOP 4.2.0/A/11 „Helyi hő és hűtési igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal” felhívásra benyújtott, „Megújuló energiaforrás hasznosítása napelemes rendszer telepítésével Mélykúton” c. pályázat keretében 88 db napelem került telepítésre a Szvetnik Joachim Általános Iskola (jelenleg: Szent Tamás Katolikus Általános Iskola) épületére. A rendszer éves villamosenergia-termelése 24.288 kWh, mely 22,5 t széndioxid-kibocsátás csökkenést jelent.

2015-ben újabb önkormányzati tulajdonú épületekre, a Polgármesteri Hivatalra és a Sportcsarnokra telepítettek napelemeket a KEOP-4.10.0/N/14 „Fotovoltaikus rendszerek kialakítása” felhívásra benyújtott pályázat keretében, melyek összesen több mint 45.000 kWh áram termelésére képesek éves szinten.

A KEOP 4.10.0/C/12 „Helyi hő és hűtési igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal” felhívás 385 millió Ft összegű támogatásának bevonásával egy napelem rendszer került átadásra Mélykút 0149/13 helyrajzi számú művelési ágból kivett beépítetlen területén 2015-ben. A megtermelt elektromos áram közüzemi hálózati betáplálásra kerül. A fotovoltaikus kiserőmű automata üzemben működik, állandó felügyeletet nem igényel, csupán időszakos felügyeletre, esetenként karbantartásra van szükség az üzemserű működéséhez. A rendszer éves szinten 547.000 kWh villamos energia előállításra képes, ennek köszönhetően évente a fosszilis energiahordozó-felhasználás 1.969,2 GJ-lal csökken.

1.11. TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK

A Mötv. 13. § (1) 2. pontja szerint a következő feladatokat értjük településüzemeltetési szolgáltatások alatt: köztemetők kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása. A törvény értelmében ezek „a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok.” Az önkormányzat kötelezően biztosítandó városüzemeltetési feladatait elláthatja önállóan, illetve üzemeltetési feladatok elvégzésére szerződéseket is köthet, Mélykút esetében mindkét változatra van példa.

Köztemetők kialakítása és fenntartása

A köztemetőket és a temetkezés rendjét Mélykút Nagyközség Önkormányzat 19/2000. (XI.1.) rendelete szabályozza. A Mélykúti Önkormányzati Közzolgáltatási, Művészeti és Kulturális Non-profit Kft üzemelteti a település alábbi két köztemetőjét:

- A Jánoshalmi úton található Kálvária Temető
- Pesti utcai temető

A Széchenyi utcai temető üzemeltetője a Római Katolikus Egyház.

A közvilágításról való gondoskodás

A település belterületi részein, valamint a lakott külterületi részeken a közvilágítás biztosított, üzemeltetői az EDF DÉMÁSZ Zrt. és az ALTEO Energiaszolgáltató Nyrt. A település központjában, valamint a fő közlekedési utak mentén nátriumlámpás közvilágítás van kiépítve. Fejlesztési elképzelés az 55 sz. főút Baja felé vezető szakaszának megvilágítása.

Kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása

Mélykút Város Önkormányzat 2018. december 31-ig szerződéses jogviszonyban áll a Tűzker IMP Tüzeléstechnikai Szolgáltató és Kereskedelmi Bt-vel a település kéményseprő-ipari közzolgáltatás biztosítására. A közzolgáltatás kiterjed a város teljes közigazgatási területére, beleértve annak valamennyi ingatlan-tulajdonosát és –használóját. A közzolgáltató sormunka keretében végzi el az égéstermék-elvezetők ellenőrzését, esetleges tisztítását, illetve műszaki felülvizsgálatát.

A helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása

A helyi közutak és tartozékainak kialakítását és fenntartását a Mélykúti Önkormányzati Közzolgáltatási, Művészeti és Kulturális Non-profit Kft. és a GAMESZ végzi. Az utak karbantartásában jelentős szerep jut a közmunka-programok keretében foglalkoztatottaknak.

29. táblázat: Mélykút Város Önkormányzat folyamatban lévő, közutak karbantartásával kapcsolatos közmunka-programjai

Program neve	Időtartam	Teljes költségvetés (Ft)	Résztvevők száma (fő)	Tevékenység
Közüthálózat karbantartása program	2016.03.01-2017.02.28	14.783.653	11	• Térkő lerakás • Járdaburkolatok, útpadkák javítása • Parlagfű irtás • Ágaprítás

Program neve	Időtartam	Teljes költségvetés (Ft)	Résztvevők száma (fő)	Tevékenység
Mezőgazdasági földút karbantartása program	2016.03.01-2017.02.28	22.847.968	17	• Bel- és külterületi utak karbantartása: gléderezés, tömörítés, utak feltöltése, árkok készítése • Fák metszése, bokrok illetve bozótos irtása, parlagfű irtás • Hó- és síkosságmentesítés
Útőr program	2016.03.01-2016.11.30	5.393.614	5	• Úttartozékok helyreállítása, tisztántartása • Láthatóságot zavaró növényzet gondozása • Útpadkán, útburkolaton víz elvezetése • Vízvezető rendszerek tisztítása, karbantartása • Az útesztétikai célú növényzet gondozása • Út menti hulladék gyűjtése • Kisebb úthibák javítása

Forrás: Mélykút Város Önkormányzat adatszolgáltatása

Közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása

A közparkok és közterületek karbantartása szintén a GAMESZ által, a közmunkások bevonásával történik, illetve eseti megállapodásokkal a Mélykúti Önkormányzati Közzolgáltatási, Művészeti és Kulturális Non-profit Kft. is bevonásra kerül. Mélykút Város Önkormányzat Képviselő-testületének 10/2016. (VI.9.) önkormányzati rendelete az ingatlanok és a közterületek tisztántartásáról szabályozza a közterület-használatot.

Az önkormányzat törekszik arra, hogy pályázati források bevonásával tegye még átfogóbbá a közparkokkal kapcsolatos tevékenységét. A 2016-ban benyújtott „Mélykút városközpont rekonstrukciója” c. pályázat egyik fő eleme a belvárosban elhelyezkedő Tópark megújítása, és aktív rekreációs funkcióval való feltöltése, mely magában foglalja a növényfelületek rehabilitációját, az öntözőrendszer és a térvilágítás kiépítését, a meglévő játszótér áthelyezését és felújítását, illetve egy tanösvény kialakítását. A projektben tervezett parkolóhelyek kialakítása is.

Gépjárművek parkolásának biztosítása

Mélykúton nincs díjfizetés ellenében igénybevehető gépjármű várakozóhely, kijelölt parkolóhely is kevés. A város területén többnyire megengedett az útpadkán történő parkolás. A gépjárművek parkolásának biztosításával kapcsolatos feladatokat Mélykút Város Önkormányzat saját szervezetével látja el. A város vállalkozásai számára van lehetőség parkolóhely megváltásra, ezt Mélykút Nagyközség Önkormányzat 8/2004.(III.24.) rendelete a gépjármű várakozóhelyek megváltásáról szabályozza.

1.12. A TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA

1.12.1. TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK

Mélykút a Duna-Tisza közén a Bácskai síkvidéken, azon belül a Bácskai löszös síkságon helyezkedik el. A síkság délre Szerbiában folytatódik, nyugaton a Mohácsi-sziget, északon Illancs, keleten pedig a Dorozsmai-Majsai homokhát határolja.

A Bácskai löszös síkság mai tájképének kialakulásában (az Alföld legtöbb tájegységéhez hasonlóan) tektonikus mozgások, folyóvízi építő-romboló tevékenység illetve különböző eredetű löszök akkumulációja játszottak szerepet. A Duna-Tisza közti hordalékkúp síkság nagy részével ellentétben azonban a területet nem a két legnagyobb folyónk „ősének” valamelyike töltötte fel, folyóvízi üledéksorai az Ős-Sárvíz pleisztocén-kori építő munkájának eredményei.

A létrejött hordalékkúpsíkságon települtek a mai felszínképet meghatározó futóhomokos-löszös formák. Felhalmozódásuk a würm időszakának második felére, 20.000 évvel ezelőttre tehető. Az akkori kedvező domborzati és éghajlati körülmények következtében a homokmozgás és a szél által végzett löszképződés intenzívebbé vált, így a területre szállított anyagmennyiség többméteres rétegekben volt képes akkumulálódni. Az eltérő mértékű anyagfelhalmozódás jellegzetes morfológiát hozott létre: szélbarázdák, garmadák, környezetükből kiemelkedő, pozitív (platók és háta) és negatív (völgyek és dolinák) löszös formák alakítják a tájat.

Mélykút és térsége a hátság felszíni vizekben szegényebb részeihez tartozik. Ennek oka egyrészt, hogy a területen nincsenek jelentős tengerszint feletti magasság különbségek, illetve a felszín vízmegtartó képessége gyenge. A területére hulló csapadékot a Kígyós-főgyűjtő gyűjti össze és vezeti el. A talajba beszivárgó csapadék a löszös, karbonátos, első vízzáró rétegek felett, 2-3 m mélységben gyűlik össze. Földtani adottságok miatt laterális (oldalirányú) mozgásai sem akadályoztatottak, így az összegyűlt vízkészlet egy része más területekre folyik el. A település talajvízkészlete döntően kemény, magas vastartalom jellemzi, a felszíni szennyeződések könnyű bejutása jelentősen rontja a minőségét. Időszakos vízállások meszes laposokban figyelhetők meg, ezen felül a Békás-tó az egyetlen, települési szinten jelentős állóvíz.

31. ábra: Mélykúti Békás-tó

Forrás: www.melykut.hu

A síkság talajképző közege a Kiskunsághoz hasonlóan folyóvízi homok, homokos-lössös üledék, kisebb részben tavi üledék. Erre települt a holocén során döntően finomszemcsés futóhomokréteg és eolikus, vagyis szél által elszállított lösszösszletek. Tisztán homokos talajai elsősorban a tájegység északi részein fordulnak elő, délebbre már lösszel változatos arányban keveredett alapkőzet a jellemző. Genetikus talajtípusa a kiváló termőképességgel rendelkező csernozjomtalaj, a területen megtalálható főbb típusai a mészlepedékes csernozjomok és csernozjom-réti talajok.

A korábbi felméréseknek köszönhetően a terület földtani rétegei megfelelően feltérképezettek. A térség talajánál vázolt homokos-lösszös holocén rétegek alatt alsó- illetve felsőpannon kori homokos- és agyagmárga sorokat tártak fel. Középidői és annál régebbi rétegsorai a Duna-Tisza közének többi részéhez hasonlóan települtek: időben visszafelé haladva megtalálhatóak agyagos-meszes (mészkő, dolomit) összletek, melyek alsó triász palás agyag és kvarchomokkő összleteket fednek. A medence alján található kristályos alaphegység csillámpalából épül fel.

A terület ásványkincsekben szegény, a korábban említett termőföldjein kívül nem található gazdasági hasznosításra alkalmas, bányászható nyersanyagforrás a településen.

1.12.2. TÁJHASZNÁLAT, TÁJSZERKEZET

Tájtörténeti vizsgálat

A holocén időszaka a földtörténeti újidőnek feleltethető meg, tájaink mai arculata ebben az időszakban alakult ki illetve innentől válik jelentőssé az emberi tevékenység környezetre gyakorolt hatása is. Bár a Duna-Tisza közén több helyen kerültek elő időszámításunk előtti időkbeli emberi jelenlétre utaló régészeti leletek, Mélykút környékéről dokumentált bizonyítékok csak későbből (i.sz. I-II század), szarmata sírok formájában lettek feltárva. A terület vizes térszínei, legelői kiváló lehetőségeket biztosítottak az itt megforduló népcsoportok számára.

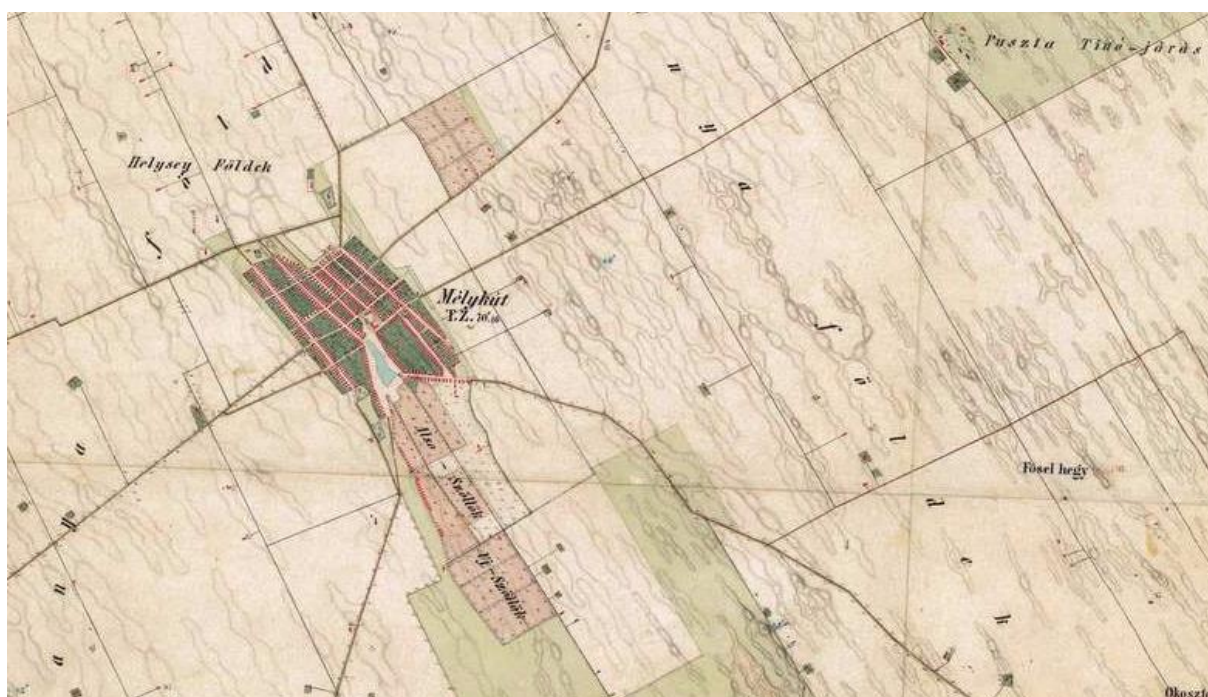
A város eredetmondája szerint egykor erdők uralták a tájat. A vadászok az erdőben élő szarvasok nyomát követve jutottak el a mai település közepére, ahol egy mély, jó vízű kútra bukkantak. Az itt alapított települést a kútról nevezték el. A mondának alapját igazolja, hogy a város központjában valóban található forrás, amelyre fürdőt építettek, de nagy kiterjedésű erdős területek már csak a település északkeleti határában találhatók.

Mélykútról először az 1572-es kamarai összeírásban tesznek említést, azonban leletek bizonyítják, hogy már az 1. században is lakott volt a terület. A török kiűzése utáni első ismert összeírás 1699-ben bemutatja, hogy a községet 21 adófizető polgár és 5 fiú lakja. A település a Rákóczi szabadságharc után elnéptelenedett. A 18. században az ország különböző részeiből érkeztek betelepülő új lakók. Az első komolyabb okirat, amely bemutatja a község életét és múltját, az 1734. július 30-án Patacsics érsek főpásztori beszámolója, a település címere viszont 1716. évi alapításra utal. Az újonnan kialakuló község magja a Szt. Bertalan-templom volt, amely a mára beépített Öreg-temető helyén volt. A jelenlegi templom alapját 1761-ben rakták le, ezzel a község új központot kapott. Az idők folyamán a fejlődés ehhez az új kápolna-hegyi maghoz idomult.

Az Első Katonai Felmérés (1763-1787) egy kompakt települést mutat. Kivehető a lakott rész közepén a domborzatból kiemelkedő Kápolna-hegy a templommal. A lakóházakhoz nagy kertek tartoznak, délről pedig kiterjedt szőlőültetvények találhatók. A mai Tópart helyén egy nyílt vízfelületű tó volt. A település belső úthálózata és a környező települések felé vezető utak szinte megegyeznek a mai utakkal.

Első Katonai Felmérés (1763-1787)

Második Katonai Felmérés (1806-1869)

A Második Katonai Felmérésen (1806-1869) a lakóházak száma növekszik, és a tó még mindig megtalálható. Mélykút településnek 4 temetője volt ebben az időben. Déli irányban „Uj-Szőllők” néven bővült a szőlőültetvények területe az Első Katonai Felméréshez képest.

Kiterjedt erdőségek nem voltak a térségben, szántókat és legelőket jelöl a térkép. Lakott részként jelzi a felmérés a mai Öregmajor nevű településrészt Pusztá Tinó-járás néven. A mai Kisszállás belterületen működött az uradalmi központ, ahonnan a 19. század közepétől Stamez Mayer János bécsi bankár által létrehozott jelentős „amerikai típusú” kapitalista nagybirtokot irányították és amelynek része volt a mai Mélykút külterületének K-i része. A kisszállási uradalom a legnagyobb magyarországi uradalmak egyike volt. Működött gőzmalom, amely a déli területek gabonáját őrlötte, jéggyár, szeszgyár. Hatalmas kapacitású magtárakban tárolták a gabonát. Kiemelkedő minőségű volt a birka- és marha-tenyészállomány is. Híres volt a tüskösi ménes.

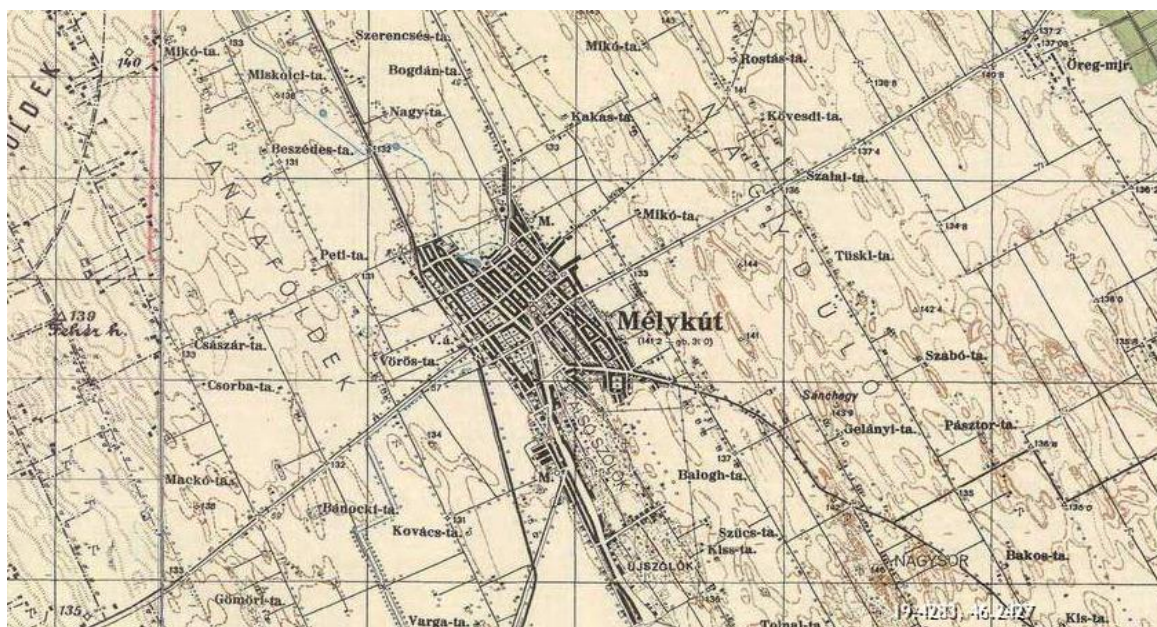
Harmadik Katonai Felmérés (1869-1887)

Kataszteri térkép (1878)

A Harmadik Katonai Felmérés (1869-1887) szerint nagy változás a tájszerkezetben nem történt, azonban kivehető, hogy a település bevezető útjai mellett kétoldali fasorok húzódtak és a dűlőutak mentén, a K-en fekvő uradalmi terület kivételével, tanyák jöttek létre. Az 1878-as Kataszteri térképen és a Harmadik Katonai felmérésen is megjelenik a település északi részén ma is megtalálható Békás tó. A település déli része ék alakban továbbra sem épült be, szabadon hagyva a déli tavat és a szőlőterületeket. A települést továbbra is nagy kiterjedésű szántók és legelők vették körül.

A településszerkezet részévé vált a 19. század fordulóján a Kiskunhalas–Bácsalmás–Regőce-vasútvonal. 1903. október 31-én adták át a forgalomnak, megépítésére a ma is „Pesti út”-ként nevezett út nyomvonalát használták fel, Bácsalmásnál keresztezte a Budapest–Zimony-vasútvonal szárnyvonalaként 1885-ben megépült Szabadka–Baja vasútvonalat. A trianoni döntést követően a Bácsalmástól délre tartó szakaszt főlstedték, a mai Magyarországs területén húzódó két szakaszból lett a ma működő Bátaszék-Baja Kiskunhalas vonal.

Katonai Felmérés (1941)

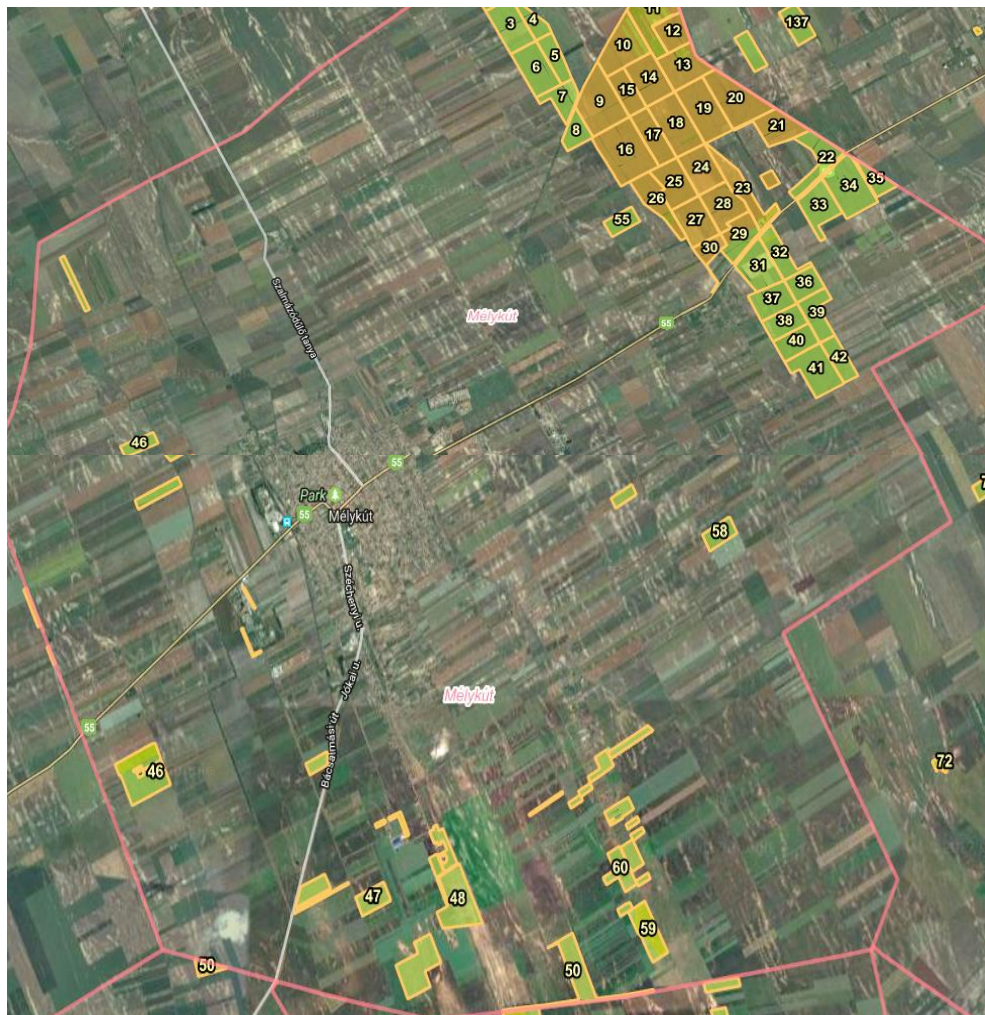
A II. világháború alatt készült Katonai Felmérésen már csak az északi tó kerül ábrázolásra, parkos terület foglalta el a nagy településközponti tó helyét. A déli szőlők területe továbbra sem épült be, csak a tőlük nyugatra eső, út menti telkeken állnak épületek. A település kompakt szerkezetét megőrizte az évtizedek során. A Tópart zöldfelülete az 1960-as években került feltöltésre és hasznosításra. A 20. század első felében még jellemzőek voltak a településre a széles zöldfelülettel rendelkező utcaképek, melyeket csatornák, „patakok” vízfelülete tarkított. A jellemző utcakép az alábbiak szerint nézett ki: középen volt a csatorna, mellette fás-ligetes zóldsávval, két oldalán két út haladt, a házsorok előtt pedig a lakók virágoskertjei díszlettek. Mára az árkok jó részét betemették, de a széles zöldfelületek lehetőséget biztosítanak a későbbi fásításra. Az egykori térszervezésnek köszönhetően maradhattak meg a Mélykúti településképet nagy mértékben meghatározó zöldfelületek. Mélykút nagyközséget 2009-ben nyilvánították várossá, azonban jellegében, hangulatában falusias beépítettség jellemzi, jelentős zöldfelületekkel. A település szerkezete a történetileg kialakult É-i részen ma is kompakt, szervező ereje a központi helyzetű templomdomb. A belterület D-i nyúlványa viszont nem szervesült kellően a történeti településtartesthez, fejlődésben is lemaradt.

Tájhasználat értékelése

Mélykút város közigazgatási területe ma 12346 hektár, melyből 11816 hektár, több mint 95% külterület. Termőterületeinek legnagyobb része, 80%-a szántóföldi művelés alatt áll. Jelentős területet foglalnak el a kivett (8%), valamint az erdő (8%) területek. A településen található erdők rendeltetési célja legtöbb esetben gazdasági, kisebb százalékban védelmi. Legjelentősebb összefüggő erdőfolt a település észak-keleti részén található, melynek egy része természeti terület.

Mélykút igazgatási területe viszonylag alacsony szinten erdősült, a térség 15%-át borítja erdő. Védett és rekreációs célú erdő nincs a településen. Döntően a település 55-ös főút felőli bevezető szakasza mentén illetve a déli, Bácsszőlőssel határos részein találhatóak ezek a társulások. A területen tájhonos vegetációt fehérynáras-borókások jelentik, ezek száma mára erősen visszaesett. Helyükre betelepített akácok kerültek, illetve további, más területekről behozott fásszárúak is megtalálhatóak (pl. nyírfa, ezüstfa, erdei fenyő). Az egykor nagy területet foglaló szőlők mára csak a település területének 2%-án fekszenek.

32. ábra: Erdőterületek Mélykúton

Forrás: Országos Erdőállomány Adattár és erdészeti nyilvántartó térkép, 2017

Művelési ágak

A város külterületének legnagyobb része mezőgazdasági terület. Jó minőségű termőföldjein egyaránt megteremnek a szántóföldi kultúra és a kertgazdálkodás növényei.

Forrás: Mélykút Város Fenntartható fejlődés helyi programja, Local Agenda 21, 2013.

30. táblázat: Földrészlet statisztika művelési áganként

művelési ág	földrészletek száma	alrészletek száma	összes alrészlet terület	átlagos alészlet terület (ha)
erdő	210	245	1106	4,5
gyep (legelő)	72	78	68	0,9
gyep (rét)	2	2	2	0,8
gyümölcsös	168	170	89	0,5
kivett	4037	4067	964	0,2
szántó	4762	11648	9832	0,8
szőlő	264	315	239	0,8

Forrás: Takarnet

A termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény rendelkezései szerint átlagosnál jobb minőségű termőföldet más célra hasznosítani csak időlegesen vagy helyhez kötött igénybevétel céljából lehet. A Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Földhivatala levelében ismertette, mely minőségi osztályok számítanak átlagosnál jobb termőföldnek Mélykúton:

31. táblázat: Mélykút művelt területeinek 1 hektárra eső átlagos Aranykorona értéke a művelési ágakban

Művelési ág	Átlagos kataszteri tiszta jövedelem / ha
<i>Gyümölcsös</i>	29,91
<i>Kert</i>	13,94
<i>Szántó:</i>	25,32
<i>Szőlő</i>	42,71
<i>Legelő</i>	9,99
<i>Rét</i>	20,00
<i>Erdő</i>	4,06
<i>Fásított terület</i>	5,05

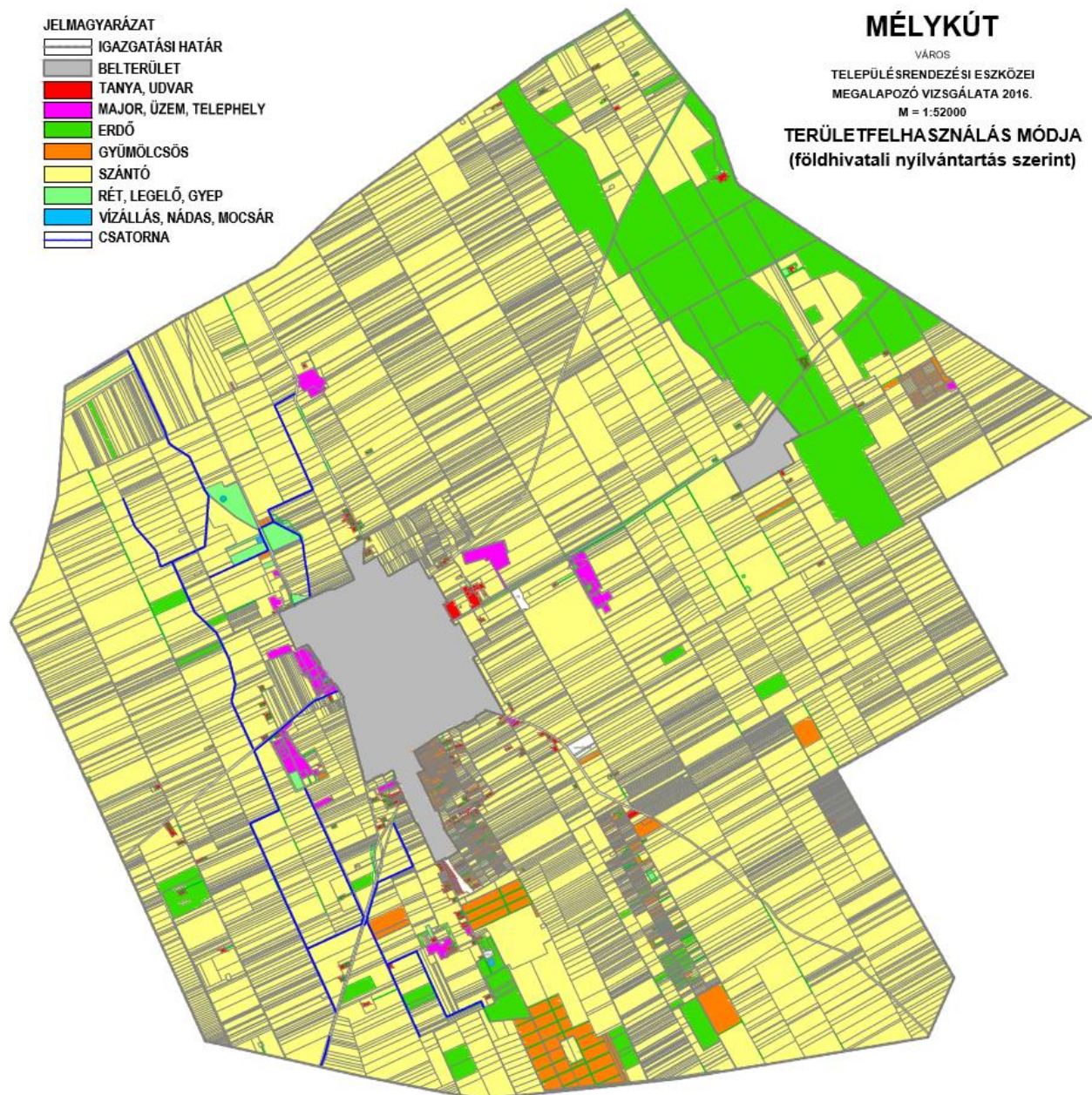
Forrás: Takarnet

Az átlagosnál jobb minőségű földek végleges más célú hasznosítása csak a termőföld védelméről szóló törvény 11.§ (3) bekezdésében foglaltak alapján megengedett. Mélykúton jellemzően a

belterület környékén vannak kijelölve a fejlesztésre szánt területek, melyek többnyire az átlagos értéknél gyengébb minőségű földek, ezért a jövőbeni beruházások jó eséllyel kaphatnak művelésből való kivonási engedélyt.

A tájhasználatot meghatározó mezőgazdasági művelés birtokviszony szempontjából nagyon elaprózódott telkeken folyik, az átlagos teleknagyság az 1 hektárt sem éri el (0,8 hektár/telek).

33. ábra: Mélykút művelt területeinek művelési ága szerinti vizsgálata

Forrás: saját szerkesztés

A gazdálkodáshoz kapcsolódó, tanyás életforma egyre csökkenő mértékben van jelen a területen, az itt élő lakosság száma a megelőző időszakok töredékét teszi ki.

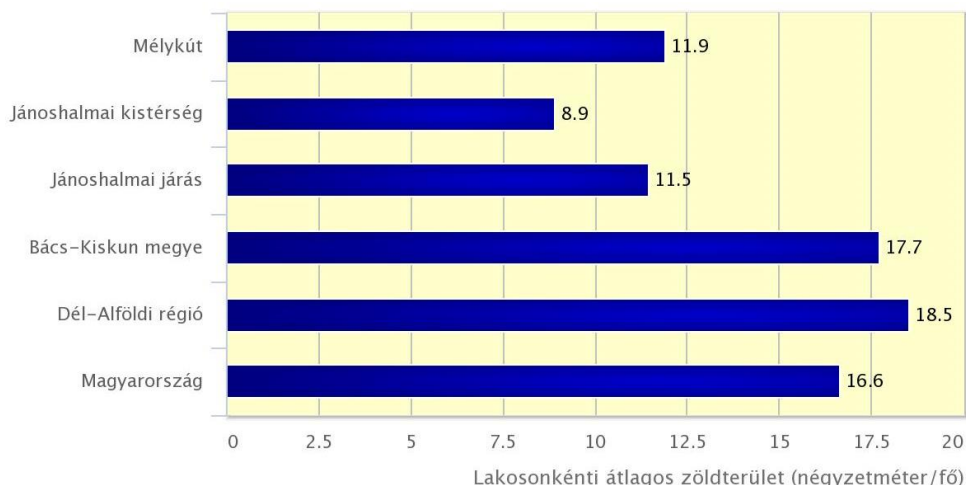
A mezőgazdaságban nagyrészt ipari növénytermesztés folyik, a nagyobb idő és munkaigényes növények termesztése visszaszorult. A megművelt terület nagysága nem változott, de az ágazat ma már kevesebb család megélhetését jelenti, ennek tudható be, hogy a vizsgálatok során megkérdezett lakosok szerint csökkent a mezőgazdaság jelentősége a településen.

A településen élők komfortérzete szempontjából és a harmonikus településkép kialakításában kiemelt szerepe van a zöldterületeknek, parkoknak és játszótereknek. Ennek kapcsán a városmag további zöldítése céljából a település 2016-ban „Zöld város kialakítása” pályázatot nyújtott be, melynek során többek közt a városrész központi parkjának (Petőfi tér) zöld felületi rekonstrukcióját kívánják megvalósítani.

A KSH 2013-as adatai alapján Mélykúton a zöldfelület nagysága 63137 m² (hozzávetőleg 6 hektár) volt, egy lakosra 11,9 m² jutott, ami elmarad a megyei és országos átlagtól. Enyhíti a mennyiségi hiányt, hogy a falusias, kertvárosias lakókörnyezet nagy portáin a lakók részben maguk oldhatják meg zöldfelületi igényüket. A közösségi zöldfelületek leginkább minőségileg szorulnak további fejlesztésre, Pozitívum, hogy kifejezetten nagy kiterjedésű, egybefüggő területfoltok találhatóak Mélykúton, melyek növényállománya és infrastruktúrája ugyan fejlesztésre szorul, de a bennük rejlő potenciál kiemelkedő.

34. ábra: Egy lakosra jutó zöldfelület nagysága (m²)

Forrás: KSH 2013

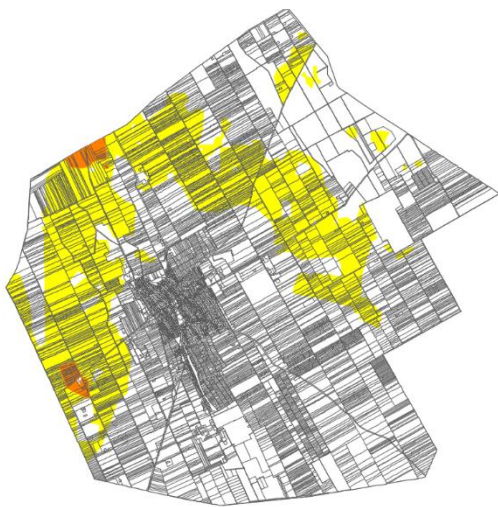
1.12.3. VÉDETT, VÉDENDŐ TÁJI-, TERMÉSZETI ÉRTÉKEK, RÉGÉSZETI ÖRÖKSÉG

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

Az OTrT rendelkezik a tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek övezetének kijelöléséről. Meghatározása alapján olyan „országos területrendezési tervben megállapított, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben alkalmazott övezet, amelybe a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult olyan területek tartoznak, amelyek a táj látványa szempontjából sajátos és megkülönböztetett fontosságú, megőrzésre érdemes esztétikai jellemzőkkel bírnak”. Mélykút területét nem érinti az övezet.

Vízminőség-védelmi terület

Országos jelentőségű vízminőség-védelmi területnek jelöli az OTrT 3/7. számú melléklete a település keleti mezőgazdasági területeit. Az Országos Területrendezési Tvről szóló törvény alapján a felszíni és felszín alatti vizek, az emberi fogyasztásra, használatra szánt vizek és a vízkivételi művek, továbbá a halak életfeltételeinek biztosítása érdekében kijelölt vizek megóvását szolgálja a kijelölés.

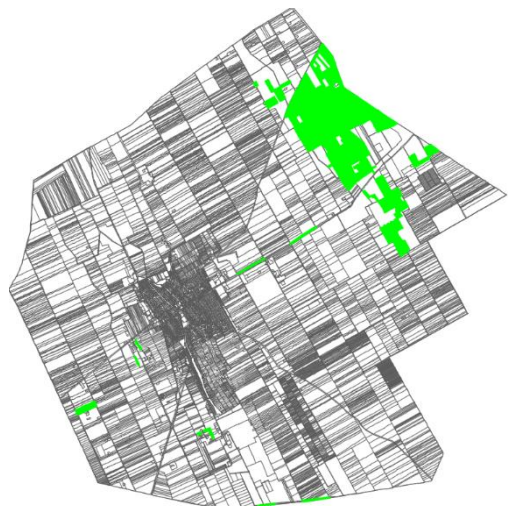

Kiváló és jó termőhelyi adottságú szántó

Kiváló és jó termőhelyi adottságú szántók övezetébe azok az országos és megyei területrendezési tervben megállapított szántóterületek tartoznak, amelyek kiváló vagy jó növénytermesztési feltételekkel rendelkeznek. Az OTrT 3/2. és 3.3. számú melléklete ábrázolja Mélykút ilyen tulajdonságú szántóit, a pontos adatokat a FÖMI szolgáltatja Mélykút Város számára.

Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület

Az OTrT 3/4. számú melléklete jelöli a település kiváló termőhely adottságú erdeit, amelybe az őshonos fafajokból álló erdőtársulások fenntartására leginkább alkalmas és az erdő hármas rendeltetését - védelmi, gazdasági, közjóléti - egymással összhangban a legmagasabb szinten biztosítani képes erdőterületek tartoznak. A NÉBIH pontos adatokat szolgáltatott az övezetről. Nagy kiterjedésű, összefüggő erdőterület Mélykút észak-keleti településhatára mentén található. Kiváló termőhely adottságú erdőterületek fekszenek elszórtan a település dél részein, valamint az 55-ös főút településre bevezető szakasza mentén.

Ökológiai hálózat

A Magyar Tájépítészek Szövetsége az alábbi módon definiálja az ökológiai hálózat fogalmát: „a védett természeti területek és védőövezetük valamint a természeti, természet-közelű területek, ökológiai folyosókkal biztosított biológiai kapcsolatainak összefüggő rendszere.” Az OTT-ben meghatározott országos jelentőségű csoportosulások a megyei tervben magterület, ökológiai folyosó, valamint pufferterület övezetekbe vannak sorolva. Pontos adatokat a Kiskunsági Nemzeti Park szolgáltatott a vizsgálatokhoz. Mélykúton az ökológiai folyosó (világos zöld színnel) és magterület (zöld színnel) a Kígyós főcsatorna mentén (vizes élőhely és Pap-gyep) valamint az Öregmajor mellett (Trianoni-tölgyes erdőterületek) helyezkednek el.

Az ökológiai hálózatok fejlesztése csak tudatos zöldfelület növeléssel, zöldfolyosó-hálózat kialakításával történhet, ami nemcsak az élővilágot, hanem az emberi létminőséget is szolgálja. Az ökológiai folyosókkal tévesen azonosként értelmezett zöldfolyosók szintén az ökológiai hálózat részei, de nem fedik le az ökológiai folyosó fogalmát, hanem annak egy típusát alkotják. Amíg az ökológiai folyosók a hálózat elsődleges alkotói és fő elemei, a természetes élőhelyrendszer maradványai, addig a zöldfolyosókat az ember alakítja ki. Zöldfolyosót alkotnak az utat kísérő árok, fa- vagy bokorsorok, a településen folyamatosan meglévő kertek stb. Ezek általában nem természetes, nem komplex és nem önfenntartó rendszerek. Ugyanakkor szerepük jótékony hatású a biológiai változatosság fokozásában, a helyváltoztató mozgások lebonyolításában. Az ember által létrehozott zöldfolyosók hozzájárulhatnak bizonyos fajok elterjedésének, migrációjának elősegítéséhez. Mélykúton a szélesen szabályozott utcaszélességeknek köszönhetően az utakat kísérő zöldfolyosók kiemelkedő potenciállal bírnak.

Jelentős mesterségesen kialakított zöldfolyosó rendszert képeznek a települést átszelő csatornák. Hálózatos rendszerükkel összekapcsolják a természetközeli és magas biológiai aktivitásértéket képviselő zöldfelületeket, élőhelyeket. Csatornák Mélykúton:

- Kígyós-főcsatorna
- Bandilaposi-csatorna
- Sárilaposi-csatorna
- Tehermentesítő-csatorna
- Marsaltepi-csatorna
- Marsaltepi-II. csatorna
- Marsaltepi-csatorna I. mellékág
- Csirkés-csatorna
- Csorbalaposi-csatorna

Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

A síkság őshonos társulását képező homokpusztaréteg hazánkban a talajtakaró meszségétől függően két típusba sorolható. A mészszegevényebb talajokon (pl. Nyírség) kevésbé fajgazdag ökoszisztéma jött létre, míg a bácskai területek meszes talajtani adottságai kedvező lehetőségeket biztosítottak változatosabb élővilág számára. A zárt homokpusztarétegek és a fehérryás-borókás erdők aljnövényzetében számos lágyszárú talál élőhelyet magának (pl. sárgavirágú tyúktaréj, szártalan csűdfű, homoki nőszirm, magyar szegfű, homoki lilium). Emellett a térség ad otthont sokféle hüllő- (fürgő gyík, zöld gyík, homoki gyík), kétéltű- (levelibéka, barna ásóbéka), és madárfajtának (ugartyúk, szalakóta, őrgébics, mezei poszáta).

Mélykút területén a természetvédelmi kezelői feladatokat a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósága látja el. A település jó minőségű földjei mezőgazdasági hasznosításba lettek bevonva, mellyel együtt járt a természetes vegetáció, a homokpuszta-rétegek visszaszorulása, a biodiverzitás csökkenése. Ezáltal sem természetvédelmi terület, sem Natura 2000 terület nem található a térségben, kivéve az igazgatási terület DK-i sarkán, a Csikériára vezető földút mentén elhelyezkedő ex-lege védelem alatt álló kunhalmot.

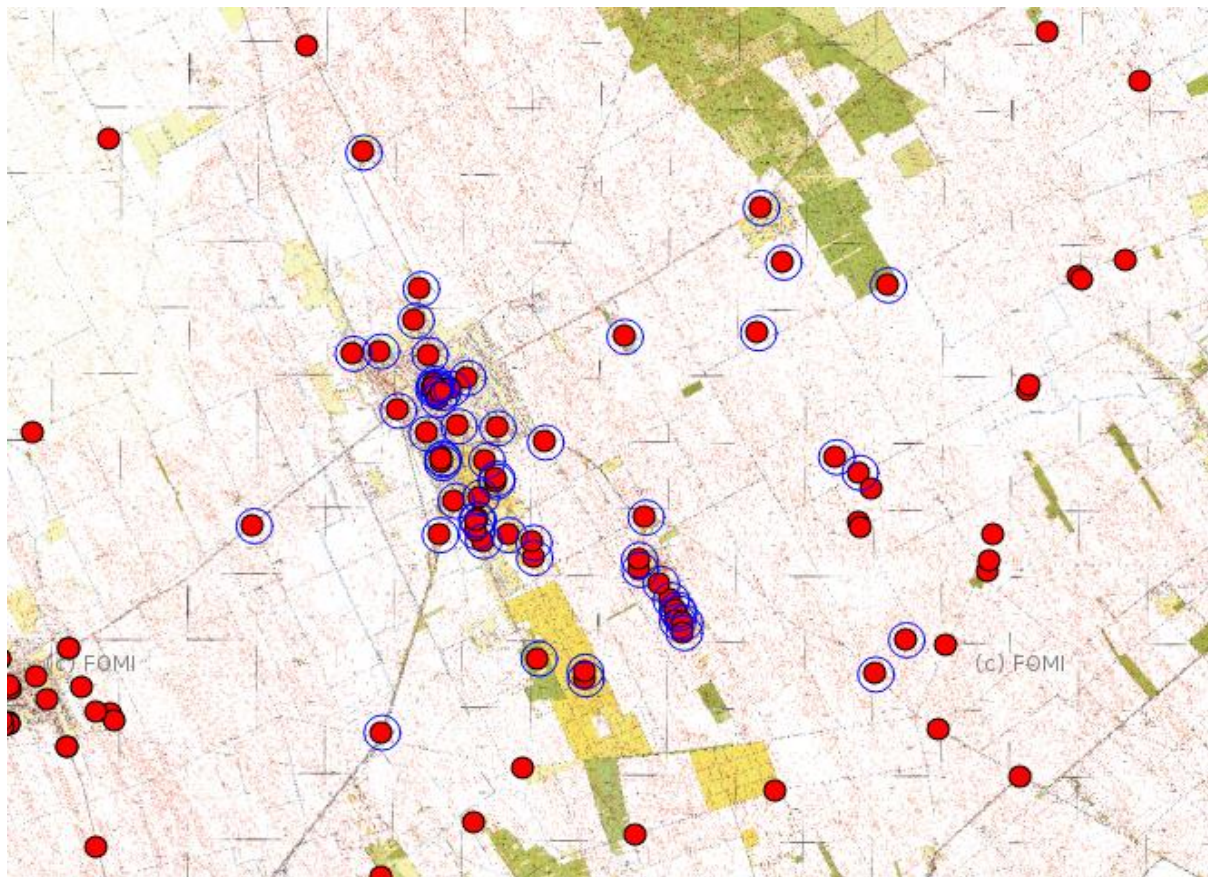

Az 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről meghatározása alapján természeti területnek minősül valamennyi olyan földterület, melyet elsősorban természetközeli állapotok jellemeznek. A település igazgatási területén két nagy kiterjedésű természetközeli állapotban megmaradt terület található. A Kígyós-csatorna menti gyepes terület, az Antal laposi Pap-gyep (hrsz.: 090-b, 092/2 b, 094 b, 102/2 a,b, 0104/3 b, 0106 d), valamint az 55-ös út mellett fekvő Trianoni-tölgyes erdőfolt (hrsz.: 0286, 0288/1, 0290, 0327, 0328/1, /2, /4, /6, /7.) képez természeti területet Mélykúton.

Egyedi tájérték

A tájak karakterének fontos összetevői az egyedi tájértékek. A Természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) 6. § (3) (4) és (5) bekezdése értelmében egyedi tájértéknek minősül az adott tájra jellemző olyan természeti érték, képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van, de nem áll sem műemléki, sem természetvédelmi oltalom alatt. Az egyedi tájértékek megállapítása és nyilvántartásba vétele Mélykút esetében a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság feladata. A településrendezési tervnek kell tartalmaznia a tervezési területen található egyedi tájértékek felsorolását. A feltárt tájértékekről részletes adatlapot kell kitölteni. Az egyedi tájértékek főbb kategóriái: településsel kapcsolatos emlék, közlekedéssel és szállítással kapcsolatos emlék, történelmi eseménnyel vagy személlyel kapcsolatos emlék, természeti emlék. A TÉKA Tájértéktár adatbázisába 59 db településsel kapcsolatos tájérték került feltöltésre az önkéntes felhasználók által (forrás: <http://tajertektar.hu/>, 2017. február 3.)

35. ábra: Egyedi tájértékek Mélykúton

Forrás: <http://tajertektar.hu/>

(Megjegyzés: Az egyes egyedi tájértékek beazonosítása a honlapon található interaktív térkép segítségével történik.)

Megnevezés	Típus
Külterületi pince	Pince
Dudva-kereszt	Feszület
Emlékmű, szobor, egyedülálló oszlop	Szobor
Gémeskút	Gémeskút
Kápolna	Kápolna
Hívek keresztje	Feszület
Fejetlen Jézuska	Feszület
R. k. templom	Plébániatemplom
Külterületi pince	Pince
Gémeskút	Gémeskút
Kereszt	Feszület
Gémeskút	Gémeskút
Radvánszki-kereszt	Feszület
Külterületi pince	Pince
Gémeskút	Gémeskút

Megnevezés	Típus
Kálvária	Feszület
Kereszt	Feszület
1. vh-s emlékkereszt	Feszület
Kiss-kereszt	Feszület
Gémeskút	Gémeskút
Mondovics-kereszt	Feszület
Gémeskút	Gémeskút
Sánc - dűlő	Római kori telep
Külterületi pince	Pince
Külterületi pince	Pince
Pesti temetői kereszt	Feszület
TSZ előtti kereszt	Feszület
Gémeskút	Gémeskút
Templomi kereszt	Feszület
Dervaderics-kereszt	Feszület
Külterületi pince	Pince

Megnevezés	Típus	Megnevezés	Típus
1848-49-es Emlékmű	Emlékmű; emlékszóbor; emlékoszlop; emléktábla	Gémeskút	Gémeskút
Külterületi pince	Pince	Odrobina-kereszt	Feszület
Templomszentelés keresztje	Feszület	Maczkó-kereszt	Feszület
Kaptár méhekkal	Emlékmű; emlékszóbor; emlékoszlop; emléktábla	Kiss-kereszt	Feszület
Hívek keresztje	Feszület	Külterületi pince	Pince
Kiss-kereszt	Feszület	Gémeskút	Gémeskút
Gémeskút	Gémeskút	Gémeskút	Gémeskút
Szt. Joachim Katolikus Helytörténeti Múzeum	Múzeum	20101023	Emlékmű; emlékszóbor; emlékoszlop; emléktábla
Tataházi határkereszt	Feszület	Szabó-kereszt	Feszület
Ignác-kereszt	Feszület	Gémeskút	Gémeskút
Gémeskút	Gémeskút	Halla-kereszt	Feszület
Gémeskút	Gémeskút	Külterületi pince	Pince
Kiss-kereszt	Feszület	Kereszt	Feszület
		Templom	Templom
		Kereszt	Feszület

Régészeti örökség

Mélykút a Bácskai löszös síkság tipikus települése, ősidők óta kiváló adottságokat kínált megtelepülésre. Ennek ellenére a település határából nem ismerjük az első földművelők nyomait, ami leginkább a kutatottság elmaradásával indokolható. A bronzkor időszakából is csak szórványadatok vannak, pontosabban nem azonosított Mélykút – Csordajárás, Dudás tanya lelőhelyről bronzkori urnatemetőből ismert néhány edény. A 19-20. század fordulóján a Sánchegy nevű halom mellett egy régi földvár maradványait írták le, ennek őskori keltezése azonban bizonytalan. További sánc nyomai légirégészeti felderítésből a belterületől északra sejthetők. A terület jelentősége a római kortól nő meg, amikor a település határát nyugat-keleti irányban szelte át a Lugióból Partiscum (Dunaszekcső – Szeged) felé haladó út, melynek mentén jelentősebb települések, temetők előkerülésével is számolhatunk. Konkrét adatunk szarmata kori megtelepülésre 8 helyről, temetőről 2 helyről van. Az út jelentősége a későbbi korokban sem csökkent, a népvándorlás/avar kor időszakából 2 helyről tudunk, miközben a kor települései nehezebben azonosíthatók. Ugyan történeti forrásokat nem ismerünk a középkori Mélykútra vonatkozóan, de régészeti módszerekkel az egykori település a mai belterületől északra lokalizálható. Szintén a település határában feküdt talán az egykori Szentmiklós település, melyet később Mélykút és Tataháza közötti pusztaként írnak le. A török korban a jankováci (jánoshalmi) palánkhöz közeli területen több írásos adat szól Mélykútról is. Először egy 1572. évi kunsági összeírásban fordul elő Mélykút neve. A szabadkai náhijébe sorolt „Mélkutra” a 16. század közepén balkáni eredetű lakosság költözött. A település megéli a török kor végét, és a Rákóczi-féle hadjáratok idejében pusztult el, 1724-ben már a bajai uradalomhoz tartozó pusztaként említik. A mai belterület kiépülése ezután kezdődött.

Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

A település környezetében potenciális tájhasználati problémaként léphetnek fel a következők:

- Termőföld vízháztartásával kapcsolatos problémák, vízhiány
- Invazív fajok, özönnövények elterjedése, őshonos fajok visszaszorulása
- Gyephasználati problémák
- Belterületi fasorok hiánya

1.13. ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA

A település növényállománya, az erdők, parkok, kertek út-és térfásítások, intézményi zöldfelületek, természető felületek együttesen alkotják a település zöldfelületi rendszerét. A település szövet komplex rendszerének egy alrendszerét képzik a zöldfelületek. Megkülönböztető kezelését az indokolja, hogy a zöldfelületi rendszer alkotói természeti elemek együttese, szemben a település többi jól elkülöníthetően művi rendszerével. Ökológiai szempontból fontos önálló rendszerként kezelni a zöldfelületek összességét, ugyanis egyes alkotó elemek közt szoros ökológiai kapcsolat van, valamint a tágabb táji-természeti adottságoktól való függés az egész rendszerre kihat.

A zöldfelületi rendszer a települések különböző, terület-felhasználási egységeiben található növény borította felszínének folyamatos, összefüggő hálózattá szerveződése, amelynek elemei között térszerkezeti és funkcionális kapcsolat jön létre.

A zöldfelületek vizsgálatakor a település növényzettel tartósan vagy időszakosan fedett, biológiailag aktív felületeit vizsgáltuk. Alapvető rendeltetésük szerint elsődlegesen természetési és elsődlegesen kondicionáló célú zöldfelületeket különítettünk el. A természetésiekhez az erdők, a gyümölcsösök, a szőlők, a szántók és a gyepfelületek tartoznak. Kondicionáló zöldfelület minden olyan zöldfelületi elem, amelynek célja közvetlen illetve tágabb környezetére tett kedvező környezeti hatások kifejtése. Éles határokat húzni közöttük nem lehet, mert a természetési célú erdő, gyep, mezővédő erdősáv ugyanúgy kifejti környezetvédelmi, tájökölógiai és tájképi hatásokat mint az utakat, a vízfolyásokat kísérő növényzet.

A növényvel fedett különböző rendeltetésű területeknek azonban közös tulajdonsága, hogy a növény együttesek jelentős nagyságú asszimiláló, párologtató, zöld levéltömegük következtében sajátos szerepet játszanak a település környezeti adottságainak és viszonyainak alakításában.

A zöldfelületi rendszer funkciói, szerepe

— Ökológiai szerep

A települések ökológiai adottságai javításának egyik legfőbb eszköze a növényállomány növelése. A zöldfelület erőteljesen módosítja a helyi klíma alakulását. Kedvezően befolyásolja a levegő szennyezettségének mértékét, a hő- és vízháztartási viszonyokat, valamint csökkenti a zaj és rezgés terjedését. A növényzettel borított területek tehát előnyös hatásokat fejtenek ki a település környezetminőségére, és elősegítik a lakosság fiziológiai közérzetének javulását.

— Funkcionális szerep

Számos olyan létesítmény található a település területén, amelyek feladatukat csak úgy tölthetik be, ha növényekkel betelepített külső terekkel, kertekkel épülnek meg (iskolák, óvodák stb.). A közparkok, játszóterek használati értékét a telepített növényanyag döntően meghatározza. Egyes funkciók ellátására csak növényzettel betelepített területek alkalmasak (pl. temetők).

— Településszerkezeti szerep

A település növényzetének, a város zöldfelületeinek fontos szerepük van egyrészt a település szerkezeti tagolásában: egyes településrészeket, létesítménycsoportokat, létesítményeket, vagy épületeket egymástól elválasztanak, lehatárolnak, a környezet zavaró hatásaitól védnek. Másrészt a zöldfelületek a település egyes területi egységeit egymással és ezek együttesét a környező tájjal összekapcsolják, egésszé szervezik. Ez a településszerkezetet tagoló, formáló szerep elsősorban a zöldfelületi rendszerek kialakításánál nyer különös jelentőséget.

— Vizuális-esztétikai szerep

A növényzettel borított parkok, utcák hozzájárulnak a település karakterének, arculatának kialakításához, részt vesznek a település szerkezeti tagolásában, valamint elfedik, takarják az előnytelen részeket. A zöldfelületek a település egyes területeit egymással és a külterülettel kapcsolják össze, szervezik egészé. A növény a települési környezet fontos alkotórésze, hiszen szorosan hozzátartozik a vizuális megjelenéshez.

A kondicionáló célú zöldfelület típusai

A kondicionáló célú zöldfelületek növényzettel fedett területek, amelyek az embert közvetlenül és közvetve érintő közjóléti hatásokkal szolgálnak. A közcélú zöldfelület közösségi tulajdonú és a település lakosságát szolgálja.

A települések zöldfelületei, zöldfelületi létesítményei a használat jellege és a tulajdonviszonyok szerint két csoportba sorolhatók:

- közcélú zöldfelületek
- magántulajdonú zöldfelületek.

A közcélú zöldfelületek használatukat tekintve az alábbi típusokba sorolhatók:

- korlátlan közhasználatú zöldfelületek
- korlátozott közhasználatú zöldfelületek
- közhasználat elől elzárt zöldfelületek.

A következőkben az alábbi csoportosításban tárjuk fel a vizsgált területen található zöldfelületeket. Mélykút zöldfelületi rendszerének vizsgálata után fogalmazhatjuk meg a helyzetértékelést és a fejlesztési javaslatokat.

1.13.1 KÖZCÉLÚ, KÖZHASZNÁLATÚ ZÖLDFELÜLETEK

A közcélú, közhasználatú zöldfelületek rendszerint önkormányzati vagy állami tulajdonú területen létesülnek, közcélokot szolgálnak, azaz bárki számára rendelkezésre állnak, használatuk nem korlátozott. Létesítésükről, fenntartásukról a közösség, azaz az önkormányzat vagy az állam gondoskodik. Közcélú, közhasználatú zöldfelületek a közparkok, a közkertek, az út- és térfásítások.

Korlátlan közhasználatú zöldfelületek

A korlátlan közhasználatú zöldfelületek a zöldfelületi rendszer legfontosabb elemei mind kondicionáló, mind esztétikai hatásuk miatt.

- Közlekedési zöldfelületek - zöldsávok, fasorok

A települések belterületén, a közlekedési nyomvonalak mentén telepített zöldsávok a zöldfelületi rendszer összekötő elemei. Javítják a település ökológiai adottságait (pl. átszellőzésének elősegítése), és a tömbszerű zöldfelületi létesítmények, valamint a környező erdők és fás állományok kapcsolatát hivatottak megteremteni. A közlekedési területen létesített zöldsávok a légszennyezésnek és a zajterhelésnek legerősebben kitett zónákban, az útpálya és a járdák, valamint az épületek fizikai elválasztásával mérséklék a környezetterhelést. Megkötik a por-, a korom- és a szén-dioxid szennyezést, valamint elősegítik a zajszűrést.

Mélykúton a közterület fásításra, illetve a településen belüli utak menti fasorokra jellemző, hogy fafaj szempontjából általában nem egységesek és sok helyen hiányosak a fasorok. Egységes, idős

faállományú szép fasor csak a Jánoshalmi út mellett fekvő temető ravatalozóhoz vezető útját szegélyezi vadgesztenye és hárs fasor. Más hasonló fasort nem találunk a településen. A település bevezető útjai mentén, az 55-ös főút felújításához kapcsolódó friss telepítések találhatók. A fiatal kőrsek telepítési körülményei nem voltak szerencsések, a többszöri csere, és pótlás ellenére sem kielégítő a fasorok állapota.

A település belső utcáinak közterületi zöldsávjaiban döntő többségben a gyümölcsfa fajok (meggy, szilva, cseresznye, dió stb.) kaptak helyet. Több esetben, leginkább a közintézmények előtt, az utcafront zöldsávjaiba az egységes, rendezett fasorok helyett tájidegen oszlopos örökzöldeket és fenyőket telepítettek. Az örökzöldeken a településközpontban komoly erdei fülesbagoly (*Asio otus*) populáció él. A közterületek zöldsávjaira jellemzően az ötletszerű telepítés jellemző, ezáltal nincs egységes utcakép. A fákat általában a lakók teleptették saját portájuk elé. A zöldsávokban kevés helyen található elválasztó cserjesávok, amelyek védenék a gyalogosforgalmat a gépkocsiforgalom káros hatásaitól.

Vonalas zöldfelületi elem a településen a vasút menti védősáv, mely zaj és rezgés védelmi szerepe mellett kondicionáló hatással is bír. A védősáv jelenleg leginkább gyepes, csatorna is húzódik a vasútvonal mentén. A fás növényállomány bővítésre szorul.

Mélykút helyi építési szabályzatában a vizsgálati munkarész készítésekor az alábbi fafajokat javasolják utcafásításra: ezüsthárs (*Tilia argentea*), ostorfa (*Celtis occidentalis*), csörgőfa (*Koelreutéria paniculata*), virágos és magas kőris (*Fraxinus ornus*, *Fraxinus excelsior*) és vérszilva (*Prunus cerasifera* „Nigra”).

— Zöldterületek (közparkok, közterek, közkertek)

A közparkok rendeltetése az, hogy a lakosság számára szabadon elérhető módon biztosítsa a napi és a hétvégi szabadidő szabadban való eltöltésének kedvező feltételeit a településen belül. A közparkok a lakólétesítmények vagy a munkahelyek közvetlen közelében, vagy a nagyobb vonzáskörzettel rendelkező, nagyobb területegységeket ellátó közparkoknál, a lakóhelyektől rövid időn belül elérhető területen létesülnek. Közpark kialakításának céljára olyan terület alkalmas, amely legalább 1 ha nagyságú és legkisebb oldalmérete is nagyobb, mint 80 m. Kondicionáló szerepük a növényállomány függvénye. A közpark egy adott település valamennyi lakójának „közös pihenőkertje”. A közparkok általában több funkcióval rendelkeznek.

A közkertek a közparkokhoz hasonló funkciókat, vagy annak egy részfunkcióját látják el, de a közparknál kisebb területűek és kevésbé intenzíven fenntartottak.

A közterek esetén a díszítő funkció az elsődleges, intenzíven fenntartottak, a használati jelentőségük nem olyan összetett, mint a közparkoké.

Helyszín	Zöldfelület ellátottsága	Meglévő szabadtéri bútorok, berendezések	Jellemző fajok	Fotó a helyszínről
Petőfi tér (0,4 ha)	A tér kertészeti koncepció szerint készült. Térkö burkolatú úthálózat tárja fel. Nagyméretű, koros lombhullató és örökzöld fakkal beültetett. A parkban cserje és egynyári növényág található.	Kerti utak, pihenőpadok szolgálják a látogatók kényelmét. Fogadó székel kapu, Szentháromság kegyeleti oszlop, szökőkút, díszkút, fából faragott emlékmű díszíti.	vadgesztenye (<i>Aesculus sp.</i>), japánakác (<i>Sophora sp.</i>) juhar (<i>Acer sp.</i>) hárs (<i>Tilia sp.</i>), tölgy (<i>Quercus sp.</i>), thuja (<i>Thuja sp.</i>)	
Tópart utcai közpark (0,63 ha)	A közpark gyepel borított. Feltároló úthálózata nincs. Ligetesen ültetett 60-70 cm törzsátmérőjű platánok, koros nyárfák tartják. Cserje- és évelő szint hiányzik.	Közparki funkciók, sétányok, dísznövény kiültetések, utcabútorok nem találhatók.	platán (<i>Platanus sp.</i>), nyár (<i>Populus sp.</i>)	
Szabadság tér (0,28 ha)	Mély fekvésű, gyepes terület. A tér határát fűzfák veszik körül. A fák szárazgallyazásra szorulnak. A cserjeszint hiányzik. A terület funkcionálisan kihasználatlan, gyakran magas vízállás jellemzi.	Közparki funkciók, sétányok, dísznövény kiültetések, utcabútorok nem találhatók.	fűz (<i>Salix sp.</i>)	

Helyszín	Zöldfelület ellátottsága	Meglévő szabadtéri bútorok, berendezések	Jellemző fajok	Fotó a helyszínről
Széchenyi utcai zöldfelület (10,64 ha)	Különleges adottságú ék alakban a település szövetébe ágyazódó zöldfelület. Széles szabályozású, összefüggő zöld sáv. Elszórtan, leginkább az utak mentén telepített fák és gyepek borítja, nem kertépítészeti koncepció szerint alakult ki. Feltáró úthálózata nincs. A Szent Erzsébet templomhoz vezető út mentén jukkákat (<i>Yucca sp.</i>) ültettek sövényyszerűen. A település egyik legjelentősebb kondicionáló zöldfelülete, melyben nagy fejlesztési potenciál rejlik. Övezeti besorolását tekintve a terület véderdő, ennek ellenére hiányzik a jelentős faállomány.	Közparki funkciók, sétányok, dísznövény kiültetések, utcabútorok nem találhatók.	nyár (<i>Populus sp.</i>), platán (<i>Platanus sp.</i>)	
Damjanich utcai közkert (0,3 ha)	A Damjanich utca középső szakaszán található zöldfelület üres, gyepek terület. Elszórtan gyümölcsfákkal fásított. Közparki funkció hiányzik.	Közparki funkciók, sétányok, dísznövény kiültetések, utcabútorok nem találhatók.	gyümölcsfák (<i>Prunus sp.</i>)	

Helyszín	Zöldfelület ellátottsága	Meglévő szabadtéri bútorok, berendezések	Jellemző fajok	Fotó a helyszínről
Pesti úti közkert (0,41 ha)	A vasút és a temető közti zöldfelület jelenleg nem közkertként működik, ideiglenesen magas földhalmokat deponáltak a területen.	Közparki funkciók, sétányok, dísznövény kiültetések, utcabútorok nem találhatók.	nyár (<i>Populus sp.</i>)	
Jánosalmi út menti közterek (0,33 ha, 0,24 ha, 0,09 ha, 0,09 ha)	A temető előtt található 4 kisebb zöldfelület az út mentén. Fákkal sűrűn betelepített területeknek inkább védelmi és esztétikai szerepe van a települési zöldfelületi rendszerben.	Közparki funkciók, sétányok, dísznövény kiültetések, utcabútorok nem találhatók.	akác (<i>Robinia sp.</i>), nyár (<i>Populus sp.</i>), fűz (<i>Salix sp.</i>)	
Öregmajor hrsz. 3589 (1,3 ha)	Az Öregmajor nevű településrészen található közkert funkcionálisan kihasználatlan, csak kondicionáló zöldfelületi értékkel bír. A terület fiatal fákkal szabályos sorokban beültetett, gyepes tér. A cserjeszint hiányzik.	Közparki funkciók, sétányok, dísznövény kiültetések, utcabútorok nem találhatók.	törökmogyoró (<i>Corylus sp.</i>), kőris (<i>Fraxinus sp.</i>)	

Korlátozott közhasználatú zöldfelület

A település közcélú zöldfelületeinek egy része korlátozott közhasználatú. A használatnak feltételei vannak, a használók köre valamilyen szempontból behatárolt. A korlátozott közhasználatú zöldfelületek közé tartoznak a zöldfelületi jellegű, valamint a jelentős zöldfelülettel rendelkező intézmények.

— *Jelentős zöldfelülettel rendelkező intézmények*

A közintézmények egy részére jellemző, hogy rendeltetésük betöltéséhez megfelelően kialakított kertre, zöldfelületre van szükség. A település életében főleg kondicionáló és esztétikai szerepet töltenek be.

Iskolakert

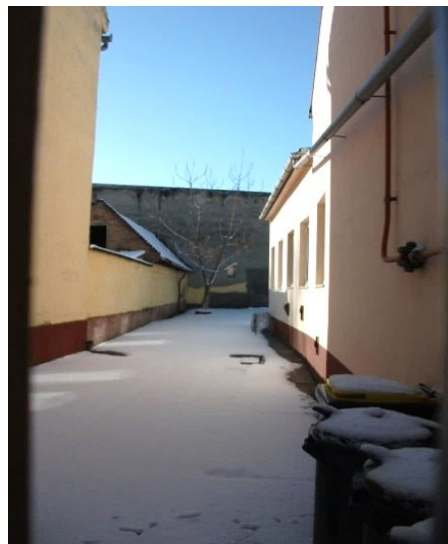
Az iskolakertek sokrétű célokat látnak el. Helyet adnak rendezvényeknek, sportfoglalkozásoknak és az iskolai szünetekben játéknak, szórakozásnak, tanulás utáni pihenésnek. Az iskolai zöldfelületek rendszere három térrészre különíthető: előkert, játszóudvar, és sportpálya. Az iskolakertekben fokozottan kell, hogy megjelenjen a környezeti nevelést segítő szerep is. A mélykúti iskolakertre jellemző, hogy az burkolt sportpálya jelenti a kert legnagyobb felületét, az épületek közti udvarban pihenőteret alakítottak ki. Kevés a növényvel borított zöldfelület, azonban az iskola közvetlen közelében található a Petőfi tér és a templomkert, mely így közvetlen zöldfelületi környezetet biztosít.

Szvetnik Joachim Általános Iskola

Óvodakert

Az óvodakertek a kisgyerekek egészséges fejlődését és a környezettel, természettel való megismerkedését kell, hogy biztosítsák, úgy, hogy minden évszakban változatos élményt nyújtanak. Az óvodakert az óvoda belső terének folytatását jelenti a szabadban. Fontos követelmény az árnyékoló lombos fák és sűrű, védő cserjesáv megléte, a mérgező fajok alkalmazásának kerülése, és a játék lehetőség biztosítása. Mélykúton óvoda a Petőfi téren és a Hunyadi utcában található. Az óvodák udvaráról általánosságban elmondható, hogy a növényállomány fejlesztésre szorul. Szükséges a kertek koncepcionális átgondolása. A Petőfi téren található Óvoda kertjének fejlesztésére nem igazán van lehetőség a hely szűke miatt.

Petőfi téren található óvoda

Idősek Otthona

Az idősek otthona impozáns épületéhez nem tartozik olyan zöldfelület, amely a település kondicionáló zöldfelületi rendszerében jelentőséggel bírna. Az intézmény az érdeklődés miatt bővítésre szorul.

Városháza

A Petőfi téren található a mélykúti Városháza, melynek a zöldfelületi kondicionáló funkciójú belső kertje a könyvtáréval közös. A hivatal utcai zöldsávja jellemzően örökzöldekkel betelepített. A kerítés mentén is oszlopos örökzöldek találhatóak. A nagyrészt gyepes kertben különböző lombhullató fák állnak (szivarfa, nyár, akác). A tudatos kertépítészeti koncepció hiányzik. A kertben egy csobogó található, központi helyen, a hozzá vezető járdát tuják szegélyezik.

Városházához tartozó zöldfelület

Fenyő Miksa Könyvtár

A település kulturális életében nagy szerepet játszó könyvtár a Petőfi téren található. A könyvtár udvara a városháza kertjével közös. A könyvtár épülete mögött egy pavilon található.

Művelődési ház

A Művelődési ház környezetében számos nagy kiterjedésű zöldfelületi jellegű intézmény található (sportpálya, strand, vízmű gyepes területe). Az épület előtt koros platánok és egy idős eperfa, a bejáratnál kisebb dísznövény kiültetés van.

Szvetnik Joachim Emlékháza

Az emlékház udvara gyepesített és néhány lombhullató fa és cserje díszíti. Az épület körül oszlopos örökzöldek az uralkodóak, a telek szélén a kerítés mentén szép, koros vadgesztenyék (*Aesculus sp.*) találhatóak.

Szvetnik Joachim Emlékházának udvara

Templomkert

Az egyházi tulajdonban lévő intézmények kertjei gyakran magas ökológiai és esztétikai értéket hordoznak, pihenőkertként funkcionálnak, és hozzájárulnak a település zöldfelületi rendszerének sokszínűségéhez.

Szent Joachim templom kertje

A Szent Joachim templom kertje műemléki környezet. A templom alapjait 1761-ben rakták le a Kápolna-hegyen, így a település magjává vált. 0,6 hektáros kertje a Petőfi tér parkjával zöldfelületi egységet alkot. A dombot téglalap alakú falak övezik, melyek előtt helyenként örökzöld cserjesáv húzódik. Az egyházi kertekre jellemző oszlopos örökzöldek keretezik a templomot. A kálváriát egykorú ezüsfenyő fasor követi. A templomtól északra koros júdásfa (*Cercis siliquastrum*) áll. A templomkertről elmondható, hogy beállt, koros növényállománnyal bír, mely koncepcionális tervezést igényel, figyelembe véve a településképi jelentőségét a jelenlegi állapotnak.

Szent Erzsébet templom kertje

A Mélykút déli részén, 1959-61 között épült fel a település második temploma. A mélykúti hívek adakozásából, és önkéntes munkájából valósulhatott meg a templom. A templom bekerített kertjében korosabb örökzöld fák (fenyők és tuják), valamint néhány cserje található. A kert részlegesen gyepesített. Díszítő évelő és cserjekiültetés nem található a kertben, azonban a templom előtti rézsű vegyes dísznövényekkel tarkított. Összességében elmondható, hogy a belső templomkert kialakítása átgondolatlan, fejlesztésre szorul.

— Zöldfelületi jellegű intézmények

A különböző rendeltetésű zöldfelületek hozzájárulnak a lakosság zöldfelületi ellátásához. A zöldfelületi jellegű intézményeknek jelentős kondicionáló és esztétikai szerepkörük van a használati funkciójukon kívül. Ezeknek a település területén való rendezett térbeli elosztására, illetve az egyes elemek közötti kapcsolatok kialakítására is gondot kell fordítani.

Temető

A településen négy temető található, a Kálvária temető, a Pesti temető, az Alsótemető és az Izraelita temető. A növények szerepe nagyon lényeges a temetők hangulatában. A temető a település fontos része, számos rendelet, előírás szabályozza a temetők kialakítását, működését, fenntartását. A mélykúti temetőkbe 2 méternél magasabb növényt nem szabad a látogatóknak ültetni, az engedélyezett fajták jegyzéke a helyszínen kerül kifüggesztésre. Mélykút temetőiről általánosságban elmondható, hogy zöldfelületi értékük nem jelentős. A parcellák között gyepes utak vannak, a sírhelyek sűrűn helyezkednek el. A temetők összefüggő parcellarendszerekből állnak, főbb felvonulási utak, teresedések pihenő kertrészletek nem találhatóak. Az egységesen megtervezett fasorok hiánya, a védőfásítások hiánya jellemző.

Kálvária temető

A település északi részén található, a lovaspálya mellett a Kálvária temető. Kerítéssel körülvett, előtte védő funkciót betöltő, akáccsal sűrűn beültetett zöldfelület található. A ravatalozóhoz szép, egységes korú, idős vadgesztenye (*Aesculus sp.*) és hárs (*Tilia sp.*) kettős fasor vezet, mely helyi védelemre javasolt. A temetőben ezen kívül jelentős lombos, fás szárú növényállomány, árnyékot adó fa, fasor, facsoport nincs. A kerítésen be lehet látni, nincs védő cserjesáv, fasor a kerítés mentén. A temetőt északról mezőgazdasági területek határolják.

Kálvária temető kettős fasora

Pesti úti temető

A temető igen csekély mértékben fásított, egy-egy nagyobb lombtömegű fát csak szórványosan találhatunk a sírok között. A temetőt kerítés veszi körül, mely nem egységes, a kerítés mellől hiányzik a határoló, védő zöldsáv. A kerítés helyenként sérült. A temetőben nagyobb gyepes terület áll rendelkezésre a parcellák számának bővítésére. A temető mellett halad a vasút, északról lakóházak határolják

Pesti úti temető

Alsótemető

A település déli részén, a Bácsalmási úttól Ny-ra található, a reprezentatív bejáratú Alsótemető. A temető növényállományára a ravatalozóhoz vezető örökzöldek (*Thuja sp.*) jellemzőek. Ettől eltekintve a zöldfelülete szegényes, a parcellákat, utakat nem kísérik fasorok. A temetőtől délre kisebb véderdő található egy játszótérrel. Északról lakóházak, nyugatról mezőgazdasági területek határolják. Keleten a Széchenyi utca útja vezet, mely forgalma a védő növényzav hiányában jelentős zajterhelést okoz a temetőn belül, konfliktusban áll a kegyeleti funkcióval.

Az izraelita temető a belterületen kívül, a Bácsalmásra vezető út közelében (Bács-tak malom mögött) található bekerített terület.

Alsótemető reprezentatív bejárata

Sportpálya

A sportpályák összefüggő, nagyméretű gyepfelületei miatt jelentős kondicionáló szerepet töltenek be a város zöldfelületi rendszerében. Mélykúton a Tópart zöldfelület déli részén található sportpálya. A gyepes pálya leginkább labdarúgó pályaként üzemel, gondozott, épített lelátókkal ellátott. A futballpálya mellett aszfaltozott kosárlabda pálya is található. Az árnyékolásról nyárfák gondoskodnak, melyek hiányos fasorokat képeznek. A nyugati oldalon fiatal fasor került telepítésre.

Sportpálya Mélykúton

Strandfürdő

Mélykút nevében és eredetmondájában is helyet kapott az a bővizű forrás, mely a település létrejöttét segítette. A Tópart utcában található Mélykút strandfürdője. A strandokon általában nagy gyepes napozó és játékelületekre, valamint árnyékos pihenőhelyekre van szükség. A fürdő strand- és teremröplabda, tengő, kosárlabda pályákkal és kertvendéglővel ellátott. A melegvizes, nagy vízhozamú kút hőfoka 38°C-os, magas jódtartalmú. Egy 18x25 m-es, vízforgatós kültéri medence található a parkban. A strand növényállomány szegényes, nem biztosítja a fürdőzők számára az utcáról a védelmet, takarást. Az örökzöld cserjék, fák komor hangulata nem illik a strandhoz, vízparthoz. Hiányoznak a víz közelségét jelző, vízparti hangulatot keltő növényfajok. A strandfürdő zöldfelülete átfogó kertépítészeti koncepciót igényel.

Örökzöldek a strandon

Lovaspálya

A Mélykút északi részén található Jánoshalmi úti lovaspálya rendszeresen ad helyet országos jelentőségű fogathajtó versenyeknek. A nagy kiterjedésű, fás környezetben található pálya városi rendezvények helyszíne is szokott lenni. A lovaspálya gyepesített, az út felől hiányzik az elválasztó cserjesáv. A bejáratban nagy fa kapu áll, a pálya infrastrukturális felszerelése megfelelő a rendezvények lebonyolítására.

Jánoshalmi úti lovaspálya

Játszóterek

A játszóterek tervezésekor figyelni kell a különböző korcsoportoknak kialakított játszótér részletekre, ahol a gyermekek életkoruknak megfelelő játzóeszközzel fejleszthetik képességeiket. A játszóhely a szabad levegőn végzett mozgás és a felfedezés helye, ahol a gyermek tapasztalatokat szerez a világról. A gyermekek számára a parkok számos részlete kínálja a sport, a megismerés és a felfedezés örömet. Mélykúton több játszótér található, melyek közül néhány az elmúlt évtizedek mementőjeként, elavultan áll a település eldugott utcáiban.

Játszóter a Tóparton

A Tóparton fa játzóeszközökből kialakított nagy alapterületű játszótér található. A platánok közötti, parkos környezetben lévő játszótér nem elkerített, a játzóeszközök elhelyezésében nincs koncepció. A cserje- és évelőszint teljesen hiányzik a területről. Leginkább kisebb gyermekek számára okoz élményt a játszótér, a játzóeszközök nagyobb korosztály számára nem izgalmasak (pl.: mászóka, hinta, csúszda, egyensúlyozó, forgó). Egy átlagos játszótérhez képest meglepően sok eszköz került a Tópart utcai játszótérre. A szülők számára számos pad, valamint fedett piknik asztalok biztosítottak.

A település másik játszótere az 55-ös út mellett, a *Rákóczi utcában* található. A játszótérre fából készült hinták, mérleghinták, homokozó és csúszda került. A játszótér körbekerített, a szülők számára pihenőhelyek biztosítottak. A forgalmas főúttól cserjesáv nem választja el a játszótérrel.

Az *Alsótemető melletti játszótér* nincs bekerítve, a temetőhöz kapcsolódó véderdőben található. A fák kellően árnyas környezetet biztosítanak, viszont a temető közelsége disszonáns. Egy fa csúszda található itt mászókával, valamint egy fém hinta, mellette kerékgumiból készített homokozóval. A játszótér közvetlen közelében bekerített közmű akna találhatóak.

Elavult fém játszóeszközök találhatóak az *Árpád utcában* és a *Honvéd utcában* a vasút mellett. A játszóeszközök nem felelnek meg a mai szabványoknak, balesetveszélyesek, különösképpen elhanyagolt állapotuk miatt. Egyes eszközök hiányosak (pl.: hintán nincs ülés). A játszótérek mielőbbi felszámolása szükséges. A régi játszóeszközök teljes megsemmisítése ritkaságuk miatt felülvizsgálandó, elhelyezésüket múzeumokba, vagy régi játszóeszközök gyűjteményébe javasoljuk.

Békás-tó

A város északi részén található a Békás-tó, mely jelenleg záportározóként funkcionál. Nagy összefüggő rekreációs zöldfelületi potenciál rejlik a tó környezetében részben a lovaspálya közelségének köszönhetően. A tó partvonala nem fásított, nincs körülhatárolva, parkosítása hiányos. A part mentén futó nádaszt karbantartják, télen vágják. A tó körül nincs rekreációs infrastruktúra. A horgászatot tábla tiltja, de helyi horgászok szeretnék használatba venni a tavat.

Békás-tó

Közhasználat elől elzárt zöldfelületek

A közhasználat elől elzárt kondicionáló célú zöldfelületek a magánkertek, a zárt intézményi, illetve vállalati területek zöldfelületei, valamint a véderdők, védőterületek területei. A magán, vagy intézményi tulajdonú kertek növényzete nemcsak a tulajdonos, hanem a település egésze szempontjából is értéket jelent. E területek kialakítása, a biológiailag aktív felületek aránya és a területek ápoltsága az egész település helyi klimatikus, levegőtisztasági, településhigiéniai adottságait befolyásolják, sok esetben jelentősen alakítják. Ezért is indokolt e zöldfelületek létesítésének önkormányzati szabályozása.

Lakóterek

A magánkertekről megállapítható, hogy kevés az átgondolt kertépítészeti koncepció alapján kialakított kert. A lakóterek részben természetesi, részben kondicionáló célúak, a tulajdonosok számára a rekreációt szolgálják. Sok esetben ezek a funkciók nem különülnek el egymástól, zavaró, rendezetlen látványt eredményezve. Növényalkalmazásban dominál a gyümölcsfajok és az örökzöldek alkalmazása. A településképet és a zöldfelületi rendszer hálózatoságát jelentősen befolyásolja a lakóterek mennyisége és minősége.

Lakóteret Mélykúton

Közösségi zöldfelületek gondozása

A zöldfelület karbantartását állandó megbízással az önkormányzat saját intézménye útján, illetve eseti megbízással a Mélykúti Önkormányzati Közszolgáltatási, Művészeti és Kulturális Non-profit Kft. útján látja el. Az önkormányzat 22.300 m² zöldfelületet tart karban. Legfontosabb feladatai közé tartozik a fűnyírás, gyommentesítés, levágott fű és levelek takarítása, komposztálás, metszés, növényvédelem. Az önkormányzat a közterületekre a tavalyi évben az egynyári növényekből 7.000 tövet, a kétnyári növényekből 1.500 tövet ültetett ki.

Lakosság általi környezetszépítésre, egynyári virágok közterületre történő kiültetésére irányú kezdeményezés volt a 2011-ben meghirdetett Virágos Mélykútért pályázat.

1.14. AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VIZSGÁLATA

1.14.1. A TELEPÜLÉSSZERKEZET VIZSGÁLATA

Mélykút betelepülését 1716 körüli időpontban rögzíti a város címere. Az ún. Kápolna-domb körül egy emberöltő alatt új falu jött létre.

A település térbeli fejlődését a katonai térképek szemléletesen illusztrálják. Már az első katonai térképen (1763-1787) kirajzolódik a település szerkezete a mai Jánoshalmi út – Rákóczi út – Nagy utca – Eötvös utca között és a Tó utca mentén (ld. 1.12.2. fejezetben közölt térképet). A nagyjából derékszögű utcarendszer tájolása a homokos-löszös terep domborzatát követi.

A második felmérés (1806-1869) térképe szerint kialakul a mai Új utca és Pacsirta utca, továbbá a Magyar utca és Mátyás király utca beépülése is megkezdődik. A tó a falu közepéig benyúlt.

A mai belterület déli része jött létre legkésőbb, az Alsó-szőlők és Új-szőlők néven jelölt terület még a múlt század közepén is csak szórányosan volt lakott.

1916-ban még halászták a tavat, amint a képeslap tanúsítja, az 1936-ban készült fénykép háttérében viszont már nem látható tó, megszűnt a vízfelület és a dombra települt templom egykor meghatározó látványa.

Később épületek létesültek a régi tómederben, más durva beavatkozás azonban szerencsére nem történt, a modern kori városszerkezet nagymértékben megőrizte a telepítés korszakának utcahálózatát és telekszövetét.

36. ábra: Mélykút ma

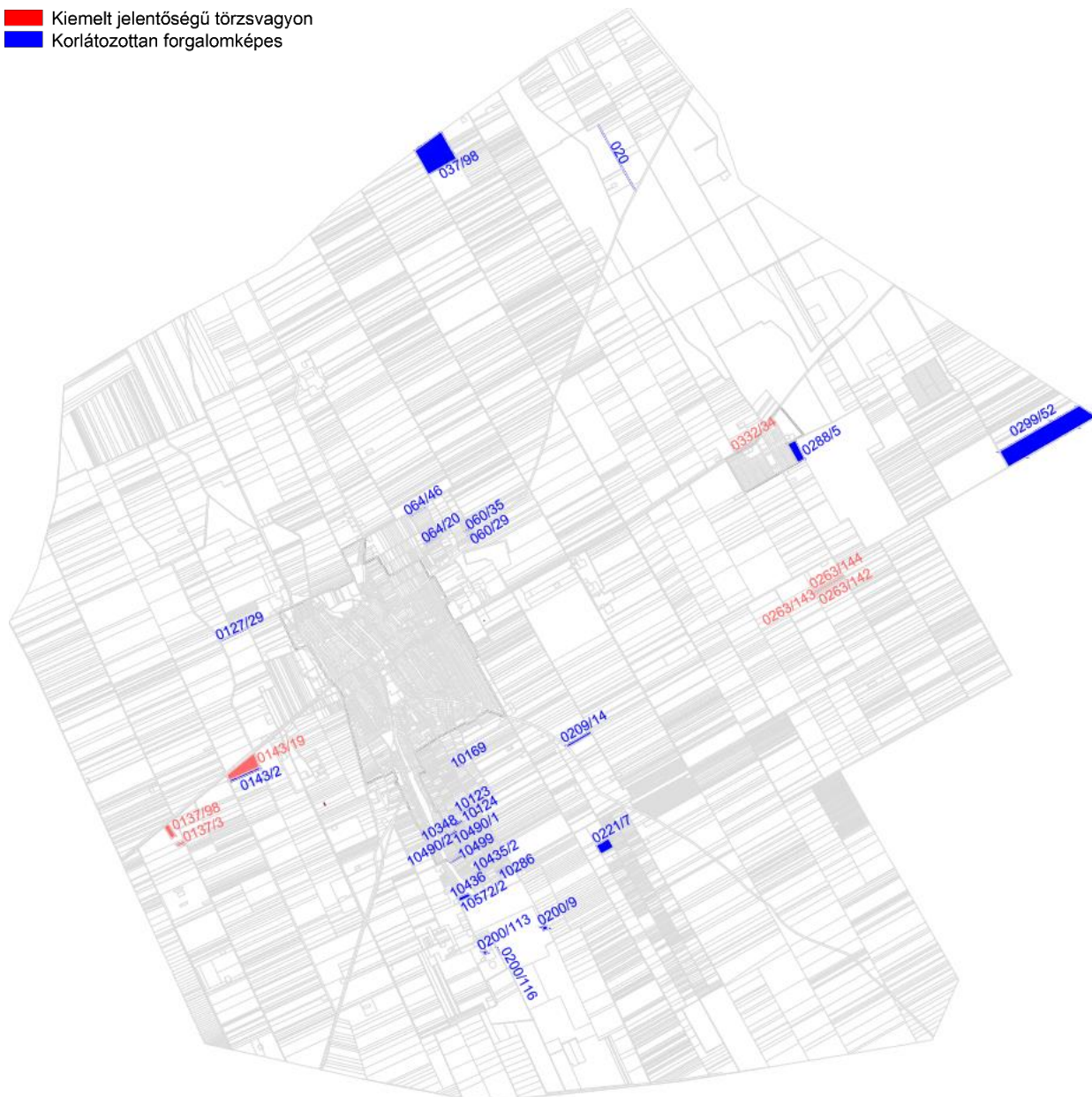
Forrás: [www. google.hu/maps](http://www.google.hu/maps) (Letöltve: 2017. február 21.)

1.14.2. ÖNKORMÁNYZATI TULAJDON KATASZTER

Az önkormányzat számos forgalomképes ingatlannal rendelkezik a következők szerint: szántó és zártkert 49 db, építési telek 65 db, lakás és iroda 41 db. Ez a jelentős ingatlan vagyon kiegyensúlyozott és megfontolt önkormányzati gazdálkodásra utal, ugyanakkor ha hasznosításuk nem megoldott, a fenntartási kötelezettség terhet ró a gazda számára. A nagyszámú ingatlanvagyon kedvez a fejlesztési lehetőségeknek.

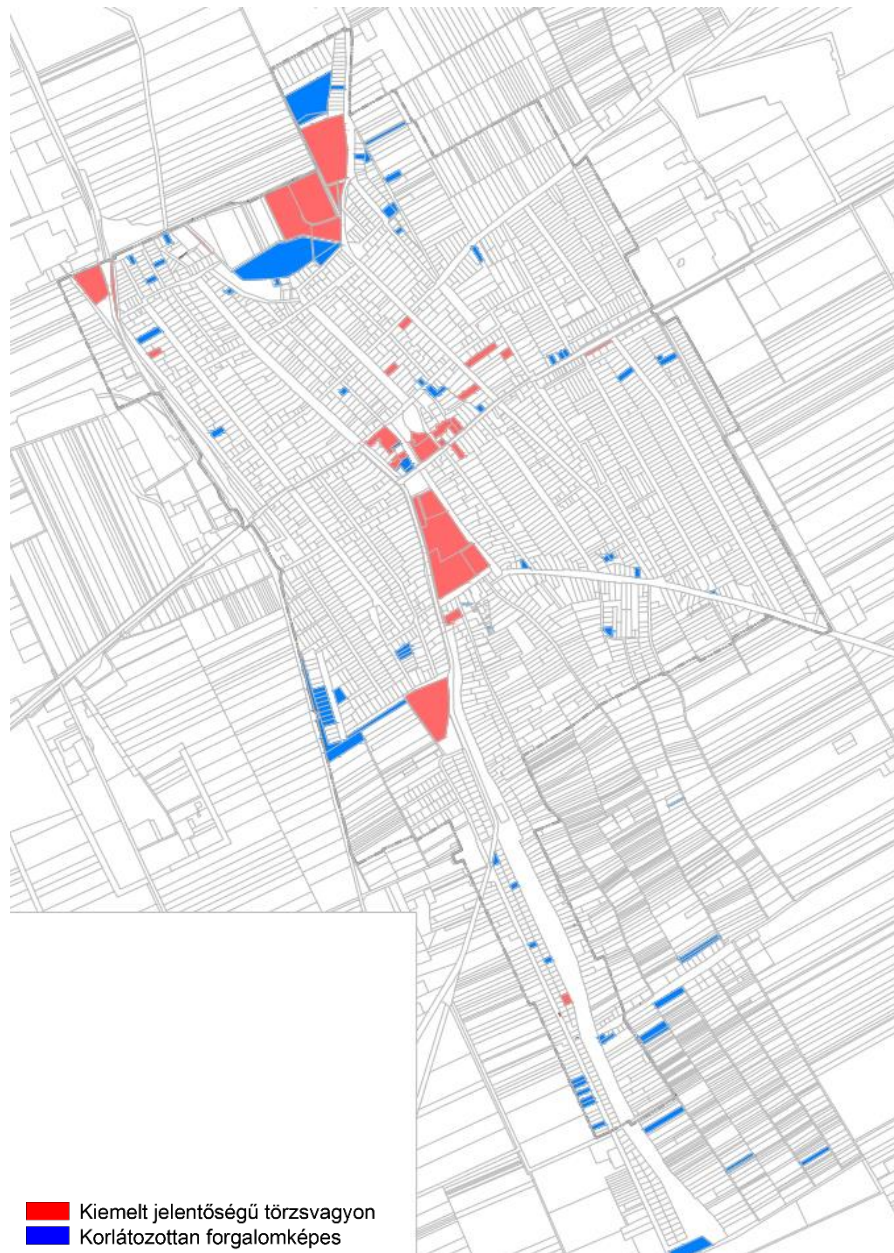
37. ábra: Önkormányzati vagyon – külterület

- Kiemelt jelentőségű törzsvagyon
- Korlátozottan forgalomképes

Forrás: saját szerkesztés

38. ábra: Önkormányzati vagyon – belterület

Forrás: saját szerkesztés

1.14.3. ÉPÜLETÁLLOMÁNY VIZSGÁLATA

A 2016. évi helyszínelés feltárta a belterületek (központi és egyéb belterület) épületeinek állapotát és funkcióját. Megtörtént az adatok térképi feldolgozása is. Az állagot négy kategóriába sorolja a vizsgálat: újszerű, jól karbantartott, átlagosnál gyengébb és rom. Megállapítható, hogy a történetileg kialakult, központközeli telektömbökben alig van romos épület, új építések természetesen foghíjyszerűen valósultak meg. Viszonylag gyengébb állapotúak a belterület ÉNy-i és D-i részei, ellenben az átlagosnál jobb épületállománnyal rendelkeznek az ÉK-i és K-i rész utcái (Madách, Mikszáth és Tavasz utca) és a Bartók Béla utca környéke (DNy-i részen).

39. ábra: Épített környezet állagvizsgálata – központi belterület

Forrás: saját helyszínelés és feldolgozás

32. táblázat: Belterület funkcióvizsgálat

Funkció	Alfunkció	Létesítmény megnevezése	Ellátási helyek a településen belül
Humán funkciók	óvoda	I sz..óvoda II.sz. óvoda	Petőfi tér 5. Széchenyi utca 110.
	alapfokú oktatás	Szent Tamás Általános Iskola	Rákóczi Ferenc utca 1-3.
	egészségügyi alapellátás	Orvosi rendelő Családsegítő Szolgálat Gyógyszertár	Nagy utca 4-6. Templom utca 12. Templom utca 14. Kossuth L. utca 93.
	szociális ellátás	Gondozási központ Idősek klubja	Hunyadi utca 31. Damjanich utca 6.
	temetkezési vállalkozás		Rákóczi Ferenc utca 24.
Közösségi funkciók	könyvtár	Fenyő Miksa könyvtár	Petőfi tér 2.
	közösségi ház	Közösségi ház	Petőfi tér 17.
	művelődési ház	Művelődési ház	Tópart utca
	alkotóház	Alkotóház	Hunyadi utca 18.
	sportterület	Sportközösségi Intézmény Lovas pálya	Tópart utca 57. Hunyadi utca
Igazgatási funkciók	rendőrség	Mélykúti KMB iroda	Rákóczi Ferenc utca 8.
	helyi önkormányzat	Mélykút Önkormányzati Hivatal	Petőfi tér 1-2.
	Hitélet	Szent Joahim templom Árpád-házi Szent Erzsébet templom Plébánia	Petőfi tér Széchenyi utca 115. Petőfi tér 15.
	Közlekedési funkciók	buszállomás	DAKK Petőfi tér
	Gazdasági funkciók	piac	utcai alkalmi árusítási hely Tópart utca
	állatvásártér		Hunyadi utca
	településgazdálkodás	GAMESZ	Rákóczi Ferenc utca 11.
	irodaház	irodaház	Rákóczi Ferenc utca 5.
		Agrár információs iroda	Rákóczi Ferenc utca 13.
	pénzügyintézet	OTP	Petőfi tér 18.
		Takarék Szövetkezet	Petőfi tér 3.
	szálláshely	Zöldfa vendégház	Zöldfa utca 24.
	vendéglő	étterem	Rákóczi Ferenc utca 44.
		Béke étterem	Rákóczi Ferenc utca
		Grill büfé	Rákóczi Ferenc utca
	pékség	Pékség	Rákóczi Ferenc utca 2/b
	cukrászda	Dospod cukrászda Gáspár cukrászda	Rákóczi Ferenc utca 2/b Tópart utca 40.
	üzletek	üzlet	Petőfi tér 2-4. Petőfi tér 6. Rákóczi Ferenc utca 23. Tópart utca 50.

Funkció	Alfunkció	Létesítmény megnevezése	Ellátási helyek a településen belül
			Mátyás király utca 6.
		Műszaki áruház	Nagy utca 13.
		Építőipari kereskedés	Madách Imre utca 8.
		Építőipari gépek kölcsönzése	Széchenyi utca 12.
		Számítástechnikai üzlet	Rákóczi Ferenc utca 20.
		Használt árú bolt	Rákóczi Ferenc utca 14.
		Használt cikk bolt	Kossuth Lajos utca 11.
		Termény bolt	Dózsa György utca 14.
		Táp-, takarmány bolt	Tópart utca 44.
		Takarmány bolt	Rákóczi Ferenc utca 22.
		Gazdabolt	Új utca 58.
		Gazdabolt	Nagy utca 15.
		Mezőgazdasági bolt	Honvéd utca 9.
		Dohány bolt	Ady Endre 2/a
		Virágbolt	Új utca 63.
		Autós bolt	Kossuth Lajos utca 23.
		Vas és kulcs üzlet	Kossuth Lajos utca 10.
	biobolt		Nagy utca 8.
	zöldséges bolt		Nagy utca 8.
	söröző	söröző	Hunyadi utca 62.
			Kandó Kálmán utca 1.
			Széchenyi utca
			Május 1. utca 108.
	italbolt		Hunyadi utca 40.
			Nagy utca
			Mátyás király 56.
			Széchenyi utca 14.
	borozó		Tópart utca 30.
	élelmiszer bolt	ABC	Nagy utca 60.
		ABC	Rákóczi Ferenc utca
		Élelmiszer bolt	Bercsényi utca 20.
			Mátyás király utca 25.
			Széchenyi utca
		CBA bolt	Nagy utca 2.
		COOP bolt	Tópart utca 2/a
	autószerelv		Nagy utca 10.
			Galamb utca 2.

Forrás: saját helyszínelés és feldolgozás

1.14.4. AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET ÉRTÉKEI

Történeti településszerkezet, településkarakter

A 2017-ben készült Örökségvédelmi hatástanulmány (Dr. Ozsváthné Csegezi Mónika és Dr. Ozsváth Gábor Dániel munkája) tartalmazza Mélykút meghatározó településszerkezeti és építészeti sajátosságainak leírását. Részletek a dokumentumból:

„Mint a legtöbb településnek, így Mélykútnak is a telepítő tényezői között első helyen állnak a természetföldrajzi adottságok, s ezekhez csatlakoznak a velük szoros összefüggésben kialakuló közlekedési tényezők. Mélykút középkori lakosai egy löszkúpot választottak letelepedési helyük központjaként, ahol megépítették egyszerű templomukat, a kor szokása szerint körülötte a temetővel (Kápolna-halom). A török időket követő, a jelenlegi település alapját képező betelepüléskor (1728) az új lakók az előző helytől dél-délkeletre, egy tó mellett választottak helyet.”

„... 1748-ban már állt az új telepesek új helyen emelt, kis temploma... Ezen kis templom leégését követően került a mai is álló, teintélyes méretű templom mint máig legjelentősebb épület a település központjának számító, határozottan kiemelkedő löszdomb tetejére (1761-1768). E köré szerveződtek a következő évtizedek során a községet szolgáló közigazgatási és oktatási intézmények, valamint a kereskedelem elemei. A telepítő tényezők sorában – mindezekon kívül – a kezdetektől kiemelkedő helyet foglalt el a Mélykút határát mintegy felnegyedelő, két átmenő közlekedési útvonal: a mára Trianon miatt jelentőségéből sokat veszített Jánoshalma-Bácsalmás irányú országút (5312. j.), valamint a Szeged-Baja 55. számú fő közlekedési út.”

„A település utcahálózata bár mutatja a telepített falu sajátosságait, de szerencsére nélkülözi a szigorú, mérnöki szabályosságot. Az utcahálózat fő elemei követik a természetföldrajzilag jellemző, északnyugat-délkeleti terepvonulatokat; rájuk merőlegesen általában mindössze keskeny közök kötik össze őket. A fő utcavonalak bő szélességükkel biztosították az állatok legelőre kihajtását, s általában tovább vezettek a település határába, illetve a szomszéd településekre.”

„A 18. században kialakult község területe a következő évszázad folyamán délkeleti és északnyugati sarkán túl növe, valamint a nyugati széle mentén növekedett. A 20. század első felében elsősorban az északeleti sarkon túlra, valamint a keleti oldal hosszán és délkelet felé bővült. Ehhez járult az Alsó-szőlőkbe (Gányó) való kitelepülés a sajátosan széles – legelőként használt – Széchenyi utca mentén hosszán lenyúlóan. A II. világháborút követő évtizedek jelentős méretű területi fejlődést hoztak, nagymértékben – a községet három utcával megszelésítve – keleti irányban; kisebb bővítésre délnyugat felől, a volt uradalmi szérűskert (Nagykertek) területének beépítésével került sor.”

„Mélykút hagyományos beépítést jelentő épületei között kisebb részt foglalnak el a fordított házak, melyeket intézmények számára, illetve az alapjában polgári elfoglaltságú lakosok építettek, elsősorban a település központjához közel. A település nagyobb részének hagyományos utcaképét a fésűs beépítésű, népi épületek képezik, sok esetben a kerítés vonalában emelt melléképülettel. Mélykút még különösen gazdag a kukoricagórék máig meglévő nagy számát tekintve.”

Zártorú illetve fűrészfogas beépítésű utcakép

Országos műemléki védeltséget élvez a Szent Joachim Római Katolikus templom (Petőfi tér hrsz. 2). A szabadon álló barokk stílusú, háromhajós templom dombon helyezkedik el. 1761-1768 között épült gróf Grassalkovich Antal támogatásával, majd 1901-ben mellékhajókkal bővítették.

Forrás: www.muemlekem.hu (Letöltve: 2017. február 23.)

A helyi építési szabályzatról szóló 27/2003.(X.31.) önkormányzati rendelet tartalmazza a védelemre javasolt épületek listáját, melyben az alábbi (részben már lebontott, vagy átalakított) épületek szerepelnek (védelmükről nem született helyi jogszabály):

a) Polgári házak:

- Bercsényi u. 886. hrsz. (már nincs ilyen hrsz.)
- Tópart 179 hrsz. (bontásra került)
- Pacsirta u. 1113 hrsz.
- Rákóczi u. 1010. hrsz.
- Templom u. 849; 848 hrsz.
- Új u. 441 hrsz.

b) Falusi jellegű házak:

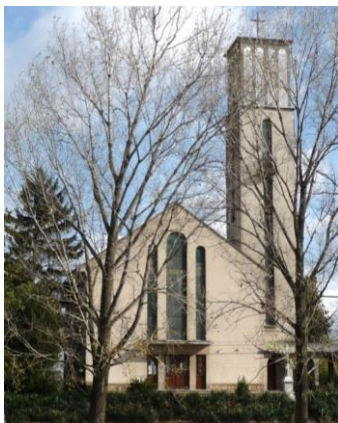
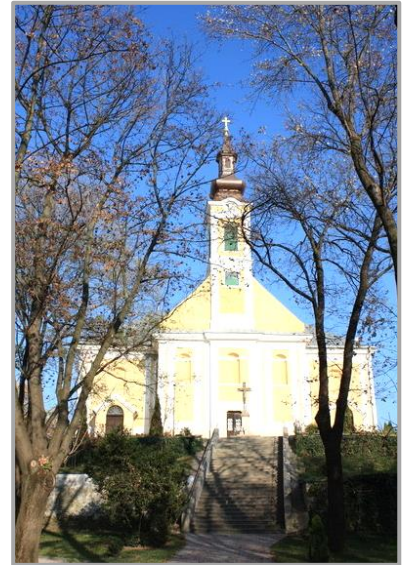
- Új u. 458/1 hrsz.
- Tópart 18; 25; 33; 48 hrsz.-ok
- Széchenyi u. 160 hrsz.

c) Védett házsor, utcakép: Petőfi tér 712/1, - 713, -714, - 715/1, - 716/1 hrsz.-ok (a 712/1 és 716/1 hrsz. már nem létezik).

A 2017-ben készült Örökségvédelmi hatástanulmány (Dr. Ozsváthné Csegezi Mónika és Dr. Ozsváth Gábor Dániel munkája) felülvizsgálata az értékeket. Javaslatára szerint:

Országos műemléki védelem alá helyezésre javasolt:

- Szent Erzsébet templom (Széchenyi u. 115d. hrsz.: 1453)
- Szvetnik Joachim Emlékház (Honvéd u. 41. hrsz.: 504)

Országos műemléki védelemre javasolt épületek

Helyi védelem alá helyezésre javasolt intézmények:

1.	2289	Damjanich u. 6. Egészségház
2.	978	Kistemplom u. 1. – Galamb u. óiskola
3.	705	Petőfi tér 1. – Kossuth L. u. Városháza
4.	4	Petőfi tér v. zárda
5.	4	Petőfi tér v. fiúiskola
6.	980	Petőfi tér 15. – Galamb u. R. Kat. Plébánia
7.	4	Rákóczi F. u. 1-3. v. leányiskola

Helyi védelem alá helyezésre javasolt polgári lakóházak:

1.	2301	Hunyadi u. 18. Alkotóház
2.	1113	Pacsirta u. 12.
3.	714	Petőfi tér 4. jelenleg posta
4.	1015	Rákóczi u. 12.
5.	1010	Rákóczi u. 21.
6.	1126	Rákóczi u. 24.
7.	1007	Rákóczi u. 27. – Hunyadi u.
8.	827	Templom u. 30.
9.	19	Tópart u. 48. 1923.
10.	441	Új u. 61.

Helyi védelem alá helyezésre javasolt népi lakóházak:

1.	623	Bem tér 9.
2.	1910	Dankó Pista u. 2.
3.	1005	Hunyadi u. 3. 1929
4.	890	Hunyadi u. 35. 1929
5.	2345/1	Magyar u. 33.
6.	1161	Magyar u. 38. (1996)
7.	1106	Pacsirta u. 26. 1939
8.	1099	Pacsirta u. 40. 1929
9.	1317	Rigó u. 10.
10.	2148	Szabadság tér 8. 1956
11.	164	Széchenyi u. 10.
12.	167	Széchenyi u. 4.
13.	180	Tópart u. 19. 1929
14.	33	Tópart u. 41.
15.	21	Tópart u. 47.
16.	310	Új u. 15.
17.	468	Új u. 83.
18.	512	Új u. 127.
19.	31	Zöldfa u. 24. 1924. és 1948. vendégház
20.	1037	Zöldfa u. 35.

Helyi védelem alá helyezésre javasolt egyéb épületek:

- Gőzmalom (Bács-Tak Kft. telephely Malom u. 12. hrsz.: 1668)
- Kastély (Öregmajor 143 hrsz.: 3547/14)

1.14.5. AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET KONFLIKTUSAI, PROBLÉMÁI

Mélykúton számos ingatlan megüresedett az elmúlt években, melyek állaga nagymértékben leromlott. Az üres, romos állapotú ingatlanok a városképet negatív irányba befolyásolják. Csaknem minden ötödik épület lakatlan. Az épített környezet minőségi javítása, a romok eltávolítása, a leromlott értékes épületek felújítása elengedhetetlen a város jobb megítélése, élhetőségének, vonzerejének növelése érdekében.

40. ábra: romok és az átlagosnál gyengébb minőségű épületek a belterületen

Forrás: saját helyszínelés (2016) és feldolgozás

1.15. KÖZLEKEDÉS

1.15.1. HÁLÓZATOK ÉS HÁLÓZATI KAPCSOLATOK

Mélykút város Bács-Kiskun megye délkeleti részén, a Jánoshalmi kistérségben helyezkedik el. Négy nagyváros található közelségében: Szeged (65 km), Baja (38km), Kiskunhalas (32km), Szabadka (Szerbia) (40km), valamint két kisváros határolja: Jánoshalma és Bácsalmás. Közlekedésföldrajzi szempontból Mélykút helyzete a legkedvezőbb a Jánoshalmi járásban, hiszen nemcsak az 55-ös út érinti, hanem kiváló vasúti kapcsolata van és határ közeli városként egy nemzetközi és egy kishatárközi határátkelő (Tompá, Bácsalmás) található a közelében.

Mélykutat em érintik ugyan gyorsforgalmi utak, de az M43 illetve az M5 és M6 autópálya 60 perces elérhetőségének vonzáskörzetében van. A Dunántúl a bajai és a szekszárdi Duna hidakon átkelve érhető el. A szekszárdi Duna híd az M9 autópálya része, azon keresztül elérhető az M6 autópálya. A főváros és a megyei jogú városok, az alább felsorolt utakon érhetők el, ahol már be lehet kapcsolódni a hazai és nemzetközi gyorsforgalmi hálózatokba.

- Budapest 55-ös és 51-es főút
- Szeged 55-ös főút
- Baja 55-ös főút
- Kecskemét 55-53-54 sz. főutak
- Szekszárd 55-51-M9, 55-56 sz. főutak

Az 55 sz. főút Szeged-Baja közötti szakaszának rekonstrukciója Ásotthalom térségét kivéve megépült, a hiányzó szakasz kivitelezése megkezdődött. A felújított úton csökkent az utazási idő és jelentős mértékben nőtt a közlekedés színvonala és biztonsága valamint a felújított burkolat teherbírása. Tanulmányterv szinten 3 nyomvonalváltozat készült a települést északról kerülő útra, mely jelentősen csökkentené az 55 sz. főút átkelési szakaszának forgalmát.

Alapvetően mezőgazdasági, jellegzetesen síkvidéki a település, melynek térszerkezete négyszögletű, párhuzamosan szerkesztett utakkal. A településhez tartozik az 55. sz. főút mellett, Szeged felé 5 km távolságra található 132 fő lakónépességgel rendelkező Öregmajor.

Jellemzően az alábbi tényezők befolyásolják a belterületi forgalom nagyságát, a parkolóférőhelyek számának kihasználtságát:

- A KSH Területi statisztikájának megfelelően 2015-ben a működő vállalkozások száma 1450 volt, ebből 1318 önálló vállalkozás, 132 társas vállalkozás. A vállalkozások a még mindig jellemző mezőgazdasági termelés mellett a helyi kereskedelemben és a szolgáltatásokban tevékenykednek.
- Gazdasági és ipari terület a város keleti és nyugati részén, külterületen alakult ki gazdasági jellegű létesítmények és vállalkozói telkek hasznosításával. Itt kedvező közúti és vasúti kapcsolat segíti az ipari övezet fejlődését.
- Jelentősebb forgalomvonzó létesítmények a centrumban, a Rákóczi utcán, a Nagy utcán és a Petőfi téren vannak.

33. táblázat: A napi ingázók megoszlása Mélykúton 2011-ben

Mutatók (Fő)	Terület			
	Magyarország	Bács-Kiskun megye	Jánoshalmi járás	Mélykút
A helyben lakó és helyben dolgozó foglalkoztatottak száma	2 545 198	144 705	3 951	1 148
A más településre dolgozni járó foglalkoztatottak száma	1 340 831	50 831	1 448	399
A naponta bejáró foglalkoztatottak száma	1 160 293	41 859	571	165
A helyben foglalkoztatottak száma	3 705 491	186 564	4 522	1 313
A naponta ingázó (eljáró) 29 éves és fiatalabb foglalkoztatottak száma	269 417	11 468	335	98
A naponta ingázó (eljáró) 30-49 éves foglalkoztatottak száma	770 641	28 551	803	226
A naponta ingázó (eljáró) 50 éves és idősebb foglalkoztatottak száma	300 773	10 812	310	75
A más településre dolgozni járó foglalkoztatott férfiak száma	812 987	32 808	970	264
A más településre dolgozni járó foglalkoztatott nők száma	527 844	18 023	478	135

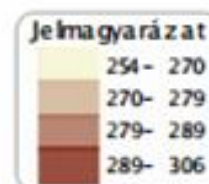
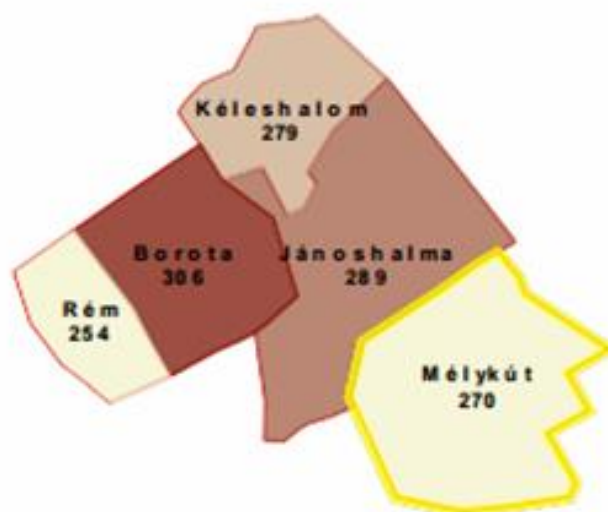
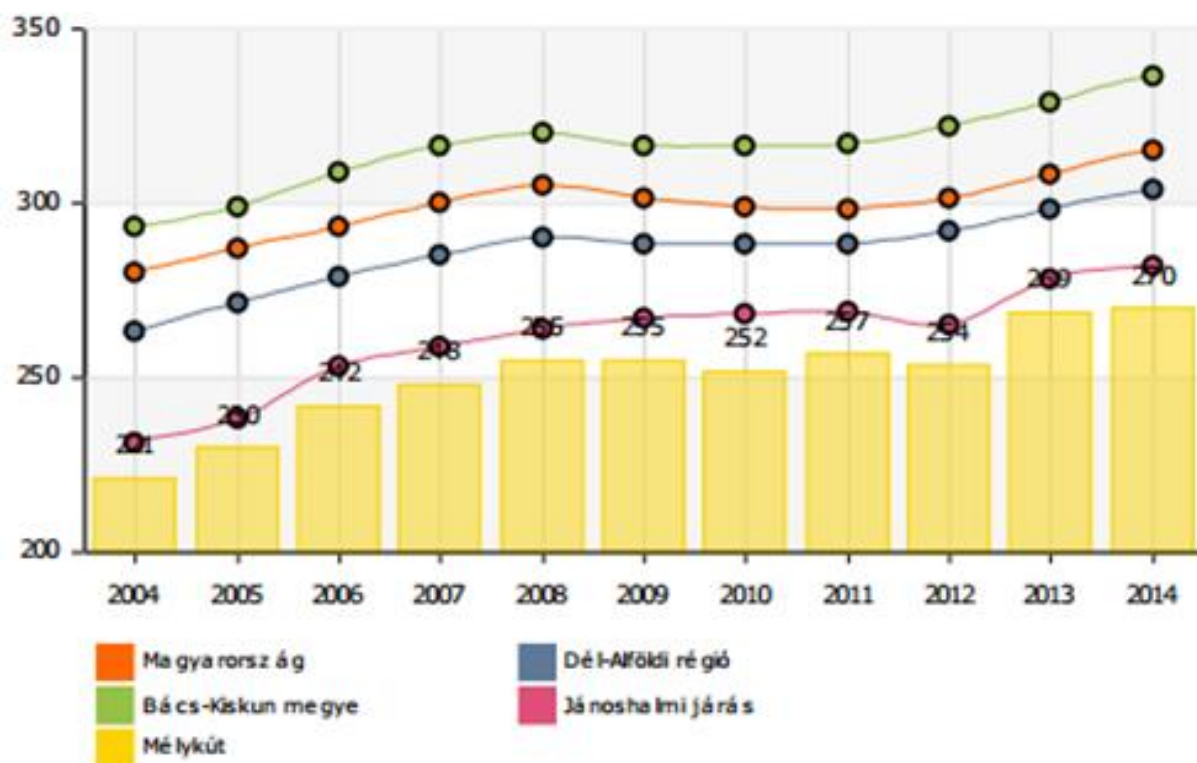
Forrás: KSH Népszámlálás 2011 alapján saját szerkesztés (2017)

A KSH 2011-es népszámlálási adatainak a foglalkoztatottak munkahelyre történő közlekedés módja szerinti megbontása alapján a jánoshalmi járásra általánosan elmondható, hogy a munkába közlekedők 48%-a közlekedik gyalogszerrel vagy kerékpárral. Ugyanerre a célra tömegközlekedést átlagosan a lakosság 9%-a használ. Tehát a lakosság több mint fele környezeti szempontból fenntartható módon közlekedik, 32% autóval, megközelítőleg 8% motorral. Átlagosan a járásban a munkába közlekedők 6%-a két- háromféle járművet is használ, átszáll egy nap.

A Mélykúton foglalkoztatottak 87%-a lakott helyben 2011-ben, a hivatásforgalmi ingázás (el- és oda utazás) más településre a foglalkoztatottak 32%-át érinti. A naponta ingázók jelentős része 30 évnél idősebb.

Mélykúton körülbelül minden 4. lakos rendelkezik gépjárművel. Ez az arány csak kismértékben tér el a járásközponti értéktől, viszont jelentősen elmarad a megyei átlagtól. A megyeszékhelyen, Kecskeméten ugyanebben az évben 355 gépjármű jutott 1000 lakosra.

41. ábra: Személygépkocsik száma ezer főre vetítve Mélykúton 2014-ben

Forrás: TEIR Helyzet- Tér- Kép adatbázis 2014. alapján saját szerkesztés (2017)

1.15.2. KÖZÚTI KÖZLEKEDÉS

A várost átszelő utak:

1. Észak-déli forgalmi tengelyen: 5312. jelzésű összekötő út: Kalocsát köti össze Bácsalmással Jánoshalmán keresztül;
2. Kelet-nyugati forgalmi tengelyen: 55. jelzésű másodrendű főút Szeged- Baja- Bátaszék között;
3. Kelet-nyugati forgalmi tengelyen: 5502. jelzésű összekötő út Csikéria felé;
4. Vasútállomáshoz vezető út: 54319. jelzéssel.

42. ábra: Mélykút úthálózata

Forrás: KIRA Közlekedési Információs Rendszer és Adatbázis, saját szerkesztés (2016)

Országos közutak külterületi szakaszai:

Út száma	Útkategória	ÁNF (2017) [E/nap]
55	K.IV.A	6065
5312	K.V.A	1952
5502	K.V.A	278

Az országos közutak átkelési szakaszainak belterületi jellemzői

Út száma	Utca neve	Tervezési osztály	Beépítési szélesség [m]	ÁNF (2017) [E/nap]
55	Rákóczi u.	B.IV.A	15,0-32,6	6602
	Nagy u.		37,3	
	Kossuth Lajos		16,0-25,0	6065
5312	Hunyadi u.	B.V.b.C	24,2	1954
	Tópart u.		35	
	Széchenyi u.		59	
5502	Mátyás király u.	B.V.b.C	30,5	278
54319	Honvéd u.	B.VI.d.C	9,4	1291

Az 55-ös főút átmenő forgalma kismértékben ugyan emeli a kereskedelmi üzletek és vendéglátóhelyek forgalmát, de a növekvő tranzitforgalom előbb- utóbb élehetlenné teszi a város központját. Bács- Kiskun megye területrendezési terve alapján az 55-ös főút kapcsán elkerült az alábbi településekhez terveznek: Csávoly, Felsőszentiván, Tataháza és Mélykút. A Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ 2016. októberi állásfoglalása alapján 2022-ig a várost közvetlenül nem érint kormányhatározatban nevesített közúthálózati fejlesztés, a nagytávú fejlesztések között szerepel az 55. sz. főút Mélykút elkerülő út kivitelezése.

A jövőben nagyobb változást a külső közúthálózati kapcsolatokban legfeljebb az M9 gyorsforgalmi út megvalósulása jelenthet, mely észak-északkeletről kerülne el Jánoshalmát, és javítaná a Dunántúl elérhetőségét a járásból, illetve továbbépítése esetén Szeged felé is erősítené a regionális közúti kapcsolatokat. Ennek megvalósulása, figyelembe véve a hatályos vonatkozó kormányhatározatokat (1247/2016. (VII.15.) és 1371/2016. (IX.21.)) nem várható rövid- és középtávon.

34. táblázat: Az 55-ös főút mélykúti szakaszának forgalma az 50+811 és 64+675 szelvények között

Év	2013	2014	2015
Kapacitás (egység/óra)	2 000	2 000	2 000
Kapacitás kihasználtság (%)	23	28	28
Összes forgalom (egységjármű/nap)	4 613	5 558	5 764
Összes forgalom	3 976	4 619	5 290
Nehéz motoros	471	718	436
Tehergépkocsi	495	778	515
Személygépkocsi	2 610	2 886	3 613
Autóbusz	71	87	41
Motorkerékpár	54	57	102
Kerékpár	36	29	389
Lassú jármű	14	63	126

Forrás: „Országos közutak keresztmetszeti forgalma, az országos közúthálózat átlagos napi forgalma” kiadványok 2013., 2014., 2015-re vonatkozó adatai, saját szerkesztés (2017)

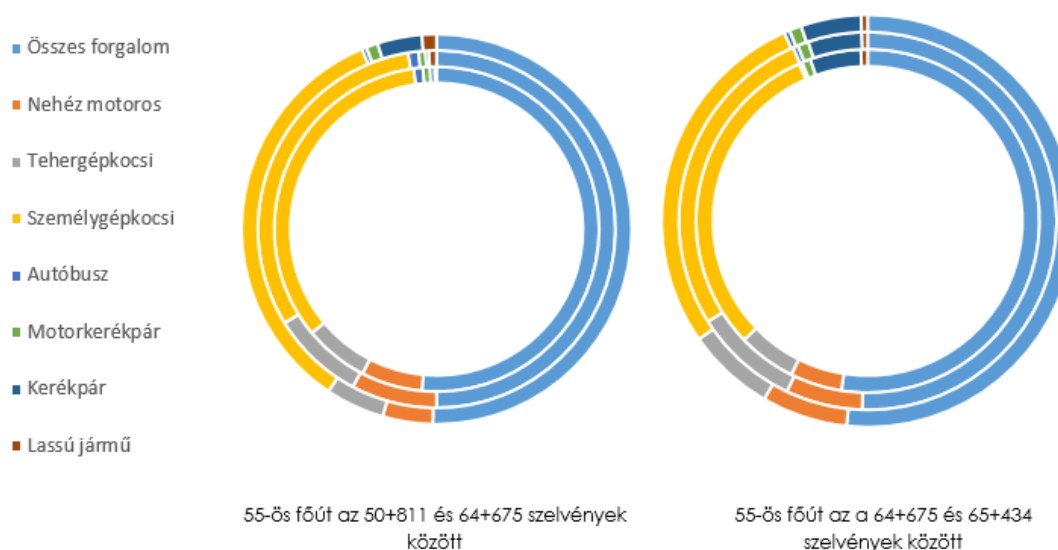
35. táblázat: Az 55-ös főút mélykúti szakaszának forgalma a 64+675 és 65+434 szelvények között

Év	2013	2014	2015
Kapacitás (egység/óra)	2 000	2 000	2 000
Kapacitás kihasználtság (%)	22	23	26
Összes forgalom (egységjármű/nap)	4 318	4 590	5 206
Összes forgalom	3 984	4 062	4 603
Nehéz motoros	372	529	601
Tehergépkocsi	414	725	615
Személygépkocsi	2 327	2 211	2 502
Autóbusz	23	35	40
Motorkerékpár	61	74	85
Kerékpár	365	371	422
Lassú jármű	48	40	45

Forrás: „Országos közutak keresztmetszeti forgalma, az országos közúthálózat átlagos napi forgalma” kiadványok 2013., 2014., 2015-re vonatkozó adatai, saját szerkesztés (2017)

Az Országos közutak 2013., 2014. és 2015. évre vonatkozó keresztmetszeti forgalmát az 55-ös főút (Szeged- Baja- Bátaszék) Mélykutat érintő részének vonatkozásában két szakaszban vizsgálták. Az első szakasz, a Tataházához közelebb eső rész forgalma mért adatok alapján került meghatározásra. A második, 64 + 675 és 65 + 434 szelvények közti rész, Kiszállás felé felszorozott értékeket tartalmaz. A fenti táblázatokból jól látszódik, hogy az 55-ös forgalma a 3 év alatt stagnált, legfeljebb 28%-os a kapacitás kihasználtság.

A forgalom több mint fele személygépkocsiból áll, a nehézmotorosok aránya körülbelül 7%. A nyilvántartás szerint megjelentek kerékpárosok is a forgalomban, de az óta átadásra került az 55-ös mentén az önálló vezetésű, egyoldali, kétirányú kerékpárút. A lenti ábrán is jól látszik, hogy a vizsgált két szakaszon a járművek összetétele közel azonos arányú.

43. ábra: 55. sz. főút mélykúti szakaszán a forgalom összetételének változása 2013- 2015 között

Megjegyzés: belső gyűrű – 2013; középső gyűrű – 2014; külső gyűrű – 2015

Forrás: Saját szerkesztés a táblázat alapján, 2017.

Az 5312. j. összekötő út felújítása 2014. évben megtörtént a Mélykút belterület – Jánoshalma közötti szakaszon, de felújításra szorul Mélykút belterület határa és Bácsalmás között.

DAOP-3.1.1/D-2010-es kiíráson támogatott pályázatból valósult meg az 5312-es 51+707 szelvényébe becsatlakozó ipari elkerülő út 1.450 folyóméter hosszan. Az útvonal elősegíti a mezőgazdasági területek, gazdasági üzemek és az ipari park megközelítését, nagymértékben tehermentesíti a belterületi lakóutcák és a belváros forgalmát.

36. táblázat: Kalocsa- Jánoshalma- Bácsalmás összekötő út forgalma a Mélykutat érintő szakaszon 2013- 2015 között

Év	2013	2014	2015
Kapacitás (egység/óra)	1 200	1 200	1 200
Kapacitás kihasználtság (%)	15	15	14
Összes forgalom (egységjármű/nap)	1 960	1 948	1 792
Összes forgalom	1 862	1 867	1 731
Nehéz motoros	76	75	95
Tehergépkocsi	102	60	90
Személygépkocsi	1 158	1 182	1 030
Autóbusz	24	31	30
Motorkerékpár	34	46	47
Kerékpár	168	136	151
Lassú jármű	86	68	41

Forrás: „Országos közutak keresztmetszeti forgalma, az országos közúthálózat átlagos napi forgalma” kiadványok 2013., 2014., 2015-re vonatkozó adatai, saját szerkesztés (2017)

A Kalocsát Bácsalmással összekötő út forgalma nem jelentős, nem éri el a 2000 egységjármű/napos értéket. A forgalom összetételét a lenti ábra szemlélteti. Jól látszódik, hogy az közlekedők több mint fele gépkocsival jár. Magas a kerékpárosok aránya, közel 10%.

44. ábra: Az 5312. j. összekötő út forgalmának összetételének változása 2013- 2015 között

- Összes forgalom
- Nehéz motoros
- Tehergépkocsi
- Személygépkocsi
- Autóbusz
- Motorkerékpár
- Kerékpár
- Lassú jármű

Megjegyzés: belső gyűrű – 2013; középső gyűrű – 2014; külső gyűrű – 2015

Forrás: Saját szerkesztés a táblázat alapján, 2017.

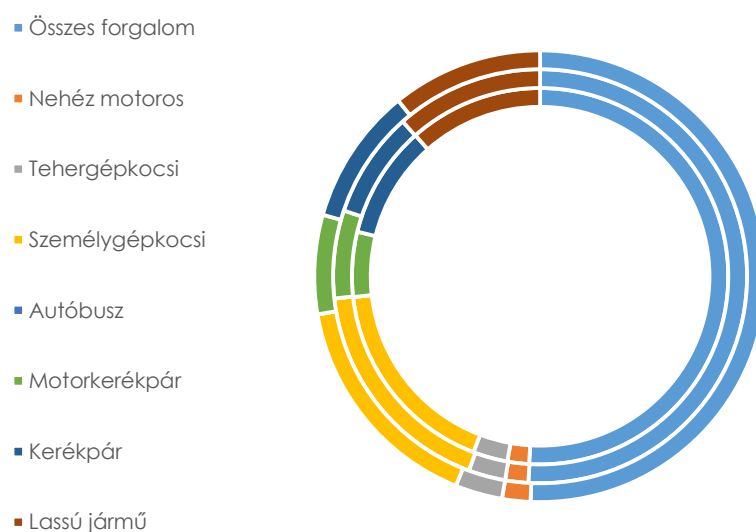
Az 5502. számú út állapota jelentősen megromlott, mielőbbi felújításra szorul, forgalma elenyésző. Az Országos Közutak adatbázisban (OKA) a szakaszra vonatkozó adatokat felszorozásos módszerrel készítették.

37. táblázat: 5502. jelzésű összekötő út forgalma 2013-2015 között

Év	2013	2014	2015
Kapacitás (egység/óra)	1 200	1 200	2 000
Kapacitás kihasználtság (%)	1	1	1
Összes forgalom (egységjármű/nap)	165	174	189
Összes forgalom	137	141	150
Nehéz motoros	5	5	6
Tehergépkecsi	8	8	10
Személygépkocsi	47	49	48
Autóbusz	-	-	-
Motorkekpár	15	19	21
Kerékpár	26	23	29
Lassú jármű	31	32	32

Forrás: „Országos közutak keresztmetszeti forgalma, az országos közúthálózat átlagos napi forgalma” kiadványok 2013., 2014., 2015-re vonatkozó adatai, saját szerkesztés (2017)

45. ábra: 5502. j. összekötő út forgalmának összetételének változása 2013- 2015 között

Megjegyzés: belső gyűrű – 2013; középső gyűrű – 2014; külső gyűrű – 2015

Forrás: Saját szerkesztés a táblázat alapján (2017)

Az elmúlt 5 év baleseti megoszlását a 38. táblázat mutatja be. A balesetek száma évről- évre csökkenő tendenciát mutat, 2014-ről 2015-re harmadára csökkent, melynek kiemelendő oka a városon áthaladó 55-ös másodrendű főút felújítása és kapcsolódó forgalomcsillapító intézkedések bevezetése. Minden harmadik baleset történik külterületen, szemben a megye 50%-os értékével. Átlagosan elmondható, hogy az esetek 75%-a könnyű sérüléssel, a megyében ez az arány összességében 55-60%. A forgalomban védtelenebb közlekedők, úgy, mint gyalogosok és

kerékpárosok 1-2 esetben okoztak balesetet, leginkább a személygépkocsival közlekedők érintettek. Megyei szinten még mindig az esetek 17%-át okozza ittas vezető, ez Mélykúton 2015-ben egyszer, 2014-ben kétszer fordult elő.

38. táblázat: Baleseti statisztika 2010 és 2014 között

Mutatók (eset)	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Halálos közúti közlekedési baleset	n.a.	1	n.a.	1	1	n.a.
Súlyos sérüléssel közúti közlekedési baleset	3	4	4	3	3	1
Könnyű sérüléssel közúti közlekedési baleset	2	5	2	9	7	3
Összes személyi sérüléssel járó közúti közlekedési baleset	5	10	6	13	11	4
Lakott területen történt összes közúti közlekedési baleset	2	4	3	6	8	3
Lakott területen kívül történt összes közúti közlekedési baleset	3	6	3	7	3	1
Járművek okozta összes baleset száma	4	9	6	12	11	4
Motorkerékpár és segédmotoros kerékpár által okozott balesetek száma	1	n.a.	1	n.a.	1	n.a.
Személygépkocsi által okozott balesetek száma	3	6	2	9	7	3
Tehergépkocsi által okozott balesetek száma	n.a.	n.a.	1	1	n.a.	n.a.
Kerékpár által okozott balesetek száma	n.a.	2	2	1	2	n.a.
Gyalogos okozta balesetek száma	n.a.	1	n.a.	1	n.a.	n.a.
Autóbusz által okozott balesetek száma	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Az okozó ittasága miatt balesetek száma	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	2	1

Forrás: KSH Éves településstatisztikai adatok, saját szerkesztés (2017)

A település önkormányzati tulajdonú útjainak, a kerékpárutaknak és a gyalogosjárdáknak karbantartása önkormányzati hatáskörbe tartozik. Az üzemeltetési és karbantartási feladatokat a GAMESZ és a Mélykúti Önkormányzati Közszolgáltatási, Művészeti és Kulturális Nonprofit Kft látja el, a GAMESZ jellemzően startmunka és közmunka programokban foglalkoztatottakkal. A karbantartási, fenntartási munkálatok teljesítéséhez:

- 1 db MTZ-50 traktor,
- 1 db MTZ-80 traktor,
- 1 db T-25 traktor,
- 3 db pótkocsi,
- 1 db IFA VL-50 típusú szippantó,
- 1 db MTZ 852/2 traktor,
- 1 db D 399/A típusú autogréder földmunkagép,
- 1 db UN-53 homlokrakodó,
- 1 db MTZ 952/3 traktor,
- 1 db függesztett gréder,
- 1 db traktorra szerelhető tolólap,
- 1 db JCB-4CX kotró- rakodó,
- 1 db Same erőgép,

- 1 db MTZ 892/2 traktor,
- 1 db Merlot homlokrakodó gép,
- 1 db Kyoti traktor hómaróval.
- valamint kézi fűnyírók állnak rendelkezésre.

Hálózat üzemeltetésre 2016-ban 7 620 000,- Ft állt rendelkezésre, melyből a tényleges felhasználás 5 094 034,- Ft volt.

Az önkormányzati kezelésben lévő közutak hosszát az alábbi táblázat mutatja be.

39. táblázat: Közutak belterületi szakaszainak hossza 2015-ben

Mutatók	2015. év
Önkormányzati kiépített út és köztér hossza (km)	32
Önkormányzati kiépített út és köztér hosszából a belterületi elsőrendű főutak hossza (km)	0
Önkormányzati kiépítetlen út és köztér hossza (km)	16,5
Önkormányzati kerékpárút, közös gyalog- és kerékpárút hossza (km)	3,1
Önkormányzati kiépített járda hossza (km)	52,9
Önkormányzati kiépítetlen járda hossza (km)	13,5
Önkormányzati kiépített út és köztér területe (1000 m ²)	156
Állami közutak hossza (km)	7,244

Forrás: KSH Éves településstatistikai adatok és önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés (2017)

Gyűjtőutak meglévő hálózata

Utca neve	Tervezési osztály	Beépítési szélesség [m]	Burkolatszélesség [m]
Nagy utca	B.V:b.C	37,3	6,1
Eötvös utca	B.V:d.C	18,8	4,2
Új utca	B.V:d.C	23,3	5,2
Magyar utca	B.V:d.C	20,0	5,1
Május 1. utca	B.V:d.C	23,9	4,9
Táncsics Mihály utca	B.V:d.C	14,7	5,2

Helyi külterületi közutak

- 0183/30 HRSZ - Ipartelepi út
- 02 HRSZ. földút – Madách utca folytatása – mezőgazdasági feltáróút
- 0152 HRSZ ipari feltáróút

Közüti csomópontok belterületen: Forgalomirányító jelzőlámpás csomópontok nincsenek kiépítve az országos közutak átkelési szakaszain. Az 55-ös főút felújítása során hagyományos, közúti jelzőtáblákkal és burkolati jelekkel ellátott csomópontok létesültek belterületen.

2016-ban a Gazdasági Bizottság a település rossz állapotú utcáinak rendbetételére az alábbi rangsort javasolta a Képviselő-testület részére elfogadni:

1. Elsődlegesen zúzott köves terítés vízelvezető ároképítéssel az alábbi utcákon szükséges:

Galamb utca (Szabadság tér – Damjanich u. között) amennyiben lehetőség van rá, akkor aszfaltos legyen, Bercsényi utca (Ady E. u. – Eötvös u. között), Attila utca, Dózsa utca (Madách u. – Jánoshalmi u. között), Kölcsey utca, Sallai utca (szennyvíz átemelő – Templom u. között), Nagy utca (Eötvös u. – Dankó között), Kinizsi utca, Dankó utca (Új u – Nagy u között), Rákóczi u. 55-ös főúttal délről párhuzamos szakaszból: Rákóczi u. 40. – Damjanich u. között, Szabadság tér (Galamb u – Damjanich u. között), Tavasz utca (Béke u-tól végig), Damjanich utca (volt Hámán Kató u – végéig), Lénárd utca, Vezér utca (Bartók B. u. – Széchenyi u. között), Új utca 1 – 14., Árpád utca burkolatlan része, Vörösmarty utca, Táncsics utca (Traktorosok u. – Nyár u. között) , Rigó utca vége.

2. Amennyiben az anyagi források lehetővé teszik, akkor zúzott köves terítés az alábbi utcákban szükséges még (amennyiben a rendelkezésre álló forrás nem fedezi a költségeket, akkor gépi erővel – gléderrel – az utca rendbetétele szükséges):

Botond utca, Béke utca burkolatlan szakasza, Templom utca (Eötvös u. – Sallai u. között), Kis utca (Rózsa u. felőli köz), volt Hámán Kató utca, Pacsirta utca – Magyar utca közötti 1. köz, Új utca 14 – Arany János u. közötti földes szakasz, Dankó utca település északi határáig 2 utca, Bem tér (Szent László u. – Templom u. közötti szakasz), Széchenyi utca burkolt úttal párhuzamos szakaszai, Vezér utca temető mögötti szakasz.

3. Nem szükséges a zúzott köves terítés, mert jellemzően nem lakott ingatlanok vannak – gépi erővel – gléderrel – szükséges a rendbetétele:

Rákóczi utca délről párhuzamos szakasza (Mondovics vendéglő – Nyár u. között), Kisfaludy utca, Pesti utca Dankó utcától délre fekvő szakasza.

4. Rossz burkolattal rendelkező utcák felújítása, szükséges mértékben újraaszfaltozása:

Új utca 55-ös számú főút és a Dankó utca közötti szakasza, Nagy utca (Kossuth u. – Eötvös u. között), Május 1. utca, Nyár utca.

5. Madách utcát lehetőség szerint szélesíteni szükséges.
6. Mátyás király utca felújítására fel kell kérni a közút kezelőjét.
7. A település összes utcájában lehetőség szerint el kell végezni az út padkázását, hogy a csapadék miatt ne romoljon tovább az út minősége.
8. Az újonnan zúzott kővel terített, valamint gléderrel rendbe hozott utcákról külön döntés alapján a nagy tömegű gépjárművek forgalmát korlátozzák le, vagy tiltás ki.

1.15.3. KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS

A jelenleg hatályos Local Agendában bemutatott „Település értékeinek lakossági kérdőíve” eredményeinek elemzéséből kiderül, hogy a tömegközlekedést a válaszadók 32% közepesnek, 48%-a elégségesnek ítéli.

Buszközlekedés

Helyi autóbusz járat a településen nem üzemel. A várost a Baja, Szeged, Kiskunhalas és Bácsalmás viszonylatokban közlekedő távolsági autóbusz járatok érintik, melyeknek száma naponta összesen 178.

- Mélykút – Baja - 38 járat
- Baja – Mélykút - 38 járat
- Mélykút – Bácsalmás – 15 járat
- Bácsalmás – Mélykút – 16 járat
- Mélykút – Szeged - 27 járat
- Szeged – Mélykút - 30 járat

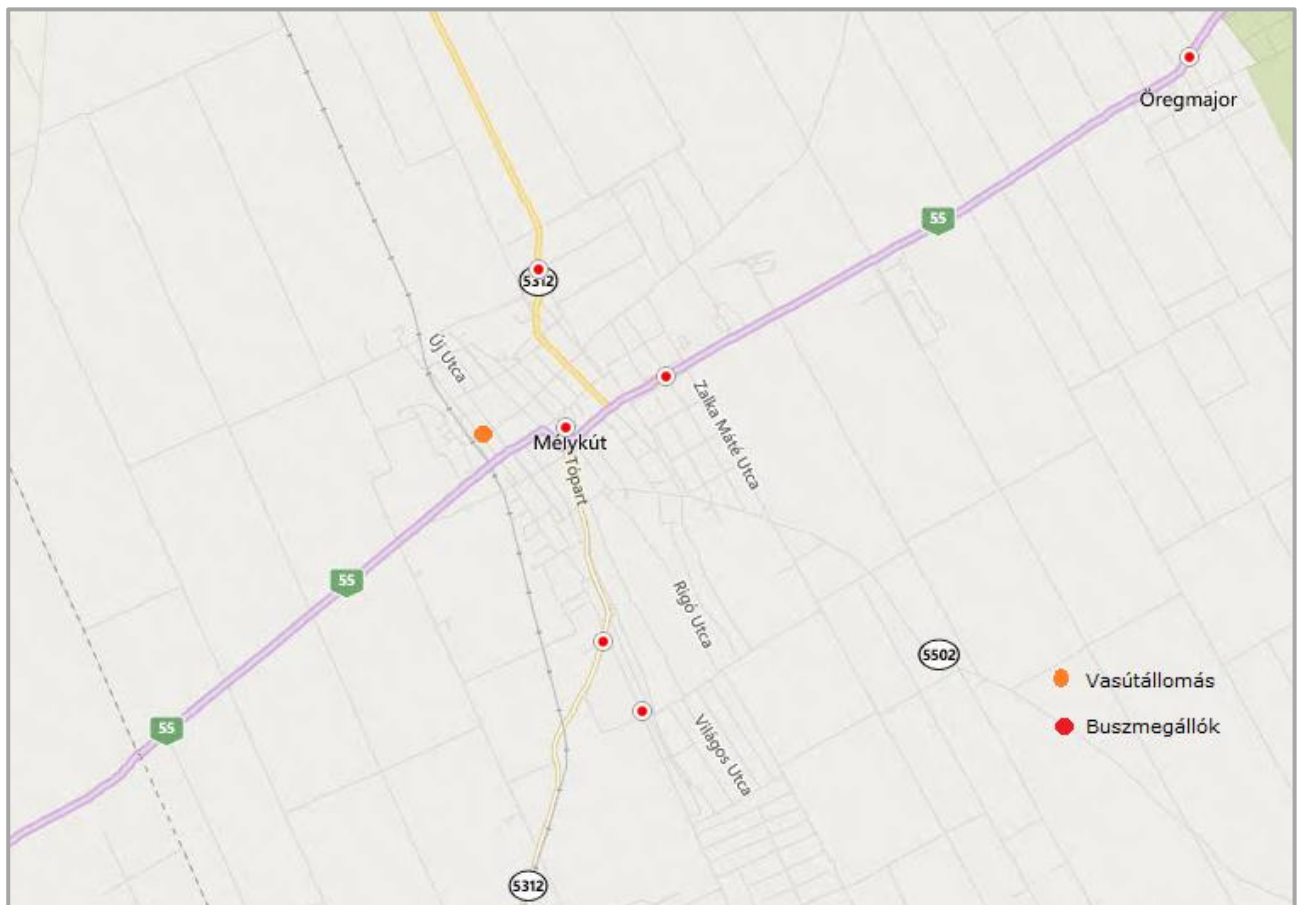
- Mélykút – Kiskunhalas - 9 járat
- Kiskunhalas – Mélykút - 10 járat

Mélykútról közvetlen buszjáráttal érhetőek el az alábbi települések: Bácsalmás, Baja, Balotaszállás, Kisszállás, Mátételke, Tataháza, Csávoly, Felsőszentiván, Rém, Békéscsaba, Hódmezővásárhely, Kiskunhalas, Orosháza, Szeged, Mórahalom, Bátaszék, Bonyhád, Hajós, Jánoshalma, Borota, Kalocsa, Kaposvár, Kecskemét, Kiskunfélegyháza, Kiskunmajsa, Miske, Mohács, Nagykanizsa, Pécs, Szekszárd, Zalaegerszeg valamint ezek útvonalán eső települések.

A legközelebbi települések, Kisszállás, Tataháza és a járási központ Jánoshalma, 15 perc menetidővel elérhetőek busszal. A nagyobb városok közül Baja 45 perc, Kiskunhalas 1 óra, Szeged 1 óra 20 perc átszállás nélkül átlagosan tömegközlekedéssel.

Öt buszmegálló található a településen (az 55-ös és 5312-es utak mentén), egy Öregmajor centrumában. Ezt a számot szeretné a vasútállomásnál a település vezetőség bővíteni, továbbá a Petőfi téri buszmegálló áthelyezését tervezik a Kossuth u. – Nagy u. kereszteződéséhez TOP forrásból. A buszmegállókban mindenhol le lehet ülni a fedett esőbeállókban. Autóbusz állomás a településen nincs kiépítve, a megállóhelyek kijelölése, kiépítése és minősége felülvizsgálandó.

46. ábra: Buszmegállók elhelyezkedése

Forrás: xmap.dakk.hu nyilvántartás alapján saját szerkesztés (2016)

Vasúti közlekedés

A Budapest- Szabadka, 150. sz. vasúti fővonalhoz kapcsolódó Bátaszék–Baja–Kiskunhalas, 154-es számú, egyvágányú, nem villamosított szárnyvonalon fekszik Mélykút. A vasútvonal fontos szerepet tölt be a magyarországi vasúthálózatban, ugyanis Budapesttől délre csak Bajánál üzemel vasúti híd a Dunán.

A 150. sz. szakasz a nemzetközi törzshálózat, a X. számú páneurópai vasúti korridor tagja, Belgrád–Athén irányába folytatódik.

Kedvező a vasútvonal jelenléte, nagyobb ingázás és teherszállítás lebonyolítására is alkalmas a kapacitása. A volt szövetkezet iparvasúttal is el van látva, a takarmányszárítóig is elmennek a sínek.

Baja – <u>Mélykút</u> – Kiskunhalas – Kiskunfélegyháza	napi 1 pár
Baja – <u>Mélykút</u> – Kiskunhalas	napi 2 pár
Baja – <u>Mélykút</u> – Kiskunhalas – Kiskunfélegyháza – Kecskemét InterRégio	napi 8 pár (2 óránként)

Vasúti-közúti keresztezések: Különszintű keresztezés a település közigazgatási területén nem található. Szintbeni keresztezés fény- és félsorompóval biztosítva van kiépítve:

- 55 sz.főút 65+434 km szelvényében
- 5312 j.út 51+785 km szelvényében.

A vasútállomás elhelyezkedése, megközelíthetősége, valamint az épület állapota megfelelő, az 54319. sz. úton (Honvéd utca), a település szélén található.

1.15.4. KERÉKPÁROS ÉS GYALOGOS KÖZLEKEDÉS

Gyalogos közlekedés

A helyszíni bejárás és a keresztmetszeti felmérések során tapasztaltak szerint az utcákban kétoldali beépítés esetén kétoldali járdák található, melyeknek szélessége és minősége sok helyen kifogásolható.

A város jelentős része biztonságosan és akadálymentesen megközelíthető a gyalogosok számára. A járdák felújítása folyamatosan történik a rendelkezésre álló erőforrások függvényében. A központi részen a felújítások befejeződtek, jelenleg a település legrosszabb állapotú, valamint forgalmasabb járdaszakaszainak felújítása zajlik.

Önálló vonalvezetésű kerékpárút és gyalog kerékpárút (közös nyomvonalon)

Önálló vonalvezetésű, kétirányú kerékpárút található a nemrég felújított 55. j. főút és az 5312. j. összekötő út mentén. Önálló vonalvezetésű kerékpárút épült belterületen az alábbi utcákban:

- Rákóczi utcán a Damjanich utcáig
- Tópart és Széchenyi utcán

Gyalog-kerékpárút létesült:

- Rákóczi utcán a Damjanich és Nagy u. között
- Kossuth utcán a Nagy u. és Új u. között, amelynek indoka mindkét utcában a szűk keresztmetszet

Az 55-ös számú főúttól délre az 5312 j. út mentén, a Tópart és Széchenyi utcán a belterületen meglévő kerékpárúton főleg hivatásforgalmi célú kerékpározás bonyolódik.

Turisztikai kerékpárút

Az EUROVELO 6 ún. Duna menti nemzetközi kerékpárút Bajánál, az EUROVELO 12 Tisza menti kerékpárút Szegednél érhető el. Fenti nemzetközi kerékpárutak szakaszosan épülnek, a jelzésrendszere sok településen ki van helyezve.

Térségi jelentőségű külterületi kerékpárutak nyomvonala az OTrT és a BKMTTrT alapján került kijelölésre.

Kerékpárút épült az 55 sz. főút felújított szakaszán, így a főút menti települések a közúti forgalomtól mentes nyomvonalon biztonságosan elérhetők.

47. ábra: Meglévő belterületi kerékpárhálózat és fejlesztési lehetőségei

Forrás: kenyi.hu nyilvántartása alapján saját szerkesztés (2017)

A településen a kerékpárosok jelenléte kiemelkedő. Alföldi város lévén Mélykúton is intenzív a kerékpáros forgalom, az országos közutak mellett indokolt volt és lesz önálló kerékpárutak

létesítése, tekintettel a helyi buszközlekedés hiányára is. A 2016-os Igényfelmérés és Kihasználati Terv véletlenszerűen kiválasztott lakosokkal végzett kérdőíves felmérése alapján a válaszadók 50%-a közlekedik a városközpont környékén kerékpárral. Emellett a hivatásforgalmi ingázás statisztikái is azt mutatják, hogy a lakosság fele gyalogosan vagy kerékpárral ingázik minden nap.

2015-ben valósult meg a „Kerékpárút építése Mélykúton az 55. sz. főút mellett” című projekt a Közlekedés Operatív Program (KÖZOP) forrásaiból. Az első szakasz egy önálló vonalvezetésű kerékpárút a Damjanich utca és a Hunyadi utca között. Az 55. számú főút 64+142 – 64+288 km szelvénye között. A 64+288 – 64+767 km szelvények között (Hunyadi utcától a Petőfi térig) közös gyalog- és kerékpárút került megépítésre, a Damjanich utcai csomópontban a már meglévő kerékpárúthoz csatlakozik. A második szakasz gyalog és kerékpárút az 5312. jelű ök. út – Arany János utca kereszteződésében, az ök. út 49+552 km szelvényében kezdődik, majd a 49-492 km szelvényében folytatódik az 55. számú főút mellett a főút 64+767 – 65+363 km szelvényei között.

Fejlesztési igényként jelentkezik Mélykút – Jánoshalma között, az 5312. jelzésű összekötő út mentén, mintegy 11 km hosszan bel- és külterületi kerékpárút kiépítése. A Tóparton haladó kerékpárút felújításra szorul, a többi szakaszon lévő állapotja megfelelő.

A város mellékútjain, lakóutcáiban – ahol az utca burkolatlansága nem okoz problémát rossz időjárás esetén – megfelelően, jó körülmények között és biztonságosan lehet kerékpározni az autók által is használt útfelületen, itt kiépített kerékpáros infrastruktúra nincs, de jellemzően nem is szükséges.

Biztonságosan, akadálymentesen és közvetlenül az alábbi települések érhetők el kerékpáron:

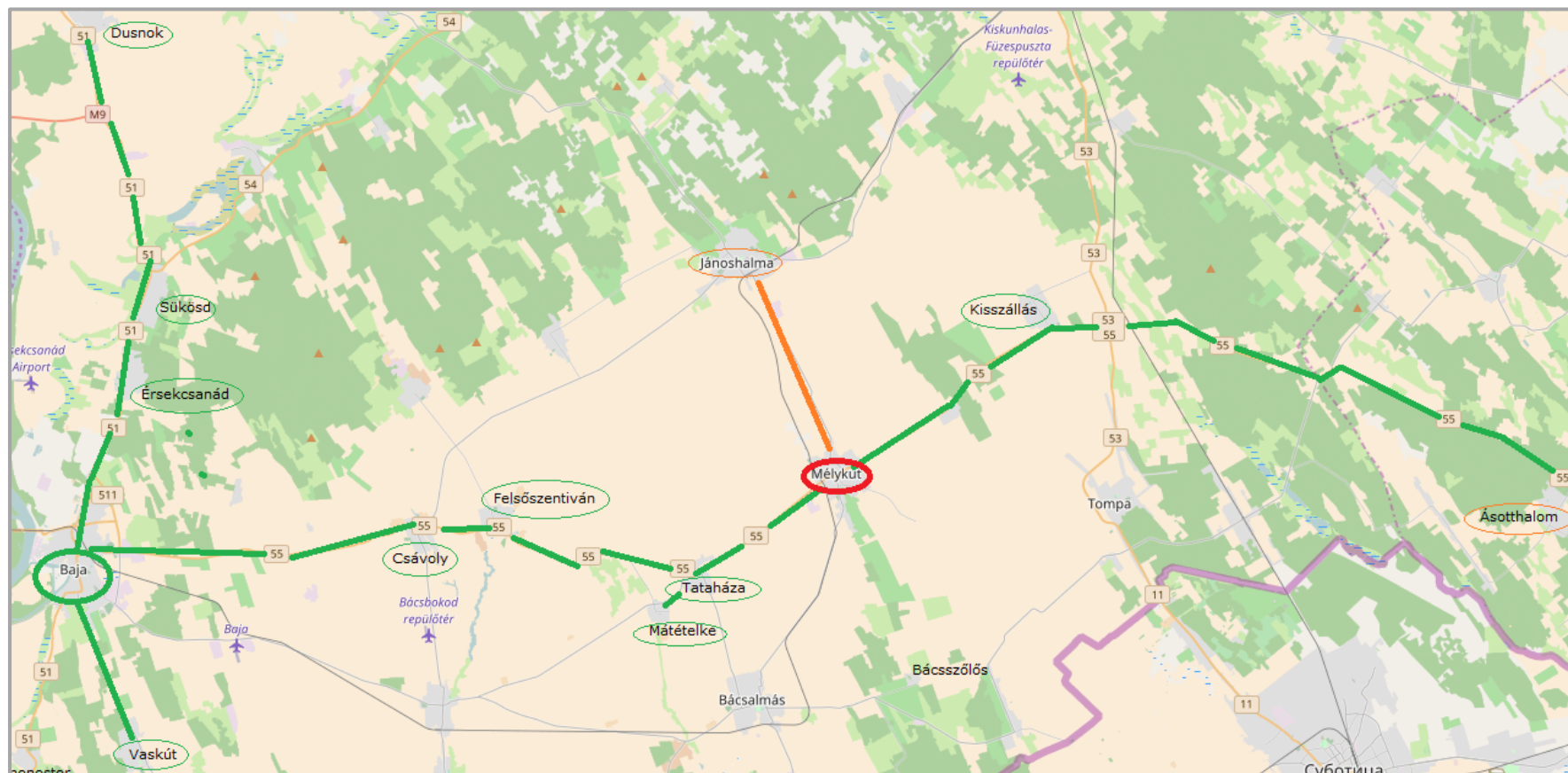
- az 55. j. főút mentén Tataházában, Felsőszentivánon, Csávolyon keresztül Baja,
- Kisszállás felé Ásotthalom,
- Baján keresztül Érsekcsanád és Dusnok.

Ez számokban Dusnok felé 60 km összefüggő kerékpárutat, Mórahalom irányába 40 km összefüggő kerékpárutat jelent. Kiemelendő pozitív adottság kerékpáros szempontból Mélykúton, hogy közvetlenül és akadálymentesen csatlakozik a település Baja meglévő és kiterjedt kerékpárhálózatába. Mindezt jól szemlélteti a 48. ábra.

A karbantartás speciális takarítógéppel történik. A KÖZOP projekt keretén belül beszerzésre került egy 35 kW teljesítményű kommunális traktor hómaró és rézsűkasza tartozékokkal a kerékpárút téli és nyári karbantartása érdekében.

A város forgalomvonzó létesítményeinél lehetőség van kerékpártárolásra. Részben fedett tároló található a Polgármesteri Hivatalnál. A táblázat is szemlélteti, hogy indokolt a kerékpárosok érdekeinek védelmében a tárolók férőhelyeinek bővítése, főként a könyvtárnál, óvodánál, buszmegállónál, piactérnél, orvosi rendelőnél és a temetőnél.

48. ábra: A térség kerékpárhálózata

Forrás: kenyi.hu nyilvántartása alapján saját szerkesztés (2017)

40. táblázat: Kerékpártárolók számának, fejlesztésének bemutatása

Intézmény	Kerékpárférőhelyek száma	Fedett kerékpártároló?	Igényel-e bővítést, felújítást?
Könyvtár	14 állásos kerékpártároló	Nem	Bővítést igényel
Művelődési Ház	41 állásos kerékpártároló	Nem	-
Óvoda	26 állásos kerékpártároló	Nem	Bővítést igényel
Iskola	164 állásos kerékpártároló	Nem	-
Polgármesteri Hivatal	26 állásos kerékpártároló	Részben	-
Központi buszmegálló	10 állásos kerékpártároló	Nem	Bővítést igényel
Piac tér	39 állásos kerékpártároló	Nem	Bővítést igényel
Weisz Bolt: Nagy utca	40 állásos kerékpártároló	Nem	-
Univer Bolt: Nagy utca	22 állásos kerékpártároló	Nem	-
Weisz Bolt: Rákóczi utca	Nincs önálló kerékpártároló, korláthoz lehet lezárni.	Nem	Bővítést igényel
Temető	Nincs kijelölt kerékpártároló	Nem	Bővítést igényel
Orvosi rendelő	18 állásos kerékpártároló	Nem	Bővítést igényel
ÖSSZESEN:	400 állás		

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés (2017)

Övezeti korlátozás (lakó-pihenő övezet, 30 km/órás övezet) nem jellemző a városban. A fenntarthatóan közlekedők (gyalogosok, kerékpárosok) védelmében az alábbi forgalomcsillapítási tevékenységek szerepelnek a város tervei között:

- A Hunyadi utca és az 55-ös számú főút kereszteződésénél egy gyalogátkelőhely kialakítása
- Az általános iskola Petőfi téri oldalának lezárása, sétáló utcává alakítása
- Kerékpárút építése a Tóparton, a Széchenyi utcán, a Hunyadi utcán, a Kossuth utcán és a Jánoshalma felé vezető 5312. számú út mentén, külterületen Jánoshalmáig (Jánoshalmával közösen)

1.15.5. PARKOLÁS

Összességében a parkolóférőhelyek száma bővítést igényel. Jelenleg a Nagy utcán és a Tóparton van épített parkoló, de a város területén, kisebb tiltásoktól eltekintve az útpadkán megengedett a parkolás. Az áthelyezésre kerülő buszmegállónál, az iskolánál, a Petőfi téren, valamint a Tóparton szerepel a rövid távú tervek között új parkolók kialakítása.

1.16. KÖZMŰVESÍTÉS

1.16.1. VÍZIKÖZMŰVEK

Vízgazdálkodás, és vízellátás (ivó- és termálvízhasznosítás)

Mélykút település önálló vízművel rendelkezik, ivóvízellátását 4 db rétegvízre települt, mélyfúrású kút biztosítja. A vízbázisok kútjai jórészt a 60-as 70-es években létesültek, az akkori műszaki színvonalnak megfelelően. A kitermelt nyersvíz minősége nem felelt meg a 201/2001. (X. 25.) kormányrendeletben foglalt vízminőségi követelményeknek (arzén, ammónia, mangán vízszennyezők vonatkozásában), melyek megegyeznek az Európai Unió előírásaival. Ezért szükséges volt új tisztítás-technológia kialakítása, telepítése, mely figyelembe veszi a meglévő technológiai elemeket. A nyersvíz minősége miatt valósult meg a Jánoshalma-Mélykút Ivóvízminőség javító program a KEOP-1.3.0/09-11-2011-0008 azonosítószámú projekt keretében, mely tartalmazta a hálózat egy részének felújítását, valamint 100 m³/h tisztító kapacitás épült ki, mely biztosítani tudja a napi csúcsigény (1495 m³/nap) megfelelő minőségre hozatalát. A tisztítás a Mélykúti vízműnél történik.

41. táblázat: Mélykút ivóvízkutak adatai

Kút kataszteri száma	B-42 (1.sz.)	B-44 (2.sz.)	B-51 (3.sz.)	B-58 (4.sz.)
Üzemeltetési engedély száma	92434-1-11/2013	92434-1-11/2013	92434-1-11/2013	35300/5401-15/2015
Létesítés éve	1970	1974	1987	2015
Talpmélység [m]	270	180	185	270
Szűrőzés (mm)	232-239, 248-262,9	150,8-166	144,6-165,8	234-243
Engedélyezett vízkivétel [m ³ /d]	610	615	735	
Napi átlagos termelés [m ³ /d]	480	550	600	1440

Forrás: Bajavíz Kft.

Öregmajor egyéb belterületen önálló kút fúrására került sor, így két kút üzemel, melyekről a helyi hálózatot látják el. A kitermelt nyers víz vízkezelő berendezésen (vas-, mangán-, arzén- és ammónium eltávolítás) keresztül jut a hálózatba.

42. táblázat: Öregmajor (egyéb belterület) ivóvízkútjainak adatai

Kút kataszteri száma	B-49 (1.sz.)	B-44 (2.sz.)
Üzemeltetési engedély száma	35300/5402-14/2015	35300/5402-14/2015
Létesítés éve	1980	2014
Talpmélység [m]	180	180
Szűrőzés (mm)	144-158	156,8-171,8
Üzemszerűen kiemelhető vízmennyiség [l/p]	175	700
Napi csúcs vízigény [m ³ /d]	65	

Forrás: Bajavíz Kft.

A vízszolgáltatást a városban a Bajavíz Kft. végzi. Az üzemeltető bevezette az MSZ EN ISO 9001 és MSZ EN ISO 14001 minőség- és környezetirányítási rendszereket. A vízmű üzemeltetéséhez szükséges vagyon az önkormányzat tulajdona. Jelenleg az ivóvíz hálózat az alábbi paraméterekkel üzemel:

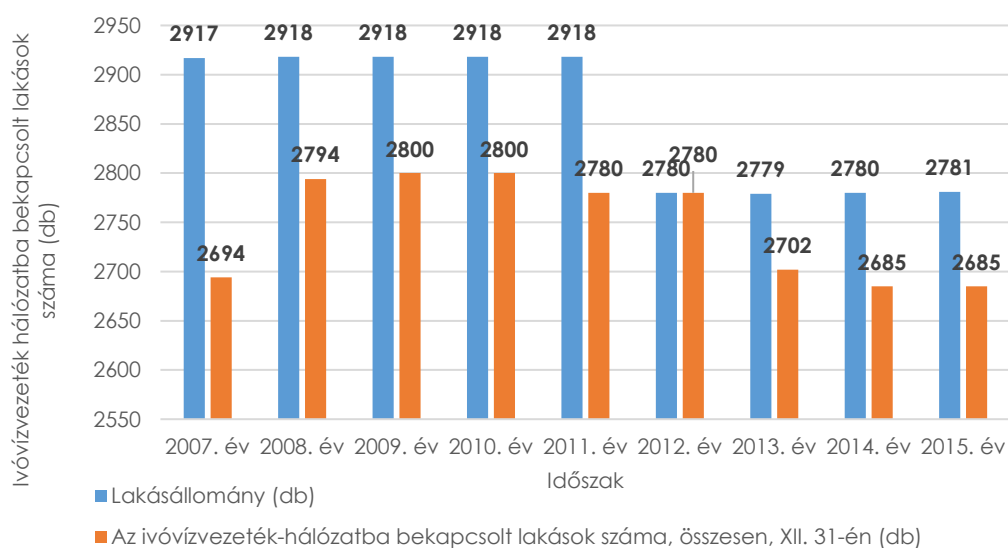
- Kiépített víztermelő kapacitás: 2.180 m³/nap, ebből kiépített víztisztító: 2.180 m³/nap
- A szolgáltatott víz mennyisége: 245.507 m³/év, 672 m³/nap
- Ivóvízvezeték hálózat: 56 219 fm + Öregmajor 5 879 fm (vízjogi üzemeltetési eng. alapján)
- Magastároló: 400 m³ térfogatú, ellennyomó rendszerű hidroglobusz + Öregmajor 25 m³
- Tércsín tározó: 2 db 50 m³ + Öregmajor 2 db 5 m³
- Közkifolyók száma: 60 db
- Ivóvízvezeték hálózatba bekötött lakások száma 2.685 db

43. táblázat: Közüemi vízelosztás

Időszak	Lakásállomány (db)	Az ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások száma, összesen, XII. 31-én (db)
2007	2.917	2.694
2008	2.918	2.794
2009	2.918	2.800
2010	2.918	2.800
2011	2.918	2.780
2012	2.780	2.780
2013	2.779	2.702
2014	2.780	2.685
2015	2.781	2.685

Forrás: KSH adatbázis, táblázat saját szerkesztés (2017)

Az ivóvíz-hálózatba bekapcsolt lakosok számának alakulását a 43. táblázat mellett az alábbi diagram is szemlélteti. A 2015. évi KSH adatok alapján az ivóvíz hálózatba bekapcsolt lakások száma mintegy 97%, mely megfelelőnek mondható.

49. ábra: Közüemi vízelosztás

Forrás: saját szerkesztés a táblázat alapján (2017.)

A vízelosztó hálózat jellemzően vegyes rendszerű, melynek kiépítése a 60-as évek elejére tehető. Az építésnél különböző átmérőjű, főként azbesztcement anyagú csöveket alkalmaztak. A gerincvezetékek esetében az azbesztcement csövek aránya jelentős: 80 %-os. A csővezetékek anyagmegoszlása az alábbi:

AC cső	45 001 fm	80%
KM PVC cső	6 525 fm	12%
KPE cső	2 653 fm	5%
Acél	1 582 fm	3%

A vízellátó rendszer 1 455 m³/d csúcs vízigény kielégítésére képes.

Az adatokból kitűnik, hogy a vezetékek korát tekintve a kép homogén, ami azt jelenti, hogy az eltelt időszakban gerincvezeték rekonstrukció alig valósult meg, csak minimális számú bekötővezeték- és csomóponti rekonstrukció történt. A csővezetékek döntő hányada anyagát tekintve már nem felel meg a mai követelményeknek!

Az anyagminőségen túl jellemző probléma a gyakori csőtörés és a viszonylag magas hálózati veszteség. Az értékesítési különbözet sajátvízzel csökkentett értéke az elmúlt 8 év átlaga alapján közel 28 %, ami tartalmazza a látszólagos és a valós hálózati veszteséget. A jelentős hálózati veszteség miatt szükséges vizsgálni a vízellátó rendszer állapotát, a veszteség okait. Aktualizált intézkedési tervet kell készíteni, melynek célja azoknak a feladatoknak a meghatározása, amelyek megvalósításával a hálózati veszteség 20 % alá csökkenthető. A cél az, hogy a hálózati veszteség értéke hosszú távon megbízhatóan a kívánt 20%-os érték alatt maradjon.

A vízelosztó hálózat helyszíni vonalvezetése döntően az 1960-as, 70-es évek adottságainak megfelelően lett kialakítva, az akkori szabályoknak megfelelően. Ehhez az adottsághoz igazodtak a később megvalósuló gáz, szennyvíz és egyéb közművek.

Mélykút település ivóvízellátása a folyamatban lévő fejlesztések megvalósulása után a megújult vízmű telepről történik. A kezelt vizet a hálózati szivattyúk közvetlenül a mélykúti település vízelosztó hálózatba, illetve a hidroglóbuszba nyomják.

Az ivóvízminőség javító projektben történt rekonstrukció kapcsán gerincvezeték cserék(1 125 fm), bekötővezeték cserék (287 db), tűzcsap cserék, tolózár cserék valósultak meg, jelentős javulást eredményezve az ellátásban, de korántsem oldotta meg a problémákat. A gerincvezetékeknek a további, túlnyomó részét is cserélni szükséges és a bekötések elvégzett cseréje is elenyésző a teljes bekötés-számhoz képest. Rekonstrukciós intézkedésekre van szükség, mely négy éves bontásban évenként mintegy 9,6-9,6 km hosszban gerincvezetékek cseréjét, valamint az érintett szakaszokon a bekötők cseréjét megoldja.

A településen a kialakított vízelosztó rendszer hidraulikailag megfelelő, a szükséges és elégséges nyomást és vízmennyiséget a rendszer valamennyi eleme képes biztosítani.

Mélykút igazgatási területén termálvíz lelőhelyek is találhatóak, azonban ezek jelenleg csak részben hasznosítottak. A belterületi termálvíz kút erőssége és gyengesége is egyben, hogy a város központjában van a fúráspon. Közel vannak hozzá az önkormányzati intézmények, így a termálkút adottságait akár alternatív fűtésre is lehetne hasznosítani, ehhez azonban pályázati forrás szükséges az önkormányzat szűkös keretei miatt.

Szennyvízelvezetés

A városban a szennyvízhálózat először 1993-ban épült ki, és kiterjedése eleinte mindössze a település 2%-át foglalta magában, mely 547 fm gerinccsatornát és 481 fm bekötővezetékét jelentett. A hálózat üzemeltetése állandó gondokkal járt, ami abból adódott, hogy nem a gerinccsatorna került fejlesztésre, hanem a távolabbi ingatlanokról is hosszabb bekötő vezetékkel a meglévő gerinccsatornába vezették a szennyvizet. Ennek következtében a 2004., 2005. és 2010. években az akkori üzemeltető, az ÉPTESZ Kft. szennyvízbírság megfizetésére volt kötelezett a kibocsátott tisztított szennyvíz határérték túllépései miatt.

A problémák megoldására az önkormányzat egy csatornázási és szennyvíztisztítási beruházást kezdeményezett, mely a KEOP-1.2.0/09-11-2011-0039 azonosító számon valósult meg 3.357.142.408,- Ft összköltséggel 2014-2015 évben. A projekt keretében kiépült Mélykút belterületi szennyvízcsatorna hálózata, valamint a jelenlegi környezetvédelmi előírásoknak megfelelő új szennyvíztisztító telep is. A projekt olyan közcélú, kötelező önkormányzati közfeladat ellátását célzó, jövedelemtermelő beruházás volt, amely egyrészt megfelel a jogszabályi kötelezettségeknek, másrészt a helyi lakosoknak az egészséges életmódhoz való jogát és a környezet védelmét biztosítja.

A szennyvízelvezetés a fejlesztésnek köszönhetően elválasztott rendszerben, gravitációs úton történik, azonban a domborzati viszonyok miatt közbenső átemelők is létesítésre kerültek. A teljes belterület kilenc öblözetre tagolódik szennyvíz elvezetés szempontjából, így kilenc közterületi átemelő épült meg a beruházás során. A két végátemelőből külterületi nyomóvezetékeken jut el a szennyvíz a szennyvíztisztító telepre. A fejlesztésnek köszönhetően a mélykúti szennyvízcsatorna hálózat az alábbi létesítményekkel üzemel:

- Gravitációs gerincvezeték D200 KGPVC: 38 503 fm
- 2 303 db gravitációs bekötő csatorna D160 KGPVC: 24 454 fm
- 107 db támogatott pótbekötés: 1 366 fm
- Külterületi szennyvíz nyomóvezeték D250 KPE: 1705 fm
- Belterületi nyomóvezeték D200 KPE: 400 fm
- Belterületi nyomóvezeték D110 KPE: 2838 fm
- Belterületi nyomóvezeték D40 KPE: 193 fm
- Szennyvízátemelő Q=420 m³/d, D2,1 m: 1 db
- Szennyvízátemelő Q=230 m³/d, D2,1 m: 1 db
- Szennyvízátemelő Q=150 m³/d, D2,1 m: 1 db
- Szennyvízátemelő Q=125 m³/d, D2,1 m: 5 db
- Szennyvízátemelő Q=90 m³/d, D2,1 m: 1 db

A szennyvíztisztító telep az önkormányzat tulajdonában lévő, 0143/19 hrsz-ú (a későbbiekben további megosztásra kerülő) telken épült meg, a város külterületén, 300 m-re a legközelebbi lakott területtől. A szennyvíztisztító telep méretezését tekintve a mértékadó vízhozam 650 m³/nap, a lakosegyenérték terhelés pedig 5610 LE, BOIS terhelése 337 kg/nap. A szennyvíz tisztító telep kapacitásának tervezésekor a nem csatornázott területekről érkező szennyvizek is figyelembe lettek véve 21 m³/napi mennyiséggel. A szennyvízcsatornázás kizárólag a belterületet foglalta magában. Az Öregmajor csatornázása nem valósult meg. További fejlesztés kizárólag külön öblözetek kialakításával valósítható meg. Ipari szennyvíz kezelésére a megvalósult telep nem alkalmas.

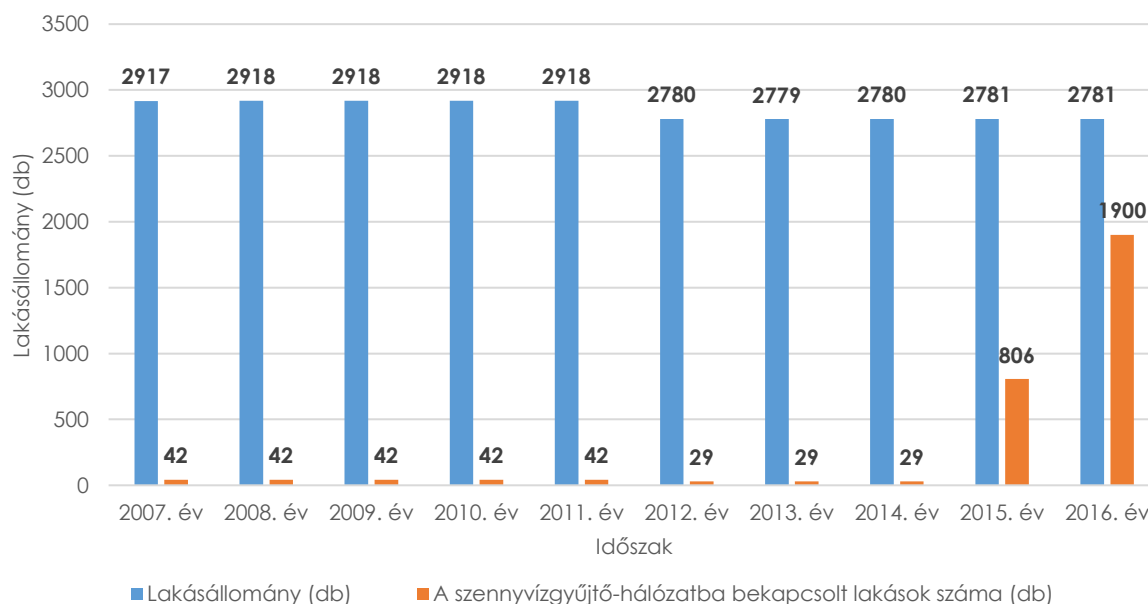
A telep szakaszos üzemű, SBR rendszerű, alacsony terhelésű, eleveniszapos technológiára épül. A medencében programozott idő szerint levegőztetési, keverési, ülepitési és dekantálási fázisok követik egymást egy cikluson belül. A beérkező nyers szennyvíz első lépésként egy kombinált gépi rács, zsír- és homokfogó berendezésre kerül. A biológiai tisztítást átfolyásos eleveniszapos technológiát szakaszos automata üzemben valósítja meg. Minden technológiai folyamat egy medencében zajlik le.

A telepen keletkezett tisztított szennyvíz minősége megfelel a 28/2004. (XII. 25.) KvVM rendeletben előírt határértékeknek is, ami rendkívül fontos, hiszen a tisztított szennyvíz elvezetése gravitációsan történik a szennyvíztisztító telep mellett húzódó Kígyós főcsatorna 86+550 cskm befogadóba, mely jellegéből adódóan a legkisebb szennyező anyag bekerülést sem tudja mérsékelni.

A szennyvíztisztító telepen keletkező 18-25% szárazanyag-tartalmú, víztelenített szennyvíziszap legalább 6 hónapos tárolása egy mesterséges, légcserével és légtisztító biofilterrel ellátott zárt iszaptárolóban történik, a telepen belül. A fejlesztés eredményeként a projekterületen nőtt a csatornahálózaton elvezetett és a jogszabályi követelményeknek megfelelő, kezelt, illetve tisztított szennyvíz mennyisége, ezáltal csökkent a földtani közegbe és a felszín alatti vízbe jutó szennyezőanyagok mennyisége.

A szennyvíz beruházásnak köszönhetően a szennyvízgyűjtő hálózatba bekapcsolt lakások száma 2016. év végére ugrásszerűen megnőtt, mintegy 68 %-os. Az összes elvezetett szennyvíz mennyisége évről-évre ingadozó képet mutat.

50. ábra: A szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások száma

Forrás: saját szerkesztés a táblázat alapján (2017)

44. táblázat: A szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások száma

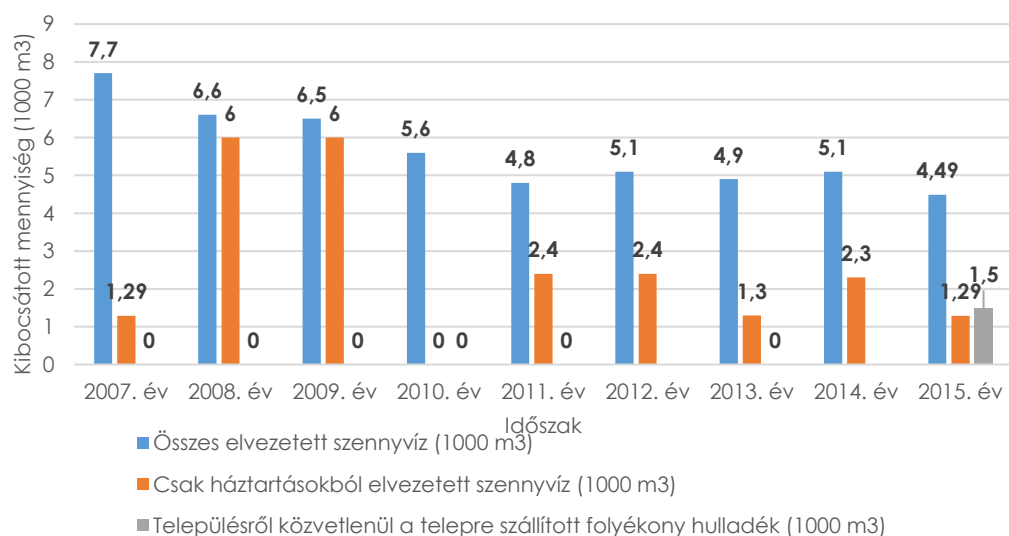
Időszak	Lakásállomány (db)	A szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)
2007	2917	42
2008	2918	42
2009	2918	42
2010	2918	42
2011	2918	42
2012	2780	29
2013	2779	29
2014	2780	29
2015	2781	806
2016	2781	1900

Forrás: KSH adatbázis, táblázat saját szerkesztés (2017.)

45. táblázat: Szennyvíz kibocsátás

Időszak	Összes elvezetett szennyvíz (1000 m ³)	Csak háztartásokból elvezetett szennyvíz (1000 m ³)	Településről közvetlenül a telepre szállított folyékony hulladék (1000 m ³)
2007	7,7	5	0
2008	6,6	6	0
2009	6,5	6	0
2010	5,6	0	0
2011	4,8	2,4	0
2012	5,1	2,4	n.a.
2013	4,9	1,3	0
2014	5,1	2,3	n.a.
2015	4,49	1,29	1,5

Forrás: KSH adatbázis (2017)

51. ábra: Közüemi szennyvíz kibocsátás

Forrás: saját szerkesztés (2017)

Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

Mélykút település belvízvédelmileg a 03.01. Bajai belvízvédelmi szakaszhoz tartozik. A védelmi szakasz területe: 1.936 km², az ADUVIZIG kezelésében van.

A település vizeinek befogadó csatornája a Kígyós főcsatorna, mely az igazgatási terület nyugati részén halad át. A településre érkező vizek és a belterületről elvezetendő vizek zömének befogadó csatornája a tehermentesítő csatorna, mely Jánoshalma irányából, északról közelíti meg Mélykutat, majd a település határában kettő irányba ágazik el. A Bem József tér melletti tóba vezeti a vizeket, valamint a tehermentesítő csatorna belterületi szakaszára, mely a Honvéd utcával párhuzamosan halad, keresztezi az 55-ös sz. főutat, majd azt követően nyugati irányba kanyarodva keresztezi a Kiskunhalas-Baja vasútvonalat. A vasúti keresztezést követően az 55-ös sz. főúttal párhuzamosan haladva vezeti le a vizeket a Kígyós főcsatornába. A tehermentesítő csatorna ezen szakasza az elmúlt években lett felújítva az 55-ös sz. főút rekonstrukciója kapcsán.

A településen a csapadékvíz- és szennyvízelvezetés elválasztott rendszerben történik. A belterületen összegyűlő csapadékvíz, valamint a megjelenő belvíz elvezetésére nyílt árok és ezekhez kapcsolódó zárt csatornák állnak rendelkezésre, szikkasztó árkokkal kombinálva. Zömmel földmedrű nyílt árok találhatóak. Burkolt nyílt árok, illetve zárt csatorna elenyésző mennyiségben épült ki az évek során. Az elvezető csatornák 20 l/sec/km² fajlagos vízhozamra lettek tervezve, azonban az évek során feliszapolódtak, funkciójukat nem, vagy csak részben látják el, és a város területének csak mintegy 50%-ára terjednek ki.

A keletkezett vizeket a meglévő elvezető rendszeren keresztül a település mellett húzódó Kígyós-főcsatorna Csirkés ága fogadja be, és vezeti el. A Csirkés ágba a településen keletkezett vizek három fő ágon keresztül jutnak el, ezek a következők:

1. Mátyás király utca — Tópart — Arany János utca — Honvéd utca ágon keresztül

Ez a szakasz gyűjti össze a Tavasz, a Május 1., a Kandó K., a Damjanich utcák déli részében, a Magyar, a Pacsirta, a Zöldfa, a Mátyás király, a Rigó, a Zrínyi, a Tópart, a Petőfi tér, az Arany János utcákban, valamint a Nagy és Új utcák déli részének, továbbá a Széchenyi utca északi részében, a Malom utcában, és a Vezér, Árpád, Bartók B., Kisfaludy, Munkácsy utcákban keletkező vizeket, és a Honvéd utcánál csatlakozik a Csirkés ágba.

A csatorna zárt szakaszai az Árpád utcától az Új utcáig, valamint a Tóparton és az Arany János után húzódnak, a többi része nyílt földmedrű árok.

2. Rákóczi utca — Damjanich utca — Szabadság tér — Dózsa Gy. utca — Attila utca — Kölcsey utca ágon keresztül

Ez a szakasz gyűjti össze a Tavasz, a Május 1., a Kandó K., a Damjanich utcák északi részében, a Rákóczi, a Damjanich, a Szabadság tér, a Dózsa Gy., az Attila, a Mikszáth K., a Nyár, a Traktorosok, a Madách, a Hunyadi utcákban, valamint az Eötvös utca keleti részében, továbbá a Sallai és a Kölcsey utcákban keletkező vizeket, és a Jánoshalmi út és a Kölcsey utcák kereszteződésénél csatlakozik a Csirkés ágba.

A csatorna zárt szakasza az Attila utcában húzódik, a többi része nyílt, földmedrű árok.

3. Eötvös utcai ágon keresztül

Ez a szakasz gyűjti össze a Bercsényi, a Templom, az Ady E., az Eötvös utcákban, valamint a Nagy és az Új utcák északi részében keletkező vizeket, melyek az Eötvös utcai zárt csatornán keresztül jutnak a Csirkés ágba.

A csatorna zárt szakaszai az Ady Endre, az Eötvös és a Nagy utcán húzódnak, a többi csatornaszakasz nyílt, földmedrű árok.

A település északi részénél csatlakozik a Csirkés-csatornába az ún. Csorbalaposi tehermentesítő csatorna, mely a Kígyós-főcsatorna mellől indul és annak telítettsége esetén elvezeti a többletvizeket. A Csorbalaposi-csatorna Csirkés-csatornába történő becsatlakozásánál található egy vízszint szabályzó műtárgy, mellyel a Csirkés csatornába áramló vizek mennyiségét lehet szabályozni.

Problémát jelent a Jánoshalma felől a szántóföldekről érkező hatalmas mennyiségű víz elvezetése, visszatartása, a belterületi ingatlanok veszélyeztetése nélkül. A tehermentesítő csatorna Kiskunhalas-Baja vasútvonal keresztezésénél lévő műtárgy folyási fenék szintje magasabban van, mint a tehermentesítő belterületi csatorna szakaszának folyás fenéke, így a csatorna nem tud leürülni és a belterületen visszatartja a vizeket. Csapadékos időben visszaduzzadás tapasztalható, mely jelentős mértékben terheli a város belterületi, lakott övezetét.

Az önkormányzat a belterületi vízrendezési feladatok előtt a tehermentesítő csatorna belterületen haladó szakaszának rendezését kell, hogy elvégezze, mivel Mélykút jelentős részéről a vizek befogadását és elvezetését ez a csatorna látja el. Elsődleges feladatként a település északi oldalán a tehermentesítő csatornára vízkormányzó műtárgy építésére lesz szükség, melynek segítségével a Bem téri tó, vagy a Kígyós főcsatorna irányába tudják kormányozni a vizeket, illetve lehetőség nyílik a vizek visszatartására is. A második megoldandó feladat a Kiskunhalas-Baja vasútvonal alatti csatorna átvezetés műtárgya okozta küszöb problémájának a megszüntetése, átemelő építésével. A fenti feladatok elvégzését követően a tehermentesítő csatorna belterületi szakaszának rekonstrukcióját kell elvégezni a vízkormányzó műtárgy és az átemelő műtárgy közötti teljes hosszon, majd azt követően a Bem J. téri tó rendezése, tározóvá alakítása a cél, mely ezáltal egy rendezett környezetet és szakszerűen működtethető létesítményt eredményez.

Amennyiben az előzőekben felsoroltak megvalósulnak, akkor tud érdemi beruházást végezni az önkormányzat a belterületi utcák csatornáinak felújítása, csatorna rendszerének kiépítése kapcsán. A Bartók B. utcai vízállásos területek problémáinak kezelése mellett kettő főgyűjtő építését tervezik a keleti és északi részekben megvalósítani, melyek rendszerként működve megbízhatóan fogják szolgálni a kiépítendő mellékágak által összegyűjtött vizek elvezetését.

Az ADUVIZIG kezelésében lévő Kígyós főcsatorna kapcsán a távlati tervekben szerepel egy záportározó kialakítása Mélykút település mellett az 55-ös sz. főút és a Kígyós főcsatorna által határolt, helyszínrajzon feltüntetett területen.

1.16.2. ENERGIA

Villamosenergia-ellátás

Bácsalmás DÉMÁSZ 35/20 kV-os alállomás:

A települést nagyfeszültségű hálózat nyomvonala nem érinti. Bácsalmás és a környező települések villamos energiaellátását szolgálja a DÉMÁSZ Hálózati Elosztó Kft. tulajdonú Bácsalmás 35/20 kV-os alállomás. Mélykút villamos energiaellátását is a Bácsalmás 35/20 kV-os alállomás biztosítja. Az alállomásból légvezetékes 20 kV-os hálózatok indulnak. Ezeknek a 20 kV-os légvezetékeknek az állomás közvetlen környezetében lévő, kiinduló szakasza földkábeles.

Bácsalmás – Tataháza - Mélykút 20 kV-os légvezeték:

A légvezeték a település nyugati és északi külterületi részeit, valamint a város belterületének északi részét látja el villamos energiával. A légvezeték a várostól északi irányban Jánoshalma felé halad tovább a Kiskunhalasi 120/20 kV-os alállomásig.

Bácsalmás – Mélykút – Kisszállás 20 kV-os légvezeték:

Ez a 20 kV-os légvezeték Mélykút déli és keleti külterületi részeinek és a város déli területeinek biztosítja a villamos energiaellátást. A 20 kV-os légvezeték Kisszállás irányába halad tovább a Kiskunhalasi 120/20 kV-os alállomásig.

Transzformátorállomások:

A külterületi és a belterületi transzformátorállomások többsége a légvezetékes 20 kV-os hálózathoz igazodóan oszlop transzformátorállomás. A város belterületének egyes szakaszain azonban 20 kV-os földkábel épült, és ehhez igazodóan a transzformátorállomások BHTR 20/400-630 kVA tip. betonházas állomások. Néhány helyen a külterületen is épült a 20 kV-os légvezetékes hálózatról földkábeles csatlakozás, a végpontján BHTR 20/400-1000 kVA betonházas transzformátorállomással.

A város belterületén 23 db transzformátor állomás üzemel. A külterületen 22 db többségében oszlop transzformátorállomás biztosítja az elektromos energiaellátást. A transzformátorállomások listája az alábbi:

Megnevezés	Azonosító	Tulajdonos	Típus	Feszültség szint	Maximális teljesítmény	Hasznosítás jellege
VÁSÁRTÉR	080-002	DÉMÁSZ	BHTR	20/0.4 kV	1000.000 kVA	Vegyes
PETŐFI TER	080-003	DÉMÁSZ	OTR	20/0.4 kV	400.000 kVA	Vegyes
PACSIRTA U.	080-004	DÉMÁSZ	OTR	20/0.4 kV	400.000 kVA	Kommunális
LENIN TSZ.JANKA MAJO	080-005	DÉMÁSZ	FOTR	20/0.4 kV	125.000 kVA	Üzleti
VOROSMARTY U I	080-008	DÉMÁSZ	OTR	20/0.4 kV	400.000 kVA	Kommunális
LENIN TSZ SZEGEDI U.	080-009	DÉMÁSZ	FOTR	20/0.4 kV	125.000 kVA	Üzleti
Jéghátrító állomás	080-010	DÉMÁSZ	OTR	20/0.4 kV	160.000 kVA	Kommunális
DAMJANICH U I	080-013	DÉMÁSZ	OTR	20/0.4 kV	400.000 kVA	Kommunális
Bács-Tak Kft. tak.keverő	080-014	DÉMÁSZ	BHTR	20/0.4 kV	1000.000 kVA	Vegyes
BARTOK B U.	080-015	DÉMÁSZ	VOTR egytörzsű	20/0.4 kV	125.000 kVA	Kommunális
MÁV	080-017	DÉMÁSZ	BOTR	20/0.4 kV	160.000 kVA	Üzleti
Alkotmány TSZ Központ	080-018	DÉMÁSZ	VOTR kéttörzsű	20/0.4 kV	630.000 kVA	Üzleti
LENIN TSZ TEHENÉSZET	080-020	DÉMÁSZ	FOTR	20/0.4 kV	125.000 kVA	Üzleti
Május 1. u.-i	080-022	DÉMÁSZ	OTR	20/0.4 kV	400.000 kVA	Kommunális
ÖREGMAJOR BENZINKUT	080-023	DÉMÁSZ	OTR	20/0.4 kV	400.000 kVA	Kommunális
VÍZMŰTELEP	080-024	DÉMÁSZ	OTR	20/0.4 kV	250.000 kVA	Vegyes
FELSZABADULAS-U-	080-025	DÉMÁSZ	OTR	20/0.4 kV	250.000 kVA	Kommunális

LENIN TSZ.SZŐLŐFELD	080-026	DÉMÁSZ	FOTR	20/0.4 kV	125.000 kVA	Üzleti	
TEMETO-U	080-028	DÉMÁSZ	OTR	20/0.4 kV	250.000 kVA	Kommunális	
RÁKÓCZI-U-	080-029	DÉMÁSZ	OTR	20/0.4 kV	250.000 kVA	Kommunális	
JÓKAI-U-I-	080-030	DÉMÁSZ	OTR	20/0.4 kV	250.000 kVA	Kommunális	
ATTILA-U-	080-032	DÉMÁSZ	OTR	20/0.4 kV	250.000 kVA	Kommunális	
UNIVEREXPO	080-036	DÉMÁSZ	VHTR	20/0.4 kV	630.000 kVA	Üzleti	
Alkotmány TSZ II SZA	080-037	DÉMÁSZ	OTR	20/0.4 kV	400.000 kVA	Vegyes	
BÁCSKAI VÍZGAZD SZIV	080-038	DÉMÁSZ	OTR	20/0.4 kV	400.000 kVA	Üzleti	
LENIN TSZ 2.SZ.U.E.	080-039	DÉMÁSZ	VOTR	háromtörzsű	20/0.4 kV	500.000 kVA	Üzleti
Lenin Tsz. 3. sz. üzemegység	080-040	DÉMÁSZ	OTR	20/0.4 kV	400.000 kVA	Vegyes	
IRODAHAZ	080-041	DÉMÁSZ	OTR	20/0.4 kV	400.000 kVA	Vegyes	
Új u.	080-043	DÉMÁSZ	BHTR	20/0.4 kV	630.000 kVA	Kommunális	
Galamb u.	080-044	DÉMÁSZ	BHTR	20/0.4 kV	400.000 kVA	Kommunális	
Széchenyi u.	080-045	DÉMÁSZ	BHTR	20/0.4 kV	400.000 kVA	Kommunális	
LENIN TSZ SERTÉSTELE	080-027	DÉMÁSZ	ISZTR	20/0.4 kV	1000.000 kVA	Üzleti	
LENIN TSZ TAKARMÁNYK	080-031	DÉMÁSZ	ISZTR	20/0.4 kV	1000.000 kVA	Üzleti	
ÖREGMAJOR	080-007	DÉMÁSZ	OTR	20/0.4 kV	250.000 kVA	Kommunális	
NAGY U.	080-001	DÉMÁSZ	VOTR egytörzsű	20/0.4 kV	125.000 kVA	Kommunális	
LENIN TSZMKÖZPONTI U.	080-006	DÉMÁSZ	VOTR egytörzsű	20/0.4 kV	125.000 kVA	Üzleti	
JANOSHALMI U.	080-012	DÉMÁSZ	VOTR egytörzsű	20/0.4 kV	125.000 kVA	Kommunális	
VILAGOS U.	080-019	DÉMÁSZ	VOTR egytörzsű	20/0.4 kV	125.000 kVA	Kommunális	
Mikszáth u.	080-042	DÉMÁSZ	VOTR egytörzsű	20/0.4 kV	160.000 kVA	Kommunális	
Radvánszki Kft.	080-047	DÉMÁSZ	BHTR	20/0.4 kV	1000.000 kVA	Üzleti	
Bács-Tak Kft. tak.keverő 2	080-048	DÉMÁSZ	BHTR	20/0.4 kV	1000.000 kVA	Vegyes	
Erdésház	080-049	DÉMÁSZ	OTRDF	20/0.4 kV	160.000 kVA	Vegyes	
Szennyvíz telep	080-050	DÉMÁSZ	OTRDF	20/0.4 kV	100.000 kVA	Kommunális	
Mélykút napelempark	080-051	Idegen	BHTR	20/0.4 kV	630.000 kVA	Üzleti	

Mind a belterületen, mind a külterületen a meglevő transzformátorállomások a jelenleg szükséges energiaellátást biztosítani tudják.

Kisfeszültségű hálózat:

A meglevő kisfeszültségű hálózat a belvárosban földkábeles, azonban a város többi részén légvezetékes, illetve léghábeles kiépítésű. A külterületen a jövőben is léghábeles kisfeszültségű hálózat építhető.

A belterületen a villamosenergia ellátó hálózat a település teljes területén kiépült. A fejlesztéshez szükséges villamosenergia igény általában a hálózat bővítésével illetve új transzformátorállomások építésével biztosítható.

A belterületen a meglevő kisfeszültségű hálózatok felújítása esetén, a csupasz légvezetékes hálózatok léghábeles hálózatra történő átépítése lehetséges. Új hálózat csak földkábelrel építhető.

Közvilágítás:

A település közvilágítási hálózatának korszerűsítése megtörtént, a közvilágítás megfelelő. A település központjában, valamint a fő közlekedési utak mentén korszerű, nátriumlámpás közvilágítás van kiépítve, a település belterületi részein, valamint a lakott külterületi részeken is biztosított a közvilágítás. A jelenlegi állapot jónak mondható, eseti igények szerint azonban bővítése szükséges olyan formában, hogy mindenkor a takarékos üzemeltetésre kell törekedni. Az új beépítésű területen, a kifestésű hálózattal azonos módon, földkábeles beton kandeláberes közvilágítás építése javasolt.

Földgázellátás

A térség földgázellátását a Mélykút É-i igazgatási határvonala közelében haladó Szank - Dunafalva DN 400 FGSZ Zrt. nagynyomású vezeték biztosítja. Jánoshalma igazgatási területén található a gázátadó állomás, amelyről lecsatlakozik a Tataházát, Mátételkét, és Mélykutat, valamint a körzeti szennyvíztelepet ellátó DN250 PE 8 bar-os (nagyközépnomású) vezeték.

Párhuzamosan halad, majd keletről elkerüli Mélykutat egy DN200 PE 8 bar-os (nagyközépnomású), amely Kunbaját, Csikériát és Bácsszőlőst látja el. Ez a vezeték nem kapcsolódik Mélykút belterület gázellátásához, de a belterülettől K-re tervezett ipari és mezőgazdasági üzemi területek energia-fejlesztéséhez felhasználható.

A Mélykutat ellátó 8 bar-os, nagyközépnomású gázelosztó vezeték a városba a Madách utcán és a Rákóczi utcán haladva jut el a Szabadság téri gázfogadóig. Közben erről a vezetékről közvetlenül el vannak látva az érintett ingatlanok.

A gázfogadó állomásról kiinduló 3 bar-os (középnomású) gázelosztó vezetékrendszer a város minden utcájában ki van építve, és a belterületi ingatlanok 95%-a el van látva földgázzal. A földgázellátás hosszú távon erről a rendszerről biztonságos, kisebb mértékű fejlesztések közvetlen ellátására is alkalmas. Nagyobb, vagy külterületi fejlesztések külön vizsgálat alapján a meglévő földgázelosztó hálózat bővítésével vélhetően szintén megoldható. A gázhálózat fejlesztéseket minden esetben az Égáz-Dégáz Földgázelosztó Zrt. végzi el a felmerülő igények szerint megkötendő Hálózati Csatlakozási Szerződések alapján.

Megújuló energiaforrások alkalmazása, környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei, az Önkormányzat intézményeinek energiahatékonysági értékelése

Az Önkormányzatra jelentős terhet rónak az energiaszolgáltatással kapcsolatos költségek, így az intézményfenntartás és a közvilágítás egyaránt. Ennek csökkentése, valamint a környezeti állapot megőrzése és javítása érdekében fontos a megújuló energiaforrások használatának elterjesztése. Az önkormányzati intézmények esetében törekedni kell a fűtőkorszerűsítés és szigetelési rendszerek pályázatból való létrehozására.

Az önkormányzat a lehetőségekhez mérten igyekszik pályázni a megújuló energia felhasználást támogató programokra, melyek keretében az alábbi intézmények tekintetében sikeres megújuló energia rendszerek kerültek kiépítésre. A KEOP-4.2.0/A/11-2011-0473 azonosító számú projekt keretében 31 457 350,- Ft összköltséggel sor került a Szvetnik Joachim Általános Iskola (jelenleg: Szent Tamás Katolikus Általános Iskola) épületén 88 db napelem kivitelezésére. A napelemek HR-240 W polikristályos napelem modulok, 240 Wp teljesítménnyel, melyhez 2 db Fournier IG Plusz 120 V inverter tartozik. Ezzel a rendszerrel elérhető évente mintegy 24 288 kWh megújuló energiahordozó felhasználása és évente mintegy 22,588 t üvegházhatású gáz kibocsátás csökkentés érhető el.

Az Iskola épületén felül, a KEOP-4.10.0/N-14-2014-0149 azonosítószámú projekt keretében, 40 544 862,- Ft összköltség mellett megtörtént a Polgármesteri Hivatal és a Sportcsarnok épületének energetikai korszerűsítése, melynek keretében a Hivatalra 13,5 kWp teljesítményű, a sportcsarnok épületére pedig 33 kWp teljesítményű napelem került telepítésre.

A Polgármesteri Hivatal fejlesztésének hatására az épület energia fogyasztásának mintegy 35%-a megtermelhető, az üvegházhatású gázok kibocsátása pedig 45,44 t-val csökkenthető évente. A Sportcsarnok épületén végzett korszerűsítés hatására az épület energia fogyasztásának 78%-a termelhető meg, az üvegházhatású gázok mennyisége pedig éves szinten akár 45,44 tonnával is csökkenthető.

A KEOP-4.10.0/C-12-2013-0055 azonosító számú projekt keretében 384 789 070- Ft összköltséggel megvalósult egy naperőmű park. A létesítmény a külterületi 0143/19 hrsz.-ú ingatlanon található, ennek a területnek az adottságai voltak a legmegfelelőbbek a napelemek telepítésére, hiszen teljesen árnyékolásmentes területről van szó. A projekt egyik célja volt, hogy az elsők között kerüljön telepítésre Magyarországon egy közel 500 kW méretű napelemes rendszer Mélykúton, mely sikerrel megvalósult és kiemelt figyelmet élvez a magyar napelem piacon. A kiserőmű létesítése illeszkedik a magyar kormány és az Európai Unió középtávú energetikai terveibe is.

1.16.3. ELEKTRONIKUS HÍRKÖZLÉS (VEZETÉKES ELEKTRONIKUS HÁLÓZAT, VEZETÉK NÉLKÜLI HÍRKÖZLÉSI ÉPÍTMÉNYEK)

Távbeszélő ellátás:

Mélykúton a telefonhálózat a város teljes egészére kiépült. A telefonhálózat üzemeltetője az M-Telekom Nyrt. A digitális RDLU telefonközpont a Petőfi tér 1. sz. alatti ingatlanon, a Polgármesteri Hivatal udvarában van. A telefonközpontból a kitéplálások alépítményesek és földkábelesek, de a hálózat a város többi területén légvezetékes kiépítésű. Igény esetén a telefonhálózat bővíthető.

Kábeltelevíziós ellátás (Internet szolgáltatás):

A KTV rendszer tulajdonosa és üzemeltetője az Invitel Zrt. A KTV optikai csatlakozó hálózata Szeged irányából az 55. sz. főút mellett halad. Az optikai kivejtési pont a Rákóczi u. 13. sz. épületben van. A KTV ellátásra a településen belül többségében a DÉMÁSZ oszlopsorán haladó QR-540 tip. légkábeles hálózat épült. Egyes szakaszokon azonban alépítményes és földkábeles szakaszok is létesültek.

GSM telefon antennarendszerek:

- Magyar Telekom Nyrt. T-mobil üzletág.
- Telenor Távközlési Zrt.
- Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Zrt.

A mobil szolgáltatók a település teljes területét lefedik. A vezeték nélküli (mobil) telefonok használata a településen biztosított.

Mikrohullámú rendszer:

A település északi szélét érinti az Antenna Hungária Zrt. Balotaszállítás – Csávoly mikrohullámú összeköttetése. A rendszer tilalmi zónája 2x32 m széles, és ezen belül 20 m magassági építési korlátozás van érvényben. A nyomvonalat a külterületi vizsgálati lap feltünteti.

1.17. KÖRNYEZETVÉDELEM (ÉS TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉS)

1.17.1. TALAJ

Mélykút a Bácskai síkvidéknek a Bácskai löszös síkság kistáj területén helyezkedik el. A Bácskai síkvidék az Ős-Sárvíz és a mecseki vízfolyások hordalékkúpja. A hátsági területeket felépítő üledéksor a vastag, szél által formált eolikus üledékekkel kezdődik. Ez alatt találhatók a Duna hordalékkúpjának képződményei. Földtani szempontból vizsgálva a talajképző közet elsősorban a holocén korú folyóvízi homok, illetve a felszín közelében homokos-löszös üledék, de elszórtan kisebb tavi üledék is megtalálható. A homok, kavicsos-homok, iszap és agyag rétegrendek egymásra rendeződve többszöri ismétlődéssel találhatók meg, melyek alulról-felfelé haladva finomodnak. Az eolikus üledék vastagsága a területen mintegy 40-80 méter közé tehető, míg a pleisztocén üledékréteg vastagsága körülbelül 50 méter. Ennek a rétegösszetételnek az ivóvízszerezés, az ivóvíz minősége szempontjából kiemelt jelentősége van. A legfelső, pleisztocén réteget a futóhomokos és löszös rétegek alkotják.

A törésvonalak mentén a térség süllyedt. Az egyes felszínrészecskék váltakozó intenzitással töltődtek fel és süllyedtek le a harmadidőszak végétől. A süllyedés megszűnése után beindul a futóhomokmozgás, közepes és nagyméretű futóhomokformák keletkeznek. A felső pleisztocénban különültek el az Északbácskai Hátságot ma alkotó tájegységek. A negyedidőszakban a szárazzá vált térszín szintkülönbségeit a folyók hordalékai egyenlítették ki. Elsősorban löszfelhalmozódás ment végbe. Több futóhomok mozgási periódus után a homok mozgása leállt, majd a XVIII-XIX. században antropogén hatásra újraindult. A felszínfejlődés a jelenben is folyik, amit a társadalmi fejlődés (emberi beavatkozás) is befolyásol.

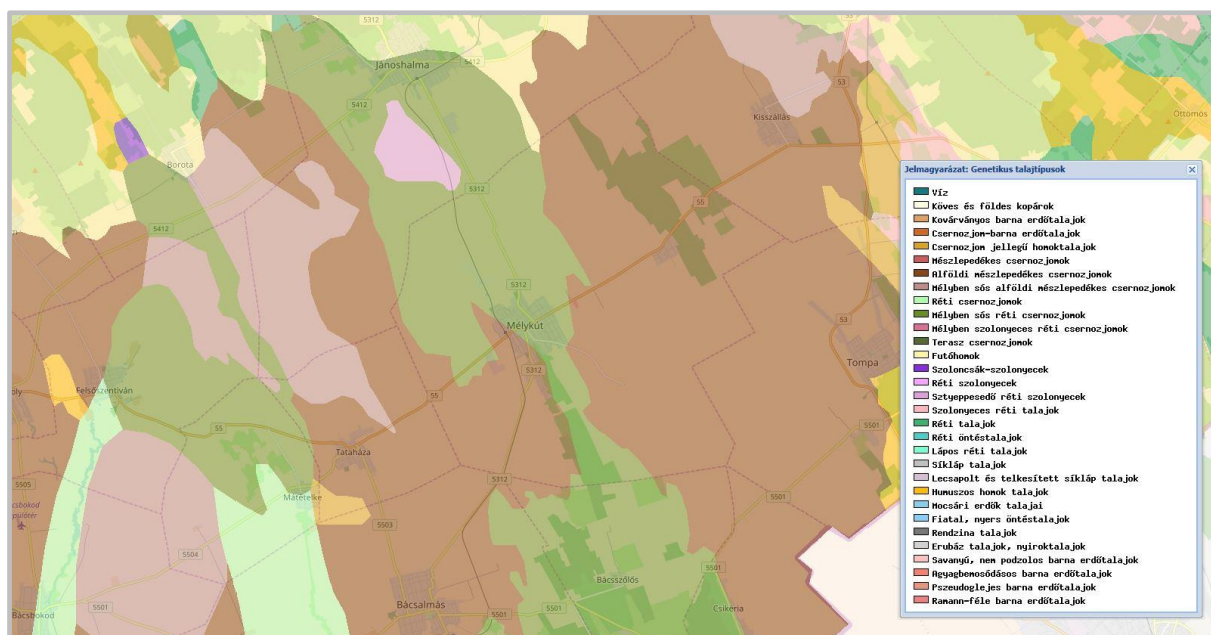
A löszhátság többnyire lösszel fedett futóhomokvidék. Jellemző domborzati formája a tagolt löszös síkság és a vízfolyások mentén az alacsony ártéri síkság. A felszíni földtani képződmények közül leginkább a mozgalmasságot kialakító szélbarázdák határozzák meg a tájat, amelyeket vastag lösztakaró borít, kiváló termőképességű talajt biztosítva. A lankás buckákon az erózió nem jelentős. A felszín nagy részét egységesen 1,5-2,5 m-es lösztakaró fedi, ami lefelé gyakran futóhomokba, löszös homokba megy át. A homokanyag részben az északabbi homokvidékről, részben helyből származhatott. Még a kisebb területű felszíni, félig kötött, szélhordta homokbuckák környezetében és a vékony, 1-3 m-es köpeny alatt is mindenütt löszös homok, futóhomok található 5-10 m mélységig. A felszíni üledékek harmadik csoportjába a Kőrös-ér, Kígyós-ér helyenként kiszélesedő völgytalpain, szikesedésre hajlamos kis medencékben települt homokos iszapok, réti agyagok - alapzatukban helyenként réti mészkővel és mészsizzappal - tartoznak. A lerakódott kisebb-nagyobb kiterjedésű iszapos, löszös, lápi agyag, mészsizzap és réti mészkő 0,3-0,8 méter közötti rétegvastagságban váltakozik, néhol a 2 méteres vastagságot is eléri vagy meghaladja, nem csak a felszínen, hanem homokkal takarva a felszín alatt mintegy 1-2 méteres mélységben is. Az iszapos, agyagüledékes területek jó víztartó képességgel rendelkeznek.

Mélykút és térségének legnagyobb része megművelt, szántó művelési ágú mezőgazdasági terület melyen a szántóföldi növénykultúrák termesztése a jellemző. Talajvédelem szempontjából fontos a védelmet biztosító növénytakaró megléte, a széleróziót csökkentő mezsgyehatárokon történő fásítás. A defláció főleg a jobb minőségű talajok humuszos rétegét károsítja. A területen az erdőborítottság aránya alacsony. Az erdősítés és a parlagföldek gyepesítése segíti a talajvédelmet. A felszínen történő beavatkozások (építkezések, útépités, stb.) utáni humuszréteg-visszatelepítés, és a

homokbányászatból felhagyott területek helyreállítása is fontos talaj- és termőréteg védelmi feladat.

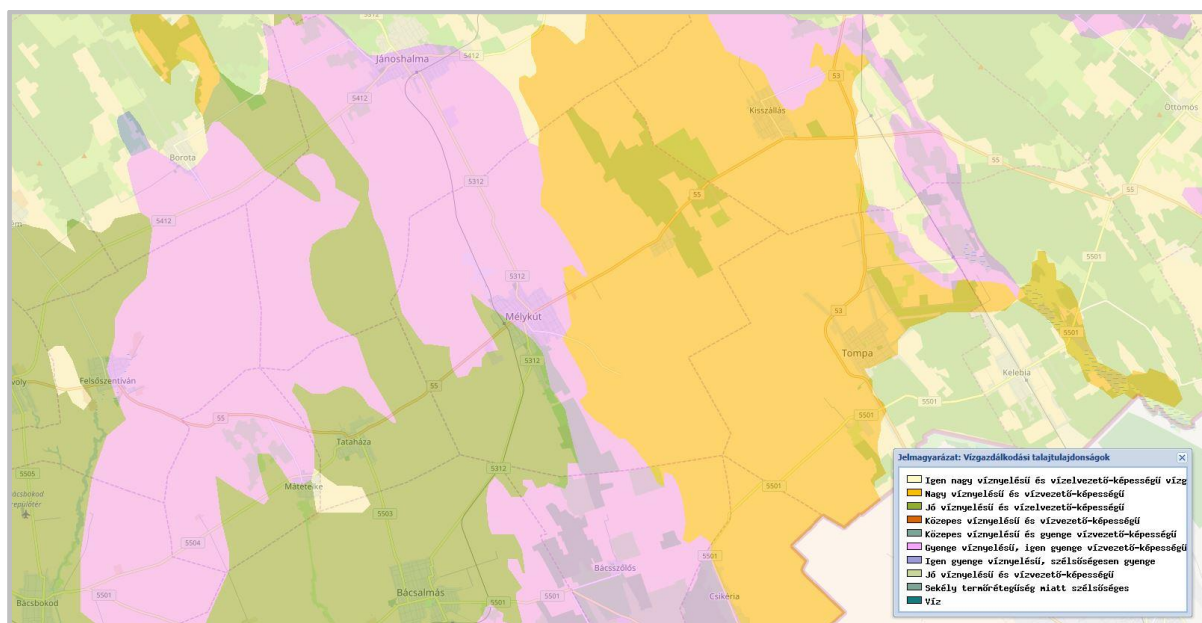
A terület taljai részben igen nagy víznyelésű és vízelvezető képességgel, részben igen gyenge víznyelésű és vízelvezető képességgel rendelkeznek. A talajok kémiai tulajdonságait tekintve, területen döntően a felszíntől karbonátos talajok fordulnak elő. A földtani közegre vonatkozó szennyezettségi határértékek tekintetében a 6/2009. (IV. 14.) KvVM-EÜM-FVM együttes rendeletben rögzítettek értékek az irányadók.

52. ábra: Mélykút és környékének jellemző talajtípusai

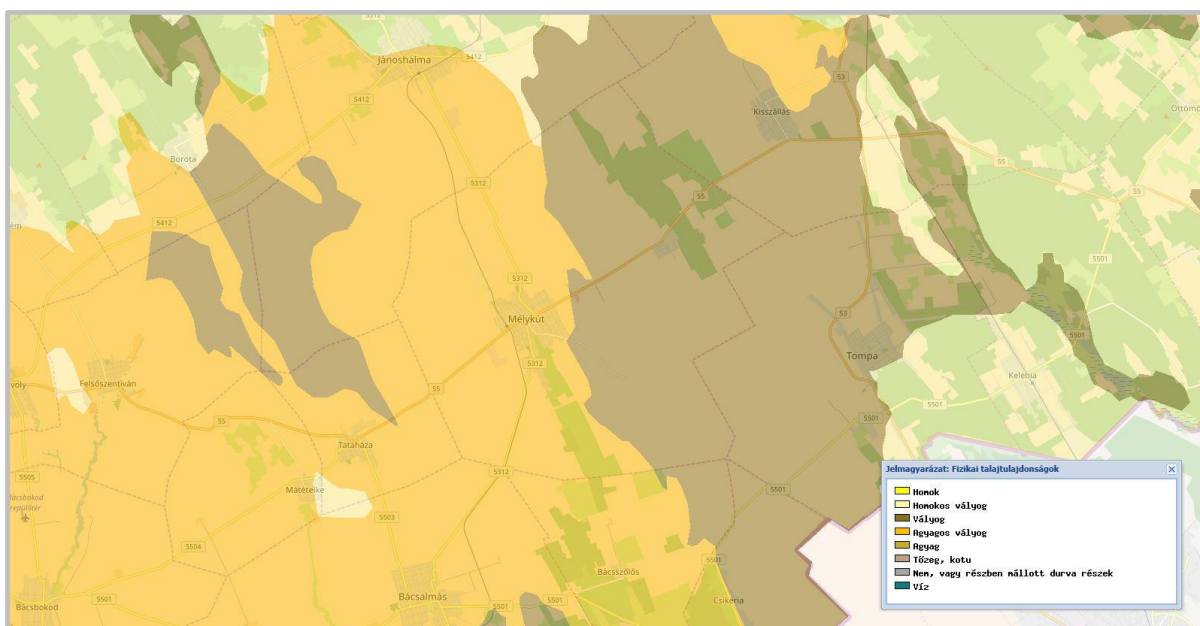
Forrás: KÖRINFO

53. ábra: Mélykút és környéki talajok vízgazdálkodása

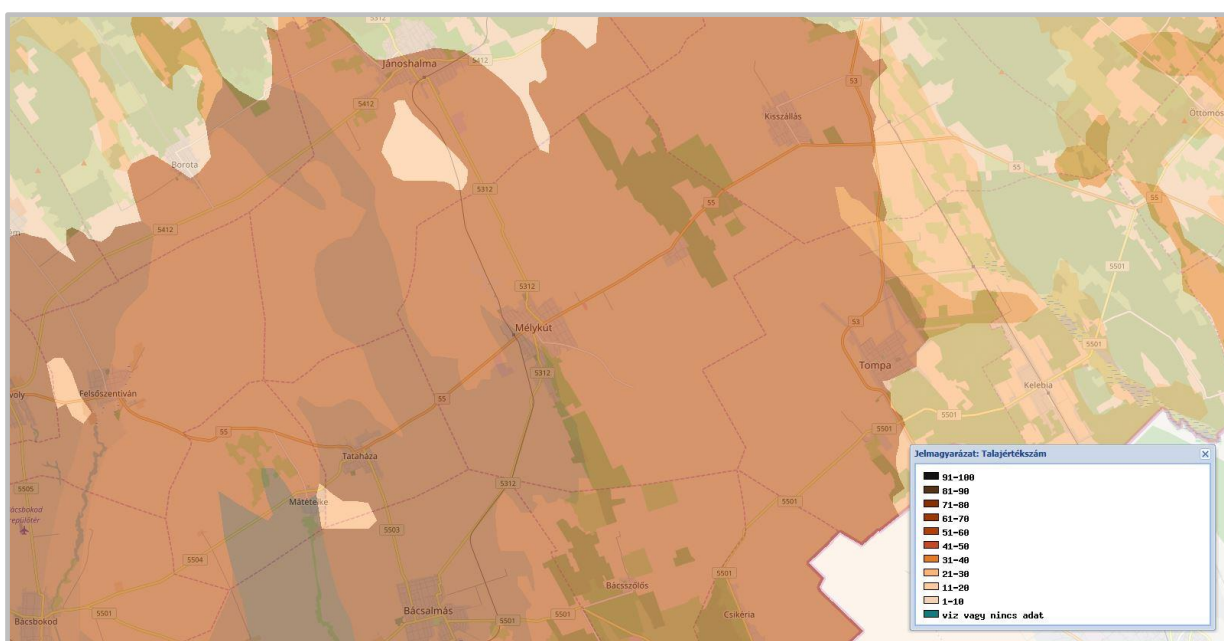
Forrás: KÖRINFO

54. ábra: Mélykút és környéki talajok fizikai tulajdonságai

Forrás: KÖRINFO

55. ábra: Mélykút környékének talajainak talajérték számai

Forrás: KÖRINFO

1.17.2. FELSZÍNI ÉS A FELSZÍN ALATTI VIZEK

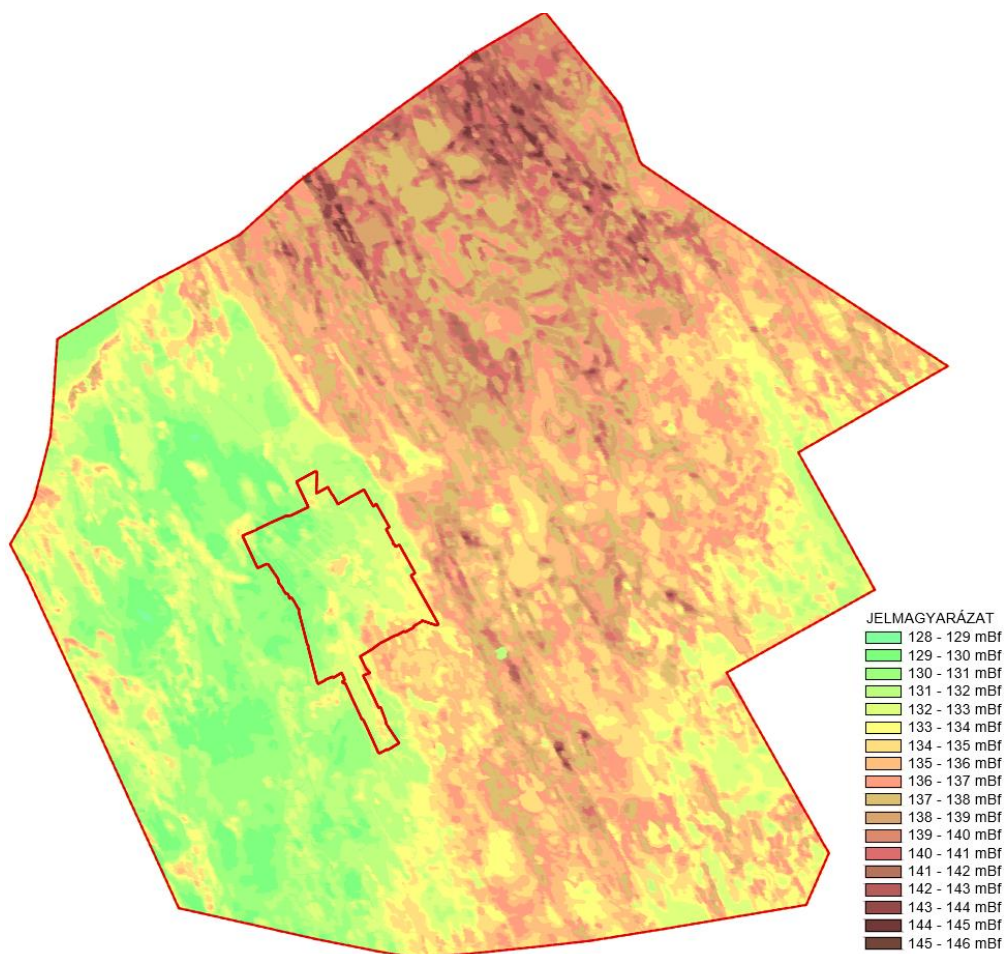
Felszíni vizek

A település a felszíni vizekben szegény hátsági területeken helyezkedik el. A lehulló csapadék a felszínen gyorsan beszívárog, illetve elpárolog. Ennek oka elsősorban a terület hidrogeológiai viszonyaiban rejlik.

Állandó, vagy időszakos vízállások a mészsízapos, lapos területeken találhatók. A terület legjelentősebb vízfolyása a Kígyós-főcsatorna, amely a Duna vízgyűjtőterületébe tartozik, a felszíni vizeket az országhatáron keresztül a Duna-völgy felé vezeti el. A belvíz által mérsékeltlen veszélyeztetett vízrendszerek közé tartozik. A belvízrendszernek nincs kapcsolata más vízrendszerekkel, így más rendszerekbe történő vízátvételre nincs lehetőség. A főgyűjtő alapvető funkciója a belvízelvezetés, ezért vízhozama és vízminősége egyaránt szélsőséges, az esetek többségében levegőtlen, túlburjánzott növényzettel és lassú vízfolyással jellemezhető. A vízfolyás a legkisebb mértékű szennyező hatásokat sem tudja mérsékelni, ezért nagyon magas vízminőségi határértékek kerültek megfogalmazásra a befogadóba engedhető tisztított szennyvíz vonatkozásában. A Kígyós vízkészlete erősen függ a talajvízkészlet állapotától, mivel meghatározó a talajvízből való táplálása. A csapadék hatása elsősorban a talajvízen át érvényesül. A Kígyós-főcsatorna típusa 6M, erősen módosított, síkvidéki – kis esésű – meszes – közepes-finom mederanyagú – közepes vízgyűjtőű vízfolyás. Hidrológiai állapota kiváló, kémiai állapota nem jó és ökológiai szempontból rossz minőségű.

A belterület északi részén a Bem térnél található a körülbelül 1,5 ha területű záportározó, a Békás-tó, melynek felülete túlnyomó részt náddal borított. A tó, bár funkcióját képes ellátni, jelentős tisztításra, környéke pedig rendezésre szorul, ezen felül rekreációs funkcióval is javasolt ellátni.

56. ábra: Igazgatási terület domborzata

Forrás: saját szerkesztés

Mélykút területén az alábbi csatornák találhatók (forrás: ADUVIZIG)

A 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet 2. § (3) b pontja szerinti, az állam kizárólagos tulajdonában lévő csatornák:

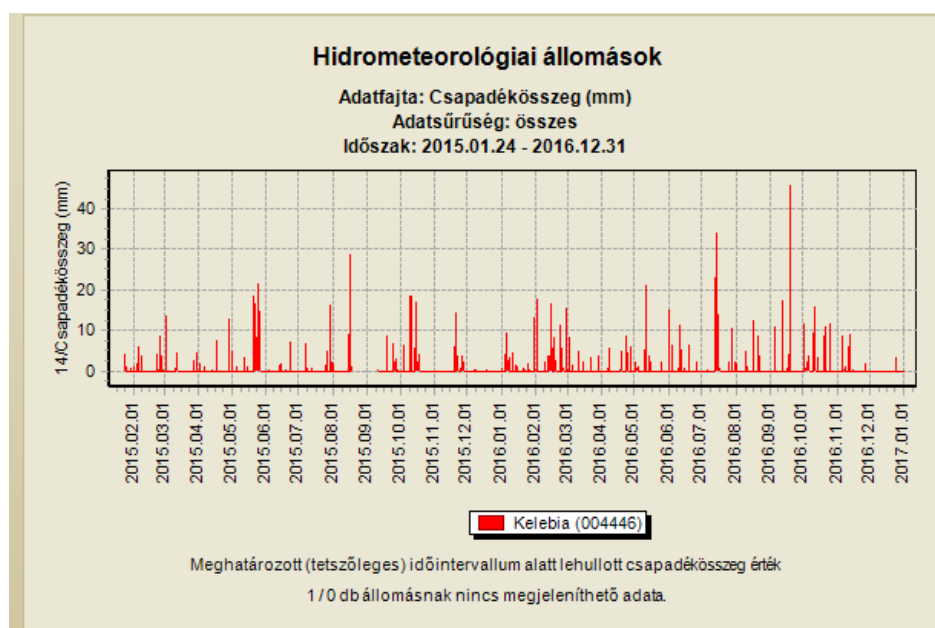
- ADUVIZIG vagyongazdálkodásában lévő csatornák:
 - Kígyós-főcsatorna (Mélykút 0105, 0109, 0119, 0128, 0144/1 és 0149 hrsz.)

A 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet 2. § (3) c pontja szerinti, egyéb vizek és közcélú vízellátási rendszerek kategóriájába tartozó csatornák:

- ADUVIZIG vagyongazdálkodásában lévő csatornák:
 - Bandilaposi-csatorna (Mélykút 0118 hrsz.)
 - Sárilaposi-csatorna (Mélykút 0101 hrsz.)
 - Tehermentesítő-csatorna (Mélykút 093, 0144/2, 0154, 0155/4, 0155/5 és 0155/6 hrsz.)
 - Marsaltelepi-csatorna (Mélykút 0150, 0184/1 és 0184/2 hrsz.)
 - Marsaltelepi-II. csatorna (Mélykút 0187 hrsz.)
 - Marsaltelepi-csatorna I. mellékág (Mélykút 0179 hrsz.)
- Nem az ADUVIZIG vagyongazdálkodásában lévő csatornák:
 - Csirkés-csatorna
 - Csorbalaposi-csatorna

A csatornák funkciójukat tekintve szinte kivétel nélkül a megjelenő belvizek elvezetése céljából létesültek. A belvíz-elvezetési funkcióval rendelkező vízfolyások alapvető társadalmi érdekeket szolgálnak, ezért az erősen módosított állapotba történő besorolásuk indokolt. A csapadék mennyisége évenként átlagosan 520-570 mm. Az év során lehullott csapadék mennyisége alatta marad a meleg nyár okozta intenzív párologtató-képességnek, s „hiányzik” kb. 130 mm csapadék, azaz még ennyi legalább el tudna párologni. Ez az erősen aszályra hajló klíma fejezi ki azt, hogy az éghajlati típus száraz. A terület síksági jellegéből és vízháztartási tulajdonságaiból adódik, hogy a felszíni vízerózió mértéke csekély, csupán a nagycsapadékok lemosó hatása figyelhető meg, azonban ez május – július között jellemző, amikor a növényzet csillapítja ezt a hatást.

57. ábra: A csapadékösszegek eloszlása 2015-2016-ban

Forrás: a közeli Kelebiai hidrometeorológiai állomás adatai

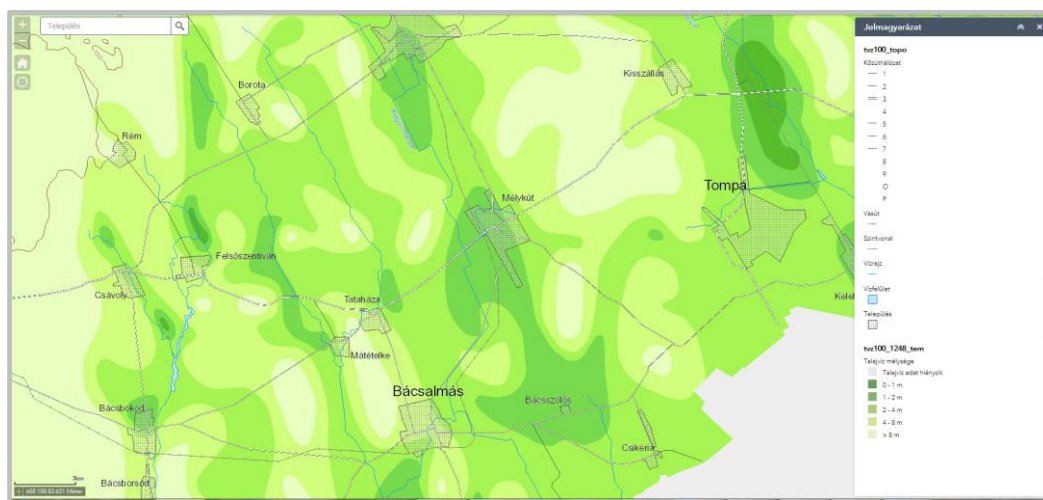
Felszín alatti vizek

A felszínre hulló, nem túl bőséges csapadék a hátságot felépítő, zömmel homokos üledékanyagnak köszönhetően könnyen beszivárog. A futóhomok felszín alatt csak lokális jelentőségű vízzáró lösz,- vagy karbonátiszapos szintek találhatók, melyek nem jelentenek akadályt a felszín alatti oldalirányú vízmozgásnak sem.

A felszínalatti vizek közül a felszínhez legközelebb található a talajvizet. A terület talajvize részben az elmúlt évtizedek szárazabb időjárása, részben a területhasznosítási változások és vízrendezések hatására drasztikusan csökkent. A talajvíz korábban kb. 2-3 m mélyen helyezkedett el, mára ez 1-3 méterrel csökkent. Az utóbbi csapadékos évek csak megállítani tudták ezt a csökkenést. A talajvízsüllyedést tovább gyorsítják az illegálisan létesített „öntöző” tavak, amelyek nyári intenzív párolgása és a fokozott vízkitermelés a környék talajvízgazdálkodását tovább rontja.

A Duna-Tisza közén az 1990-es évekre (az 1956-1975 közötti húszéves időszakhoz képest) bekövetkező talajvízszint csökkenés elérte a 2-6 métert (Pálfai 2005). Okaként a közvetlenül, illetve közvetve ható klimatikus változásokat és a területhasználattal kapcsolatos emberi beavatkozásokat jelölték meg (Szilágyi J. – Vorosmarty Ch. 1993, Pálfai 1995). A süllyedést a csapadékos 1990-es évek lelassították ugyan, de a csökkenő tendencia napjainkban is tart (Pálfai 2005).

58. ábra: A talajvíz mélysége a felszín alatt

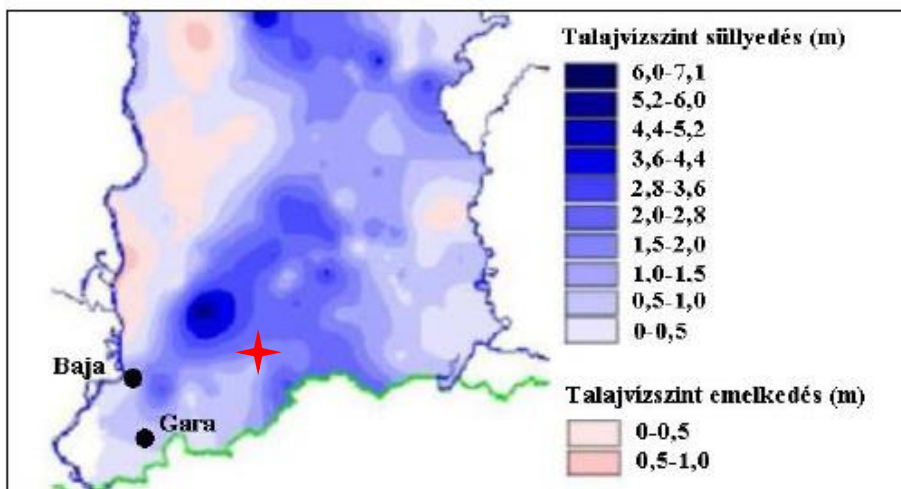

Forrás: MGFI

A felszín alatt ivóvíz minőségét főleg a magas sótartalom és vastartalom jellemzi. Felhasználását az előző összetevőkön túl a felszíni szennyeződések könnyű beszivárgása még tovább nehezíti. Kémiai jellege kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos. Keménysége 25-35 nk° közötti, de a városon belül 45 nk° fölé is emelkedik.

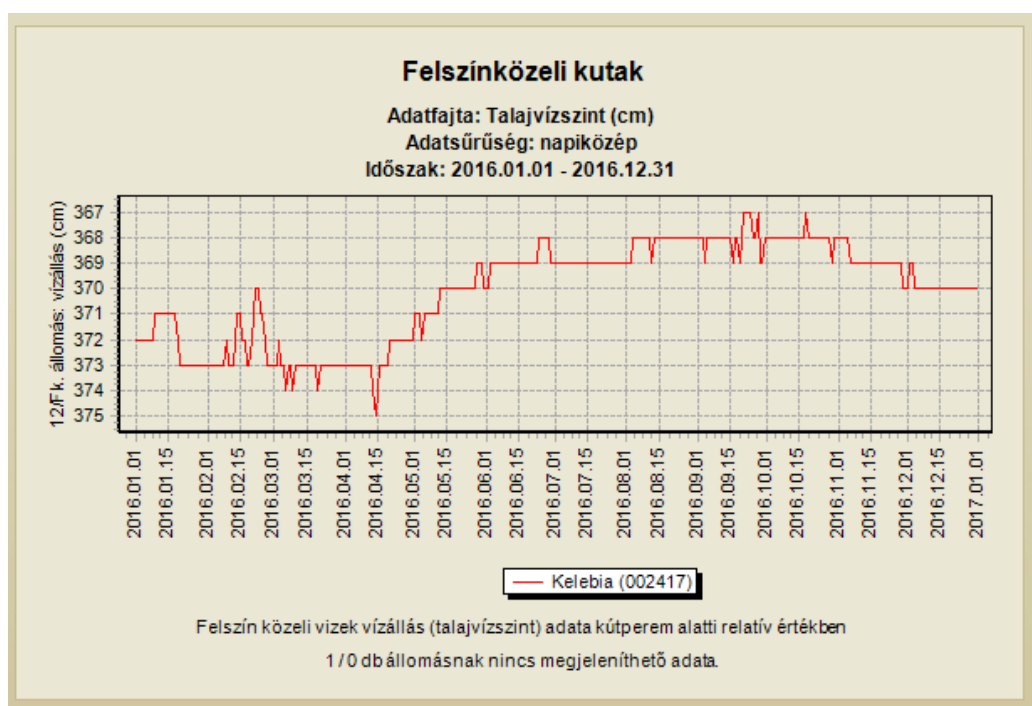
A talajvízszint ingadozása nem nagy, mindössze 0,5-1 méterre tehető, azonban a csapadék mennyiségének függvényében viszonylag gyorsan reagál, hóolvadáskor és nagyobb csapadékkal járó periódusokban belvíz-problémákat is okoz. Talajvízállási maximumot tavasszal (április-március), talajvízállási minimumot ősszel (október) észlelhetünk. A talajvíz nagyarányú csökkenése főleg a nyári félévben játszódik le. E félév során a talajvíz pótlódása a felszíni párolgás következtében nem számottevő. A helyi

csapadéknak nyáron kevés, illetve nincsen szerepe a talajvíz közvetlen pótlódásában. A szárazabb nyarakon a nagyfokú párolgás a talajvízkészlet jelentős fogyasztója.

Talajvízszint süllyedés 2003-ban a Duna-Tisza közén az 1971-1975 időszak átlagához viszonyítva (RAKONCZAI J. 2006 alapján szerkesztette MÁTRAI I.)

59. ábra: Talajvízszintek 2016-ban

Forrás: a közeli Kelebiai talajvízkút adatai

Mélykút területének a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelme megítélése szempontjából a MePAR rendszer tematikus fedvényeként a blokkok szintjén, blokkazonosítók által meghatározottakat kell irányadónak tekinteni. Mezőgazdasági tevékenységet nitrát érzékeny területen a vonatkozó országos rendelet szerinti cselekvési program, valamint a helyes mezőgazdasági gyakorlatnak a cselekvési programban meghatározott kötelező előírásai szerint kell végezni. Mélykút területét a

felszín alatti vizek állapota szempontjából a 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet, figyelembe véve a 219/2004. (VII. 21.) korm. rendelet előírásait, az "érzékeny" területek közé sorolja. A szennyezettségi határértékek tekintetében a 6/2009 (IV. 14.) KvVM-EÜM-FVM együttes rendelet az irányadó.

A felhagyott, rekultivált települési szilárdhulladék lerakó már nem fogja tovább szennyezni a felszín alatti vizeket. A rekultivált hulladéklerakó környezetében a rekultivációs terv szerint – mivel a tervezett rekultiváció után is potenciális szennyezőforrás marad – talajvízminőség monitoring rendszer került kiépítésre.

A város csatornázása befejeződött. A szennyvizet a város korszerűsített biológiai szennyvíztisztítójára vezetik. A tisztított szennyvíz befogadója a Kígyós főcsatorna. A csatornázottság jelentős növekedésével és a szennyvíztisztító korszerűsítésével javulni fog a felszín alatti és a felszíni vizek minősége is.

A tisztított szennyvíz bebocsátási pontja a Kígyós-főcsatornába

Továbbra is gondot fog jelenteni a külterületi ingatlanok szennyvízelhelyezése melyeknél egyedi szennyvízkezelési eszközöket kell alkalmazni. A 147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet által meghatározott egyedi szennyvízkezelési eszközök:

- egyedi szennyvízkezelés: olyan egyedi szennyvízkezelő létesítmények alkalmazása, amelyek legalább 1, legfeljebb 50 lakosegységérték szennyvízterhelésnek megfelelő települési szennyvíz tisztítását, végső elhelyezését, illetve átmeneti gyűjtését, tárolását szolgálják,

- egyedi szennyvízkezelő berendezés: olyan vízelétesítmény, amely a települési szennyvizek nem közműves, biológiai tisztítását energiabevitel segítségével végzi,
- tisztítómezővel ellátott oldómedencés létesítmény: olyan oldómedencéből és tisztítómezőből álló vízelétesítmény, amely a települési szennyvizek nem közműves elvezetésére és elhelyezésére szolgál, és amely a szennyezőanyagok anaerob lebontását energiabevitel nélkül végzi,
- egyedi szennyvízkezelő létesítmény: az egyedi szennyvízkezelő berendezés és a tisztítómezővel ellátott oldómedencés létesítmény együttesen.

A jogszabály tartalmazza, hogy a vízgazdálkodási tevékenység műszaki megoldásának kialakításánál, a vízimunka és vízelétesítmény műszaki tervezésnél milyen terveket és szabályzatokat, továbbá helyszíni adottságokat kell figyelembe venni. A felszín alatti vízbe ill. a földtani közegbe közvetve ill. közvetlenül bevezetett előtisztított szennyezett vizek nem okozhatják a felszín alatti víz ill. a földtani közeg hatályos jogszabályban ill. hatósági határozatban előírt szennyezettségi küszöbértékének túllépését. További terhelést jelent az intenzív mezőgazdasági művelés és az állattartás.

A talajra és talajvízre továbbra is terhelést jelentenek a légkörből kimosódó és lehulló szennyezőanyagok.

A rétegvizek a területen a pleisztocén üledék összetételéből viszonylag kedvező vízhozammal és megfelelő minőséggel kinyerhetők, azonban ivóvízként való alkalmazását a vas és arzén együttes jelenléte igen megnehezíti. Mélykúton az ivóvíz ellátást a Bajavíz Kft. biztosítja az összesen 6 db mélyfúrású kúttal rendelkező Mélykút városi és Mélykút Öregmajori vízműről. A vízművek vízbázisa a Kígyós-főcsatorna és a Körös-éri főcsatorna vízgyűjtője. A vízbázisok nem sérülékenyek, a védendő vízkitermelés Mélykút városi vízmű 822 m³/d a Mélykút Öregmajori vízmű 36 m³/d (forrás: VGT2).

Mélykút település vízműve által szolgáltatott ivóvíz minősége több szennyező komponens tekintetében nem felelt meg a 201/2001. (X. 25.) Kormányrendeletben meghatározott vízminőségi paramétereknek. A város megfelelő mennyiségű és minőségű ivóvízellátásának biztosítása a "Jánoshalma-Mélykút Ivóvízminőség-javító Projekt (KEOP-1.3.0/09-11-2011-0008)" Mélykútra vonatkozó részének végrehajtásával realizálódott. A vízellátó rendszerének fejlesztése eredményeképp új tisztítás-technológia került kiépítésre, melynek segítségével a közüzemi ivóvízhálózatba kerülő víz az előírás szerinti minőségi követelményeket kielégíti.

A felszín alatti és rétegvizeken kívül a város belterületén, továbbá Öregmajortól D-re és az igazgatási terület ÉK-i részén 1-1 termálvízkút található, melyek nincsenek használatban.

Magyarország Vízgyűjtő-gazdálkodási Terve (VGT)

2009-ben elkészült Magyarország első Vízgyűjtő-gazdálkodási Terve (VGT1) amely a 6 éves tervezési ciklusnak megfelelően felülvizsgálatra került. Magyarország második Vízgyűjtő-gazdálkodási Tervét (VGT2) a Kormány a 1155/2016. (II. 31.) határozatával elfogadta és a 2016. április 7-én a Hivatalos Értesítőben közzétette.

A VGT2 tartalmazza a vízgyűjtők általános bemutatása mellett azon problémákat, melyek a felszíni és felszín alatti vizek minőségi és mennyiségi állapotára valamilyen módon hatással vannak és mértékükből adódóan valóban fontosnak, jelentősnek tekinthetők. A Vízgyűjtő-gazdálkodási tervben (VGT) Mélykút területe az Alsó-Tisza jobb part vízgyűjtő-tervezési (2-20) alegységben érintett.

Mélykút területét érintő sekély porózus felszín alatti víztestek kémiai minősítése és mennyiségi állapota a VGT2 alapján:

Víztest megnevezése	Kémiai minősítés	Mennyiségi állapot
sp.2.16.1. Kígyós vízgyűjtő	gyenge (NO ₃)	jó
sp.2.11.1. Duna-Tisza közti hátság Tisza-vízgyűjtő déli rész	jó, de gyenge kockázatos	gyenge

Mélykút területét érintő, sekély porózus víztestek alatti porózus, porózus termál és termálkarszt víztestek kémiai minősítése és mennyiségi állapota a VGT2 alapján:

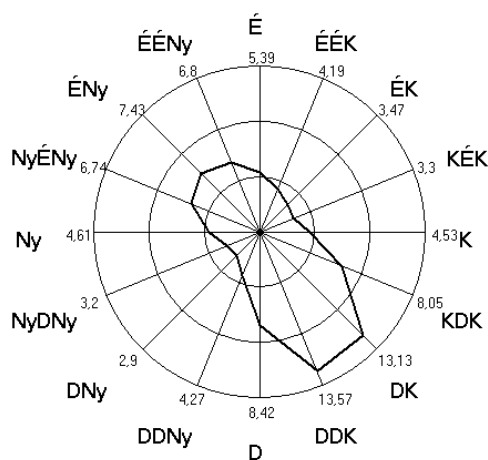
Víztest megnevezése	Kémiai minősítés	Mennyiségi állapot
p.2.16.1. Kígyós vízgyűjtő	jó	jó
p.2.11.1. Duna-Tisza közti hátság Tisza-vízgyűjtő déli rész	jó	jó
pt.1.2 Nyugat-Alföld porózus termál	jó	jó
pt.2.1 Dél-Alföld porózus termál	jó	jó, de gyenge kockázatos
kt.1.9 Dél-Baranya, Bácska termálkarszt	jó	jó

1.17.3. LEVEGŐTISZTASÁG ÉS VÉDELME

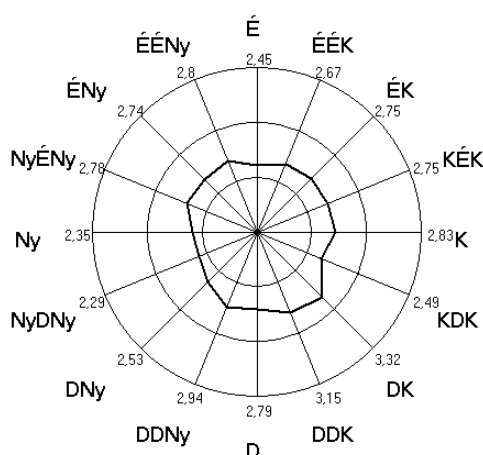
Mélykút város Magyarország egyik legmelegebb tájegységén helyezkedik el. Az erős kontinentális hatás miatt a telek hidegek, a nyarak forróak, szárazak. Itt a legerősebb a hőmérsékletingadozás. Nagy a valószínűsége a késő tavaszi és a kora őszi fagyoknak. Igen magas a napfényes órák száma – évi 2000 - 2080 óra. Az évi középhőmérséklet 10,7°C, a vegetációs időszaké 17,5°C. A fény- és hőmérsékleti viszonyok igen kedvezőek, de a csapadékviszonyok nem. Környezetéhez viszonyítottan száraz terület. Magas az aszály előfordulás valószínűsége. Alacsony a páratartalom. A relatív légnedvesség (58-60%) gyakori csökkenése miatt az országos átlagot meghaladó itt a légszály. A lehetséges párolgás jelentősen meghaladja a csapadék mennyiségét.

A légköri tanulmányok szerint a térségben uralkodó szélirány É-ÉNy-i. A nagy távolságból érkező légszennyezés a településen nem meghatározó.

60. ábra: Szélirány gyakoriság %

61. ábra: Szélsebesség irányátllaga m/s

Forrás: Baja környékének szél adatai OMSZ

A szélsebesség irányonkénti gyakoriságából megállapítható, hogy a leggyakoribb szélirányok a D-DK-i irányok.

Levegőminőségi adatok

A településen sem RIV sem pedig PHARE hálózati mérőállomás nem működik.

A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet 10. §-a, a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet valamint a levegőterheltségi szint határértékeiről és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről szóló 4/2011. (I. 14.) VM rendelet alapján Mélykút levegőminősége az alábbi 2 táblázatban bemutatott légszennyezettséggel (10. zóna, az ország többi területe, kivéve a kijelölt városokat) jellemezhető.

Szennyező anyag	Kén-dioxid	Nitrogén-dioxid	Szén-monoxid	PM ₁₀	Benzol
Zóna kategóriák	F	F	F	E	F
Koncentráció (µg/m ³)	50	40 - 60	3000	40	5

Szennyező anyag	Talajközeli ozon	PM ₁₀ Arzén (As)	PM ₁₀ Kadmium (Cd)	PM ₁₀ Nikkel (Ni)	PM ₁₀ Ólom (Pb)	PM ₁₀ benz(a)- pirén (BaP)
Zóna kategóriák	O-I	F	F	F	F	D
Koncentráció (µg/m ³)	*	0,01	0,005	0,025	0,3	0,00012

A kémiai légszennyező anyagok, mint például a kén-dioxid, a nitrogén-dioxid, a nitrogén-oxidok, a szén-monoxid tekintetében a település levegője tisztának mondható, azonban a település szálló por szennyezettsége időnként magas értéket mutat, mely a terület talajadottságával és mezőgazdasági jellegével hozható összefüggésbe.

A levegő szennyezettségét döntően a hőtermelésből és a közlekedésből adódó emissziók határozzák meg. Bár a városban található lakások 96%-a már rendelkezik vezetékes gázellátással, sok háztartásban a mai napig is, főleg pénzügyi okok miatt a szilárd tüzelésű fűtő berendezéseket alkalmazzák, melyek esetében sajnos nem ritka az illegális szemét, zöld hulladék égetéséből fakadó szennyező források terhelése.

A hulladéklerakó rekultivációja befejeződött, ami kedvező hatással van a levegő minőségére.

A településen a közlekedésből származó levegőterhelést főleg a településen átvezető 55-ös számú főközlekedési út tranzitforgalma generálja. Annak érdekében, hogy ezt a terhelést mérsékelni lehessen, EU-s támogatásból megépült a település déli részén egy mezőgazdasági-ipari elkerülő/összekötő út, mely a meglévő úthálózathoz csatlakozik, megkönnyítve ezáltal az ipari létesítmények megközelítését, továbbá ezzel csökkentve a település déli részének légszennyezettségét.

A deflációs külterület miatt számottevő hatással van a levegő minőségére a külterületről transzmisszió útján bekerülő természetes eredetű por és pollen is. A mezőgazdaságon túl ipari tevékenységekből adódó légszennyezéssel is számolni lehet Mélykúton. A településen működő takarmánykeverő üzem és a terményszárító tevékenység hatására időnként kiugró szennyezettségi értékek mérhetők, melyhez társul még az is, hogy a település egyes utcái nem rendelkeznek szilárd burkolatú úttal, így a por és pollenszennyezés ezeken a részeken további problémát okozhat.

Diffúz szagforrásként megemlíthető (főként kedvezőtlen időjárási körülmények esetén) a külterületi állattartó telepek (Termőmajori és Csacska-hegyi sertéstelepek valamint a Bács-Tak Kft. telepei) és a belterületi háztáji állattartó tevékenységekből származó terhelő anyagok.

46. táblázat: Levegőminőségi követelmények

Légszennyező anyag	Levegőterheltségi szint egészségügyi határértékei ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)			Veszélyességi fokozat
	órás	24 órás	éves	
Szén-monoxid	10.000	5.000*	3.000	II.
Nitrogén-dioxid	100	85	40	II.
Szálló por (PM10)	-	50	40	III.
Kén-dioxid	250	125	50	III.
Ózon	-	120*	-	I.
Benzol	-	-	5	I.

* napi 8 órás mozgó átlagkoncentrációk maximuma

Forrás: (4/2011. (I. 14.) VM rendelet)

A város levegője gyakorlatilag minden légszennyező anyagra nézve még terhelhető.

47. táblázat: Engedélyköteles légszennyező pontforrások légszennyezőanyag kibocsátásai 2013. évben

ANYAGNÉV	ANYAGKÓD	2013 ÉVI KIBOCSÁTÁS
Kén-oxidok (SO ₂ és SO ₃) mint SO ₂	1	42
Toluol	151	9
Xilolok	152	12
Hexán	105	1
Ciklohexán	142	1
Trimetil-benzolok (kivéve pszeudokumul)	164	1
Izo-propil-alkohol	307	4
Benzol	150	3
Oktán	106	3
Heptán	109	3
SZÉN-DIOXID	999	3752160
Etil-benzol	157	2
Szén-monoxid	2	7484
Paraffin-szénhidrogének C ₉ -től	598	57
Szilárd anyag	7	16351
Nitrogén oxidok (NO és NO ₂) mint NO ₂	3	12919

Forrás: 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet szerint az elsőfokú környezetvédelmi hatóságnak tett bejelentések (OKIR)

Tendenciák

A levegő minőségét pozitívan befolyásolja hogy a településen hőtermelésre primer energiahordozóként jelentős hányadban földgázt használnak. A háztartások éves földgázfelhasználása a földgáz árának emelkedésével párhuzamosan, folyamatosan csökkent. A földgáz felhasználás csökkenése részben az energiatakarékos szemléletnek de döntően a szilárd tüzelőanyagok részarányának a növekedésével magyarázható. A szilárd tüzelőanyagok használata a földház tüzeléshez viszonyítva levegőtisztasági szempontból kedvezőtlenebb mivel a levegőterheltségi szintet a földgáztüzeléshez viszonyítva nagyobb mértékben növeli. A biomassza tüzelés viszont klímapolitikai szempontból kedvező.

A klímapolitikai szempontok figyelembe vétele Mélykút szempontjából kiemelt jelentőséggel bír, mivel a Duna-Tisza közti Homokhátságon helyezkedik el és az EU felmérése szerint Magyarországon ez a terület lehet a klímaváltozás egyik első áldozata. A Homokhátságot az ENSZ Élelmezésügyi és Mezőgazdasági Szervezete (FAO) is félsivatagi területnek nyilvánította.

A pollen „szennyezettség” szempontjából három pollenszezon különíthető el:

- A tavaszi szezon ("fa-szezon"): a február 1-től április 30-ig terjedő időszakban termelődött pollenszemek megjelenési időszaka. A virágzás kezdési időpontja igen változó, többnyire március eleje!
- A kora nyári szezon ("fű-szezon"): a május 1. és július 31. közötti periódus, amelyet főként lágyszárú növények (vadon élő fűvek, gabonafélék, kora nyári gyomok) és néhány fa virágpora jellemez.
- A nyár végi-őszi szezon ("gyom-szezon"): a július 16-tól október elejéig termelődött pollenszemek - döntően a lágyszárú gyomok pollenjei - jellemzik.

A pollenterhelés csökkentése érdekében kiemelt figyelmet kell fordítani a parlagfű-mentesítésre.

1.17.4. ZAJ- ÉS REZGÉSTERHELÉS

Zajvédelmi rendeletek:

A 2017 évben érvényes zajvédelmi rendeletek:

- 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet a környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól
- 93/2007. (XII. 18.) KvVM rendelet a zajkibocsátási határértékek megállapításának, valamint a zaj- és rezgés-kibocsátás ellenőrzésének módjáról
- 27/2008. (XII. 3.) KvVM együttes rendelet a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról.

A kormány és miniszteri rendeletekben szabályozott határértékeket az alkotmány értelmében helyi önkormányzati rendelettel megváltoztatni nem lehet.

Követelmények:

A környezetbe kibocsátható zaj és rezgésterhelési határértékekről a 27/2008. (XII.3.) KvVM - EÜM együttes rendelet intézkedik.

1. melléklet a 27/2008. (XII. 3.) KvVM–EÜM együttes rendelethez

**Üzemi és szabadidős létesítményektől származó zaj terhelési határértékei
a zajtól védendő területeken**

Sor- szám	Zajtól védendő terület	Határérték (L_{TH}) az L_{AM} megítélési szintre* (dB)	
		nappal 06–22 óra	éjjel 22–06 óra
1.	Üdülőtérület, különleges területek közül az egészségügyi területek	45	35
2.	Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű), különleges területek közül az oktatási létesítmények területe, a temetők, a zöldterület	50	40
3.	Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), a vegyes terület	55	45
4.	Gazdasági terület	60	50

Megjegyzés:

* Értelmezése az MSZ 18150–1 szabvány és az MSZ 15037 szabvány szerint.

A környezeti zaj- és rezgés terhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII. 3.) KvVM–EÜM együttes rendelet 2. §-a a következő új (4) bekezdéssel egészül ki: „(4) A június 1. és szeptember 15. közötti időszakban megrendezésre kerülő, egybefüggően több, de legfeljebb nyolc napon át tartó kulturális fesztiválok esetében e rendelet alkalmazása során

a) a nappali időszakon a 6:00 és 23:00 közötti időszakot, éjjeli időszakon a 23:00 és 6:00 közötti időszakot kell érteni,

b) a zajtól védendő valamennyi területen a terhelési határérték nappali időszakban 65 dB, éjjeli időszakban 55 dB.”

Megítélési időként nappal a legkedvezőtlenebb folyamatos 8 órát, éjjel a legkedvezőtlenebb fél órát kell figyelembe venni.

A megítélési pontot a védendő homlokzat előtt 2 m-re kell kijelölni.

A rendelet 1. sz. mellékletében adott határértékek vonatkoznak a szolgáltató tevékenységet ellátó létesítményektől, azok szabadban, vagy zárt térben működtetett hangosító berendezéseitől, vagy bármely más hangforrásától származó zajterhelésekre is.

2. melléklet a 27/2008. (XII. 3.) KvVM–EüM együttes rendelethez

**Építési kivitelezési tevékenységből származó zaj terhelési határértékei
a zajtól védendő területeken**

Sor- szám	Zajtól védendő terület	Határérték (L_{TH}) az L_{AMF} megítélési szintre* (dB)					
		ha az építési munka időtartama					
		1 hónap vagy kevesebb		1 hónap felett 1 évig		1 évnél több	
		nappal 06–22 óra	éjjel 22–06 óra	nappal 06–22 óra	éjjel 22–06 óra	nappal 06–22 óra	éjjel 22–06 óra
1.	Üdülőterület, különleges területek közül az egészségügyi terület	60	45	55	40	50	35
2.	Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű), különleges területek közül az oktatási létesítmények területei, a temetők, a zöldterület	65	50	60	45	55	40
3.	Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), a vegyes terület	70	55	65	50	60	45
4.	Gazdasági terület	70	55	70	55	65	50

Megjegyzés:

* Értelmezése az MSZ 18150–1 szabvány szerint.

3. melléklet a 27/2008. (XII. 3.) KvVM–EüM együttes rendelethez

A közlekedéstől származó zaj terhelési határértékei a zajtól védendő területeken

Sor- szám	Zajtól védendő terület	Határérték (L_{TH}) az L_{AMF} megítélési szintre* (dB)					
		kiszolgáló úttól, lakóúttól származó zajra		az országos közúthálózatba tartozó mellékutaktól, a települési önkormányzat tulajdonában lévő gyűjtőutaktól és külterületi közutaktól, a vasúti mellék- vonaltól és pályaudvarától, a repülőtértől, illetve a nem nyilvános fel- és leszállóhelyek- től** származó zajra		az országos közúthálózatba tartozó gyorsforgalmi utaktól és főutaktól, a települési önkormányzat tulajdonában lévő belterületi gyorsforgalmi utaktól, belterületi elsőrendű főutaktól és belterületi másodrendű főutaktól, az autóbusz-pályaudvartól, a vasúti fővonaltól és pályaudvarától, a repülőtértől, illetve a nem nyilvános fel- és leszállóhelytől*** származó zajra	
		nappal 06–22 óra	éjjel 22–06 óra	nappal 06–22 óra	éjjel 22–06 óra	nappal 06–22 óra	éjjel 22–06 óra
1.	Üdülőterület, különleges területek közül az egészségügyi terület	50	40	55	45	60	50
2.	Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű), különleges területek közül az oktatási létesítmények területei, és a temetők, a zöldterület	55	45	60	50	65	55
3.	Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), a vegyes terület	60	50	65	55	65	55
4.	Gazdasági terület	65	55	65	55	65	55

Megjegyzés:

* Értelmezése a stratégiai zajterképek és intézkedési tervek készítésének részletes szabályairól szóló 25/2004. (XII. 20.) KvVM rendelet 3. számú melléklet 1.1. pontja és 5. számú melléklet 1.1. pontja szerint.

** Olyan repülőterek, vagy nem nyilvános fel- és leszállóhelyek, ahol 5,7 tonna maximális felszálló tömegnél kisebb, légszavars repülőgépek, illetve 2,73 tonna maximális felszálló tömegnél kisebb helikopterek közlekednek.

*** Olyan repülőterek, vagy nem nyilvános fel- és leszállóhelyek, ahol 5,7 tonna maximális felszálló tömegű vagy annál nagyobb, légszavars repülőgépek, 2,73 tonna maximális felszálló tömegű vagy annál nagyobb helikopterek, valamint sugárhajtású légijárművek közlekednek.

Megítélési időként nappal 16 órát, éjjel 8 órát kell figyelembe venni.
A megítélési pontot a védendő homlokzat előtt 2 m-re kell kijelölni.

A zajkörnyezet vizsgálata:Üzemi eredetű zajok

Az üzemi zajforrások a település lakott és külterületi részének határán, valamint külterületén találhatók. A belterületen a Malom utcában takarmánykeverő üzem, a Mikszáth utcában gépműhely, a Pesti utca végén szárítóüzem, a Bajai mentén ipar területek üzemei, és a külterületen levő állattartó telepek és takarmányszárítók bocsátanak ki zajt.

A tervezett víziszármazó vágóhíd létesítése során a zajvédelmi előírások betartása a lakóterülettől mért nagy távolság miatt nem okoz nehézséget.

Szórakoztató és szolgáltatási eredetű zajok

A diszkó (Öregmajorban) megszűnt, az autós mozit bezárták, így ezek már nem okoznak szórakoztató-ipari zajterhelést. Alkalmanként könnyűzenei koncertet rendeznek, illetve a lovas pályán rendezett versenyek hangosítása okoz időszakos zajterhelést. Amennyiben ezeknek a rendezvényeknek az időtartama éves időtartamon belül nem lépi túl a 11 napot, akkor megengedhetők, illetve a 27/2008. (XII.3.) KvVM - EÜM együttes rendelet kiegészítése szerint megengedett határértékeket kell betartani.

A motocross pálya 800 m távolságban van a védendő lakóházaktól. A távolság elegendő védelmet biztosít.

Közlekedési eredetű zajok:

A város közepén halad át minden közút. Az utak közül legforgalmasabb az 55. számú főközlekedési út, amin átmegy az ország délkeleti és a déldunántúli része közötti forgalom igen nagy része, köztük igen sok teherautó és kamion is.

Az átmenő és becsatlakozó közutak belterületi szakaszain forgalomszámlálási adatokból a 25/2004. (XII. 20.) KvVM rendelet szerint számított közlekedési zajterhelést az alábbi táblázatban adjuk meg.

48. táblázat: Közlekedési eredetű zajforrások

Megnevezése	Mért zajterhelés * [dBA]		Határérték [dBA]	
	nappal	éjjel	nappal /éjjel	Értékelés
55. sz. főút belterületi szakasza				
Rákóczi u. 29 – 43.	67,7	59,4	65/55	- / -
Rákóczi u. 1 – 27.	69,1	60,8	65/55	- / -
Nagy u. 1 – 15.	65,7	57,1	65/55	- / -
Kossuth Lajos u. 2 – 20.	67,5	59,2	65/55	- / -
5312. sz. út belterületi szakasza				
Hunyadi u. 12.	62,6	54,2	65/55	+ / +
Tópart 23.	62,1	53,7	65/55	+ / +

- Nem felel meg, túllépés van.

+ Megfelel, túllépés nem valószínű.

Forrás: Környezetvédelmi program (2012-2017)

Az 55. sz. főút átvezető szakasza mentén végig határérték túllépés van. A zajt alapvetően a magas teherautó és kamion arány határozza meg. A zárt sorú beépítés a Rákóczi u. 48 – 66. sz. között és a kvázi zárt sorú beépítés a 2 – 28. sz. szakaszon felerősíti a zajterhelést. A Kossuth u. szintén keskeny és felerősíti a zajterhelést.

Zajvédelmi szempontból kívánatos az 55. sz. főközlekedési út városi szakaszáról a tranzit forgalom kivezetése egy elkerülő útra. Az északi elkerülő főútszakaszt az országos területrendezési terv (OTrT) is kijelöli, megépítési határideje azonban jelenleg bizonytalan. Az OTrT főúttá kívánja fejleszteni a Kiskunhalas-Mélykút-Kunbaja (Szerbia) nyomvonalat is: az 5312 jelű út jelenlegi belterületi átkelési szakasza zajvédelmi szempontból nem felel meg erre a célra, elkerülő szakaszra ez esetben is szükség lesz. Az 5312. sz. út Jánoshalma felé vezető belterületi szakaszán egyelőre nem kell számítani a megengedhetőnél nagyobb zajterhelésre. A Bácsalmás felé vezető szakaszon a takarmánykeverő üzemhez irányuló teherforgalom okozhat a számítottnál nagyobb zajterhelést. Éjszakai beszállítások esetén határérték túllépés nem zárható ki.

A település többi útján belső forgalom zajlik.

1.17.5. HULLADÉKKEZELÉS

A Mélykúti települési szilárdhulladék lerakó a város DK-i részén került kialakításra műszaki védelem nélkül. A települési szilárdhulladék lerakót be kellett zárni mert nem felelt meg a hatályos környezetvédelmi előírásoknak. A hulladéklerakó rekultivációja a Homokhátsági Regionális Települési Hulladékgazdálkodási Projekt keretében 2009-ben megvalósult. A rekultivált terület kiterjedése közel 1,4 hektár. A rekultivált területen zajló folyamatok nyomon követésére 10 éven keresztül folyamatos monitoring vizsgálatok elvégzésére van szükség. Így kiépítésre kerül 3 db monitoring kút, melyek a talajvízbe jutó csurgalékvíz szállította szennyezés ellenőrzését szolgálják.

A hulladéklerakó rekultivációja jelentősen megváltoztatta a lerakó korábbi környezetét. Megszűnt a közvetlen környezeti kockázat és a felszín alatti és feletti vizek szennyeződésének a veszélye, javult a levegő minősége, és rendezett lett a tájkép is.

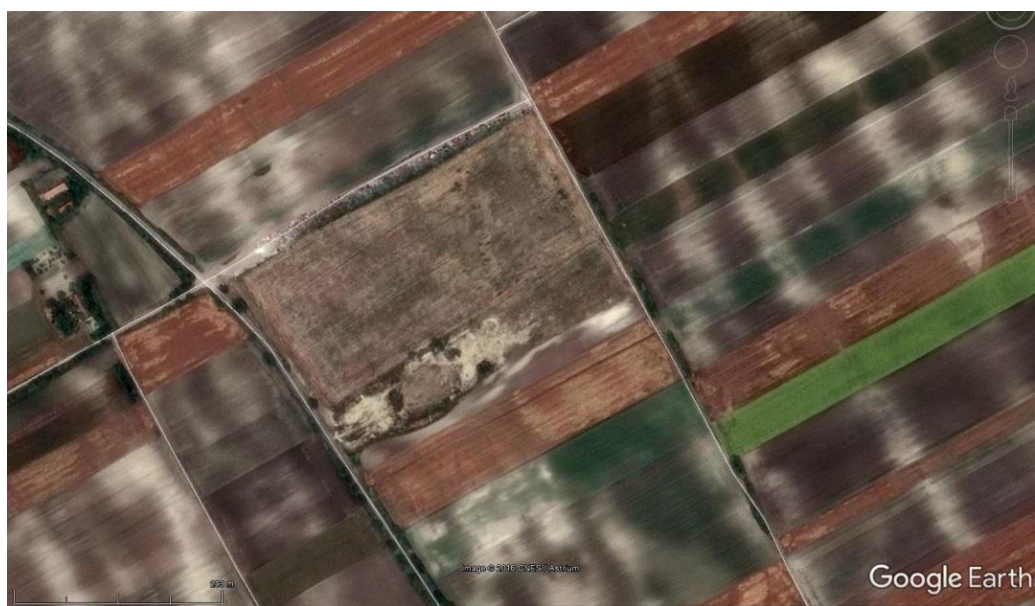
A rekultivált hulladéklerakó

A depónia 2004-ben

A depónia 2014-ben

Mélykúton a településtisztasági közszolgáltatást a településen a Felső-Bácskai Hulladékgazdálkodási Kft. látja el a Homokhátsági Regionális Konzorcium és hulladékgazdálkodási projekt keretein belül. A begyűjtött hulladékok a korszerű, Vaskúton kialakított Felső-Bácskai Regionális Hulladékkezelő Központba kerülnek beszállításra.

A gyűjtés heti egy alkalommal történik. Lomtalanítást évente egy alkalommal szerveznek. A városban szelektív hulladékgyűjtő szigeteket is kialakítottak. Sajnos a „szelektív” gyűjtőszigeten csak egyféle hulladék, a felirat szerint csak üveg elhelyezésére van lehetőség. A valóságban azonban mindenféle hulladék kerül a gyűjtőedényzetbe.

A „szelektív” gyűjtőszigetek

A gyűjtőedénybe bedobált vegyes hulladékok

A városban hulladékudvar nem került kialakításra. A legközelebbi hulladékudvarok is több mint 10 km-re találhatók, Jánoshalmán és a Bácsalmáson, ahová a mélykúti lakosok a háztartásban keletkező egyéb hulladékaikat, így például lomot, elektronikai, továbbá inert és veszélyes hulladékokat bevihetik, ingyenesen letehetik. Az önkormányzat tervei között szerepel a szennyvíztelep mellett (0143/19. hrsz-ú ingatlanon) hulladéklerakó udvar létesítése, jelenleg a tervezésnél tart a folyamat. Ameddig ez a cél nem tud megvalósulni, a városnak évente mintegy 4 alkalommal külső szolgáltató segítségét kell kérni az ilyen jellegű hulladékok elszállítására.

A városban a szelektív hulladékgyűjtés rendszerét a szolgáltató a jogszabályi előírásoknak megfelelően kiépítette, kezdetben 10 hulladékgyűjtő szigettel papír, műanyag és üveghulladékokra, azonban a 10 hulladék szigetből már csak 8 található meg a településen. A hulladékgyűjtő szigetek környékén meg nem engedett módon lerakott hulladékok is találhatók.

A közintézményekben sajnos a szelektív hulladékgyűjtés rendszere még nem kiépített, pedig a környezettudatos szemléletmódra történő nevelésnek, mely folyamatosan zajlik a városban, egyik mozgatórugója lehet.

A gazdasági társaságok az általuk termelt hulladékok szakszerű és jogszerű kezeléséről saját hatáskörben gondoskodnak.

Az elhullott állatokat a megfelelően kialakított és ellenőrzött „dögtér” helyezhetik el a mélykúti lakosok. Évente mintegy 1,9-2,5 tonna mennyiségben keletkezik hulladékká vált állati szövet, elhullott állati tetem, melyek begyűjtését és szállítását a gazdálkodó szervezetektől és közszolgáltatóktól független, külső cégek végzik. A nem fertőző betegségben elhullott állati tetemeiket mind a lakosságtól, mind az önkormányzati lakossági gyűjtőhelyekről, mind pedig a cégektől az ATEV Zrt. szállítja el és dolgozza fel.

A „dögtér”

Külterületen több helyen is jellemzően a rekultivált hulladéklerakó környezetében a mezőgazdasági táblák szélén találhatók illegális lerakóhelyek. Időnként a – helyszíni nyomokból ítélve – ezeket a hulladékokat elégetik, mely tevékenység szigorúan tilos és büntetendő.

Illegális lerakó

Lakóövezetben is előfordulnak környezetveszélyeztetési módon tárolt nagyobb mennyiségű hulladékok amelyek között veszélyes hulladékok is fellelhetők.

Környezetveszélyeztető módon tárolt hulladékok

Elérni kívánt cél a zöldhulladékok minél nagyobb arányú kivonása a kommunális hulladékszállításból. Egyidejűleg vissza kell szorítani a zöldhulladékok kerti égetését, mely jelentős környezeti kockázatokat hordoz magában. Pályázati forrásból lehetne szervezni fenntartható fejlődési és környezeti neveléssel egybekötött helyi és közösségi komposztálás népszerűsítését elősegítő programokat, melyek ezen cél megvalósulását segítenék elő. Tavasszal a lakossági zöldhulladékot gyűjti az önkormányzat, valamint az egyéb felajánlásokból keletkező zöldhulladékot ledarálja, és a könyvtárban, a II. óvodában, a sportcsarnokban, valamint a fóliasátrakban használja tüzelő-anyagként.

A szelektíven gyűjtött fás szárú hulladékokból ezen felül aprítás után pellet illetve brikett készíthető, melyek helyi értékesítésével nem csak a város pénzügyi helyzete lenne javítható, de munkahely teremthető hatása is lenne, valamint csökkenthető általa a település energiafüggése egy viszonylag széndioxid semleges fűtési módszerrel.

A városból elszállított hulladék mennyiségének és módjának évek közötti alakulását az alábbi táblázat és ábra szemlélteti.

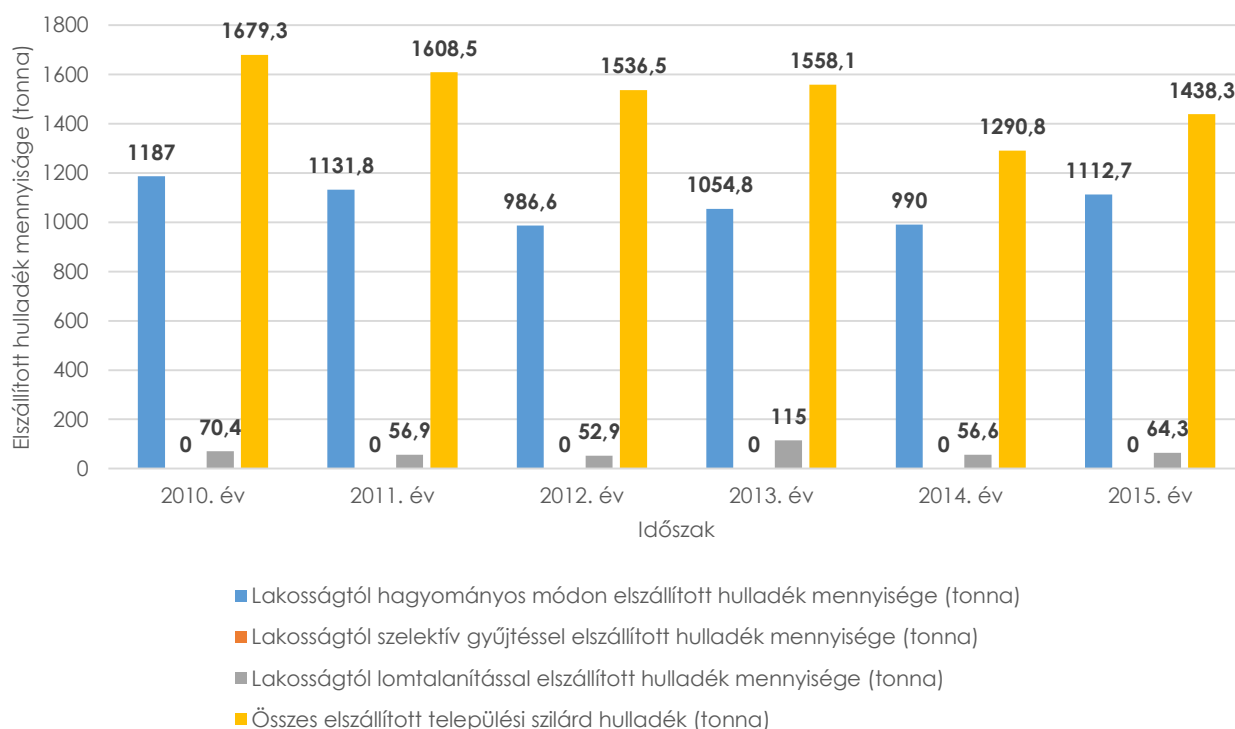
49. táblázat: A lakosságtól elszállított hulladék mennyisége

	A lakosságtól hagyományos módon elszállított hulladék mennyisége (tonna)	A lakosságtól szelektív gyűjtéssel elszállított hulladék mennyisége (tonna)	Lakosságtól lomtalanítással elszállított hulladék mennyisége (tonna)	Összes elszállított települési szilárd hulladék (tonna)
2010	1.187	0	70,4	1.679,3
2011	1.131,8	0	56,9	1.608,5
2012	986,6	0	52,9	1.536,5
2013	1.054,8	0	115	1.558,1
2014	990	0	56,6	1.290,8
2015	1.112,7	0	64,3	1.438,3

Forrás: KSH adatbázis (2017)

A városból elszállításra kerülő szilárd hulladék mennyisége évente mintegy 1.300-1.700 tonna körül mozog, a KSH adatbázis szerint 2015. évben ez az érték 1.438,3 tonna volt. Ebből a mennyiségből 2015-ben csak a lakosságtól 1.112,7 tonna hulladék került elszállításra, mely az össze elszállított hulladék mennyiségének körülbelül 77%-át jelenti, a maradék mintegy 23% pedig az intézmények, gazdálkodó szervezetek körében keletkezik.

Az elszállított hulladéokra vonatkozó adatokat az alábbi diagram szemlélteti.

62. ábra: Az elszállított hulladék mennyisége az egyes szállítási módokkal

Forrás: saját szerkesztés a táblázat adatai alapján (2017)

Az elszállításra kerülő hulladék összetételét illetően pontos adatok nem állnak rendelkezésre, kivéve a lomtalanítással elszállított hulladékot, melynek mennyisége a 2015-ös adatok alapján 64,3 tonna volt. A település környezetvédelmi programja szerint a színes üveg hulladék éves mennyisége 47-48 tonna, a fehér üveg 34-38 tonna közé tehető, a papír hulladék 14-18, a műanyag hulladék 3-40, míg a közterület tisztításból 77-78 tonna hulladék keletkezik évente.

A települési folyékony hulladék mennyisége a 2015. évi KSH adatok alapján, mely jelen megalapozó dokumentum 1.16.1. Víziközművek pontjában is bemutatásra került, mintegy 7 ezer m³/év volt, de általánosságban elmondható, hogy 6-10 ezer m³/év közé tehető.

Fontos és sok esetben visszatérő probléma továbbá a város életében, hogy a nem megfelelően, illegálisan elhelyezett hulladékok veszélyeztetik a környéken élők és a környezet biztonságát. Az ilyen illegális lerakatokat minden esetben fel kell számolni, és az elhelyezett hulladékot pedig ártalmatlanítani, elszállítani szükséges. Ebben a tevékenységben jelentett nagy segítséget a városnak az Illegális hulladék-lerakóhelyek felszámolása program, melynek keretében a város 40 045 421,- Ft összeghez jutott. A program 2015. március 01. – 2016. február 28. között futott 30 fő közfoglalkoztatott bevonásával.

A program keretén belül két fő tevékenység került elvégzésre:

- Az egyik esetben a romos ingatlanok bontása, adott esetben felújítása, épületek karbantartása történt, amelyeket 3 fő szakmunkás vezetésével 12 fő segédmunkás végzett. A program során elbontásra kerültek a Bem tér 2. és Madách I. utca 20. szám alatt lévő ingatlanok. A már meglévő fűtött fóliasátrak, a játszótéri játékok felújításra kerültek, illetve az önkormányzati tulajdonú épületek (Május 1. u. 8,

Rákóczi u. 5/2, Jókai u. 1, Általános Iskola, Óvoda) egész éves karbantartása, felújítása is megtörtént.

- A program másik fő területe a köztisztasági feladatok ellátása volt, melyben 15 fő segédmunkás vett részt. Mélykút közigazgatási területén az illegális hulladék lerakóhelyek felderítése és felszámolása történt meg a Békás-tó környékén, a Mátyás Király utcán, a vasútállomás környékén, a Széchenyi utcán és Madách utcán, a Rózsa utcán, a 0213/4-6 hrsz, 345. hrsz, 1987 hrsz., 1989 hrsz., 2019 hrsz, 1480 hrsz, 509 hrsz, 0212, 0207, 0191 számú utak mentén, illetve a közterületeken hulladék összeszedése és az edényzetek ürítése volt a feladat. A programnak köszönhetően 10 illegális hulladéklerakó hely került felszámolásra, emellett a köztisztasági feladatok során feljegyzett környezetvédelmi problémák megoldása, közterületek növényvédelmi feladatainak ellátása is megtörtént.

A program mindkét területén dolgozók aktívan részt vettek a parlagfű irtásában is.

1.17.6. VIZUÁLIS KÖRNYEZETTERHELÉS

A vizuális környezetszennyezések körébe sorolhatjuk az illegális hulladéklerakókat, a szemetelést, a fényszennyezést, a plakátokat, graffitiket, ipari objektumokat, felhagyott létesítményeket (rozsdasínek), villamos légvezetéseket, tájsebeket.

A hulladékok településhatárokon, árokparton, erdőszélen, bekerítetlen magánterületeken való illegális elhelyezése nemcsak környezetszennyezést, környezetegészségügyi, talaj-, és vízvédelmi problémákat okoz, hanem rontja a tájképet és az életminőséget is. Az illegális hulladéklerakásokon túl vizuális környezetterhelést okoznak az utak mentén, esetleg az épületeken elhelyezett nagyméretű reklámfelületek, hirdetőtáblák, valamint a romos, elhanyagolt állapotú, illetve tájba nem illeszkedő építmények.

Elhanyagolt állapotú építményekből a településen számottevő mennyiségű található. Az elmúlt években mintegy 400 lakatlan, komfort nélküli, vagy félkomfortos, romos ingatlan volt a városban. A településképp javításához ezeknek megszüntetése vagy fejlesztése elengedhetetlen. A romos épületek és a körülöttük egyre szaporodó hulladékok a környezet megítélését rontják és potenciális szennyező források. Az épületállomány fokozatos cseréje, korszerűsítése, telkenkénti átépítése fontos szempont a város életében, hiszen az elhanyagolt épületek esztétikailag rontják a város összképét..

Romos és elhanyagolt épületek

Az önkormányzat arra törekszik, hogy a lakatlanná vált ingatlanokat megvásárolja és a rossz állapotúakat lebontsa, ezáltal is csökkentve az elhanyagolt, kedvezőtlen látványt nyújtó épületek számát. A lebontott, romos ingatlanok után keletkezett másodnyersanyag szelektív hasznosítása is figyelmet érdemel, ezzel a hulladéklerakás elkerülhető. A régi értékes épületek esetében a leromlott állapot ellenére is a megtartás a cél, fenn kell tudni tartani a régi építészet ismertető jegyeit úgy, hogy azok esztétikai szempontból is megfelelőek legyenek.

Sok elhagyatott ingatlan esetében a növényzet is olyan mértékben elterjedt, hogy az ingatlanra gyakorlatilag bejutni nem lehet, nagyobb irtási munkálatok elvégzése szükséges. Gyakoriak az illegális lakásfoglalásokból eredő „lelakások” is, de az is előfordul, hogy a lakóépület egyes elemeit fűtőanyagként eltüzelik, mely az okozott vagyoni kár mellett vizuális környezetterhelést is jelenthet.

Ezeknek a problémáknak a megfékezésére a város vezetésének olyan intézkedéseket kell kidolgoznia, melyek ösztönzik az ingatlanok tulajdonosait a lakóépületek rendbehozatalára, továbbá a már összedőlt, illetve lebontott ingatlanok esetében megfelelő megoldás lehet a város zöldfelületének növelése akár erdőtelepítéssel, vagy közösségi kertészetek, parkok létrehozásával.

Az épített környezetből adódó vizuális környezetterhelésen túl a már említett szemetelés is rontja a településképet, melynek megszüntetése, felszámolása szintén fontos feladat.

A középületek, közterek felújítása és fenntartása nehézséget jelenthet a pénzügyi források hiánya miatt, így meg kell ragadni minden pályázati lehetőséget ennek megoldására.

1.17.7. SURGÁRZÁSVÁDELEM

Az embereket természetes és mesterséges eredetű ionizáló sugárzások érik.

A természetes sugárterhelés fele-kétharmada abból adódik, hogy a zárt helyiségekben az építőanyagból és a talajból radon kerül a levegőbe. Így az innen származó sugárterhelés a szabad levegőhöz képest több nagyságrenddel is megnövekedhet. Ezért a radon az egyetlen természetes sugárterhelés, ami ellen védekezünk a Földön.

A mesterséges eredetű sugárterhelés 95%-a az orvosi diagnosztikai- és terápiás eljárások következménye. A maradék 5%-ot elsősorban a légköri kísérleti atomrobbantások máig ható következményei okozzák. Töredék részt képvisel csak a nukleáris technológiákból adódó sugárterhelés. Mélykút nukleáris létesítmény által közvetlenül nem veszélyeztetett. A város tekintetében elsősorban a Paksi Atomerőmű, másodsorban a szlovákiai Jablonské Bohunice-i és a Mochovce-i, továbbá a szlovéniai Krsko atomerőmű veszélyeztetettségével kell számolni.

Mélykút a Paksi atomerőműtől 56 km-re található, így az atomerőmű 300 km-es Élelmiszer-fogyasztási Korlátozások Óvintézkedési Zónája (ÉÓZ) területére esik. Az Élelmiszer-fogyasztási Korlátozások Óvintézkedési Zónája (ÉÓZ 30-300 km) az a terület, amelyen belül szükségessé válhat a lakosság élelmiszer-fogyasztásának korlátozása, a mezőgazdasági termelők és az élelmiszer feldolgozó ipar ellenőrzése, tevékenységük szükség szerinti, szigorú rendeleti szabályozása, illetve korlátozása.

A természetes háttérugárzás mértéke Magyarországon 50-180 nSv/óra körül ingadozik. Ez az érték függ a magasságtól, és a talaj típusától. Az ingadozást természeti hatások, időjárási körülmények (légnyomás, csapadék mennyiség) változásai befolyásolják.

lakosság természetes és mesterséges eredetű sugárterhelését meghatározó környezeti sugárzási viszonyok és a környezetben mérhető radioaktív anyagkoncentrációk országos ellenőrzési eredményeinek gyűjtését az Országos Környezeti Sugárvédelmi Ellenőrző Rendszer (a továbbiakban: OKSER) végzi. A rendszer működését a 489/2015. (XII. 30.) Korm. rendelet szabályozza.

A rendszer legfontosabb része a több mint 130 mérőállomásból álló hálózat. Ezek a szabadtéren álló állomások olyan műszerekkel vannak felszerelve, amelyek folyamatosan mérik a szabadtéri sugárzás: az óránkénti dózis, azaz a dózisteljesítmény értékét.

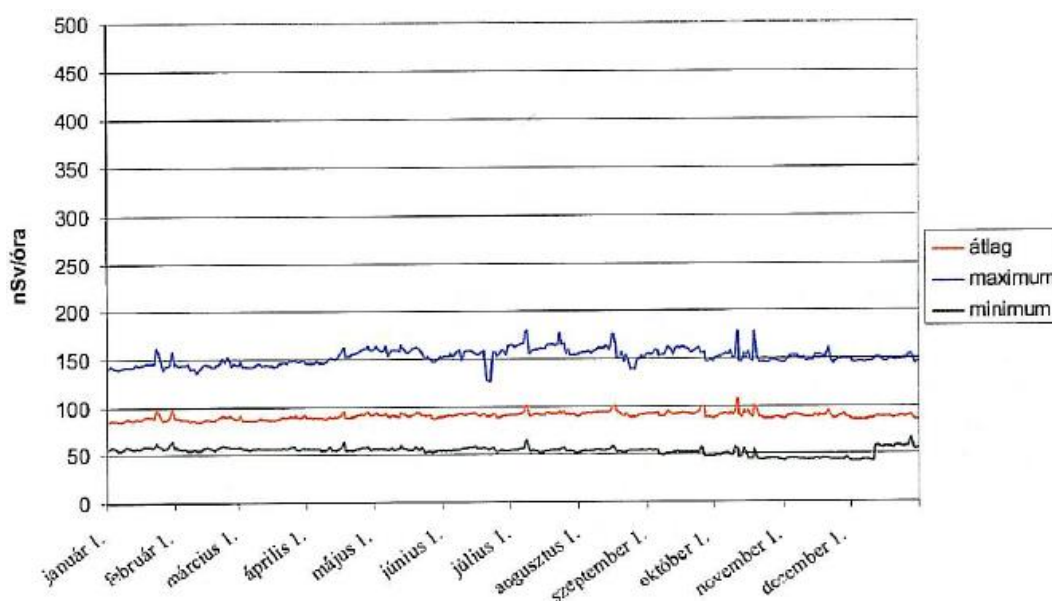
Mélykút területén sugárásmérő pont nem található. A legközelebbi mérőpont Kelebián található.

50. táblázat: Országos dózisteljesítmény eredmények napi átlagainak jellemzői 2015-ben (N az üzemelő napok számát jelöli)

Állomáskód	Település neve	Átlag nSv/h	Maximum nSv/h	Minimum nSv/h	Szórás nSv/h	N
HU0421	Kelebia	74	104	68	3	365

Forrás: OKSER

63. ábra: A napi dózisteljesítmények országos átlagainak, maximális és minimális értékeinek változása 2015-ben

Forrás: OKSER

A háttérugárzásnál a normálszint: 0-250 nSv/h.

A város területén található közép feszültségű villamos légvezetékek és mobil telefon bázis állomások is amelyek elektromágneses sugárzást bocsátanak ki. A bázisállomásokból érkező sugárzás nagysága a bázisállomástól számított távolságtól függ elsősorban. A sugárzás ugyanis a távolság négyzetével arányosan csökken.

Magyarország területén elvégzett 6.000 mérés alapján a sugárzási értékek

- 20 m-re az antennától kisebb mint $0.2 \mu\text{W}/\text{cm}^2$,
- 30 m-re az antennától kisebb mint $0.05 \mu\text{W}/\text{cm}^2$
- 50 m-re az antennától kisebb mint $0.01 \mu\text{W}/\text{cm}^2$

A hazai egészségügyi határérték megegyezik a WHO egészségügyi határértékével, azaz 450 és 900 $\mu\text{W}/\text{cm}^2$. A bázisállomások teljesítménye néhányszor 10 Watt, így a sugárzás szintje az antennától már néhány méterre is olyan alacsony, hogy nem éri el az egészségügyi határértéket. Az elektromágneses sugárzás emberre gyakorolt hatásának áttekintésekor nem feledkezhetünk meg a kozmikus térség felől érkező sugárzásról sem. Ennek csak egy része jut le a földfelszínre. Az élő szervezetekre nézve kedvező, hogy éppen a legnagyobb energiájú komponensei nem érik el a felszínt.

1.17.8. FENNÁLLÓ KÖRNYEZETVÉDELMI KONFLIKTUSOK, PROBLÉMÁK

A környezettel kapcsolatos eltérő szemléletek, értékrendek, érdekek gyakran helyi, országos vagy regionális konfliktusok kialakulásához vezethetnek.

Mélykúton a környezetre potenciálisan veszélyt jelentő, mérgező anyagot előállító és tároló gazdálkodó szervezet nincs. Nagy távolságból, víz által közvetített rendkívüli szennyeződés terjedése sem jellemző a városra, viszont az elmondható, hogy a lakosság hozzáállása a környezetszennyezés megelőzéséhez nem megfelelő, mely jelentős kockázatokat hordoz magában.

Mélykút életében a legjellemzőbb környezeti konfliktushelyzet városon keresztülhaladó, az 55. sz. főúton történő közúti áruszállítás során elszóródó, olykor veszélyes anyagok okozhatják, de megemlíthető a felszíni és felszín alatti vizek szénhidrogén származékokkal, nitráttal, és növényvédő szerekkel való szennyeződése is, mely elsősorban a területen folyó mezőgazdasági tevékenységre vezethető vissza. Mélykút területén elsősorban a jó termőképességű, és vízgazdálkodású talajok dominálnak, ezért a talajok mezőgazdasági művelés alatt állnak. A talajt az emberi tevékenységek közül a mezőgazdasági tevékenységek, így a műtrágyázás, állattartás, növényvédőszerek, az ipari tevékenységek, a szennyvizek és a hulladéklerakások terhelhetik. Talajvíz készletek elszennyeződését okozhatja a felszín alatti vízszennyezés (illegális szikkasztások, nem megfelelő mezőgazdasági gyakorlat, túlzott műtrágya-használat, növényvédő szerek). Az engedély nélkül, és nem szakszerűen létesített kerti és öntöző kutak mind potenciális szennyező források. Az állatok nem megfelelő tartásából bűzhatások származnak.

Konfliktust okoz a különböző hulladékok nem megfelelő elhelyezése, illegális lerakása, vagy égetése.

A biológiai eredetű légszennyezők közül legjelentősebb a parlagfű allergén hatása, így minden évben gondoskodni kell a szervezett és hatékony irtásról. Jogszabály írja elő, hogy a földhasználó vagy a tulajdonos köteles a parlagfű virágzását, virágbimbós állapotának kialakulását megakadályozni.

A megvalósított szennyvízcsatorna hálózat bővítés és a szennyvíztisztító mű fejlesztése jelentősen csökkentette a felszíni és a felszín alatti vizek veszélyeztetését de fontos a szippantott szennyvizek sorsának nyomon követése, a tiltott elhelyezések szankcionálása. A csatornázatlan külterületi ingatlanoknak sok esetben ellenőrizhetetlen a szennyvíz-elhelyezése.

A település erdőültetése alacsonyabb szintű az országos átlagnál, de a vízhiányos éghajlat nem is indokolja a jelentős mértékű növelését. A mezővédő tájfasítás viszont talajvédelem és tájképfarmálás szempontjából is hasznos volna, azonban az utak és csatornák menti zöldsávok, fasorok hiányosak, kialakítatlanok. A jelentős defláció egyes időszakokban

növeli a település porterhelését. Időszakosan a levegő allergén pollenmennyisége is növekszik.

Az átmenő jelentős tranzitforgalom növeli a város levegő szennyezettségét. Az előregedett, korszerűtlen közlekedési eszközök és munkagépek magas aránya növeli a levegőterheltséget.

Gondot okozhat a vissza nem sajtolt termál csurgalékvíz elhelyezése, mert potenciális szennyezőforrása a felszíni és a felszíni és a felszín alatti vizeknek. A szénhidrogén bányászat is potenciális környezeti veszélyforrás.

Lakóterületeken konfliktust okoz a szórakozóhelyek zajterhelése.

A fent bemutatott lehetséges konfliktushelyzetek kialakulásának azonban kicsi az esélye, az önkormányzathoz ilyen jellegű bejelentés eddig még nem érkezett. Az elmondható ugyan, hogy az önkormányzatnál nem állnak rendelkezésre egy rendkívüli környezeti havária elhárítására alkalmas eszközök, azonban jelenleg ezek megléte az alacsony kockázat miatt nem is indokolt.

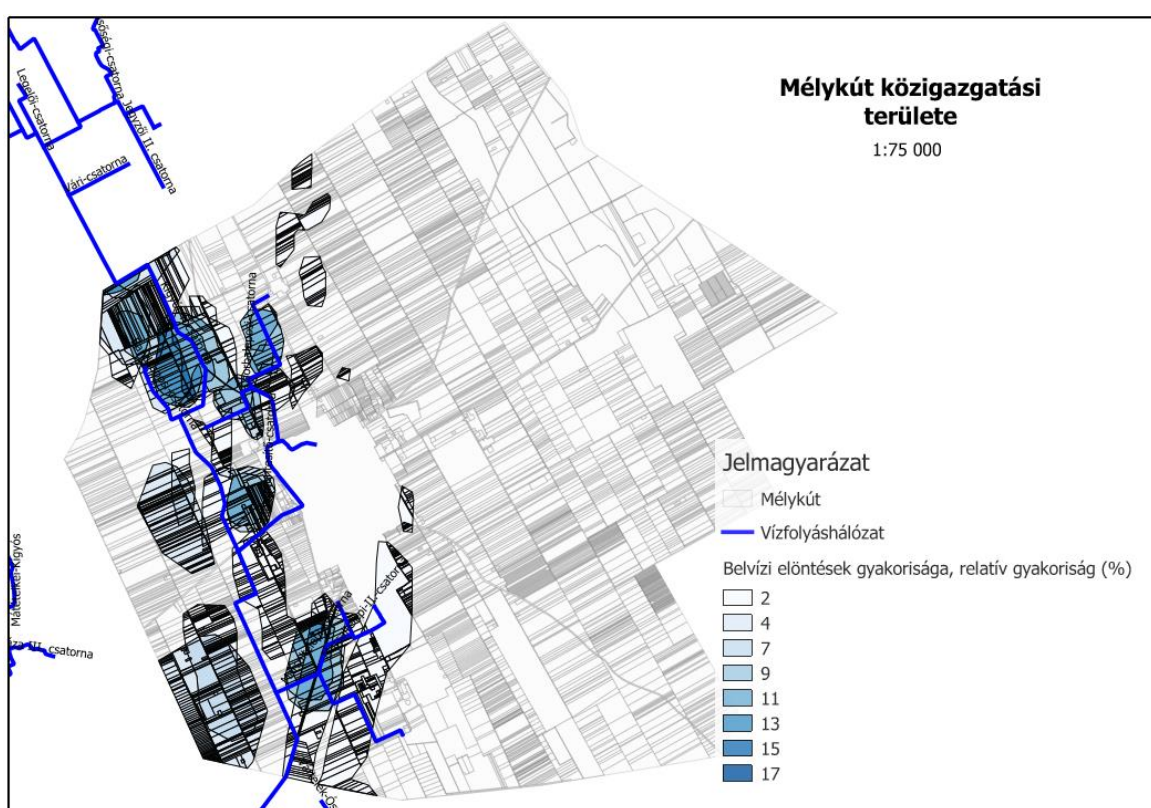
1.18. KATASZTRÓFAVÉDELEM (TERÜLETFELHASZNÁLÁST, BEÉPÍTÉST, BEFOLYÁSOLÓ VAGY KORLÁTOZÓ TÉNYEZŐK)

1.18.1. VÍZRAJZI VESZÉLYEZTETETTSÉG

Mélykút az Alsó-Duna-vidéki Vízügyi Igazgatóság működési területén található. A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet mellékletében Mélykút nem szerepel. A város árvízzel nem veszélyeztetett.

Mélykút területe az ADUVÍZIG által és az OVF által legutóbb elfogadott dr. Pálfi-féle belvíz veszélyeztetettség alapján 3. kategóriába tartozik, azaz belvízzel közepesen veszélyeztetett.

64. ábra: Belvízveszélyeztetettség

Forrás: ADUVÍZIG adatszolgáltatás

Mélykút város területe az ADUVÍZIG-hez tartozó 03.01. számú Bajai belvízvédelmi szakaszához tartozik. A területen az ADUVÍZIG Kalocsai Szakasztechnika az illetékes.

Belvízvédalom országos előírásai

Belvízvédalmi készütsége elrendelésének szabályait és a követendő teendőket a többször módosított, 10/1997. (VII. 17.) KHVM rendelet írja elő az alábbiak szerint.

I. fokú készütséget kell elrendelni:

- ha a belvizek összegyülekezése miatt intézkedéseket kell tenni arra, hogy a belvízvédalmi szakasz főcsatornái befogadóképesek legyenek,

- ha a várható belvizek befogadása érdekében a főcsatornák előürítését, jégtelenítését, a hóval betemetett szakaszok tisztítását vagy egyéb, vízfolyást gátló akadály jogszerű eltávolítását kell elvégezni
- ha a belvizek gravitációs levezetésének lehetősége megszűnt, a szivattyútelepeket és az egyéb vízkormányzó műtárgyakat egyműszakos üzemben kell működtetni,
- ha a várható belvízi helyzet miatt előkészítő tevékenységet kell folytatni.

I. fokú készütség elrendelését követő intézkedések:

A készütség elrendelése után a szakasz-védelemvezető megvizsgálja a főcsatornák, zsilipek, szivattyútelepek, egyéb műtárgyak állapotát. A készütség ideje alatt – szükség szerint – nappali figyelő- és őrszolgálatot kell tartani. A főcsatornák mértékadó vízmércéinek vízállásait minden reggel 6 órakor kell leolvasni, feljegyezni, és jelenteni a védekező szervezet ügyeletére.

Gondoskodni kell a csatornákból a víz szabad lefolyását gátló akadályok eltávolításáról, a szükséges vízkormányzásról, a szivattyútelepek üzemeltetéséről, a műtárgyak megfelelő kezeléséről.

II. fokú készütséget kell elrendelni, amennyiben I. fokú készütségre előírtakon túlmenően:

- ha az odavezetett belvizek következtében a szivattyútelepeket és egyéb vízkormányzó műtárgyakat kétműszakos üzemben kell működtetni.

II. fokú készütség elrendelését követő intézkedések:

Az I. fokú készütségre előírtakon túlmenően szükség szerint gondoskodni kell a szállítható szivattyúk készenlétbe helyezéséről, illetve üzembe állításáról, a belvíznek az állandó jellegű belvíztározókba való bevezetéséről.

III. fokú készütséget kell elrendelni, amennyiben I. és II. fokú készütségre előírtakon túlmenően:

- ha a védelmi szakasz területén a szivattyútelepek névleges összteljesítményük legalább 75%-ával folyamatosan üzemelnek, vagy a levezető kapacitás elégtelensége miatt a belvizek visszatartását, illetőleg szükségtározását kell elrendelni.

III. fokú készütség elrendelését követő intézkedések:

A vízügyi igazgató az I. és II. fokú készütségre előírtakon túlmenően szükség szerint elrendeli a belvizek elvezetésének korlátozását, illetőleg a szakaszos vízlevezetést, és igénybe veheti a kiépített, belvíztározásra kijelölt területeket.

Rendkívüli készütséget kell elrendelni:

Ha a VIZIG működési területén a belvízi előntés olyan méreteket ölt, hogy a belvíz lakott területeket, ipartelepeket, fő közlekedési utakat, vasutakat veszélyeztet és további előntések várhatók, a vízügyi igazgató – a védelmi bizottság elnökének egyidejű tájékoztatásával – köteles a Törzs vezetője útján a miniszternek javaslatot tenni a rendkívüli készütség elrendelésének kezdeményezésére.

Rendkívüli készütség elrendelését követő intézkedések:

A belvizek szükségtározására igénybe veendő területeket elő kell készíteni. A szükségtározó igénybevételét a vízügyi igazgató kezdeményezésére, a Törzs vezetőjének javaslatára, a vízügyi igazgatási szervek irányításáért felelős miniszter engedélyezi.

A belvízvédelemmel kapcsolatos teendőket Mélykút Város Önkormányzat Belvízvédelmi és Helyi Vízkárelhárítási Terve tartalmazza. Szükség esetén a 232/1996. (XII. 26.) Korm. rendeletben foglaltak alapján a megfelelő szintű belvízvédelmi készültséget kell elrendelni, majd a jogszabály 14. §. (1) bekezdése értelmében erről és a fokozatok változásáról, azok megszüntetéséről tájékoztatni kell a működési terület szerint illetékes Vízügyi Igazgatóság ügyeletét, az illetékes katasztrófavédelmi szerv területi szervét és a lakosságot.

Havária esetén a napi munkákról jelentést kell készíteni, amíg a készültség megszüntetésre nem kerül. A jelentést tovább kell küldeni a működési terület szerint illetékes Vízügyi Igazgatóság ügyeletének, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv területi szervének és központjának, valamint a védelmi bizottság területi szervének és központjának. A készültségről és a munkákról eseménynaplót is vezetni kell.

A Vízkárelhárítási Tervben megfogalmazottak szerint a védekezés irányítási rendje az alábbiak szerint alakul:

1. A közerők kiállítása, mozgósítása, váltása:

A mozgósított állomány gyülekező helye a mélykúti Polgármesteri Hivatal Petőfi tér 1. szám alatt található épülete. A váltás és az eligazítás helye a GAMESZ Konyha Ady Endre utcai épülete.

2. A pihenő közerő elhelyezése:

A pihenő közerő elhelyezése a GAMESZ Konyha Ady Endre utcai épületében történik.

3. A közerő élelmezése:

A védekezésben részt vevők részére az élelmet a GAMESZ Konyhán készítik, majd ezt követően szállítják a helyszínre az ivóvízzel együtt.

4. A közerő egészségügyi ellátása:

A védekezésben részt vevők egészségügyi ellátásának megszervezéséért az egészségügyi szolgálat vezetője a felelős.

5. Műszaki mentés:

A belvíz által veszélyeztetett épületek megerősítése, szükség esetén a bontások elvégzése, valamint a szükséges szivattyúzások elvégzése. Az ár- és belvízveszélyes helyzetek kezeléséhez az önkormányzat, annak költségvetési szervei, valamint a kármentesítésben részt vevő külső szervek az alábbi technikai eszközökkel rendelkeznek:

51. táblázat: A kármentesítés eszközei

Eszköz	Teljesítmény	Tulajdonos
Szivattyúházi szivattyú	500 m ³ /perc	Bácskai Margittaszigeti VT, Baja
HONDA mobil szivattyú	2 m ³ /perc	Mélykút Város Önkormányzat
Mobil szivattyú	0,7 m ³ /perc	Mélykút Város Önkormányzat
Mobil szivattyú	0,8 m ³ /perc	Önkéntes Tűzoltó Egyesület, Mélykút
UN típusú, önjáró markológép	-	n.a.
WEIMAR típusú önjáró markológép	-	Búzakalász Mg. Szövetkezet, Mélykút

Forrás: Mélykút Város Önkormányzat Belvízvédelmi és Helyi Vízkárelhárítási Terve

A fenti eszközök birtokában a védekezés megkezdését az operatív törzs vezetője rendeli el.

Első fokú belvízvédelmi készültség esetén napi egy műszakban beindításra és üzemeltetésre kerül a Bácskai Margittaszigeti Vízgazdálkodási Társulat tulajdonában lévő szivattyú, ezzel egyidőben lezárásra kerül a Csorbalaposi-csatorna becsatlakozásánál lévő vízkormányzó műtárgy.

A lakossági bejelentések alapján a szükséges helyeken mobil szivattyúk segítségével a lakóépületek mellől a nyílt, illetve zárt csatornákba szivattyúzzák a vizet. Amennyiben a helyzet úgy kívánja, a veszélyeztetett lakóházakat homokzsákokkal veszik körül.

Másodfokú belvízvédelmi készültség elrendelése esetén a Bácskai Margittaszigeti Vízgazdálkodási Társulat tulajdonában lévő szivattyú több műszakban dolgozik, kiegészítve a mobil szivattyúkkal.

A legmagasabb, harmadfokú belvíz védelmi készültség elrendelése esetén, amennyiben a kialakult helyzet úgy kívánja, a veszélyeztetett lakosság kitelepítésére kerülhet sor.

A védekezési munkálatokat a belvízvédelmi készültség teljes ideje alatt a fent részletezett módon minden nap fenn kell tartani a készültségi szint mérsékelésének, megszüntetésének időpontjáig.

Annak érdekében, hogy egy esetleges havária helyzet kialakulása esetén a megfelelő védekezést biztosítani lehessen, a védműveket folyamatosan ellenőrizni kell, és a szükséges karbantartásokat el kell végezni. Ennek érdekében a védműveknek van felülvizsgálati rendje, mely magába foglalja a teljes elvezető rendszert. Ezt a felülvizsgálatot minden év április hónapjában kell megtenni, majd az illetékes szerv vezetőjének a felülvizsgálat eredményéről szóló jelentést minden év május 31-ig le kell adni. A jelentésben pontosan meg kell határozni az adott létesítmény állapotát, a karbantartási munkálatok körét és azok becsült költségét.

Az önkormányzat a külterületi, mezőgazdasági területeket fenyegető belvíz kialakulásának megelőzése érdekében 2015. március 01. - 2016. február 28. közötti időszakban 5 fő közfoglalkoztatott bevonására kapott támogatást 6 244 138,- Ft összköltséggel. A Belvízvédelmi program keretében elvégzésre került a belvíz elvezető árkok karbantartása, tisztítása, melynek fő célja a megelőzés volt.

- A település területén fő feladat volt a 3 záportározó és a hozzájuk vezető csatornák (Kölcsey utca, Sallai utca, Bem tér, Dankó Pista utca, Eötvös utca, Nagy utca, Árpád vezér utca, Vezér utca, Széchenyi utca, Munkácsy utca, Botond utca, Magyar utca, Mátyás Király utca) karbantartása, tisztítása. A felsorolt csatornák kitisztításával időszakosan lehetővé vált, hogy a településről a víz a Békás tóba és onnan a Kígyós csatornába jusson el, így biztosítva az alacsonyabban fekvő területek vízvédelmét.
- A Tópart környékén és a Város alacsonyabban fekvő területein a belvíz folyamatos szivattyúzására volt szükség, így előzve meg azt, hogy nagyobb területet öntsön el a víz.
- Belvíz elvezető árkok tisztítása és karbantartása valósult meg a Dózsa Gy. u. és az Attila u. között, a Madách u., Új u., Világos u., Kölcsey u., valamint átereszek cseréje és új átereszek kialakítása is megvalósult a programban: a Bem tér, Zöldfa u., Mátyás K. u., Vörösmarty u., Rákóczi u., és Damjanich u. esetében.

A fent bemutatott védekezési intézkedések és megvalósult programok alapján látható, hogy Mélykút Város árvízvédelme szükség esetén szervezetten, hatékonyan működik a nagyobb károk megelőzése érdekében.

Mélykút belterületi vízrendezési terve 1967-ben készült el. A tervben előírt munkálatokat a településen akkoriban csaknem egészében elvégezték, viszont továbbra is vannak olyan településrészek, ahonnan a csapadék- és belvizeket csak nagyon lassan, vagy egyáltalán nem lehet gravitációs úton elvezetni.

A városi belterületi csapadékvíz elvezető hálózat nyílt árkos kivitelű, néhol szikkasztó árkokkal kombinálva. Az elvezető csatornák 20 l/sec/km² fajlagos vízhozamra lettek tervezve, azonban a kiépítettségük nem kielégítő, a városban legfeljebb 50%-os lefedettséget jelent, így fejlesztése javasolt. A város magas vízállású belterületeit az utóbbi időben, főleg 1999, 2000, 2006, 2010 és 2011. években jelentős belvízkárok sújtották, melyekre mintegy 13 millió forint összegben érkezett épületkárra bejelentés. Ezeknek a vízrajzi veszélyforrásoknak a mérséklése, megszüntetése érdekében célszerű lenne a csapadékvíz-elvezető rendszert korszerűsíteni.

A város Belvízvédelmi és Helyi Vízkárelhárítási Tervében leírtak alapján a település különösen veszélyeztetett területei az alábbiak:

52. táblázat: Vízkárral veszélyeztetett területek Mélykúton

Veszélyeztetett terület	Érintett lakóépületek száma (db)
Bartók Béla, Kisfaludy utca	91 lakóépület
Honvéd utca	10 lakóépület
Széchenyi, Jókai, Malom utca	40 lakóépület
Arany János utca	5 lakóépület
Vezér, Árpád utca	9 lakóépület
Nagy utca	10 lakóépület
Rigó utca	10 lakóépület
Zrínyi utca	5 lakóépület

Forrás: Mélykút Város Önkormányzat Belvízvédelmi és Helyi Vízkárelhárítási Terve

Fentiek alapján látható, hogy a városban mintegy 180 lakóépület az, mely vízrajzi szempontból veszélyeztetettnek minősül. Akadnak azonban olyan területek is, többnyire telekbelső, melyeket kertként hasznosítanak a tulajdonosok. Mivel főként mély fekvésű területekről van szó, így ezeknek sem megoldott a vízelvezetése. A vízkárelhárítási tervben az alábbi érintett telektömbök kerültek meghatározásra:

1. Eötvös, Nagy, Ady Endre és Új utcák által határolt telektömb
2. Ady Endre, Nagy, Kossuth és Új utcák által határolt telektömb
3. Eötvös, Hunyadi, Ady Endre és Bercsényi utcák által határolt telektömb
4. Kossuth, Munkácsy, Nagy és Arany János utcák által határolt telektömb
5. Kossuth, Munkácsy, Arany János és Új utcák által határolt telektömb
6. Arany János, Munkácsy, Árpád és Új utcák által határolt telektömb
7. Árpád, Vezér, Bartók Béla utcák által határolt telektömb
8. Bartók Béla utcai telektömbök
9. Malom és Széchenyi utcák által határolt telektömb
10. Eötvös, Új, Ady Endre és Honvéd utcák által határolt telektömb.
11. Eötvös, Szt. László, Ady Endre és Nagy utcák által határolt telektömb

Az itt bemutatott területek, ingatlanok vízrajzi veszélyeztetettsége továbbra is fennáll, hiszen a városban nagyobb volumenű fejlesztés a meglévő csapadékvíz elvezető rendszer vonatkozásában az elmúlt évekre vetítve nem történt, így célszerű lenne a veszélyeztetett területek vízrendezésének korszerűsítése.

1.18.2. IPARI VESZÉLYFORRÁSOK

Az uniós normákat (Seveso III. Irányelv) rögzítő veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló katasztrófavédelmi törvény (2011. évi CXXVIII. törvény) a súlyos ipari balesetek megelőzését és a balesetek káros következményeinek csökkentését célzó intézkedéseket vezetett be hazánkban.

A 234/2011. (IX.10.) számú Kormányrendelet határozza meg a települések katasztrófavédelmi besorolásának szabályait és a védelmi követelményeket.

A katasztrófavédelmi törvény az ipari üzemek vezetői kötelességévé teszi az üzemben jelenlevő veszélyes anyagokkal kapcsolatos kockázatok felmérését, a reálisan feltételezhető súlyos balesetek bekövetkeztekor jelentkező hatások meghatározását, a lakosság és a környezet védelmének érdekében a szükséges üzemi megelőző intézkedések megtételét. Ezen információt a veszélyes üzem biztonsági jelentése tartalmazza. A veszélyes üzem biztonsági jelentése nyilvános, a helyi polgármesteri hivatalban mindenki számára hozzáférhető. A felső küszöbértékű üzemekkel rendelkező települések önkormányzatai tehát külső védelmi terv készítésére kötelezettek.

A kialakult helyzet irányítását az I. (veszélyhelyzet) és a II. (súlyos veszélyhelyzet) fokozatban az üzem helyi szakemberei- belső védelmi tervük alapján, míg a III. (katasztrófa-helyzet) fokozatban a külső védelmi terv szerint a helyi védelmi bizottság elnökének irányításával, a társ- és közreműködő szervezeti egységek végzik. A veszélyhelyzet elhárítását az üzemi szervezetek és a hivatásos önkormányzati tűzoltóság együttműködve hajtják végre.

Mélykúton veszélyes anyag előállító és felső küszöbértékű üzem nincs.

Mélykút jelenlegi katasztrófavédelmi besorolási osztálya a 61/2012. (XII. 11.) BM rendelet szerint III. Az elégséges védelmi szint követelményei a III. fokozatban a 234/2011. (IX.10.) számú Kormányrendelet előírása alapján:

Riasztás	a lakosság riasztása és veszélyhelyzeti tájékoztatásának tervezése (különösen a más szervezetnél rendszeresített, de erre a célra alkalmas eszközök)
Lakosságvédelmi módszer	a kockázatbecslésben megállapítottaknak megfelelően
Felkészítés	a lakosság passzív tájékoztatása nyomtatott és elektronikusan elérhető információs anyagok biztosításával
Védekezés	a) kizárólag a védekezési feladatok ellátásához szükséges polgári védelmi szakalegységek megalakítása, b) önkéntes segítők, karitatív szervezetek bevonásának tervezése
Induló katasztrófavédelmi készlet	induló katasztrófavédelmi készlet tervezése

1.19. VÁROSI KLÍMA

Mélykút város mérsékelt meleg-száraz éghajlattal jellemezhető. A levegő hőmérsékletét jelentős mértékben befolyásolja a napfényes órák száma, amely a területen éves szinten átlagosan 2050-2100 órára tehető, így az ország egyik legnapfényesebb területének számít. A legnapfényesebb hónapok a július és az augusztus, a legkevésbé napfényes hónapok pedig a november és a december.

Mélykút térségében az éves középhőmérséklet 10,2 – 10,7 °C, a tenyészidőszaké pedig 17,2-17,3 °C. A nyári maximum hőmérsékletek sokévi átlaga 34,2-34,5 °C, a leghidegebb téli minimumok átlaga -16,5 - -16,7 °C. Előfordulnak szélsőséges éghajlati események is, ilyen például a 35 °C-ot meghaladó nyári melegek és -25 °C-ot meghaladó téli fagyok. A levegő páratartalma a nyári időszakban igen alacsony, nem éri el a 64%-ot, mely jelentősen hozzájárul a kipárolgás fokozódásához. A fagymentes időszak a térségben április 1 - október 25-ig jellemzőek.

A csapadék éves átlaga 520-570 mm, melynek döntő többsége a vegetációs időszakban hullik, átlagosan mintegy 310-320 mm, ekkor azonban a meleg, száraz levegő és a szél csökkenti a csapadék kedvező hatását, így aszályos helyzetek alakulhatnak ki. Előfordultak azonban rendkívül csapadékos időszakok is, mint például az 1998-99 évek, amikor a csapadék mennyisége már az év első felében meghaladta a 700 mm-t, de megemlíthető a 2010-11-es évek is, amikor a rendkívül hirtelen lehullott csapadék épületkárokat is okozott.

A hóval borított napok száma 30-32 nap között változik. Az uralkodó szélirány a területen észak-nyugati, átlagos sebessége pedig eléri a 2,5-3,0 m/s-ot. A viszonylag alacsonynak mondható légnyomás miatt ezért a területen gyakoriak a viharos erejű szelek, így az ennek kitett homoktalajok esetében jelentős talajpusztító hatással lehet számolni.

2. HELYZETELEMZÉS

A helyzetelemzés összefoglalja a legfontosabb tényeket, amelyek Mélykút fejlesztési-rendezési lehetőségeit, szükséges beavatkozásait leginkább befolyásolja. Az elemzés a helyzetfeltárás alapján, témánként elkülönítve közli az adottságokat és külső tényezőket, így jól áttekinthető az egymásra és a távlati fejlesztési lehetőségekre való kedvezőtlen és jótékony hatásuk.

2.1. NÉPESSÉG, TÁRSADALOM, HUMÁN ISNFRASZTRUKTÚRA

Mélykút népessége a 300 éve kezdődött újrategpüléstől folyamatos növekedés mellett a II. világháborúig csaknem 9 ezer főre emelkedett, majd ugyancsak folyamatos csökkenés után napjainkra 5000 fő alá fogyott, részben a természetes szaporodás negítv értékei, de főleg az elvándorlás következtében. A népesség csökkenése során a lakosság korösszetétele is eltolódott: a 40 év alatti korosztályok mindegyikének csökkent a részaránya a 60 év feletti nemzedék javára, az öregedési index (100 fő 14 év alatti lakosra jutó 60 év fölötti lakos) az országos és megyei átlagnál is rosszabb. A idős lakosok növekvő arányszáma egyre jobban megterheli a szociális ellátórendszert, egyben az Önkormányzat gazdálkodási egyensúlyát. Megjelent a szegregálódás jelensége is a városban: a 2011. évi népszámlálás négy fejlődésben lemaradt településrészt (szegregárumot¹³) mutatott ki és további telekcsoprtok tartoznak veszélyeztetett kategóriába.

A kedvezőtlen folyamatok mellett pozitív tény ugyanakkor, hogy a társadalom megőrizte egységét: az önkormányzat, a civil, az egyházi és a gazdasági szféra szoros együttműködéssel folyamatosan dolgozik az összetartó erők megőrzésén, az elesettek segítségén, az esélyegyenlőség megvalósításán. Ebben az erőfeszítésben a kultúra és a sport nagy szerepet játszik, közösségformáló hatásuk támaszt nyújt a város társadalmának. A nemzetiségi összetétel tekintetében figyelmet igényel a cigány lakosság több mint 4%-os népességi aránya. A Roma Nemzetiségi Önkormányzat és két civil szervezet is azon munkálkodik, hogy ne szenvedjenek hátrányt a kisebbséghez tartozók.

A lakosság iskolázottsága elmarad az országos átlagtól: leginkább a felsőfokú végzettségűek rendkívül alacsony részaránya (5,2 %) és a csak általános iskolát végzettek viszonylag magas aránya (34,2 %) miatt adódnak ezen a téren tennivalók. A helyi felnőttoktatásnak tudható be, hogy 2001-2011 között a 2/3-ára csökkent a végzettség nélküliek száma, viszont még így is másfélszer meghaladja ennek a rétegnek az aránya az országos átlagértéket, ami aláhúzza a további erőfeszítések szükségességét. A gazdaságfejlesztést korlátozhatja az a körülmény, hogy a településen hiány van képzett szakemberekből.

Országos viszonylatban Mélykút gazdasági aktivitása átlag alatti. 2011-ben a lakoságnak nagyjából 30 %-a rendelkezett munkahellyel, a munkanélküliség a népesség 19,2 %-át érintette. Jelentős mérséklődés tapasztalható a nyilvántartott álláskeresők számában az elmúlt 5-6 folyamán, bizonyára a közmunkaprogramnak is köszönhetően. A közmunka

¹³ A 314/2012-es Kormányrendeletben foglaltak szerint azon területek tekinthetők szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15–59 év) belül eléri, illetve meghaladja az adott településtípusokra vonatkozó határértéket, Mélykút esetében a 35 %-ot és az 50 főt.

hatékonyságának növelése nem könnyű feladat, mégis meg kell kísérelni annak érdekében, hogy a munka közösségi haszna növekedjen és ténylegesen közelebb vigye a munkavállalót a nyílt munkaerőpiaci lehetőségekhez.

Az aktív korúak jelentős hányada (kb. 43 %-a) alacsony presztízsű munkát végez. Ennek is betudható, hogy a lakosság jövedelmi helyzete nem túl kedvező. Jánoshalma járásban az egy főre jutó nettó jövedelem csak 60 %-a az országos mutatónak, ami hatással van a térségben élők életszínvonalára, életmódjára, de jelentkezik a kereskedelem, a szolgáltatások iránti igényekben is. A pénztelenség a lakásépítésekre is hatással van, szinte alig épül új lakás, a felújítások is elmaradnak. Minden ötödik lakás alacsony komfort fokozatú.

Sokszínű és sokrétű civil szerveződés jellemző a városra, a szervezetek a közösségi élet szinte minden területét lefedik. A közösségi sport, a kultúra és a szabadidős tevékenységek egybekovácsolják a társadalmat, Mélykúton még működik az egymás iránti tolerancia. Rendszeresen megtartott rendezvények kínálnak jó alkalmakat a találkozásra, de az intézményi keretek nem elégségesek (kulturterem, sportcsarnok, alkotóház) korszerűsítése, bővítése szükséges). A fiatalok megszólításához kevés a megfelelő program és helyszín, nincs ifjúsági klub, hiányzik a kulturált, internettel felszerelt szórakozóhely, szűkek a szünidei lehetőségek.

A városi könyvtár kiállítási helyként és kulturális programok bázisként is szolgál, az általános iskolához közeli elhelyezkedése a fiatal korosztály korai beszoktatását jól biztosítja. Az információs és közösségi térként is szolgáló intézményben számos előadást, ünnepséget, rendezvényt szerveznek. Az épület bővítését igényli a funkciók ellátása.

Mélykút csökkenő gyermeklétszámához az alsó- és felső tagozatot egyaránt biztosító általános iskola (melyet a katolikus egyház működtet) elegendő kapacitású (12 osztályterem), viszont épülete gyenge állapotú és a kialakítása sem felel meg a modern elvárásoknak (rendezvényterem, zsibongó, egyes szaktantermek hiánya). Az intézmény szociális segítőkkal karöltve igyekszik esélyegyenlőséget biztosítani a nehéz helyzetű, problémákkal küszködő tanulóknak. A felnőttoktatás, felzárkóztató képzések, készségfejlesztő tanfolyamok otthonául is az általános iskola szolgált eddig, jó tapasztalatokkal. A két feladatellátási helyen folyó óvodai nevelés férőhely-száma a jelenlegi igényekre méretezett, de az épületek felújítása, energia-korszerűsítése ennél az intézménynél is szükséges.

Az orvosi rendelőben a háziorvosi, fogorvosi és ügyeleti szolgálat helyiségei, energetikája, eszközei és az épület környezete komplex felújításra, korszerűsítésre érettek, az akadálymentesség megoldása elengedhetetlen. Az egészségügy személyi feltételeinek rendezése (helyettesítés miatti fennakadások felszámolása) szükséges.

A rászoruló idősokkal nappali és bentlakásos intézmény is foglalkozik, vannak, akiket házi segítségnyújtás vagy házi gondozás keretében látnak el. Az ellátás kiegyensúlyozott, a körülmények rendezettek, azonban az idős lakosság növekvő részaránya kihívás elé állítja a szociális szférát. A városban kiépült gyermekjóléti és családsegítő ellátási formák, melyek szorosan együttműködnek az érintett civil szervezetekkel, fontos részei a szociális rendszernek. A fogyatékkal élők számára a munkahelyteremtés mellett feladatként jelentkezik a közterületek akadálymentesítése.

Az igazgatási intézmények a lakosság mindennapos ügyintézéseinek színterei. A megfelelő feladatellátáshoz épületfelújítás és korszerűsítés szükséges a Polgármesteri Hivatalban, az

Agrárinformációs Irodában és a GAMESZ-hez tartozó Petőfi tér 9. szám alatti szolgáltatóhelyen. Utóbbi esetében funkcióbővítés is tervezett (Európa ház).

2.2. GAZDASÁG, ÖNKORMÁNYZAT

Mélykút gazdaságát a jó minőségű, nagy szántóterületekre támaszkodó mezőgazdálkodás dominanciája jellemzi, azonban az ágazat a jelenlegi formájában (gépesített szántóföldi művelés) egyre kevesebb embernek ad megélhetést. A vállalkozások meghatározó része az agráriumban tevékenykedik – bár ezek alapvetően egyéni vállalkozások, őstermelők –, az intenzívebb művelési formákba és az állattartásba azonban kevesen mernek belevágni a nehezen kiszámítható külső tényezők és a kiélezett árverseny miatt. A helyi kistermelők – néhány kivételtől eltekintve – elsősorban önellátásra rendezkedtek be, de árutermelési volumenük nagy számuknál fogva piaci tényezőt jelent. Számukra – és a helyi fogyasztóknak is – fontos a városi piac működése.

A takarmánygyártás és a pecsenyekacsa, húsliba tartás viszonylag nagy volumenű Mélykúton és egyre nagyobb jelentőségre tesz szert. A tervezett víziszárnyas feldolgozó üzem és hűtőház megvalósulása esetén térségi szinten is számottevő gazdasági tényezővé válhat.

Az ipari ágazatok is megtalálhatók Mélykúton, bár azok súlya mérsékeltebb. Jelentősebb szakágai: fa-, fém-, vas-, malom-, élelmiszer- és ruhaipar. A fém-, vas- és műanyagipari termékek közül a bútorok, nyílászárók gyártása jellemző, az élelmiszeripari területén a húsipari termékek előállítása valamint zöldség- és gyümölcsfeldolgozás van jelen a településen. Az építőipar, a helyi szolgáltatóipar vállalkozásai jellemzően az egykori kisipari termelőszövetkezet telephelyén rendezkedtek be.

A terciér szektor – a hazai és globális trendnek megfelelően – erősödött Mélykúton az utóbbi években. A kereskedelem, fuvarozás, gépjárműjavítás stabil helyzete a vasútvonal és az 55-ös főút jelenlétének, valamint a két közeli határátkelési pontnak is köszönhető.

A telephelyet igénylő vállalkozások néhány esetben megfelelő ipartelep hiányával küszködnek, próbálják megoldani a működést a belterületen, konfliktus-veszélyes helyzetet hozva létre a környező lakóterülettel. Az Ipari Park hiánya a betelepülést fontolgató vállalkozások számára is távoltartó erő. Szükség volna inkubátorházzal rendelkező önkormányzati Ipari Parkra, amely a lakott területtől távol helyet, burkolt utat, közműellátást biztosít a beköltöző tevékenységeknek.

A kereskedelemben a nagyobb hazai hálózatok boltjai és a kisebb egységek biztosítják a város alapvető napi cikkek szükségleteinek ellátását. Működik gyógyszertár, gazdabolt, autóbolt, papír-írószer üzlet, valamint ruházati boltok és cipő üzletek.

Fizető vendéglátó szálláshelynek minősülő helyek kevés számban kínálnak szállást a turistáknak, az idegenforgalom egyebekben is alatta marad a lehetőségeknek, tekintettel a város értékeire: a gyűjteményes kiállításokra, a különleges bemutatóhelyekre, a jó hírű lovassportra, a népi hagyományok és kultúra magas színvonalú ápolására és a városi nagyrendezvényekre. Egyelőre nem érte el a kínálat és a vállalkozási aktivitás ezen a téren a „kritikus tömeg”-et, nem teremtődött meg a város turisztikai arculata, marketingje.

A város gazdaságának versenyképességét a Szerbiához való politikai-gazdasági kapcsolat minősége is befolyásolja. A mostani periférikus helyzeten sokat javíthat az 5312 jelű út (Kiskunfélegyháza - Kiskunhalas felől a kunbajai határátkelőhelyhez) főúttá fejlődése. Ennél

is jelentősebb volna Szerbia uniós csatlakozása, amely egykor jól kialakult gazdaságföldrajzi kapcsolatrendszerrel éleszthetne fel.

Vonzó tényező a munkaerő tudása is, ebben a tekintetben hiányokat kell leküzdenie Mélykútnak. Várható, hogy a fejlődő és betelepülő vállalkozások igényeihez jobban igazodó képzés válik szükségessé.

Az önkormányzat gazdálkodása kiegyensúlyozott. Az elmúlt évek legnagyobb beruházása a 3,2 milliárd Ft uniós pályázati támogatással megvalósult szennyvízprojekt volt, de emellett az önkormányzat saját erőből valósított meg számos beruházást és felújítást. Sikeresen folytatja közmunka-programját, amely különösen a hátrányos helyzetű munkavállalók számára nyújt segítséget. A Gazdasági- Műszaki Ellátó és Szolgáltató Szervezet (GAMESZ) mezőgazdasági, közútkarbantartási, mezőgazdasági földút karbantartási programjai, belvízelvezetési projektje és illegális hulladéklerakóhelyek felszámolását célzó tevékenysége keretében gondoskodik a város üzemeltetéséről, működteti a városi konyhát, e mellett helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatást is végez (zöldség- és gyümölcsfeldolgozás, térkögyártás, erdőkezelés).

A város által felügyelt költségvetési szerv a GAMESZ-en kívül a Gondozási Központ, a Közzolgáltatási, Művészeti és Kultúrális Non-profit Kft., a Fenyő Miksa Könyvtár és az Óvoda, melyek működése lefedi a kötelező intézményi ellátási feladatokat.

Az önkormányzat vagyonának bruttó értéke 2011 és 2014 között folyamatosan emelkedett. A város ingatlan-vagyon szántókból, zárkertekből, építési telkekből, lakásokból és irodákból áll. A nagyszámú ingatlanvagyon kedvez a fejlesztési lehetőségeknek, ugyanakkor a fenntartás feladataival számolni kell. Növekvő terhet jelent az elhagyott, pusztulófélben lévő, a városképet degradáló, magántulajdonú házak felszámolása, mivel gyakran csak a felvásárlás eszköze áll az önkormányzat rendelkezésére.

2.3. TÁJ ÉS TERMÉSZET, ZÖLDFELÜLETI RENDSZER

Mélykút területe részben a Homokhátsághoz, részben pedig a Bácskai löszös síksághoz tartozik. A településre és környékére a meleg, száraz éghajlat a jellemző. Domborzati és talajviszonyai is alkalmassá teszik a növénytermesztésre, elsősorban a hőigényes kultúrák számára. A talaj vízháztartása általában problémás, jellemző a vízhiányos állapot. Vízrajzát tekintve Mélykút a Kígyós gravitációs főcsatorna öblözetéhez tartozik, amely összegyűjti a területre hulló csapadékot. A mélyebb terepvonulatok korábbi gyeptájakat nagyrészt beszántották, a vízháztartás és élőhely-gazdálkodás szempontjából kedvezőtlen ez a folyamat. A szélsőségesebbé váló klíma a vízhiány mellett időszakos belvízvesztést is jelent, a kevés megmaradt tó (belterületen a Békás-tó) és kisebb vízállások záportározásra való alkalmassá tétele válhat szükségessé.

A térség nem rendelkezik jelentősebb ásványkincsekkel, nincs nyilvántartott szilárd ásványbányája. Három mélyfúrás esetén viszont termálvíz érhető el, melyek felhasználása ez ideig nem történt meg. A „Kiskunhalas – szénhidrogén bányatelek” koncesszió érinti a város igazgatási területét.

A mélykúti tájat a szántók uralják, a 111 km² kiterjedésű termőterületnek a 88 %-át foglalják el. A gyepek, kertészeti növények, gyümölcsösök területi részesedése alacsony, elmarad az optimális szinttől. Az erdősültség 15 %-os. A területen tájhonos vegetációt fehérvárasborókások jelentik, ezek száma mára erősen visszaesett. Helyükre betelepített akácok

kerültek, illetve további, más területekről behozott fásszárúak is megtalálhatóak (pl. nyírfa, ezüstfa, erdei fenyő).

Mélykút közigazgatási területén nincs országos vagy közösségi (Natura2000) jelentőségű természetvédelmi és örökségvédelmi oltalom alatt álló terület, kivéve egy kisméretű parcellát a Csikériára vezető földút mentén, amely egy ex-lege védelem alatt álló kunhalom része. A város egyedi tájértékeinek kataszterét a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósága még nem állította össze, az önkéntesek bejelentései és a helyszíni bejárások alapján azonban számos védelemre érdemes táji elem (feszület, gémeskút, pince és épület) vár lajstromozásra.

Ökológiai szempontból értékes, ezért a nemzeti ökológiai hálózathoz tartozik a Kígyóscsatorna menti Pap-gyep, és az 55-ös főút Szeged felőli bevezető szakasza melletti természetközeli Trianoni-tölgyes erdőterület, mint magterületek, melyekhez megszakított ökológiai folyosók is kapcsolódnak. A legjelentősebb kiterjedésű ökológiai folyosó a csatornahálózat nyomvonalait követi, a vizes élőhelyekhez kapcsolódik. Ezek a területek nem jelölhetők ki beépítésre és művelési módjuk megtartandó.

Mélykúton az egy lakosra jutó zöldfelület nagysága 11,9 m², ami elmarad a megyei és országos átlagtól. A mennyiségi hiányt a falusias, kertvárosias lakókörnyezet nagy lakókertjei részben pótolják, de a közterületek és intézmények zöldfelületei minőségileg fejlesztésre szorulnak: növényállományuk és infrastruktúrájuk rendezése, kisebb-nagyobb szakszerű beavatkozás után a közparkok, közkertek, zóldsávok megfelelően betölthetnék funkciójukat. A nagyobb gyermekek és a felnőttek számára szolgáló szabadterei játék és fitness-lehetőségek biztosítása szükséges.

A településen belüli utak fasoraira jellemző, hogy fafaj szempontjából általában nem egységesek és sok helyen hiányosak is (kivételek a Jánoshalmi úti temető ravatalozójához vezető vadgesztenye és hárs fasor). Az 55-ös számú főút felújításához kapcsolódó friss telepítések a többszöri csere, és pótlás ellenére sem voltak eredményesek.

2.4. ÉPÍTETT KÖRNYEZET, ÉPÍTETT ÖRÖKSÉG

A település szerkezete nagyrészt történetileg alakult ki. A 18. század eleji alapítás óta lényegileg nem változott, csak újabb „rétegekkel” (utcasorokkal) bővült, durva beavatkozás nem érte. A nagyjából szabályos telekszerkezetet időnként széles (csordajárásra alkalmas) utca nyitja szét és trapézzá szélesedő közterületek otthonos teresedésekként bontják meg a szigorú rendet. A dombon álló, a városképet uraló műemléki katolikus templom köré települtek a központi funkciók. A számos megmaradt helyi értékű épület (népi lakóház, polgárház) egyenletesen oszlik el történeti városrészben belül. Egyedi, hangulatos kapuk, nyílászárók is az építészeti örökséghez tartoznak és sok esetben a beépítési mód is jellegzetes vonásokat hordoz. Országos védelemre is érdemes egy-két épület, amely történeti és építészeti értéket összhangban őrzött meg. A 2017-ben készült örökségvédelmi hatástanulmány 7 intézményépületet, 10 polgári lakóházat és 20 népi lakóházat, ezen kívül a gőzmalom és az öregmajori volt kastélyt javasolja helyi védelem alá helyezni.

Az épített környezet értékei legtöbbször sérülékenyek (különösen a népi lakóházak és a fából készült nyílászárók) és védelmükre kevés vagy semmilyen eszköze nincs a helyi önkormányzatnak. Jó példaként szolgál egyes bontásból származó épületelemek (pl. színes ablaktábla) megmentése és újbóli felhasználása, amely kiterjeszthető más értékekre

is (nyílászárók, kapuk, kilincsek, rácsok, épületdíszek). Régi miliőt sugároznak az artézi kutak megmaradt kifolyó-építményei és emlékeket ébresztenek az útmenti keresztek.

A Településszerkezeti terv jelentős lakóterület-bővítéseket irányoz elő a belterület ÉK-i és Ny-i részén, melyek megvalósítása nem indult el. Ugyanakkor felfedett a vizsgálat számos üres épületet és bontást követően beépítetlenné vált telket is, ezért az extenzív bővítés ma már településrendezési szempontból nem támogatható.

A meglévő lakóterületek nagyrészt falusias jellegűek, de egyre inkább megmutatkozik a városiasodás hatása, elsősorban az 55-ös számú út belterületi átkelési szakasza közelében: a telkek beépítettsége, építményeinek magassága növekszik, néhol meghaladja az előírt értékeket, ezért a kisvárosias területhasználati mód bővítésére igény merült fel.

Ésszerűsítést igényelnek az iparterület-kijelölések is: a lakóterületek közvetlen szomszédságában nem célszerű iparfejlesztést ösztönözni. A város hagyományosan kialakult belterületi és környéki gazdasági területein kívül (volt KTSZ vasút menti telephelye, Alkotmányos út menti telephelyek, Bácsalmási úti malom környéke, Búzakalász Szövetkezet 55-ös út menti telephelye) jó lehetőséget kínálnak a mezőgazdasági és ipari fejlesztésekre a külterületi majorok, melyek jórészt mélyfúrású ivóvízkúttal, transzformátor-állomással ellátottak és jól megközelíthetők. Barnamezős telephely szinte egyáltalán nem terheli Mélykút épített környezetét.

2.5. KÖZLEKEDÉSI HÁLÓZATOK

A térséget és a települést nem érintik gyorsforgalmi utak, a legközelebbi elérési lehetőség Szabadkánál (E-75 A1 kb. 45 km) Szegednél (E-75 M5 kb. 60 km) és Bátaszéknél (M6 kb. 75 km) kínálkozik. A jövőben nagyobb változást az M9 gyorsforgalmi út megvalósulása jelenthet, mely észak-északkeletről kerülné el Jánoshalmát, és javítaná a Dunántúl elérhetőségét a városból, illetve továbbépítése esetén Szeged felé is erősítené a regionális közúti kapcsolatokat.

A főúthálózat Mélykúton áthaladó, távlatban elkerülő útszakasszal bővülő eleme az 55-ös számú főút. Az elkerülő szakasz megépítése fontos: a főút átmenő forgalma kismértékben ugyan emeli a kereskedelmi üzletek és vendéglátóhelyek forgalmát, de a növekvő tranzitforgalom előbb- utóbb élethetlenné teszi a város központját. Főúttá fejleszti a kormány az 5312 jelű út déli szakaszát is. A megvalósítás ugyan hosszútávon esedékes, számolni azonban már most is kell vele a tervek szintjén: ez esetben is elkerülő szakaszban célszerű gondolkodni, praktikusán az 55-ös út elkerülő szakasz Ny-i csomópontja folytatásaként (Alkotmányos út vonalában).

A belterületi úthálózat gerincét az országos közutak átkelési szakaszai alkotják. A kelet-nyugati forgalmi tengelyt az 55. jelzésű másodrendű főút, az észak-délit pedig az 5312. jelzésű összekötő út képezi. Csikéria felé burkolatlan külterületi szakasszal vezet az 5502. jelzésű összekötő út (Mátyás király utca). A vasútállomáshoz vezető bekötőút 54319. jelzéssel szintén országos út.

A Szerbia felé irányuló közlekedés feltételeit az 5502 út (Csikériai út) hiányzó szakaszának kiépítése nagyban javítaná, egyelőre kerülővel érhető el a tompai átkelőhely és személygépkocsival lehet átjutni Vajdaságba a kunbajai átkelőhelyen.

A belterületi gyűjtőúthálózat nagyrészt rendezett, de újabb szakaszok beiktatásával bővítésre szorul. Hiányzik a Madách utca folytatását képező külterületi dűlőút kiépítése is.

A kiszolgáló utak jó része beavatkozást igényel: a város gazdasági programja szerint burkolási munkákra vár hozzávetőleg 10 km-nyi útszakasz és jónéhány szakasz felújítása szükséges. A mezőgazdasági és az egyéb nagysúlyú járművek belterületi átszelő utakat kapnak a program szerint, tehermentesítve ezzel a lakóutcákat. A külterületen kevés a burkolt és a makadámút, a szerkezeti jelentőségű és történetileg kialakult dűlőutak sem mindig járhatók.

A Budapest- Szabadka, 150. sz. vasúti fővonalhoz kapcsolódó Bátaszék–Baja–Kiskunhalas, 154-es számú, egyvágányú, nem villamosított szárnyvonal fontos szerepet tölt be a magyarországi vasúthálózatban, Budapesttől délre csak ezen a vonalon üzemel (Bajánál) vasúti híd a Dunán. A 150. sz. szakasz a nemzetközi törzshálózat, a X. számú páneurópai vasúti korridor tagja, Belgrád–Athén irányába folytatódik. Kedvező a vasútvonal jelenléte, nagyobb ingázás és teherszállítás lebonyolítására is alkalmas a kapacitása.

A közösségi közlekedést a vasúti személyvonatok (napi 11 járatpár) és a DAKK Zrt. helyközi autóbusz-járatjai biztosítják, a járatsűrűség jónak mondható. Hiányzik viszont az autóbusz-állomás: a városközpontban jelenleg kijelölt megállóhely sűrű gyalogosforgalmat keresztez, balesetveszélyes és kialakítása sem megfelelő, új helyen kívánja a város elhelyezni a Zöld-város projekt keretében.

A településen a kerékpárosok jelenléte kiemelkedő. Alföldi város lévén Mélykúton is intenzív a kerékpáros forgalom, az országos közutak mellett indokolt volt és lesz önálló kerékpárutak létesítése, tekintettel a helyi buszközlekedés hiányára is. Az 55. számú főút mentén végighaladó kerékpárút adja a K-Ny-i gerincet, de az országos törzshálózatokkal a kapcsolatot az 5312 út külterületi szakasza mentén vezetett önálló nyomvonal biztosíthatná, amelyre nagy szükség volna mind a hivatás-, mind a turisztikai forgalom céljából.

A város területén a parkolási helyzet fejlesztést igényel, a városközpontban sűrűsödő forgalomvonzó helyek közelében további rendezett várakozási lehetőségeket szükséges megteremteni.

2.6. KÖZMŰVEK ÉS ENERGIA-ELLÁTÁS

A város ivóvízellátása a belterületi és öregmajori vízmű ivóvízbázisának 6 kútja révén kielégítően megoldott. Az ivóvízminőség javításra irányuló program lezárult, de a lakosság elégedettsége még nem teljes.

A településen a kialakított vízelosztó rendszer hidraulikailag megfelelő, a szükséges és elégséges nyomást és vízmennyiséget a rendszer valamennyi eleme képes biztosítani.

A vízelosztó hálózat jellemzően vegyes rendszerű, a 60-as évek elején különböző átmérőjű, főként azbesztcement anyagú csövekkel épült ki, melyek cseréjére folyamatosan szükség van. A gerincevezetékek esetében az azbesztcement csövek aránya jelentős: 80 %-os. A kb. 3 %-nyi acél gerinc- és bekötővezeték is cserére szorul. Az anyagminőségen túl jellemző probléma a gyakori csőtörés és a viszonylag magas hálózati veszteség. A jelentős hálózati veszteség miatt szükséges vizsgálni a vízellátó rendszer állapotát, a veszteség okait. Aktualizált intézkedési tervet kell készíteni, melynek célja azoknak a feladatoknak a meghatározása, amelyek megvalósításával a hálózati veszteség tartósan 20 % alá csökkenthető.

Mélykút igazgatási területén termálvíz kutak is találhatóak, azonban jelenleg csak részben hasznosítottak, ezen a téren tényfeltárás, tervezés és felhasználás feladatai jelentkeznek a jövőben.

Megállapítható, hogy a város közművei közül a csapadékvíz-elvezetés a legkevésbé kiépített és üzemképes. Észak felől a szántóföldeken összegyűlő belvíz is a belterületen át (Tehermentesítő-csatorna) jut a befogadóba (Kígyó-főcsatorna). Kormányzó műtárgy, átemelő műtárgy és záportároló kapacitás hiányában évente problémaként jelentkezik a belvizes időszak átvészelése.

A csapadékvíz- hálózat a város területének csak mintegy 50%-ára terjed ki. Nemcsak a csatornák karbantartottsága, hanem azok mérete, műszaki állapota sem megfelelő. Gyakran okoz problémát, hogy az utcai árkok nem képeznek összefüggő rendszert, néhol az elvezetés iránya sem szerencsés. A hálózat fejlesztési koncepcióját újra kell gondolni és részletesebb tervezés alapján meg kell valósítani a rendszeresen jelentkező belterületi belvízproblémák kezelése érdekében.

A csapadékvíz visszatartása hasonlóan fontos feladat: a vidék talajai vízhiányosak, öntözés nélkül az intenzívebb és nagyobb megtérüléssel kecsegtető földművelési formák nem hoznak megfelelő eredményt. A közösségi zöldfelületek is igénylik a vízutánpótlást.

A KEOP pályázattal épített csatornákkal és tisztítóművel a belterület túlnyomó részének szennyvízcsatornázása megoldódott 2014-2015-ben. Öregmajor csatornázása nem valósult meg. A belterület kilenc öblözetre tagolódik szennyvíz-elvezetés szempontjából, így kilenc közterületi átemelő épült meg a beruházás során. A két végátemelőből külterületi nyomóvezetékeken jut el a szennyvíz a szennyvíztisztító telepre, amely alacsony terhelésű, eleveniszapos technológiára épül. Ipari szennyvíz kezelésére a megvalósult telep nem alkalmas. A tisztított szennyvíz elvezetése gravitációsan történik a szennyvíztisztító telep mellett húzódó Kígyós főcsatorna 86+550 cskm befogadóba, mely jellegéből adódóan a legkisebb szennyező anyag bekerülést sem tudja mérsékelni.

Mélykúton a meglévő 35/20 kV-os állomás és a Bácsalmás felől betápláló két 20 kV-os légvezeték látja el a települést villamos energiával, a város igényeit hosszútávon is biztosítani tudja. Új nagyfogyasztó belépése a rendszerbe a szolgáltatóval történő külön egyeztetés alapján lehetséges. A település központi részén található földkábeles, 20 kV-os hálózat bővítésére kell törekedni. A belterületen a meglévő kifeszültségű hálózatok felújítása esetén a csupasz légvezetékes hálózatok légkábeles hálózatra történő átépítése indokolt.

A település központjában, valamint a fő közlekedési utak mentén korszerű, náatriumlámpás közvilágítás van kiépítve, a település belterületi részein, valamint a lakott külterületi részekén is biztosított a közvilágítás. A jelenlegi állapot jónak mondható, eseti igények szerint azonban bővítése szükséges olyan formában, hogy mindenkor a takarékos üzemeltetésre kell törekedni.

A térség földgázellátása az FGSZ Zrt. nagynyomású vezetéken lévő gázátadó állomásról biztosított. Mélykutat a DÉGÁZ a DN250 PE 8 bar-os (nagyközépnomású) vezetékről szolgálja ki. A párhuzamosan haladó, a várost keletről elkerülő DN200 PE 8 bar-os vezetékről szükség szerint további kapacitás vételezhető, például a kijelölt ipari és mezőgazdasági üzemi területek energia-fejlesztése céljából. A gázfogadó állomásról kiinduló 3 bar-os (középnomású) gázelosztó vezetékrendszer a város minden utcájában ki van építve, és a belterületi ingatlanok 95%-a el van látva földgázzal. A földgázellátás hosszú távon erről a rendszerről biztonságos, kisebb mértékű fejlesztések közvetlen

ellátására is alkalmas. Nagyobb, vagy külterületi fejlesztések külön vizsgálat alapján a meglévő földgázelosztó hálózat bővítésével nagy valószínűséggel szintén megoldhatók.

Megújuló energiák felhasználása tekintetében az önkormányzat élen járt: az 500 kW teljesítményű napelem-park és az intézményekre helyezett napelemek jelentős költségmegtakarítást és az üvegházhatású gázok mennyiségének csökkenését eredményezte. A város területén található termálvízkincs kihasználásával további előre lépés érhető el ezen a területen. Biogáz erőmű telepítésének igénye esetén figyelembe kell venni, hogy a véges alapanyag ellátás miatt a telepítés csak régióval egyeztetett módon történhet. Nem fordulhat elő, hogy a környezetben keletkezett hulladékok, és az esetleg mezőgazdasági termeléssel megtermelt alapanyagok kevésnek bizonyuljanak a biogáz erőművek ellátására. Gazdaságosan biztosan nem telepíthető biogáz erőmű minden településen. A biogáz erőművek telepítését az Energiahivatal koordinálja.

Mélykút területén várható a napelemes rendszerek további megjelenése. Ismeretes, hogy a napelemes rendszerek hullámvölgyében (téli hosszú borult időszakok, éjszakai üzem) a napelemek kiesését más erőművekkel pótolni kell, a telepítéseket ezért koordinálni kell. A magyarországi naperőművek jelenlegi teljesítménye azonban még igen messze van a kritikus értéktől. A Dél-alföldön jelenleg szinte korlátlan lehetőségek vannak, a létesítés csak pénzügyi forrás kérdése.

Mélykúton a telefonhálózat a belterületen kiépült. A digitális RDLU telefonközpontból az M-Telekom Nyrt. alépítményekkel és földkábelrel táplálja meg a légvezetékes hálózatot, amely igény esetén tovább bővíthető. A kábeltévét optikai csatlakozó hálózatról léghálós rendszerben és – részben – földkábeles, alépítményes rendszerben üzemelteti az Invitel Zrt. A belterület ellátása 100 %-ban biztosított. Az ellátás fejlesztése részben a digitális technikák irányában várható, illetve az informatikai igények bővülésével az összes fogyasztónak a nagy sebességű optikai rendszerre történő csatlakozás kiépítése (FTTH rendszer) lehet a feladat. Ehhez azonban a településen belül a teljes optikai hálózat kiépítése szükséges. Fel lehet használni erre a célra a kistérségi fejlesztéssel 15 évvel ezelőtt megvalósult optikai-koax hálózati elemeket is.

A település északi szélét érinti a Balotaszállítás – Csávoly mikrohullámú összeköttetés korlátozási sávja, új fejlesztés nem várható. A GSM antenna rendszerek kiépítése jórészt befejeződött, elsősorban a meglévő rendszerek technológiai fejlesztése várható.

2.7. KÖRNYEZETVÉDELEM, KLÍMATUDATOSSÁG, ENERGIAHATÉKONYSÁG

A település egészséges környezetet tudhat magáénak, az alacsony beépítési intenzitás, az üzemi tevékenység kis volumene biztosítja a megfelelő életkörülményeket. A szennyvízcsatorna-hálózat kiépítésével elvezethetővé váltak a város szennyvizei, javulhat a felszín alatti és felszíni vizek minősége. Mélykút talajai többnyire erősen vízátteresztők, ezért a potenciális szennyező forrásokat (intenzív mezőgazdasági művelés, állattartás) körültekintéssel kell működtetni. A felhagyott, rekultivált települési szilárdhulladék lerakó már nem fogja tovább szennyezni a felszín alatti vizeket, ám figyelembe kell venni, hogy a terület a tervezett rekultiváció után is potenciális szennyezőforrás marad.

A város levegőminőségére a szilárd tüzelés előtérbe kerülése kedvezőtlen hatás gyakorol, viszont a biomassza-tüzelés klímapolitikai szempontból jó megoldás. A szálló por szennyezettség a mezőgazdasági területhasználat és a Mélykúton számottevő takarmányszárítás miatt nem, vagy alig csökkenthető. A település egyes utcái nem rendelkeznek szilárd burkolatú úttal, így a por és pollenszennyezés ezeken a részek

további problémát okozhat, ami viszonyt megoldható az útszakaszok burkolásával és zöldsávjuk rendezésével. Redukálható az 55-ös főút belterületi szakaszán jelentkező levegő- és zajterhelés is az elkerülő útszakasz megépítésével, ezért szorgalmazni szükséges a kiépítést. A tervezett É-D-i irányú főútfejlesztés nem történhet a lakóterület érintésével, szintén szükség lesz elkerülő szakasz beiktatására.

Az állattartáshoz köthető diffúz szagforrások egyelőre nem okoznak panaszokat, a jövőre nézveis célszerű távol tartani ezt a funkciót a belterülettől: a lakóterület körül több száz méter sávban nem kívánatos a nagylétszámú telepek fejlesztése.

A környezetvédelem és a környezeti tényezők helyzetfeltárása alapján a fejlesztendő területek Mélykút esetében a következők: a belvizek és csapadékvizek problémájának javítása, a környezetbarát közlekedés elősegítése, a megújuló energiaforrások (napenergia, termálvíz) kihasználtságának növelése, a biomassza-tüzelés szorgalmazása, a hulladékgazdálkodás szempontjából az illegális lerakók kialakulásának megakadályozása és hulladékudvar létrehozása. A lakossági szemléletformálás és tájékoztatás továbbra is kiemelten kezelendő kérdéskör a környezetvédelem területén.

3. HELYZETÉRTÉKELÉS

3.1. JELLEMZŐ FOLYAMATOK

Mélykút népességének 20. századi megfeleződése nehéz helyzetet jelent a jövőre nézve: a folyamat lassítása és megállítása képezi a legfontosabb és egyben legnagyobb feladatot a város számára. A negatív trendeket csak megfelelő munkahely-kínálattal és stabil helyi társadalmi háttérrel lehet ellensúlyozni.

A demográfiai válság megoldását és ezáltal Mélykút jövőjét nagyban befolyásolja a Felső-Bácska egészét érintő hátrányos gazdasági helyzet alakulása, a kormányzati és megyei szintű segítő akciók kimenetele: a külső támogató erőfeszítéseket a helyi erőforrások felhasználásával a település oldaláról is elő kell segíteni. Előnyt kell kovácsolni a jelenleg bénító hatású országhatár menti fekvésből, megtalálva és kiépítve a határon átnyúló kapcsolati lehetőségeket.

Bízató a közös érdek felismerése, a tervezett vagy körvonalazódó beruházások egyöntetű pozitív fogadtatása a város lakói, vállalkozói, önkormányzata részéről. A befogadási készség kommunikálása versenyelőnyt jelenthet a településnek.

A helyi vállalkozásokkal kölcsönösen hasznos fejlesztési lépés lehet az önkormányzati Ipari Park létrehozása, kapcsolódva a folyamatban lévő nagyberuházáshoz (víziszármazó üzem) közlekedési, energia- és közműellátási szempontból, beszállítási, együttműködési célból. A munkahely-teremtés akkor lehet sikeres, ha megfelelő munkaerő is rendelkezésre áll. Mélykút lakosságának képzettségi szintje a javuló tendencia ellenére az országos átlag alatt marad, ezzel összefüggésben meglehetősen alacsony presztízsű munkát végeznek a helyi munkavállalók. Szükséges tehát a munkaerő-piacra kikerülő helyzetbe hozása, a szakképzési formák és lehetőségek hozzáigazítása a vállalkozások igényeihez.

Szemlélet-váltás is szükségesnek látszik a munkavállalók és munkáltatók részéről egyaránt: utóbbiak esetén a mezőgazdasági segédmunkák és főleg a szezonális mezőgazdasági dömpingmunkák jobb megfizetése kiküszöbölheti az illegális vendégmunkát, amely jelenlegi formájában a társadalmat és a gazdaságot torzítja. Halmazza a problémát a szegregálódás jelensége: a 2011. évi népszámlálás négy fejlődésben lemaradt településrészt (szegregáriumot) mutatott ki és az utóbbi években a helyzet nem javult. A társadalom egységének megőrzése a civil, az egyházi és a gazdasági szféra szoros kapcsolódását feltételezi. Összeérnek az érdekkörök a kultúra és a sport terén, közösségformáló, megtartó erejük nyilvánvaló. A helyi tapasztalatok megerősítik, hogy a kis helyi közösségek nagy erőt képviselnek az esélyegyenlőség, a hagyományok megőrzése, a generációs és egyéb konfliktusok feloldása terén. A civil szerveződésekben formálódnak ki a karizmatikus egyéniségek, akik önzetlen munkájukkal néha intézményeket pótolnak. Fontos, hogy a település értékelje, megbecsülje ezeket az eredményeket és a közösségi munkát.

A népességfogyás mellett a korszerkezet elbillenése elsősorban az intézményrendszerben okoz gondot: az aktív korosztály megfogyatkozása, az idősök egyre nagyobb és a fiatalok egyre szűkebb aránya túlterheli a szociális rendszert, a gyermekintézmények kihasználtságát pedig csökkentti, összességében folyamatos alkalmazkodásra-változtatásra kényszeríti az intézményeket. Itt is érvényes a hátrányból való előnykovácsolás elve, a kisebb csoportlétszám lehetővé teszi az élményszerűbb, személyre szabottabb oktatási-nevelési formák és módszerek alkalmazását, több

figyelmet kaphat a felnőttek oktatása is (tanfolyamok). Az idősekkel való foglalkozás pedig egyrészt az egész társadalom ügyévé válik, másrészt az idősek felismerhetik saját potenciális hasznosságukat, segítő szerepüket a helyi társadalomban.

Előnyös helyzetet teremtett a településfejlesztéshez az önkormányzat felelős gazdálkodása: a tartósan pozitív mérleg, a stabil vagyoni helyzet kialakítása, a költségmegtakarító lépések sora cselekvőképessé tette a városvezetést. A jó gyakorlatot az energia-hatékonyság növelésével, a rugalmas és alkalmazkodó ingatlangazdálkodással folytatni érdemes. A gazdálkodás egyensúlyának megőrzése mellett az utóbbi időben előtérbe kerültek a lakosság életminőséggel kapcsolatos elvárásai: áldozni érdemes a közterületek minőségének, zöldfelületi értékének emelésére, mert a rendezett és élményeket kínáló városi környezet büszkeséggel tölti el a lakosokat, megtartva és erősítve helyi kötődésüket. Értéktudatot is fejleszt a jó példa, a mélykútiak jobban felismerhetik a saját tulajdonukban lévő építészeti és történeti örökség egyedi voltát.

A kulturált környezethez a közműellátás normalizálása is hozzátartozik. Rontja az értékteremtés feltételeit a csapadékvíz-elvezetés megoldatlansága. A szélsőségesebbé váló időjárás belvizeket és aszályt egyaránt előidéz, a helyes vízgazdálkodás mindkét jelenséggel szemben fellépést sürget.

A kommunikáció kulcsszóvá válik a fejlődés szempontjából: az információ-áramlási technikákban való jártasság előnyei nyilvánvalóak a gazdaságban és a társadalomban egyaránt, az ehhez szükséges technikai és személyi feltételek, készségek előteremtése.

3.2. A VÁROS FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ KÜLSŐ ÉS BELSŐ TÉNYEZŐK ÖSSZEFOGLALÓ ÉRTÉKELÉSE – SWOT ELEMZÉS

Erősségek	Gyengeségek
1. Népeség, társadalom, humán infrastruktúra	
■ Híres helyi szülöttek ■ Összetartó helyi társadalom ■ Átörökített mezőgazdálkodási ismeretek ■ Élő népi kulturális hagyományok (néptánc, népzene, kézimunka), jelentős helyi gyűjtemények ■ Civil aktivitás, sokrétű közösségi programok ■ Önkormányzati Tájékoztató ingyenes helyi lap ■ Katolikus egyház szerepvállalása az oktatás-nevelésben, vallásosság ■ Stabil szociális ellátás ■ Élénk, változatos sportélet, jelentős lovassport	■ Népeségfogyás, elöregedés ■ Aktív korosztály elvándorlása ■ Kevés értelmiségi lakos ■ Viszonylag gyenge képzettségű lakosság ■ Alacsony jövedelmi viszonyok ■ Illegális vendégmunka jelenléte ■ Szegregációs folyamatok ■ Általános Iskola tanulólétszáma lecsökkent, épülete avult ■ Bölcsődei ellátás hiányzik ■ Intézményfejlesztés szükséges (sportcsarnok, művelődési ház szűk kapacitása, funkció-hiányai) ■ Egészségügyi alapellátás akadozása (helyettesítések)
2. Gazdaság, önkormányzat	
■ Jó mezőgazdasági termőtáj ■ Néhány jelentős mezőgazdasági cég jelenléte ■ Számos működő mezőgazdasági kisvállalkozás ■ Viszonylag olcsó munkaerő ■ Kijelölt gazdasági területek bősége ■ Közmunka révén munkanélküliség csökkenése ■ Jelentős földterületek önkormányzati tulajdonlása ■ Belterületen számos ingatlan önkormányzati tulajdonban van ■ Kiegyensúlyozott gazdálkodás	■ A térség fejlődésben lemaradó, periferikus jellegű ■ Nagyrészt gabona- és takarmánytermesztésre épülő mezőgazdaság ■ Agrárszerkezet eltartóképessége csökkent ■ Alacsony presztízsű munka túlsúlya ■ Alacsony bérek ■ Termények alacsony feldolgozottsági szintje ■ Közmunka-pályázatok nehezen tervezhetők ■ Ipari Park, inkubátor-ház hiánya

3. Táj és természet, zöldfelületi rendszer	
■ Termőterület nagy aránya, jó minősége ■ Kevés beépített terület, alacsony népsűrűség ■ Napfényben gazdag, hosszú vegetációs idő ■ Elégséges (Alföldön elfogadható) erdősültség ■ Nagy házikertek ■ Belterület széles zöldsávjai, teresedései ■ Rendezett temetők ■ Fejleszthető lovas-sportterület	■ Monokultúrák túlsúlya ■ Természetes állapotú területek elfogyása ■ Vízhányos talaj, ugyanakkor egyes területek belvízi elöntése ■ Szőlő- és gyümölcsös területek felhagyása ■ Tanyagazdálkodás kihalása ■ Mezővédő erdősávok hiánya ■ Egységes fasorok, cserjesávok hiánya ■ Rendezetlen, funkcióhiányos zöldterületek
4. Épített környezet, épített örökség	
■ Attraktív templomdomb és műemléktemplom ■ Történetileg kialakult utcahálózat ■ Városszerkezetet roncsoló beavatkozások nem történtek ■ Jelentős számú helyi értékű épület	■ Régi városképet meghatározó tavat feltöltötték ■ Helyi értékes épületek felújítás hiányában elpusztulnak ■ Sok üres romos épület ■ Népi épületek vályogfalai kevésbé tartósak
5. Közlekedési hálózatok	
■ 55. számú főút K-Ny-i irányban jó közúti és kerékpáros kapcsolatokat biztosít ■ Autóbuszos és vasúti tömegközlekedés megfelelő ■ Határátkelőhelyek közelsége (Tompa, Kunbaja)	■ 55. számú főút települést elkerülő szakaszának hiánya ■ É-D-i közúti és kerékpáros közlekedési hálózat hiányosságai ■ Gyűjtőúthálózat fejlesztésre szorul ■ Autóbusz-állomás hiánya
6. Közművek és energia-ellátás	
■ Belterületi szennyvízcsatorna-hálózat kiépült ■ Ivóvíz-ellátás megfelelő ■ Fejlődést lehetővé tevő energetikai háttér áll rendelkezésre ■ Hírközlési hálózatok működnek ■ Közvilágítás korszerűsítése megtörtént ■ Földgázellátás megfelelő	■ Öregmajor nincs csatornázva ■ Csapadékhálózat komplex felújításra vár ■ Csapadékvíz-visszatartás nincs megoldva ■ Azbesztcement és acél ivóvízvezetékek cseréje szükséges ■ Szélessávú internet-elérés fejlesztésre szorul

7. Környezetvédelem, klímatudatosság, energiahatékonyság

■ Viszonylag csekély környezetszennyezés ■ Fotovoltaikus energiaforrás jelentős, felhasználása számottevő ■ Biomassza és termálvízkincs rendelkezésre áll ■ Hulladéklerakó rekultivációja megtörtént	■ Biomassza és termálvíz kihasználtsága alacsony ■ Intézmények energetikája nem megfelelő ■ Lakóházak nagy része alacsony energia-hatékonysággal működik ■ Hulladékudvar nem létesült ■ Illegális hulladéklerakások

Lehetőségek

Veszélyek

1. Népeség, társadalom, humán infrastruktúra

■ Családi lakhatási kedvezmények révén a helyben letelepedők száma növekszik ■ Vidéki életmód előnyei elfogadottabbá válnak ■ Társadalom szociális érzékenysége növekszik ■ Távmunka lehetőségei javulnak ■ Tanulás iránti igény növekszik ■ Egyházi fenntartás és működtetés biztosítja a 8-osztályos általános iskola megmaradását és a felnőttképzés folytatását ■ Oktatási rendszer innovatív gondolkodásra nevel ■ Kultúra és tömegsport térnyerése ■ Egészségügy helyzetének javulása	■ Aktív réteg elvándorlása a nagyobb városokba továbbra is jellemző ■ Vidéki életformák ellehetetlenülnek a globalizációs folyamatok hatására ■ Társadalmi összetartás gyengül a növekvő érdektelenség miatt ■ Képzési rendszer nem követi eléggé a kor elvárásait, a szakképzett munkaerő tartósan hiánnyá válik ■ Általános iskolai oktatás és felnőttképzés intézményi keretei redukálódnak ■ Oktatás-nevelés alkalmazkodása a tanulók életkori sajátosságához és napjaink kihívásaihoz nem valósul meg ■ Kultúra és tömegsport lehetőségeinek szűkülése ■ Egészségügy helyzetének romlása

2. Gazdaság, önkormányzat

■ Határmenti országrész felzárkóztatását szolgáló intézkedések eredményre vezetnek ■ A szerbiai határon átnyúló kapcsolatok bővülésével a vállalkozói szféra erősödik ■ Beruházásösztönző foglalkoztatáspolitikai ■ Állattartást, élőmunka-igényes mezőgazdálkodást ösztönző gazdaság-politika ■ Közmunka-rendszer hatékonyabbá válása	■ Határmenti országrész fejlődésben lemaradása növekszik ■ Beruházások elmaradása miatt a helyi munkavállalás lehetőségei csökkennek ■ Illegális vendégmunkások foglalkoztatása nem szűnik meg ■ Ipari Park megvalósulása elmarad támogatás hiányában ■ A mezőgazdaság szerkezete nem fejlődik ■ Közmunka-lehetőségek szűkülése

■ Önkormányzat gazdálkodási stabilitását a külső szabályozás támogatja ■ Energiahatékonyságot célzó támogatások folytatódása	■ Forrásszűkülés miatt a városi intézmények finanszírozása ellehetetlenül ■ Támogatás hiányában az intézmények energiahatékonysága nem növelhető
3. Táj és természet, zöldfelületi rendszer	
■ Vízvisszatartást támogató, országosan összehangolt intézkedések ■ Táj értékek védelmének rendszere kiépül ■ Fenntartható mezőgazdálkodási formák teret nyernek ■ Közösségi zöldterületek fejlesztésének támogatása	■ Egyre szélsőségesebb időjárási viszonyok ■ Az Alföld vízháztartási problémái súlyosbodnak, belvízveszély is nő ■ A monokultúrák túlsúlya megmarad mezőgazdaságban, a fenntartható formák nem terjednek el ■ Forrás hiányában nem tud megvalósulni minőségi zöldterület-fejlesztés
4. Épített környezet, épített örökség	
■ Felújítási tevékenység támogatott lesz a helyi védett épületek esetében ■ Az építésügyben és adópolitikában nem csak az új építés, hanem az értékmegőrzés is előtérbe helyeződik	■ Helyi értékes épületek a felújítási tevékenység támogatottsága híján elpusztulnak ■ Az építészeti értékmegőrzés nem érvényesül a társadalom és a politika szintjén
5. Közlekedési hálózatok	
■ É-D-i főúti kapcsolat és kerékpárút megvalósul ■ 55. számú út elkerülő szakasza megépül ■ Helyi úthálózatfejlesztés támogatási forrásra támaszkodhat	■ Főútfejlesztés elmaradása miatt az É-D-i kapcsolatok hiányosak maradnak ■ Elkerülőút megépülésének halogatása élethetlenné teszi az átkelési szakaszok menti területeket ■ Forráshiány miatt a helyi gyűjtő- és feltáróút-hálózat nem teljeseedik ki
6. Közművek és energia-ellátás	
■ Csapadékvíz-elvezető és -visszatartó rendszerek megvalósítása támogatást kap ■ Gyors internet-elérés kiépítésére szolgáltatói kínálat érkezik	■ Csapadékvízvezetés és -visszatartás rendszere forráshiány miatt nem jön létre, a belvíz és az aszály is gyakoribbá válik ■ Korlátozott marad az információ társadalom előnyeiből való részesedés

7. Környezetvédelem, klímatudatosság, energiahatékonyság

■ 55. számú főút elkerülő szakasz megépítése megszabadítja az átkelési szakaszt a jelentős környezetterheléstől ■ Környezettudatos mezőgazdálkodás kiemelt támogatása, előnyben részesítése uniós és országos szinten ■ Gyorsabban megtérülő alternatív-energia-előállítási technikák elterjedése ■ Globális szemléletváltás a környezettudatosság felé	■ Hosszú megtérülési idő miatt az alternatív energia-ellátás aránya csökken ■ Mezőgazdasági monokultúrák térnyerése és a környezettudatos gazdálkodás eszköztelensége folytán sérül a környezet ■ A környezetre ártalmas folyamatok folytatódnak a globális szemléletváltás elmaradása miatt ■ Megújuló energiára való áttérés költségvonzata megnő

3.3. A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ÉS RENDEZÉS KAPCSOLATA, A FEJLESZTÉS TERÜLETI KORLÁTAI ÉS LEHETŐSÉGEI

Mélykút településrendezési terve 2003-ban készült, frissen elfogadott településfejlesztési koncepcióra támaszkodva. Eddig hat alkalommal ment át kisebb módosításon, a 2012. évi módosításkor a belterületi, majd a 2015. évi módosítás kapcsán a külterületi tervlapok digitális feldolgozására is sor került. 2016-ban a Képviselő-testület új Településfejlesztési koncepció, Integrált településfejlesztési stratégia és Településrendezési eszközök készítését határozta el, E dokumentumok megalapozását szolgálja jelen vizsgálati anyag.

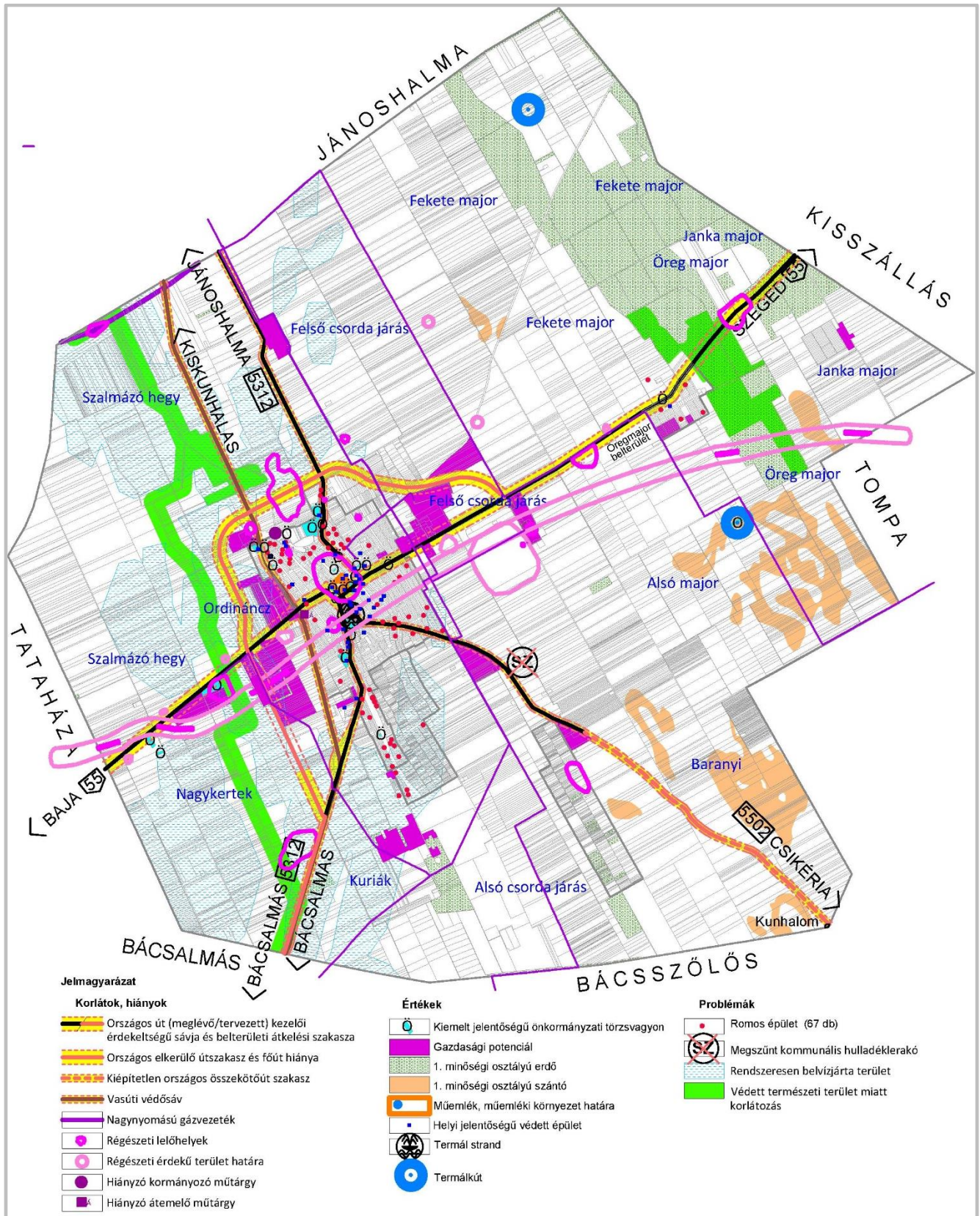
A koncepció 15-20 éves (hosszútáv), a stratégia 7-8 éves (középtáv) időtartamban fogalmazza meg a fejlődés lehetséges, kívánatos irányait. A településrendezési eszközök a kijelölt fejlesztési irányokra és az aktuális lakossági, vállalkozói, önkormányzati építési igényekre alapozva készülnek, megteremtve a fejlesztési célok és szándékok térbeli rendjét, összefüggő rendszerét.

Szerencsés megoldás a különböző időtávlatok fejlesztési tervezésének párhuzamos lefolytatása az induló állapotban elvégzett vizsgálatokra támaszkodva és jól szolgálja ezek megvalósítását a Településrendezési eszközökben való közvetlen érvényesülésük.

3.4. PROBLÉMATÉRKÉP / ÉRTÉKTÉRKÉP

A település problémái és értékei nagyrészt időhöz kötött folyamatokból adódnak, térbeliség kevésbé jellemző rájuk, ennek ellenére jobb áttekinthetőségük érdekében térképen ábrázolhatók. Az előző fejezetekből levezetett problémák és értékek egy része bemutatatható, más részük térben nem megfogható (pl. szervezeti jellegű), utóbbiakat a térkép értelemszerűen nem tudja megjeleníteni.

65. ábra: Probléma- és értéktérkép Mélykút fejlesztése szempontjából

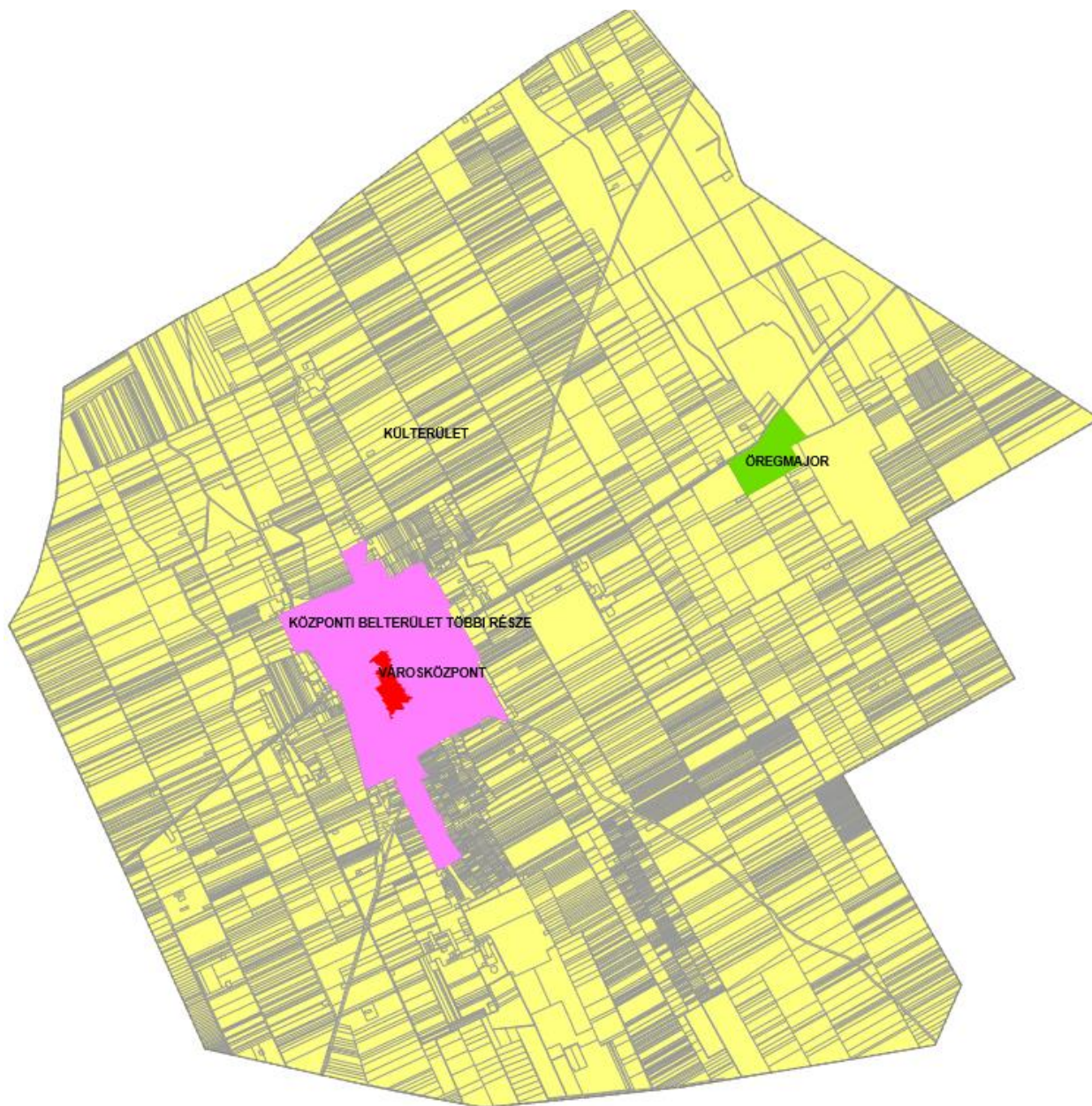

Forrás: Új-Lépték Bt. saját szerkesztés

3.5. ELTÉRŐ JELLEMZŐKKEL RENDELKEZŐ TELEPÜLÉSRSZÉK

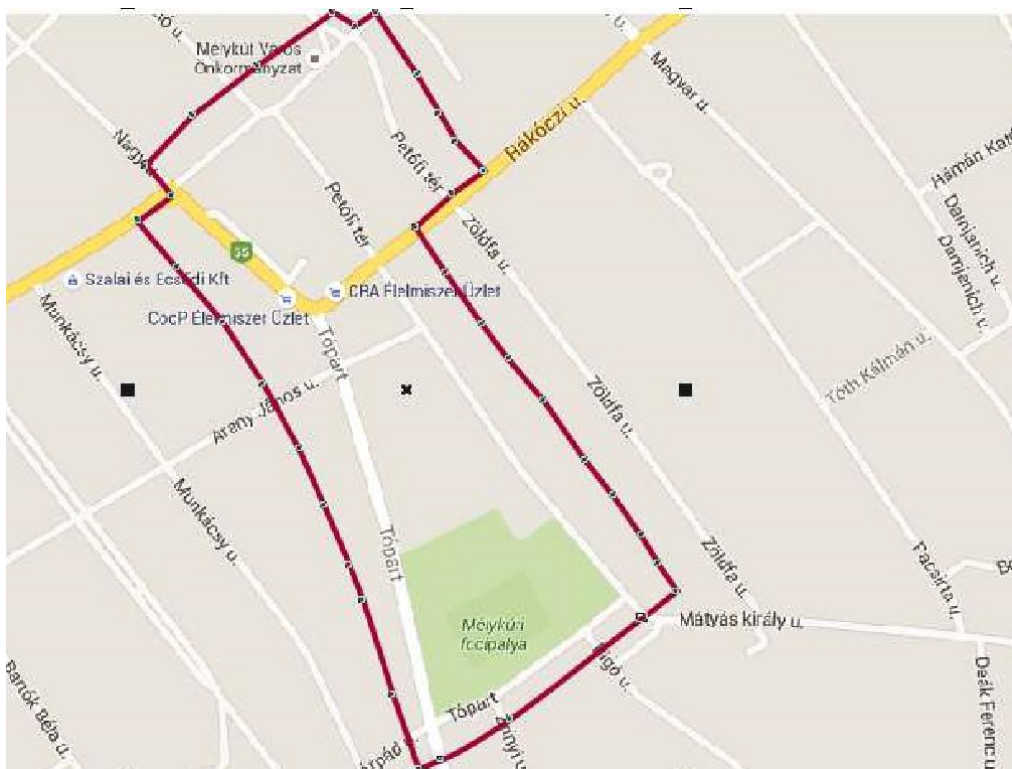
Eltérő jellegük alapján négy településrészt különböztetnek meg a vizsgálatok.

66. ábra: Mélykút városrészei

Forrás: Új-Lépték Bt. saját szerkesztés

1. Városközpont: Galamb utca - Petőfi tér - Rákóczi utca - Tópart - Nagy utca - Kossuth Lajos utca közötti terület, amelyhez az utcahatárokon nyíló telkek is hozzátartoznak

2. Belterület városközponton kívüli része
3. Öregmajor egyéb belterület
4. Külterület

53. táblázat: Városrészek területe és laksűrűsége

	Városrész megnevezése	Lakónépesség (fő)	Terület (hektár)	Laksűrűség (fő/hektár)
	Mélykút város	5200	12346	0,42
1.	Városközpont	167	24	6,96
2.	Központi belterület városközponton kívüli része	4713	457	10,31
3.	Öregmajor (egyéb belterület)	148	49	3,02
4.	Külterület	172	11816	0,01

Forrás: 2011. évi népszámlálás és Új-Lépték Bt.

A legnépesebb településrész a 2. sorszám alatti, a lakosságnak hozzávetőleg 90 %-a él itt, a többi városrészben nagyjából egyforma arányban oszlik meg a maradék 10 %. A laksűrűség is a városközponton kívüli belterületrészen a legnagyobb, hozzávetőleg 10 fő él egy hektáron (1000 fő egy km²-nyi területen), míg a városközpontban 7, Öregmajorban 3 fő jut egy hektárra, a külterületen pedig elenyészően kicsi a lakosság sűrűsége.

54. táblázat: Mélykút – városrész adatok

Mutató megnevezése	Mélykút összesen	Város- központ	Központi belterület többi része	Öregmajor	Külterület
Lakónépesség száma	5200	167	4713	148	172
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	14,0	10,8	13,9	14,2	20,9
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	57,3	61,1	57,8	44,6	51,2
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	28,7	28,1	28,3	41,2	27,9
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	26,3	9,8	25,7	34,8	58,0
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	6,4	23,2	6,1	...	...
Lakásállomány (db)	2780	92	2466	99	123
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	20,5	7,6	17,9	39,4	67,5
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	49,3	44,1	49,1	50,0	62,5
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	17,4	5,9	17,2	18,2	35,2
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	46,1	53,1	46,3	38,8	36,3
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	54,7	51,9	54,1	63,4	63,8
Állandó népesség száma – a mutató a település egészére állítható elő, szegregátumokra nem	5481				
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	43,3	20,0	43,4	57,6	67,6
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül	62,6	58,7	62,1	73,0	70,3
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	19,2	13,0	19,3	17,5	27,5
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	9,9	10,1	10,0	7,5	7,8
A komfort nélküli, félkomfortos és szükség-lakások aránya a lakott lakásokon belül	15,4	3,9	13,8	28,6	57,0
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	6,5	5,2	5,8	8,6	25,3

Forrás: KSH 2011. évi népszámlálás

A városközponton kívüli belterületrészen a város átlagos korösszetételét mutatta ki a 2011. évi népszámlálás. Kiugróan magas a 60 éven felüliek aránya Öregmajorban (41,2 % a 28,7 % városi átlaggal szemben), az aktív korúak (15-59 évesek) itt viszonylag kevesen vannak. A városközpontban a legalacsonyabb a 1-14 éves korosztály aránya, viszont az aktív korúak átlag felett (61,1 %-ban) vannak jelen a városrészben.

Képzettség alapján a városközpont lakossága a legiskolázottabb, csaknem minden negyedik 25 év feletti lakos felsőfokú iskolát végzett, míg Öregmajorban és a Külterületen egyáltalán nincs ilyen végzettségű lakos. Öregmajorban és a Külterület városrészben a 15-59 évesek jelentős része (35 illetve 58 %-a) csak általános iskolát végzett.

A 15-64 évesek több mint felének van rendszeres munkajövedelme, ez jellemző nagyjából az egész településre, kivéve a Külterület városrészt, ahol az aktív korúak 62,5 %-a nem kap rendszeres jövedelmet munkavégzés keretében. Városi átlagban 10-ből több mint 4 dolgozó alacsony presztízsű munkát végez, a városközpontban élők között viszont csak 2 fő, míg Öregmajor és a Külterület 10-10 lakosából 6-7 fő tartozik ebbe a körbe. A munkanélküliek aránya a népszámlálás idején 19 % fölött volt, mára már javult a mutató, a városrészi arányokat tekintve viszont valószínű, hogy jelenleg is a Városközpontban élők vannak viszonylag jobb és a Külterületen élők az átlagnál rosszabb helyzetben.

A lakásállomány tekintetében nagy különbségek mutatkoznak területi összehasonlításban. A városközpontban szinte alig van alacsony komfortfokozatú vagy egyszobás lakás, míg Öregmajorban csaknem minden harmadik lakás, a Külterület városrészben pedig a lakásállomány 57 %-a nélküli a komfortot (legfeljebb félkomfortos) és az átlagnál nagyobb arányban épültek egyszobás lakások (Külterületen 25 %-ban).

A fejlettségbeli különbségek ellenére nincs szükség településrészekre bontott vizsgálatokra, a közép- és nagytávlatú célmegállapítások szempontjából a városrészek hasonló cipőben járnak, problémáik és az azokra adandó válaszok egységesen értelmezhetők.

3.6. SZEGREGÁLT VAGY SZEGREGÁCIÓVAL VESZÉLYEZTETETT TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA, TÉRKÉPI ÁBRÁZOLÁSA, HELYZETELEMZÉSE

Jelen fejezetben a területi szegregációs folyamatok kerülnek bemutatásra. A város egész területére vonatkozó ágazati szegregációs mechanizmusok az ITS Anti-szegregációs terv fejezetében kerülnek elemzésre.

Az értékelő rész a Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium Területfejlesztésért és Építésügyért Felelős Szakállamtitkársága által kiadott Városfejlesztési kézikönyv (2. kiadás, Bp. 2009. január 28.) és a Belügyminisztérium Útmutató a kis- és középvárosok számára az Integrált Településfejlesztési Stratégia 2014 – 2020 elkészítéséhez (Munkaanyag, Bp. 2014. december 11.) útmutatása alapján készült.

A 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet 10. melléklete meghatározza a település szegregált és szegregációval veszélyeztetett területeinek lehatárolásához és térképi ábrázolásához szükséges adatokat. A területek lehatárolása a szegregációs mutató alapján történik, ez pedig a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül. A mutató úgy kerül kiszámításra, hogy a település területén belül olyan területileg egybefüggő tömbök kerülnek kiválasztásra, amelyekre együttesen jellemző, hogy a szegregációs mutató határértékének megfelelnek. A tömb népszámlálási célra létrehozott, általában közterületek és/vagy természetes és mesterséges tereptárgyak (pl. vasútvonal, vízfolyás

partja stb.), valamint rácshálós térinformatikai megoldás eredményeképpen kialakított, településen belüli kisterületi egység.

A szegregátumok és szegregációval veszélyeztetett területek a Központi Statisztikai Hivatal 2011. évi népszámlálási adatai alapján kerültek meghatározásra. Azon tömböket tekintjük veszélyeztetett területeknek, illetve szegregátumoknak, ahol a szegregációs mutató aránya meghaladja a 30, illetve a 35 százalékot. Meghatározásra került a kormányrendeletben továbbá az is, hogy a 200 főnél népesebb települések esetében szegregátumnak, illetve szegregációval veszélyeztetett területnek azok az egybefüggő területek tekintendők, melyek megfelelnek a fenti mutatók egyikének, és a terület lakónépességének száma eléri az 50 főt.

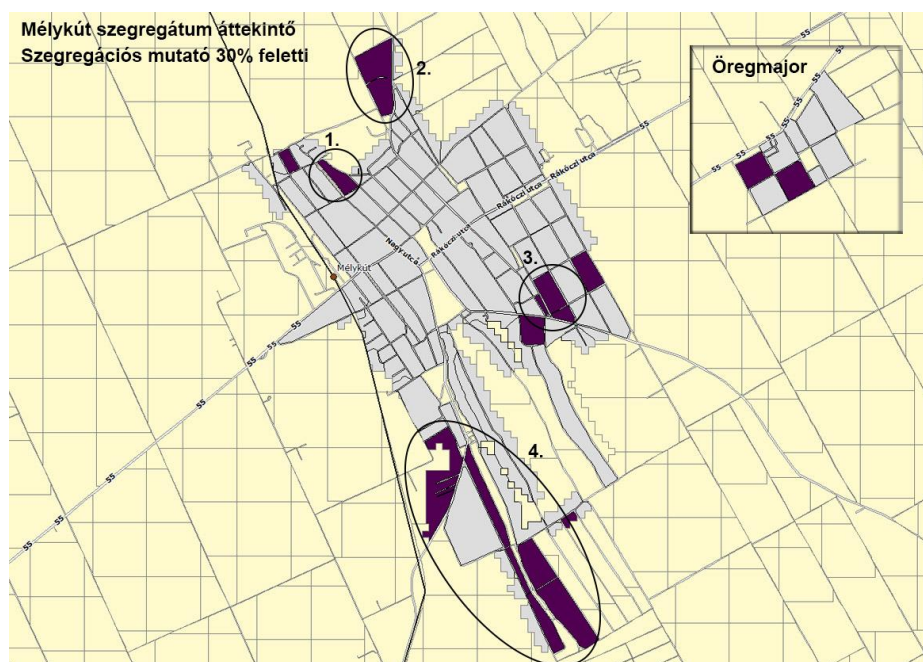
A 2011. évi népszámlálási adatok az önkormányzat birtokában lévő adatbázisokból nyert adatok alapján kerültek aktualizálásra.

3.6.1 HELYZETÉRTÉKELES AZ ALACSONY STÁTUSZÚ LAKOSSÁG TERÜLETI KONCENTRÁCIÓJÁRÓL A VÁROS EGÉSZÉNEK TEKINTETÉBEN

A 2011. évi népszámlálás adatai alapján a településen élő aktív korú lakosok száma 2,980 fő, akik közül 519 fő alacsony státuszú. Az aktív korú lakosságon belüli arányuk 17,4%.

A Városház központ városrészben rendkívül alacsony a lakosság száma, mindössze 167 fő. A területen elsősorban a szolgáltatási, közsféra, humán szolgáltatási, kereskedelmi funkciók dominálnak, a lakófunkció kismértékű. A 167 itt élő lakosból hat fő alacsony státuszú. A KSH a Városház központban sem veszélyeztetett területet, sem szegregátumot nem határolt le, míg a városház központon kívüli belterületrészen négy szegregátumot talált a népszámlálási adatok alapján. Emellett a Városház központtól mintegy 5,5 km-re található Öregmajor külterületi részen mutatott ki szegregált tömböket, de azokban a lakónépesség száma nem éri el az 50 főt, így nem minősülnek szegregátumnak.

67. ábra: Mélykút szegregátumait bemutató térkép

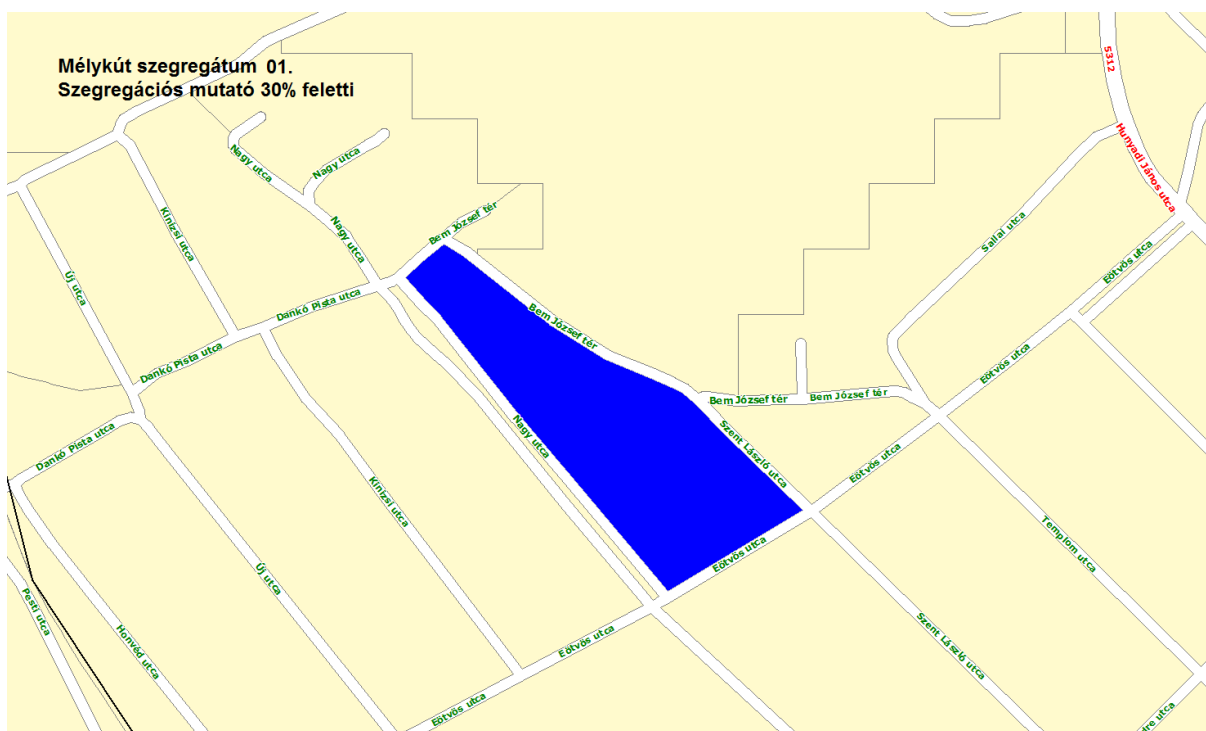
Forrás: KSH 2011. évi népszámlálás

3.6.1 A SZEGREGÁTUMOK HELYZETÉRTÉKELÉSE

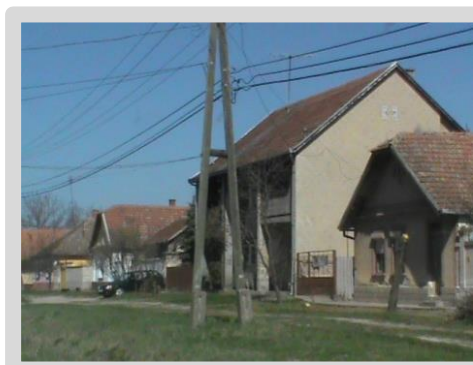
1. számú szegregátum

A KSH a Bem József tér - Szent László utca - Eötvös utca - Nagy utca - Dankó Pista utca által határolt tömböt szegregátumként határolta le. Az egykori cigányváros helyén fekvő területen a szegregációs mutató 39,4%. A lakónépesség száma 61 fő. A 0-14 éves korosztály aránya 26,2%. Ez 12 százalékponttal magasabb a városi aránynál. A 60 év felettiek aránya kilenc százalékponttal alacsonyabb a város egészére vonatkozó arányszámnál. Az aktív korúak 60,6%-a nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel (11 százalékponttal magasabb a város egészére kapott adatnál). A háztartások közel 63%-ában egyetlen foglalkoztatott sincs. A tömb vegyes összetételét jól tükrözi az iskolai végzettség mutatója: miközben magas az alacsony státuszú lakosság aránya, a 25 év felettiek 11,1%-a rendelkezik felsőfokú végzettséggel (ez a város egészére vonatkozó arányszám közel duplája). A roma lakosság számottevő.

68. ábra: 1. számú szegregátum térképe

2011. évi népszámlálás, KSH.

A területen található lakások száma 2011-ben 25 volt, ebből 5 komfort nélküli vagy félkomfortos, kettő lakás egyszobás. Önkormányzati bérlakás nem található a területen. A házak többsége régi parasztház. A területen kizárólag lakóépület található. Az ingatlanok átlagéletkora meghaladja a 70 évet. A laksűrűség 2,44 fő/lakás, ami meghaladja a városi átlagot (1,87 fő/lakás). A helyszíni bejárás után megállapítható, hogy az alacsony népességszámú területen egy-két házban élők mutatói miatt határolta le a területet a KSH. A lakcímnnyilvántartás adatai alapján 2017. január 1-én 27 lakás volt a területen, melyből nyolc lakatlan. A lakosság száma 58 fő.

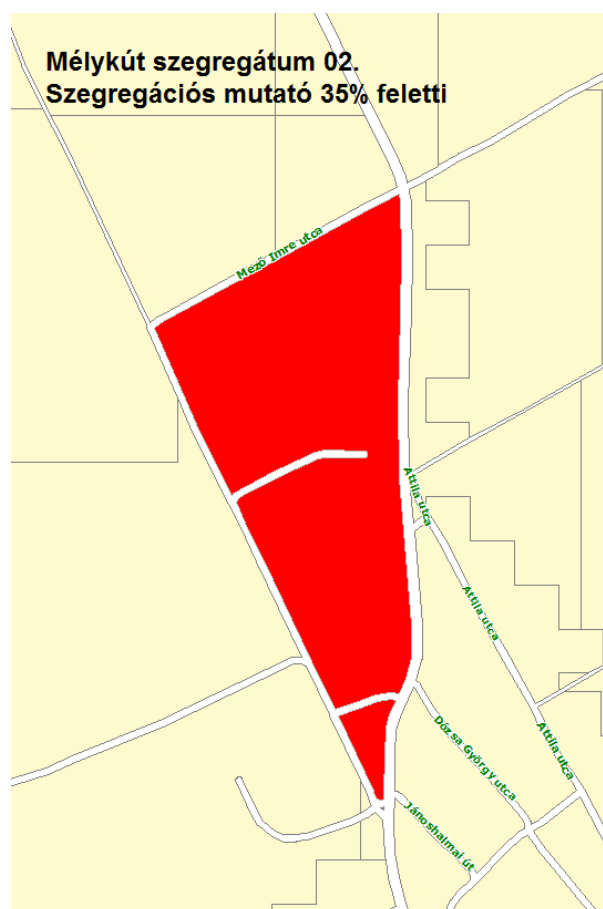
A szegregátumokat bemutató ábrán látható, hogy a KSH egy közeli tömbben (Kinizsi utca – Dankó Pista utca – Új utca – névtelen utca) is jelölte az alacsony státuszú lakosok 35% feletti arányát, de nem minősítette szegregátumnak, mert a lakosok száma nem érte el az ötven főt. A lakcímnnyilvántartás adatai alapján az itt található 19 lakásban 37 fő élt 2017. január 1-én. 6 ingatlan lakatlan. A terület státusza rohamosan romlik, folyamatos a beköltözés, ezért a területre – az 1. számú szegregátum közelsége miatt is – beavatkozások tervezése szükséges.

2. számú szegregátum

A KSH a Mező utca - Jánosalmi út - névtelen utca által határolt tömböket szegregátumnak minősítette. A terület kettő összefüggő tömbből áll. A szegregációs mutató: 52,7%, ami a legmagasabb a lehatárolt területek közül. A területen élők száma 85 fő volt 2011-ben. A 0-14 évesek aránya 24,7. Ez tíz százalékponttal magasabb a városi aránynál. A 60 év felettiek aránya viszont 18 százalékponttal alacsonyabb a város egészére vonatkozó arányszámnál és mindössze 10,6%. Felsőfokú végzettséggel nem rendelkezik senki. Az aktív korúak 74,5%-a nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel. A háztartások 60%-ában egyetlen foglalkoztatott sincs. A területen magas a roma családok aránya.

69. ábra: 2. szegregátum térképe

Forrás: 2011. évi népszámlálás, KSH.

A szegregátumban 28 lakott lakás volt 2011-ben, az elmúlt időszakban több épület lakatlanná vált, többségük régi parasztház. Az egyszobás lakások aránya 12 százalék. 10 lakás komfort nélküli vagy félkomfortos. Az épületek átlagéletkora 70-80 év. A tömbökben csak lakófunkció található.

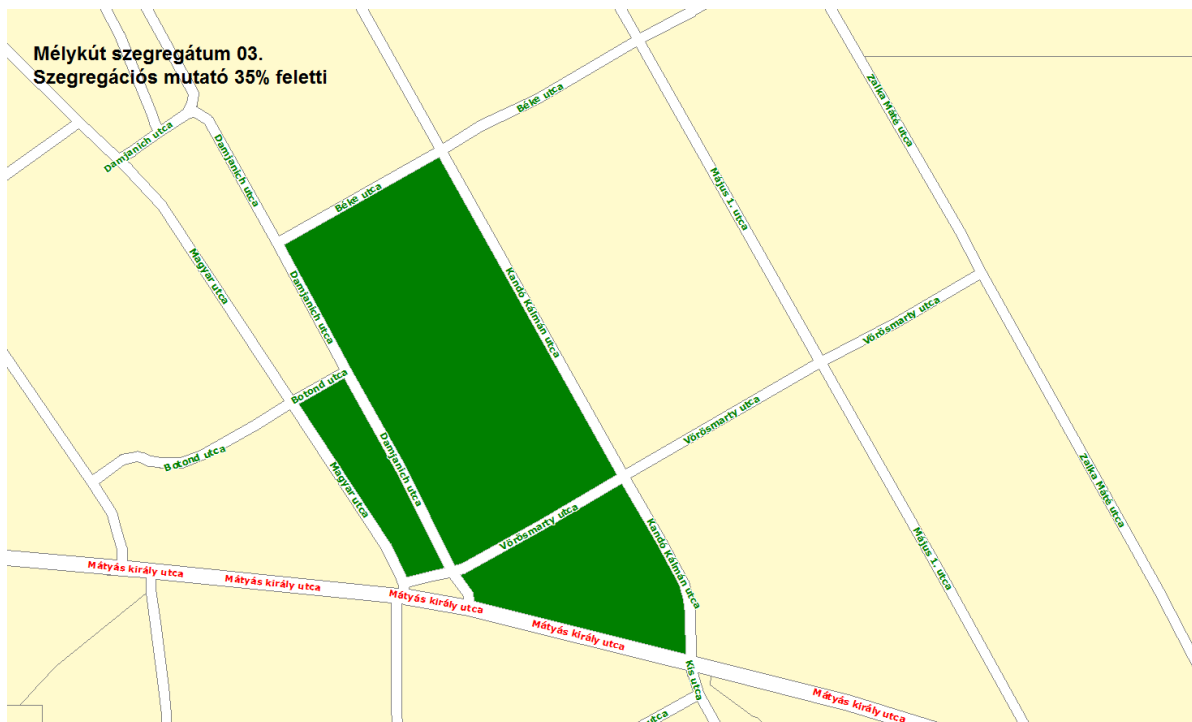
A lehatárolt területek közül itt a legmagasabb a laksűrűség (3,03 fő/lakás), ami jóval meghaladja a városi átlagot (1,87 fő/lakás).

A lakcímnnyilvántartás adatai alapján 2017. január 1-én 29 lakás van a területen, melyből négy lakatlan. A lakosok száma 67 fő.

3. számú szegregátum

A KSH a Béke utca - Kandó Kálmán utca - Mátyás király utca - Damjanich utca - Vörösmarty utca - Magyar utca - Botond utca - Damjanich utca által határolt tömböket szegregátumként határolta le. A szegregációs index 47,9%. A lakosság száma 94 fő volt 2011-ben. Ugyanakkor a 4. számú területről történő – elsősorban a Családi Otthontermelési Kedvezmény felhasználásával történt – beköltözések következtében az elmúlt években a lakosság száma növekedett. A 0-14 évesek aránya mindössze 14,9%. Ez szinte megegyezik a városi aránnyal (14%), egyben a legalacsonyabb a szegregátumok között. A 60 év feletiek aránya 34%, ami nem csak a szegregátumok esetében a legmagasabb, de meghaladja a város egészére vonatkozó arányt (28,7%) is. Az aktív korúak több mint 85%-a nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel, ezzel a legkedvezőtlenebb helyzetű a lehatárolt területek között. A háztartások 84,4%-ában egyetlen foglalkoztatott sincs. A területen magas a roma lakosság aránya.

70. ábra: 3. szegregátum térképe

Forrás: 2011. évi népszámlálás, KSH.

A lakások száma 48, ebből 12 komfort nélküli vagy félkomfortos és 6 egyszobás. Önkormányzati bérlakás nem található a területen. A tömbben kizárólag lakóépületek találhatóak, többségük régi parasztház. A házak átlagéletkora 60 év. A laksűrűség közel megegyezik a városi átlaggal: 1,96 fő/lakás. Lakásfenntartási támogatásban 30 család részesült 2014-ben. Az infrastruktúra teljes mértékben kiépített. A városközpont mintegy 1,5 km-re található. A lakcímnnyilvántartás adatai alapján 2017. január 1-én 44 lakás volt a területen, melyből 11 lakatlan. A lakosok száma 110 fő.

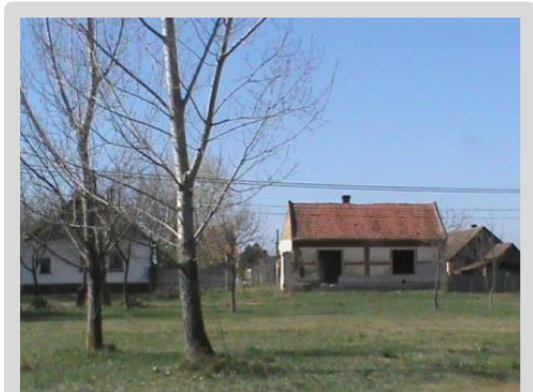
4. számú szegregátum

A KSH a Széchenyi utca - Világos utca - belterületi határ - Jókai utca - Malom utca - Jókai utca - Bácsalmási út utca által határolt tömböket szegregátumként határozta le. Ugyanakkor a terület mellett található tömböt szegregációval veszélyeztetett területként határozta meg. A helyszíni bejárás megerősítette, hogy a tömböket egységesen szükséges kezelni. Ennek megfelelően a most bemutatott terület a Lénárd utca - Malom utca - Széchenyi utca - Világos utca - belterületi határ - Jókai utca - Malom utca - Jókai utca - belterületi határ által határolt tömböket foglalja magában. A szegregációs index 46,6%. A lakosság száma 293 fő volt 2011-ben. A területről az elmúlt években a 3. számú területre történt nagyobb népességszámot érintő elköltözés, de a lakónépesség száma még mindig meghaladja a 200 főt. A 0-14 évesek aránya 22,2% volt 2011-ben. A 60 év felettiek aránya 22,9%. Az aktív korúak több mint 75%-a nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel. A háztartások 75,5%-ában egyetlen foglalkoztatott sincs. A területen magas a roma lakosság aránya.

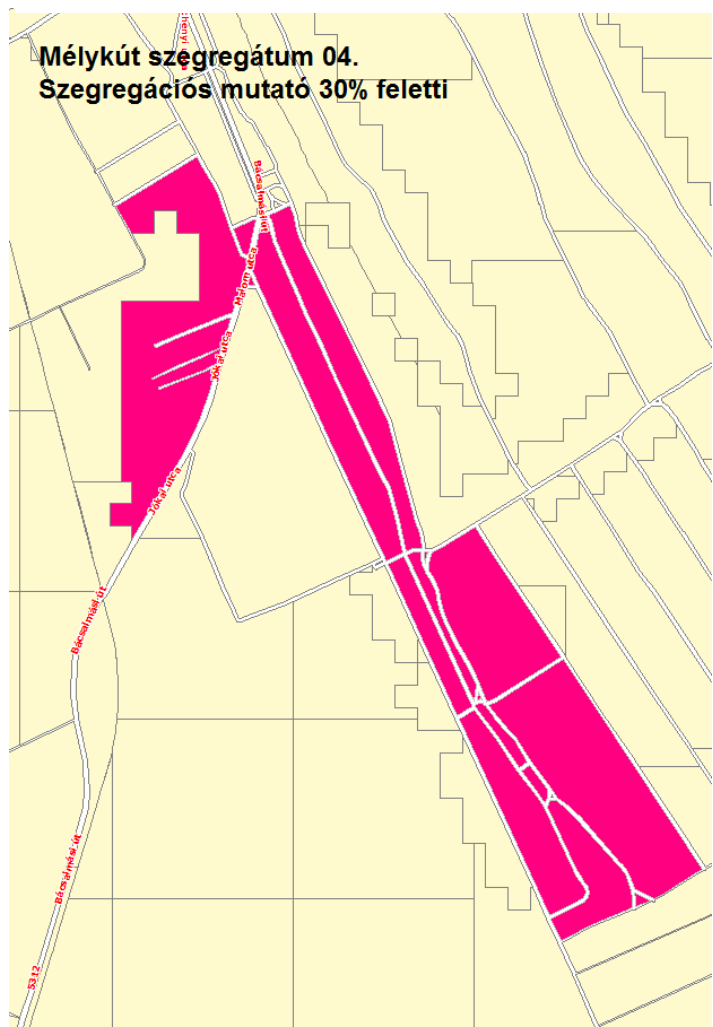
2011-ben 167 lakás volt a tömbökben, ezzel a legnagyobb kiterjedtségű szegregátum a városban. Az egyszobás lakások aránya közel 31 százalék, ami a legkedvezőtlenebb mutató a szegregátumok közül. Ugyancsak magas a komfort nélküli vagy félkomfortos lakások aránya: 44,9%. A tömbökben csak lakófunkció található.

A lakcímnnyilvántartás adatai alapján 2017. január 1-én 182 lakás volt a területen, de ebből 60 lakatlan. A lakosok száma 219 fő. Ugyanakkor sokan élnek itt lakcímkártya nélkül, tehát a népesség száma jóval magasabb az itt szereplő adatoknál. A lehatárolt területek közül itt volt a legalacsonyabb a laksűrűség 2011-ben (1,75 fő/lakás), ami megegyezik a városi átlaggal.

A területen folyamatos problémát jelent a háztartási hulladék elszállításának elmaradása, illetve ezáltal az illegális személtlerakás.

71. ábra: 4. szegregátum térképe

Forrás: 2011. évi népszámlálás, KSH.

TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

1. táblázat: A település térségi területfelhasználási kategóriák szerinti megoszlása	18
2. táblázat: Mélykút közigazgatási területével határos Bács-Kiskun megyei települések településrendezési tervei.....	19
3. Táblázat: Mélykút közigazgatási területének Településszerkezeti terv szerinti kimutatása.....	23
4. táblázat: Mélykút népességszám változása (2001,2011,2015)	26
5. táblázat: Mélykút népsűrűségi mutatói (2001,2011)	26
6. táblázat: Mélykút népmozgalmi adatai (2001-2015)	27
7. táblázat: A népesség nemek szerinti megoszlása (2001, 2011)	28
8. táblázat: Eltartott népesség és öregedési index.....	29
9. táblázat: Mélykút népességének megoszlása gazdasági aktivitás szerint (2011)	31
10. táblázat: Jövedelmi mutatók az egyes területeken (2013)	34
11. táblázat: Segélyben részesültek száma Mélykúton	35
12. táblázat: Lakások és lakott üdülők aránya felszereltség szerint (2001, 2011)	36
13. táblázat: Mélykút Város Önkormányzat által uniós támogatással szervezett testvérvárosi találkozók	41
14. táblázat: Mélykút város óvodai férőhely kapacitásának alakulása	44
15. táblázat: Mélykút város óvodájának személyi állománya.....	44
16. táblázat: Általános iskolai és felnőttoktatási adatok Mélykút	45
17. táblázat: A Helyi Esélyegyenlőségi Program főbb következtetései	49
18. táblázat: Egy főre jutó bruttó hozzáadott érték a jánoshalmi járásban illetve Bács-Kiskun megye egyes városaiban.....	52
19. táblázat: Napi szinten ingázó munkavállalók összes foglalkoztatotthoz viszonyított aránya (2011)	53
20. táblázat: Művelési ágak szerinti megoszlás Mélykúton (ha)	57
21. táblázat: Szolgáltató tevékenységet végző működő vállalkozások Mélykúton.....	59
22. táblázat: Mélykút elérhetőségi adatai közúton és vasúton.....	61
23. táblázat: Mélykút Város Önkormányzat jelentősebb felújításai és beruházásai a 2015. évben.....	67
24. táblázat: Mélykút Város Önkormányzat Strukturális és Kohéziós Alapok keretében megvalósult projektjei a 2007-2013 programozási időszakban	69
25. táblázat: Mélykút Város Önkormányzat Vidékfejlesztési Program keretében megvalósult pályázatai a 2007-2013-as uniós költségvetési időszakban	70

26. táblázat: Mélykút Város Önkormányzat állami támogatásból megvalósított projektjei a 2007-2013-as periódusban.....	71
27. táblázat: Közfoglalkoztatás Mélykút Város Önkormányzatnál 2015-ben.....	74
28. táblázat: Mélykút Város Önkormányzat tulajdonában lévő lakások listája	75
29. táblázat: Mélykút Város Önkormányzat folyamatban lévő, közutak karbantartásával kapcsolatos közmunka-programjai.....	78
30. táblázat: Földrészlet statisztika művelési áganként	86
31. táblázat: Mélykút művelt területeinek 1 hektárra eső átlagos Aranykorona értéke a művelési ágakban.....	86
32. táblázat: Belterület funkcióvizsgálat.....	112
33. táblázat: A napi ingázók megoszlása Mélykúton 2011-ben	120
34. táblázat: Az 55-ös főút mélykúti szakaszának forgalma az 50+811 és 64+675 szelvények között	123
35. táblázat: Az 55-ös főút mélykúti szakaszának forgalma a 64+675 és 65+434 szelvények között	124
36. táblázat: Kalocsa- Jánoshalma- Bácsalmás összekötő út forgalma a Mélykutat érintő szakaszon 2013- 2015 között	125
37. táblázat: 5502. jelzésű összekötő út forgalma 2013-2015 között	126
38. táblázat: Baleseti statisztika 2010 és 2014 között	127
39. táblázat: Közutak belterületi szakaszainak hossza 2015-ben.....	128
40. táblázat: Kerékpártárolók számának, fejlesztésének bemutatása	135
41. táblázat: Mélykút ivóvízkutak adatsora	136
42. táblázat: Öregmajor (egyéb belterület) ivóvízkútjainak adatsora.....	136
43. táblázat: Közüzemi vízelosztás	137
44. táblázat: A szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások száma	141
45. táblázat: Szennyvíz kibocsátás	141
46. táblázat: Levegőminőségi követelmények.....	159
47. táblázat: Engedélyköteles légszennyező pontforrások légszennyezőanyag kibocsátásai 2013. évben.....	160
48. táblázat: Közlekedési eredetű zajforrások.....	163
49. táblázat: A lakosságtól elszállított hulladék mennyisége	168
50. táblázat: Országos dózisteljesítmény eredmények napi átlagainak jellemzői 2015-ben (N az üzemelő napok számát jelöli).....	172
51. táblázat: A kármentesítés eszközei	177

52. táblázat: Vízkárral veszélyeztetett területek Mélykúton.....	179
53. táblázat: Városrészek területe és laksűrűsége	201
54. táblázat: Mélykút – városrész adatok	202

ÁBRÁK JEGYZÉKE

1. ábra: Mélykút elhelyezkedése	6
2. ábra: Az OFTK célrendszere	8
3. ábra: A Bács-Kiskun Megyei Területfejlesztési Konceptió Javaslattevő részének célrendszere .	11
4. ábra: OTTrT 2. sz. melléklet	15
5. ábra: BKMTTrT 2. sz. melléklet	17
6. ábra: Kijelölt, beépítetlen lakótelkek a belterületen és Öregmajorban	22
7. ábra: Majorként működő területek.....	23
8. ábra: Kivonat Mélykút érvényes belterületi településszerkezeti tervéből.....	24
9. ábra: Kivonat Mélykút igazgatási területre érvényes településszerkezeti tervből	25
10. ábra: A népmozgalmi adatok grafikus ábrája (2001-2015)	27
11. ábra: A lakónépesség korösszetétele (2001)	28
12. ábra: A lakónépesség korösszetétele (2011)	29
13. ábra: Mélykút és Bács-Kiskun megye nemzetiségeinek aránya (2011)	30
14. ábra: A lakosság iskolai végzettsége a 7 évesnél idősebb népesség arányában (%) (2001, 2011)	31
15. ábra: Nyilvántartott álláskereső száma Mélykúton	32
16. ábra: Az álláskereső végzettség szerinti eloszlása Mélykúton (2001, 2011) (fő)	33
17. ábra: Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (Ft)	34
18. ábra: Lakások és lakott nyaralók komfortfokozat szerinti megoszlása.....	37
19. ábra: Szegregált területek áttekintő térképe	38
20. ábra: Működő vállalkozások megoszlása nemzetgazdasági áganként (2011-2014) – az 5 legjelentősebb iparág Mélykúton	54
21. ábra: Működő egyéni és társas vállalkozások száma Mélykúton nemzetgazdasági áganként 2014-ben.....	55
22. ábra: Mezőgazdasági vállalkozások aránya Mélykúton az összes működő vállalkozás vonatkozásában (2011-2014)	56
23. ábra: : Ipari tevékenységet végző működő vállalkozások számának alakulása Mélykúton (2011- 2014)	58
24. ábra: Működő vállalkozások létszám-kategóriánkénti megoszlása.....	60
25. ábra: A 7 éves vagy idősebb lakosság legmagasabb iskolai végzettsége (2011)	62
26. ábra: A lakásállomány alakulása Mélykúton (2001-2015).....	63
27. ábra: A lakásállomány összetételének alakulása Mélykúton (2012-2015).....	64

28. ábra: Kínálati és értékesítési árak az ingatlanpiacon 2015-ben Bács-Kiskun megyében, a jánoshalmi kistérségben és Mélykúton (Ft/m ²)	65
29. ábra: Mélykút Város Önkormányzat összesített költségvetései 2013 és 2015 között (ezer Ft)	66
30. ábra: Mélykút Város Önkormányzat közfoglalkoztatási programjaiban résztvevők száma.....	73
31. ábra: Mélykúti Békás-tó.....	80
32. ábra: Erdőterületek Mélykúton	85
33. ábra: Mélykút művelt területeinek művelési ága szerinti vizsgálata	87
34. ábra: Egy lakosra jutó zöldfelület nagysága (m ²).....	88
35. ábra: Egyedi tájértékek Mélykúton.....	92
36. ábra: Mélykút ma	108
37. ábra: Önkormányzati vagyon – külterület	109
38. ábra: Önkormányzati vagyon – belterület	110
39. ábra: Épített környezet állapotvizsgálata – központi belterület	111
40. ábra: romok és az átlagosnál gyengébb minőségű épületek a belterületen	118
41. ábra: Személygépkocsik száma ezer főre vetítve Mélykúton 2014-ben.....	121
42. ábra: Mélykút úthálózata	122
43. ábra: 55. sz. főút mélykúti szakaszán a forgalom összetételének változása 2013- 2015 között	124
44. ábra: Az 5312. j. összekötő út forgalmának összetételének változása 2013- 2015 között	125
45. ábra: 5502. j. összekötő út forgalmának összetételének változása 2013- 2015 között	126
46. ábra: Buszmegállók elhelyezkedése	130
47. ábra: Meglévő belterületi kerékpárhálózat és fejlesztési lehetőségei.....	132
48. ábra: A térség kerékpárhálózata.....	134
49. ábra: Közüemi vízelosztás.....	137
50. ábra: A szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások száma	140
51. ábra: Közüemi szennyvíz kibocsátás	141
52. ábra: Mélykút és környékének jellemző talajtípusai	149
53. ábra: Mélykút és környéki talajok vízgazdálkodása	149
54. ábra: Mélykút és környéki talajok fizikai tulajdonságai	150
55. ábra: Mélykút környékének talajainak talajérték számai.....	150
56. ábra: Igazgatási terület domborzata	151
57. ábra: A csapadékösszegek eloszlása 2015-2016-ban	152

58. ábra: A talajvíz mélysége a felszín alatt	153
59. ábra: Talajvízszintek 2016-ban.....	154
60. ábra: Szélirány gyakoriság %.....	157
61. ábra: Szélsebesség irányátllaga m/s.....	158
62. ábra: Az elszállított hulladék mennyisége az egyes szállítási módokkal.....	169
63. ábra: A napi dózisteljesítmények országos átlagainak, maximális és minimális értékeinek változása 2015-ben	172
64. ábra: Belvízveszélyeztetettség	175
65. ábra: Probléma- és értéktérkép Mélykút fejlesztése szempontjából	199
66. ábra: Mélykút városrészei	200
67. ábra: Mélykút szegregátumait bemutató térkép	204
68. ábra: 1. számú szegregátum térképe	205
69. ábra: 2. szegregátum térképe	206
70. ábra: 3. szegregátum térképe	207
71. ábra: 4. szegregátum térképe	208

FELHASZNÁLT IRODALOM

KÖNYVEK, TANULMÁNYOK, ELŐADÁS ANYAGOK

Mezősi Gábor (2011): Magyarország természetföldrajza. Akadémiai Kiadó, Budapest.

Jakity Attiláné (2005): Szarmata sírok Mélykúton. Mélykút – szakdolgozat.

Magyarország tájföldrajza (egyetemi előadás) – Debreceni Egyetem, Tájvédelmi és Környezetföldrajzi Tanszék
(http://landscape.geo.klte.hu/Kozos/benkhard/Magyarorszag/anyag/Alfold_I-futohomokos-loszos.pdf)

Magyarország kistájainak katasztere (MTA FKI -2010)

Múltunk és jelenünk 300 év tükrében kiadvány 2016

Országos közutak 2013. évre vonatkozó keresztmetszeti forgalma, az országos közúthálózat átlagos napi forgalma összesítő táblázatok, II. kiadás, Budapest, 2014. október

Országos közutak 2014. évre vonatkozó keresztmetszeti forgalma, az országos közúthálózat átlagos napi forgalma összesítő táblázatok, II. kiadás, Budapest, 2015. június

Országos közutak 2015. évre vonatkozó keresztmetszeti forgalma, az országos közúthálózat átlagos napi forgalma összesítő táblázatok, II. kiadás, Budapest, 2016. június

KORÁBBI TERVEK:

Mélykút város környezetvédelmi programja 2012-2017

Mélykút Város Fenntartható fejlődés helyi programja Local Agenda 21, 2013

ADATBÁZISOK:

Központi Statisztikai Hivatal – STAR adatbázis, 2013.

Természetvédelmi Információs Rendszer – <http://geo.kvvm.hu/tir/viewer.htm>

Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs rendszer – TEIR.hu

Országos Erdőállomány Adattár és Erdészeti Nyilvántartó Térkép – <http://erdoterkep.nebih.gov.hu/>

KÉPES FORRÁS:

A Habsburg Birodalom Történelmi Térképei - <http://mapire.eu/hu/>

Első Katonai Felmérés (1763-1787)

Második Katonai Felmérés (1806-1869)

Harmadik Katonai Felmérés (1869-1887)

Kataszteri Térképek (1878)

Magyarország Katonai Felmérése (1941)

TERÜLETFEJLESZTÉSI- ÉS RENDEZÉSI DOKUMENTUMOK

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió

http://www.terport.hu/webfm_send/4204 (Letöltve: 2016.11.02)

Országos Területrendezési Terv

Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény felülvizsgálata környezeti értékelés és Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció

Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Konceptiója I. Helyzetelemzés

http://www.bacskiskun2020.hu/Bacs-Kiskun-2020_a23 (Letöltve: 2016.10.30)

Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Konceptiója II. Javaslattevő fázis

[file:///C:/Users/user/Downloads/bkm2020javaslatfazis%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/bkm2020javaslatfazis%20(1).pdf) (Letöltve: 2016.10.30)

Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Programja

[file:///C:/Users/user/Downloads/bkm2020program%20\(5\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/bkm2020program%20(5).pdf) (Letöltve: 2016.10.30)

Bács-Kiskun Megye Integrált Területi Programja

[file:///C:/Users/user/Downloads/bkm2020itp3%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/bkm2020itp3%20(2).pdf) (Letöltve: 2016.10.30)

Bács-Kiskun Megye Turizmusfejlesztési Terve

Mélykút Város Önkormányzat Képviselő-testületének 205/2015. (XI. 24.) Kt. sz. határozattal módosított, 227/ 2003. (X. 28.) Kt. sz. határozatával elfogadott szerkezeti terv

Mélykút Város Önkormányzat Gazdasági Programja 2015-2019

Mélykút Város Környezetvédelmi Programja 2012-2017

Mélykút Város Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programja 2012-2018

Mélykút Város Települési egészségterve és Egészségfejlesztési programja

Igényfelmérési és Kihasználsági Terv a „Mélykút Városházakörnyék rekonstrukciója” projekthez, 2016.

Mélykút Város Önkormányzat Belvízvédelmi és Helyi Vízkárelhárítási Terve

JOGSZABÁLYOK

Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény

Országos ökológiai hálózat övezete - 3/1. számú melléklet

Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete 3/2. számú melléklet

Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete - 3/4. számú melléklet

Országos vízminőség-védelmi terület övezete - 3/7. számú melléklet

Bács-Kiskun megye területrendezési terve 2011.

A megye térségi övezetei

Természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) 6. § (3) (4) és (5) bekezdése

Mélykút Nagyközségi Önkormányzat 27/2003. (X.31.) sz. rendelete a Nagyközség Helyi Építési Szabályzatáról

2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény

A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet

290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet a kedvezményezett eljárások besorolásáról

105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet a kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről

232/1996. (XII. 26.) Korm. rendelet a vizek kártételei elleni védekezés szabályairól

297/2016. (IX. 29.) Korm. rendelet a Mélykút területén vízszárnycsatorna feldolgozó üzem és hűtőház megvalósítására irányuló beruházással összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról

Az Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program éves fejlesztési keretének megállapításáról szóló 1247/2016. (V.18.) Kormányhatározat

Magyarország rövid- és középtávú közútfejlesztéséhez kapcsolódó infrastrukturális beruházások összehangolásáról és azok 2022-ig történő megvalósításáról szóló 1371/2016. (VII. 15.) Kormányhatározat

Mélykút Város Képviselő-testületének 19/2012.(XI.15.) önkormányzati rendelete az önkormányzat tulajdonában álló vagyonnal való rendelkezés egyes szabályairól

Mélykút Város Képviselő-testületének 5/2013.(IV.15.) számú önkormányzati rendelete az önkormányzat Szervei Szervezeti és Működési Szabályzatáról

Mélykút Város Önkormányzat Képviselő-testülete 7/2014.(V.16.) önkormányzati rendelete az önkormányzat 2013. évi költségvetésének végrehajtásáról

Mélykút Város Önkormányzat 8/2015.(V.14.) önkormányzati rendelete az önkormányzat 2014. évi költségvetési zárszámadásáról és a költségvetési maradványról

Mélykút Város Önkormányzat 8/2016.(V.11.) önkormányzati rendelete az Önkormányzat 2015. évi költségvetési zárszámadásáról és a 2015. évi költségvetési maradvány megállapításáról

Mélykút Város Önkormányzat Képviselő-testülete 2/2016. (II.24.) önkormányzati rendelete Mélykút Város Önkormányzat 2016. évi költségvetéséről

Mélykút Város Önkormányzat Képviselő-testületének a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokról, azok igénybevételéről, valamint a térítési díjakról szóló 3/2006. (II.15) rendelete

Mélykút Nagyközségi Önkormányzat 19/2000. (XI.1.) rendelete a köztemetőkről és a temetkezés rendjéről

Mélykút Nagyközség Önkormányzat 8/2004. (III.24.) rendelete a gépjármű várakozóhelyek megváltásáról

Mélykút Város Önkormányzat Képviselő-testületének 10/2016. (VI.9.) önkormányzati rendelete az ingatlanok és a közterületek tisztántartásáról

Mélykúti Polgármesteri Hivatal Ügyrendje

71/2016. (IV.27.) Kt. számú határozat a GAMESZ 2015. évi munkájáról szóló beszámoló elfogadásáról

34/2016. (II.9.) Kt. számú határozat Mélykút Város Önkormányzat Gazdasági- Műszaki Ellátó és Szolgáltató Szervezet Alapító Okiratának módosításáról

35/2016. (II.9.) Kt. számú határozat Mélykút Város Önkormányzat Gondozási Központ Alapító Okiratának módosításáról

166/2015. (IX.29.) Kt. számú határozat a Művelődési Ház és Fenyő Miksa Könyvtár átszervezéséről

Mélykút Város Önkormányzat Óvodájának Nevelés-oktatási intézményi közzétételi listája - 2015/2016-os nevelési év

INTERNETES FORRÁSOK

<http://bacskiskun.hu/>

<http://www.bacskiskun2020.hu/>

<http://kenyi.hu/>

<http://knp.nemzetipark.gov.hu/>

<http://www.ksh.hu/>

<http://mapire.eu/>

<http://muemlekem.hu/>

<http://melykut.hu/>

<http://njt.hu/>

<http://otthonterkep.hu>

<https://www.palyazat.gov.hu/>

<http://xmap.dakk.hu/>

<https://teir.hu/>

<https://wikipedia.org/>

EGYÉB FORRÁSOK

Mélykút Város Önkormányzat adatszolgáltatása

Mélykút Város területrendezési eszközeinek felülvizsgálatához végzett interjúk

Településrendezési eszközök és Településfejlesztési koncepció előzetes adatszolgáltatásai